

SARATTHADEEPANEE

OR

THE COMMENTARY TO THE
SAMANTA PASADIKA.

PART II.

සාරත්ථදීපනී

නාම

විනය විකා.

දුතියො භාෂණා.

ඩී. ඩී. වික්‍රමසිංහාචාර්යාණන්
සංස්කෘත පාඨාසනය.

වූ. ව. 2477.

ක්‍රි. ව. 1933.

නිසිමකඩානො වෙහෙර
සා රි පු නන පෙණ ර ම හා සා මි නා
පිරවිනා

සාරත්ථදීපනී

නාම

විනය විකා.

දුතියො භාෂණා.

සෙබ්බිණ්ඩපෙලනගර සභාපතිවරයාණන්
ලංකාසාහිත්‍යවිද්වතුන්

සිරිපුර්වරාම මහාචාර්ය සාරත මහාචාර්ය සහායකයන්
සිරිවඩ්ඪනාරාම විහාරාධිපතිනා

මාතලේ පිටිපෙස්ස පණ්ඩිත මෙට්ටිකරපෙණරසාමිනා
බලිපාසකරණෙන සංඝාධිපතිවරයා.

ඩී. ඩී. වික්‍රමසිංහාචාර්යාණන් සංස්කෘත
විජ්ජාසාමිකා සමුද්දාය
දිගුපෙණි පාඨාසනය.

වූ. ව. 2477.

ක්‍රි. ව. 1933.

— 6 —

[illegible]

Scanned with CamScanner

පාළිපරිසරයෙහි නං භාග්‍යවිතං පකාසසංගං. තස්ස ඵලවිසේස
නායං දුතියො භාගො තෙනාති-සථිප්‍රකපතිමණ්ඩිතො තිඝ්ණ
නෙතොවාසොසි.

එවමෙව පරිවාරපාළිපරිසරයෙහි සංඝාතභාගඤ්චාචිරාසිත්‍යො,
සොධෙහුමුසොසොලභිමාපනෙතොගමසම්. තථෙව විතර්කච්ඡාදනාදි යං
විතර්කබ්බං සියං, තමපි විතර්කො, ලිඛිතවිතර්කපත්‍රාචිතඤ්ච
තත්ථ සන්නිවේසයාම සද්ධිං සුද්ධිපත්තසු විපණ්ණාදීති. අලම්භනාති
පපඤ්ඤානදති.

ඉදං තිවේදයති සෙසිකිණිසලිතගරෙ සිංහරාජපළි
වෙණෙ උපප්පාධානාචරිතවරො සිරිපුප්පාරාමමහාවිහාරෙ භාර
කමහාසංඝසභායෙනො පණ්ඩිතමධ්‍යකරාභිධානසංඝරාති
මිනනබ්බං.

Mabopitiye Medhankera.

SRIWARDHANARAMAYA

Kandy.

3477.

September 1, 1933.

1933.

සමිකතනිරූපනං.

- සි. 1. කෝපියාවන්ගේ සිරිවිකකමසිහාරාමපොඤ්ඤාලය
පොඤ්ඤා.
- සි. 2. පුප්පාරාමමහාවිහාරෙ සඛිඤ්ඤාපොඤ්ඤාලයපොඤ්ඤා.
- සි. 3. කචාරංගලනාමරාජමහාවිහාරපොඤ්ඤාලයපොඤ්ඤා.
- ම. මරමරකකරමුද්දිතපොඤ්ඤා.
- සම: සමනපාසාදිකා.
- මු.පා. මුද්දිතපාචිතනිසපාළි.

ඉමෙසු සිහලකකරපටිපොඤ්ඤානමධ්‍යකපටිපාටි මම තෙසං
හත්ථපත්තනසෙන සමාවෙසිතාති ව මහසිකාතබ්බං.

බාහුකං නානත්තතො, වජ්ඣසිසනාති: වජ්ඣපුට්ඨකස්ස අබ්බන්තරෙ ඔත්තපස්සං. රාග-පෙ-අසකොභාවතොති: රාගපරික්ඛයානං සංකාය චුත්තං. රාජා පන සම්මට්ඨස්ස සකලකායො ආනන්ති සුතපුබ්බත්තා විමොක්ඛත්තං එවමනාසිති වදන්ති. දකසොනනති: මුත්තමයො; අභිගරාතපදෙසනති චුත්තං හොති. දකසොනොරොහණ්ණො පට්ඨාය පන උපාදින්නතො විනිවමුත්තතාය සම්මට්ඨ උතුසමුට්ඨානමෙව රාජං අවසිස්සති. සෙසං තිසමුට්ඨානං නත්ති වෙදිනබ්බං. ආපොධාතුයා සත්තානවසෙක පට්ඨත්තමානාය අවන්තවිසෙසො සම්මට්ඨො, සො වතුසමුට්ඨානිකො, අට්ඨකපායං වතුසමුට්ඨානිකෙසු සම්මට්ඨස්ස චුත්තත්තා. සො පන සොලසවස්සකාලෙ උපපජ්ජති. තස්ස රාගවසෙක ආනා වාචනං හොතිති වදන්ති. තස්මා යං චුත්තං කපාච්ඡුද්ධිකපායං: “සුක්කවිසඬි 1 නාම රාගසමුට්ඨානා හොති”ති. තං සම්මට්ඨස්ස ආනා වාචනං සංකාය චුත්තනති වෙදිනබ්බං, න පන සම්මට්ඨො විත්තසමුට්ඨානො යෙවොති දිපෙත්තුං. තෙනෙව තත්ථ විසුට්ඨිගහණං 2 කතං. “බිණ්ණ සථානමපන බ්‍රහ්මානුද්ධි සම්මට්ඨො නත්ති”ති ආවර්ගබ්බමපාල යෝරෙත චුත්තං. තස්මා යං චුත්තං කපාච්ඡුද්ධි අට්ඨ කපායං: “තාසං දෙවතානං සුක්කවිසඬි නාම නත්ති”ති. තමපි ආනා වාචනං සංකාය චුත්තනති ගහෙතබ්බං. න පන දෙවතානං සබ්බසො සම්මට්ඨස්ස අභාවං සංකාය. ජනනමපි පන කාමාවචරදෙවතානං කාමා පාකතිකායෙව. මනුස්සා විග්ග හි තෙ වයංවයසමාපන්නවිසෙසෙව මෙපුත්තං උතිසෙවනති. කෙවලං පන තිස්සන්තභාවොදිතෙසං වත්තනබ්බං. තබ්බන්ති පරිලාභප්‍රසංඝමානං සම්මට්ඨස්සවමෙව හි තෙසං කාමෙකිවං. කෙව පන වාතුමනාරාජිකතාවතිංසානං යෙව වයංවයසමාපන්නා කාමෙකිවං ඉජ්ඣති, යමොනං අසුද්ද මෙසුද්දො ආලිඛනමනෙතන, තුසිතානං සත්ථමසනමනෙතන, නිමොණ්ණතිනං සසිතමනෙතන, පරතිමිතවසවන්තිනං ඔලො

1. ම. විසුට්ඨි. 2. ම. විසුට්ඨිගහණං. 3. ම. නිස්සන්තභාවො.

නිත්තමනෙතන කාමෙකිවං ඉජ්ඣතිති වදන්ති. තං අට්ඨකපාය පටිකම්මතං. තාදිසස්ස කාමෙසු විරජ්ජිතස්ස තෙසු අභාවතො, කාමානුද්ධි උත්තරාත්තරං පණිතතරපණිතතමානාවතො.

න පට්ඨාති: මොවනස්සාදෙක නිමිත්තෙ උපක්කමිතොති ආදිං අතිදිසති. 1 විසුට්ඨිති: ආනා වාචනා චුච්චතිති චුත්තත්තා දකසොනං ඔතිණ්ණමනෙතනති කප්පා චුත්තනති ආහ: දක සොනොරොහණ්ණෙවන්ති ආදි.

එත්ථාති: තිසුපි වාදෙසු. අබ්වාසෙකොති: නිමිත්තෙ උපක්ක මිථා පුත විපට්ඨායෙර උපපන්නෙ අබ්වාසෙකො. අනන්තරා නිවායෙරතුන්ති: ආනතො චුතං දකසොනං ඔතිරතුං අද්ථා, අනන්තරා නිවායෙරතුං. තෙනාහ: ආනා චුතං හි අවස්සං දක සොනං බ්‍රහ්මරුතීති. ආනා වාචනමනෙතනමානං දකසොනං අනොතිණ්ණෙවිති අබ්වාසායො. එත්ථ ව සකලො කායො ආනන්ති වාදෙපි ආනා වාචනං වදන්තෙතන සකලසරීරතො චුත්තස්සාපි දකසොනොරොහණ්ණො ඉති අපට්ඨත්තකස්ස අනන්තරාලස්ස සම්මට්ඨතො චුත්තං. සකලසරීරෙ වා තස්මි තස්මි වා පදෙසෙ සිතස්ස ආනචුති 2 සංකාය ආනා වාචනමනෙතනමානා චුත්තං. නිමිත්තෙ උපක්කමිතොස්ස චාති: මොවනස්සාදෙක උපක්කමිතකස්ස. හත්ථපරිකමොදිසු සතිපි මොවනස්සාදෙක නිමිත්තෙ උපක්කමානාවතො නත්ති ආපනතිති ආහ:- ගත්ථපරිකමම-පෙ-අනාපනතිති. අසං සබ්බාමධිසංසාරණො විනිවිජ්ජෙති: දකසොනොරොහ ණ්ණෙවන්ති ආදිතා චුත්තා තිණ්ණමපි ආවර්ගතං සාධාරණො විනිවිජ්ජෙයා. වොහතරණ්ණපට්ඨෙසා නාම විසභාග හෙසජ්ජසෙතාසනාගාරාදිපට්ඨවෙයො, අ සංකාමනාස වා අනන්තරා සංකාමනාස වාති: පසන්නා අත්තකාමනාය, කුද්ධා අනන්තරාමනාය. අත්තාස වා අනන්තරාස වාති: සභාවතො ගම්මබ්බාය අත්තාය වා අනන්තරාය වා. උපසංහරන්තිති: අනන්තො දෙවොත්තභාවෙත උපනෙතනා. මබ්බසිසනමානා විස සුත්තපට්ඨොගනිමිත්තනති:

1. සි. ආදි අතිදිස්සති. 2. ම. ආනචුති.

තද කිර පුරෙ පුණ්ණමය සත්තමදිවසනො පටිඛාය විගතපුරාපානමාලාගනිදිවිභුතිසම්පන්නා න කති තත කි ලං අනුභවමානා බොධිසත්තානා සත්තමෙ දිවසෙ පානොව උට්ඨාය ගනොදනෙන නභාසිනො සබ්බාලඛකාරවිභුතිනා වර ගොජනං භුඤ්ජනො උපොසථමානා අබ්බිඛාය සිරිගබ්බං පටිසිනො සිරිසයනෙ නිපන්නා නිද්දං ඔක්කමමානා ඉදං සුපිනං අද්දං:-

වත්තාරො කිර නං මහාරාජානො සුඤ්ඤෙනෙව සද්ධිං උක්ඛිපිනො අනොතත්තදහං නෙතො නභාපෙනො දිබ්බවජ්ඣං නිවාසෙනො දිබ්බගනෙති විලිමෙපනො දිබ්බපුජාති පිලෙකිනො තතො අවිදුරෙ රජතපබ්බතො, තස්ස අනොතා කතක විමානං අත්ථි, තස්මිං පාවිතතො සිසං කතො නිපජ්ජාපෙසුං. අථබො බොධිසත්තො සොතවරවාරණො හුතො තතො අවිදුරෙ ඵලො සුචර්ණපබ්බතො, තත්ථ වරිතො තතො ඔරුයා රජත පබ්බතං අභිරුහිතො කතකවිමානං පටිසිනො මාතරං පදකම්ණං කතො දකම්ණපසංඝං ථාලෙතො කුච්ඡිං පට්ඨාසදිසො අහොසි. ඉමං සුපිනං සකිං පානං වුත්තං:- බොධිසත්තමානා විග පුත්ත පටිලාභනිමිත්තනාති.

සංක්ඛමනාසුපිනොති: මහනොති පුරිසෙති පස්සිතබ්බතො, මහනානං ව අත්ථානං නිමිත්තභාවතො මනාසුපිනෙ. තෙ පන පඤ්චමනාසුපිනෙ තෙව ලොකිංමහාරජනො පස්සති, න මහාරාජානො, න චක්කමත්තිරාජානො, න අග්ගආචාරා, න පච්චෙක බුද්ධා, න සමමාසමුද්ධා; ඵසො සබ්බඤ්ඤාබොධිසත්තො යෙව පස්සති. තෙත වුත්තං:- බොධිසත්තො විග සංක්ඛමනාසුපිනොති. අමනාකං පන බොධිසත්තො කද තෙ සුපිනෙ පස්සති? සුචෙව බුද්ධො භවිස්සාමිති වාදාද්දසිං පක්ඛස්ස රත්තිවිභාගතකාලෙ පස්සි. කාලවසෙන හි දිවා දිසො සුපිනො න සමෙති. තථා පඨම යාමෙ මජ්ඣිමයාමෙ ව, පට්ඨිමයාමෙ බලවපවවුසෙ පන අසිතපිත බාසිභාසාසිතෙ සමමාපරිණමං ගතො කායස්මිං ඔජාය පතිසිතාය අරුණෙ උග්ගච්ඡමානෙ දිට්ඨසුපිනො සමෙති. ඉට්ඨනිමිත්තං සුපිනං පස්සන්නො ඉට්ඨං පටිලභති. අනිට්ඨනිමිත්තං පස්සන්නො

අනිට්ඨං. තස්මා බොධිසත්තොපි සුපිනං පස්සන්නො රත්ති විභාගතකාලෙ පස්සි. තෙ පන තෙ පඤ්චමනා සුපිනොති? තථාගතස්ස අරහතො සමමාසමුද්ධස්ස පුබ්බව සමොධා අනතිසමුද්ධස්ස බොධිසත්තස්සෙව සතො පඤ්ච මනාසුපිනො පාතුරහොසු:-

අයං මහාපඨවී මහාසගුනං අහොසි. හිමවා පබ්බතාරාජා, ක්වලොගණං අහොසි. පුරුෂිමෙ සමුද්දෙ වාමගන්ධො ඔතිතො අහොසි. පට්ඨිමෙ සමුද්දෙ දකම්ණගන්ධො ඔතිතො අහොසි. දකම්ණසමුද්දෙ උග්ගො පාද ඔතිතො අහොසුං. අයං පඨමො මහා සුපිනො පාතුරහොසි. •

පුත්තවපරං දබ්බතිණසබ්බාතා තිරිසා නාම නිණ්ජාති තඛල මනෙතන රත්තදණ්ණික නාතිතො උග්ගනතො පස්සන්නස්ස පස්සන්නස්සෙව විදුජ්ඣමත්තං ඡතකමත්තං ව්‍යාමමත්තං ගට්ඨි මත්තං ගාමුත්තං අසිසයොජනමත්තං යොජනමත්තනාති ඵලං උග්ගනතො උග්ගනතො අනෙකයොජන සභස්සං තභං අභවට්ඨි තිතො අහොසි. අයං දුතියො මනාසුපිනො පාතුරහොසි.

පුත්තවපරං සෙනා කිම් කණ්ණසිසා පාදෙති උස්සකතිනො යාව ජානුමණ්ණලං පටිච්ඡාදෙසුං. අයං තතියො මනාසුපිනො පාතුරහොසි.

පුත්තවපරං වත්තාරො සකුණො නානාවණ්ණො වතුති දිසාති අංගනතො පාදමුලෙ නිපතිනො සබ්බසෙනා සමපජ්ජං. අයං වතුන්ධො මනාසුපිනො පාතුරහොසි.

පුත්තවපරං බොධිසත්තො මහතො මිලුපපබ්බතස්ස උපරුපරි වහ්මමති අලිපපමානො මිලෙගත. අයං පඤ්චමො මනාසුපිනො පාතුරහොසි. ඉමෙ පඤ්ච මනාසුපිනො.

තත්ථ පඨමො අනුත්තරීය සමමාසමොධියා පුබ්බතිමිත්තං. දුතියො අරියස්ස අට්ඨඞ්ගස්ස මගස්ස දෙවමනුස්සෙසු සුප්ප කාසිතභාවස්ස පුබ්බතිමිත්තං. තතියො ඔහුත්තං ඔදුතවස නානං හිතීනං භගවතො උපසංඝමිතියා සරණාගමනස්ස පුබ්බතිමිත්තං. වතුන්ධො ඛත්තියාදිතං වතුත්තං වණ්ණානං තථාගතපාවෙදිනෙ බමමිතෙයෙ අභාරසමා අනභාරියං පබ්බ

ඒකා අනුත්තරවිමුත්තිසම්මතිරියාය ප්‍රබන්ධිමිත්තං. පඤ්චමො, වතුන්තං පච්චයානං ලාභිතාය, තෙසු ව අනුප්‍රේක්ෂනභාවයා ප්‍රබන්ධිමිත්තං. අපි ව යං සො වක්ඛවාලභාපථං සිරිස යනභූතං අද්දස, තං බුද්ධභාවයා ප්‍රබන්ධිමිත්තං. යං හිම වත්තං පබ්බතරාජානං බිලොභණං අද්දස, තං සබ්බසුද්දාන සුද්දානිලොභනසා ප්‍රබන්ධිමිත්තං. යං වත්තාරො හත්ථපාදෙ සමුද්දසා උපරුපරිභාගෙන ගනත්වා වක්ඛවාලමත්තං සිතෙ අද්දස, තං ධම්මවක්ඛසා අපාතිවත්තියභාවෙ ප්‍රබන්ධිමිත්තං. යං අත්තානං උපතානසං නිපන්නං අද්දස, තං භවිසු භවෙසු අවකුප්පානං සත්තානං උත්තානමුඛභාවයා ප්‍රබන්ධිමිත්තං. යං අකඛිති උම්මෙලුකා පස්සන්තො විය භොසි, තං දිබ්බ වක්ඛුපරිලාභසා ප්‍රබන්ධිමිත්තං. යං යාව හවග්ගා එකාලොකං අභොසි, තං අනාවරණසුද්ධපරිලාභසා ප්‍රබන්ධිමිත්තං. සෙසං වුත්තනගමෙව. ඉති තං තං විසෙසාධිගමනිමිත්තභූතෙ පඤ්චමභාසුපිනෙ පස්සි. තෙන වුත්තං:- බොධිසත්තොවිය පඤ්චමභාසුපිනෙති. භොසලොජා විය සොලස සුපිනෙති:-

“උසභා රුක්ඛා ගාවියො ගවාච
අසො කංසො සිහාලිච කුමො
පොක්ඛරිණි ව අපාක වන්දනං
ලාපුති 1. සිද්ධන්ති සිලා ප්‍රවනති-මග්ගිකියො
කණ්ණසප්පෙ ගිලනති,
කාකං සුවණ්ණො 2 පරිවාරයන්ති-තසාවකා එළකානිං
ගයාති”ති.

ඉමෙ සොලසසුපිනෙ පස්සන්තො කොසලොජා විය. එක දිවසං කීර් කොසලමහාරාජා රත්නිං නිද්දුපගන්තො පච්චිම යාමෙ සොලසමභාසුපිනෙ පස්සි:-

1. ම. ලාපුති.
2. ම. සුපණ්ණො.

තත්ථ වත්තාරො අසුද්ධවණ්ණො කාලුලභා සුඤ්ඤාමාති වතුති දිසාති රාජධානං ආගන්ත්වා උසභසුඤ්ඤා පස්සන්තො මහාජනෙ සන්තිපතිතො සුඤ්ඤාතාකාරං දස්සන්ති, තදිකා ගජ්ජනා අසුඤ්ඤාව පටික්ඛන්තා. ඉමං පථං සුපිනං අද්දස.

බුද්දකා රුක්ඛාවෙව ගව්සා ව පඨං හිද්දන්ති විදාමි මත්තමි රත්තමිත්තමපි අනුග්ගන්ත්වා ප්‍රථනවිවෙව පලනති ව. ඉමං දුඨියං අද්දස.

ගාවියො කද්දු ජාතානං ව වච්ඡානං බිරං පිචන්දියො අද්දස. අයං තඨියො සුපිනො.

බුරුවාසි ආරොහපරිණාමසමපන්න මහාගොණෙ සුග පරමපරායං යොජෙත්වා තරුණෙ ගොදමෙම 1 බුරෙ යොජෙ නෙම අද්දස. තෙ බුරං වසිතුං අසකොත්තානා ඡබ්බෙති, අට්ඨංසු. සකචාති තපපවත්තිසු, අයං වතුන්තො සුපිනො.

එකං උභයොමුඛං අසං අද්දස. තස්ස උභොසු පස්සෙසු යවසං 2 දෙනති, සො විසිපි මුඛෙති බාදති. අයං පඤ්චමො සුපිනො. මහාජනො සකසුඤ්ඤාසතිං සුවණ්ණපාතිං පච්චිත්වා 3 ඉධ පස්සාවං කරොතිති එකස්ස ජරසිහාලසා උපතා මෙසි. තං තත්ථ පස්සාවං කරොන්තො අද්දස. අයං ඡවෙඨා සුපිනො, එකො පුරිසො රජ්ජුං වට්ටෙත්වා පාදමුල නික්ඛි පති. තෙන නිසින්නපිඨසා හෙට්ඨා සසිතා ජාතසිහාලි තස්ස අජානන්තස්සෙව තං බාදති. තං ඉමං සත්තමං සුපිනං අද්දස. රාජප්‍රමුඛෙ බහුති තුවල්කුමොති පරිවාරෙත්වා ධපිතං. එකං මහන්තං පුරිතකුමං අද්දස. වත්තා රොපි පන වණ්ණො වතුති දිසාති වතුති අනුදිසාති ව ඤෙවති උදකං ආගරිත්වා පුරිතකුමාමෙව පුරෙන්නි. පුරිතපුරිතං උදකං උත්තරිත්වා පලායති, තෙපි පුත්තපුත්තං තත්ථ ව උදකං ආසිඤ්ඤන්ති, තුවල්කුමෙව මලොකෙන්නාපි නත්ති. අයං අට්ඨ මො සුපිනො. එකං පඤ්චපද්ධිසුද්ධන්තං ගමිතං සබ්බතො තිත්ථං පොක්ඛරිණිං අද්දස. සමන්තො දිපදවතුපාද මහරිත්වා තත්ථ පාතියං පිචන්ති. තස්සා මඤ්ඤා ගමිතරිඨානෙ උදකං ආවිලං, තීරපාදෙසෙ දිපදවතුපාදතං අක්ඛමනඨානෙ

- 1 ම. ගොණෙ.
2. ම. ගවසියො.
3. සි. ම. භෙදිත්වා.

අවිෂං විප්පසන්නං අනාවලං. අයං නවමො සුපිනො. එකිස්සායෙව ව කුමිතිසා පව්වමානං ඔදනං අපාකං අද්දස, “අපාක”න්ති විචාරෙත්වා විභජ්නවා ධූපිතං විය තිහාකාරෙහි පව්වමානං එකස්මිං පස්සෙ අතිකිලින්නො හොති, එකස්මිං උත්තණ්ඩුලො, එකස්මිං සුපක්කොති. අයං දසමො සුපිනො.

සතසහස්සය්‍යසනකං වන්දනසාරං සුතිතක්කෙන වික්කිණන්තෙ අද්දස. අයං එකාදසමො සුපිනො. තුවිෂ්ලාබ්‍රාති උදකෙ සීදන්තාති අද්දස. අයං ද්විදසමො සුපිනො.

මහන්තමහන්තා කුටාගාරප්පමාණා සනසිලා නාවා විය උදකෙ ප්ලවමානා අද්දස. අයං තෙරසමො සුපිනො.

බුද්දකමධුකපුප්ඵප්පමාණා මණ්ඩුකියො මහන්තෙ කණ්හසප්පෙ වෙගෙන අනුබන්ධිත්වා උප්පලනාලෙ විය ඡීන්දිත්වා මංසං බාදිත්වා ගිලන්තියො අද්දස. අයං චුද්දසමො සුපිනො.

දසති අසද්ධම්මෙහි සමන්තාගතං ගාමගොවරං කාකං කඤ්චනවණ්ණවණ්ණාය “සුවණ්ණා”ති ලද්ධනාමෙ සුවණ්ණාරාජහංසෙ පරිවාරෙත්තෙ අද්දස. අයං පන්තරසමො සුපිනො.

පුබ්බෙ දීපිනො එළකෙ බාදන්ති, තෙ පන එළකෙ දීපිනො අනුබන්ධිත්වා මුරාමුරාති බාදන්තෙ අද්දස, අථඤ්ඤෙ තසා වකා එළකෙ දුරතොව දීස්වා තසීතා තාසප්පත්තානුත්වා එළකානං හයා පලායිත්වා ගුම්බගහනාති පවිසිත්වා නිලීයියු. අයං සොළසමො සුපිනො.

තත්ථ අධම්මිකානං රාජුනං අධම්මිකානඤ්ච මනුස්සානං කාලෙ ලොකෙ විපරිවත්තමානෙ කුසලෙ ඔසන්නෙ අකුසලෙ උස්සන්නෙ ලොකස්ස පරිහිනකාලෙ දෙවො න සම්මා වස්සිස්සති, මෙසපාදා ඡීප්ප්ස්සන්ති, සස්සති මිලායිස්සන්ති, දුබ්බික්ඛං භවිස්සති, වස්සිකුකාමා විය චතුති දිසාහි මෙසා උට්ඨහිත්වා ඉත්ථිකාහි ආතපෙ පත්ථානං විහිආදීනං තෙමනභයෙන අන්තො පවෙසිතකාලෙ පුරිසෙසු කුදාලපිටකෙ ආදාය ආළිබන්ධනත්ථාය නික්ඛන්තෙසු වස්සනාකාරං දස්සෙත්වා ගප්පිත්වා විප්ප්ලතා නිවිෂ්ණෙත්වා උසභා විය අයුප්පික්ඛිත්වා අවස්සිත්වා පලායිස්සන්ති. අයං පඨමස්ස විපාකො.

ලොකස්ස පරිහිනකාලෙ මනුස්සානං
පරිත්තායුකකාලෙ සත්තා තිබ්බරාග භවිස්සන්ති

අසම්පත්තවයාව කුමාරියො පුරිසන්තරං ගන්ත්වා උතුතියො වෙව ගබ්භිතියො ව සුත්වා පුත්තධිකාති වඩ්ඪිස්සන්ති. බුද්දකරුක්ඛානං පුප්ඵං විය හි තාසං උතුතිහාවො, එලා විය ව පුත්තධිතරො භවිස්සන්ති. අයං දුතියස්ස විපාකො.

මනුස්සානං ජෙට්ඨාපවායිකත්මමස්ස නට්ඨකාලෙ සත්තා මාතාපිතුසු වා සස්සුසසුරෙසු වා ලප්පං අනුපට්ඨෙත්වා සයමෙව කුටුම්භං සංවිදහන්තාව සාසවිෂාදනමත්තමිපි මහල්ලකානං අතුකාමා දස්සන්ති, අදාතුකාමා න දස්සන්ති, මහල්ලකා අනාථා සුත්වා අසයංවසී දාරකො ආරාධෙත්වා ඡීවිස්සන්ති තදුසුභාතානං වච්ඡානං බිරං පිටන්තියො මහාගාවියො විය. අයං තතියස්ස විපාකො.

අධම්මිකරාජුනං කාලෙ අධම්මිකරාජානො පණ්ඩිතානං පචෝකුසලානං කම්මනිත්ථරණසමත්ථානං මහාමත්තානං යසං න දස්සන්ති, ධම්මසභායං විනිවිජයට්ඨානෙහි පණ්ඩිතො වොහාරකුසලෙ මහල්ලකො අමච්චෙ න ධ්වෙස්සන්ති. තබ්බිපරිතානං පන තරුණතරුණානං යසං දස්සන්ති, තථාරූපෙ එව ව විනිවිජයට්ඨානෙ ධ්වෙස්සන්ති, තෙ රාජකම්මානි වෙව යුත්තායුත්තඤ්ච අජානන්තා නෙව තං යසං උක්ඛිපිතුං සක්ඛිස්සන්ති, න රාජකම්මානි නිත්ථරිතුං, තෙ අසක්කො න්තා කම්මධුරං පඩ්ඨෙස්සන්ති, මහල්ලකාපි පණ්ඩිතා අමච්චා යසං අලභන්තා කිව්වාති නිත්ථරිතුං සමත්ථාපි “කං අම්මාකං එනෙහි, මයං බාහිරකා ජාතා, අබ්භන්තරිකා තරුණාදරකා ජාතිස්සන්ති”ති උප්පන්නාති කම්මානි න කරිස්සන්ති, එවං සබ්බථාපි තෙසං රාජුනං භාතියෙව භවිස්සති, ධුරං වහිතුං අසමත්ථානං වච්ඡදම්මානං ධුරෙ යොජිතකාලො විය, ධුරවාහනඤ්ච මහාගොණානං යුගපරම්පරාය අයොජිතකාලො විය භවිස්සති. අයං වතුත්ථස්ස විපාකො.

අධම්මිකරාජකාලෙයෙව අධම්මිකබාලරාජානො අධම්මිකො ලොලමනුස්සෙ විනිවිජයෙ ධ්වෙස්සන්ති, තෙ පාපපුඤ්ඤෙසු අනාදර බාලා සභායං නිසිදිත්වා විනිවිජයං දෙන්තා උභින්නමිපි අත්ථපව්වත්ථිකානං හත්ථො ලඤ්ඤං ගහෙත්වා බාදිස්සන්ති අස්සො විය ද්විති මුඛෙහි යට්ඨිසං. අයං පඤ්ඤාමස්ස විපාකො.

අධම්මිකායෙව විජාතිරාජානො ජාතිසම්පන්නානං කුලපුත්තානං ආසඪිකා ය යසං න දස්සන්ති, අකුලිනෙ වඩ්ඪෙස්සන්ති.

එවිට මහාකුලානි දුග්ගතානි හවිසානානි ලාමකකුලානි ඉසාරුති තෙ ව කුලිකපුරිසා ජිවිතුං අසනෙතානානා ඉමෙ තිස්සාය ජිවිසාමානි අකුලිකානං ධනරො දස්සන්තා. ඉති කාසං කුල ධිතානං අකුලිකෙති සැට්ඨං සංවාසො ජරසිභාලස්ස සුචර්ණණ පාතිං පස්සාචකරණසදිසො හවිසානි. අයං ජිවිසාය විපාකො.

ගව්ජනෙත ගව්ජනෙත කාලෙ ඉච්ඡෙයො පුරිසලොලා පුරා ලොලා අලුසිකාරලොලා විසිබාලොලා ආමිසලොලා හවිසානානි දුසසිලා දුරාවාරා, නා සාමිකෙති කසිගොරකාදිති කමමානි කන්ධා කිවෙත්ත කසිරෙන සහිතං ධනං ජාලෙති සසිං පුරා පිච්චනා මාලාගඬිවිලෙපනං ධාරයමානා අනෙකාගෙහෙ අවමාසිකමපි කිවං. අනොලොකේනා ගෙහපරිකෙතිපස්ස උපරිභාගෙහපි ඡද්දධිංගෙනෙති ජාලෙ උපධාරයමානා සෙව විපපතබ්බසුත්තකං. ධිජමපි කොටෙවනා යාගුහත්තබජ්ජකාදිති සජෙජනා බාදමානා විලුම්භිස්සානති, හෙයාපිඨකතිපත්තක 1 ඡාත සිභාලි විය වටෙවනා වටෙවනා පාදමුලෙ නිඤ්ඤිත්ත රජුං. අයං සත්තමස්ස විපාකො.

ගව්ජනෙත ගව්ජනෙත කාලෙ ලොකො පරිහාසිස්සති, රථං නිජරාජං හවිසානි, රාජානො දුග්ගතා සාපණා හවිසානති, යො ඉස්සරො හවිසානි තස්ස හණ්ඩාගාරෙ සත්තසහස්සමත්තා කහා පණා හවිසානති, තෙ එවං දුග්ගතා සබ්බෙ ජාතපදෙ අත්ත නොව 2 කමමං කාලෙස්සානති, උපද්දනා මහුස්සා සකෙ කමමනෙත ඡබ්බිකා රාජුතංගෙව අන්ධය පුබ්බණ්ණාපරණ්ණානි වපනනා රකභනා ලාසනා මදදනා පවෙසෙතානා උච්ඡ්වෙචනානි කරොත්තා යනානි කරොත්තා යනානි- වාසෙනානා එණි තාදිති පචනනා පුපාරාමෙ එලාරාමෙ ව කරොත්තා තථි කන්ධ නිපථනානි පුබ්බණ්ණාදිති 3 ආහරිතා රසෙසු කොයා භාරමෙව පුරෙස්සානති, අනානො ගෙහෙසු කුච්ඡකොසෙ මලොකෙනාපි න හවිසානති, කුච්ඡකුමෙහ අනොලො කෙනා පුරකකුමාසුරණසදිසමෙව හවිසානති. අයං අභිමස්ස විපාකො.

ගව්ජනෙත ගව්ජනෙත කාලෙ රාජානො අධමමිකා හවි සානති, ඡන්දදිවසෙන අගතිං ගව්ජනා රජුං කාරෙස්සානති, බෙවෙන විනිවිජ්ජං නාම න දස්සානති, ලඤ්ඤවිත්තකා හවිසානති ධනලොලා. රථවාසිකෙසු නෙසං මනනිමෙත්තා

1. ම. ඡාතක. 2. ම. අනානො. 3. සි. 2. ම. පුපථඑලාදිති.

හුද්දං නාම න හවිසානි, කන්ධග්‍රා එරාසා උච්ඡ්වෙනෙත උච්ඡ්වෙචනා විය මහුස්සා පිළෙත්තා නාතපාකාරං බලිං. උපාදෙවනා ධනං ගණිතස්සානති, මහුස්සා බලිපිළිකා කිසුඬි දුකුං අසනෙතානානා ගාමිතිගමාදයො ඡබ්බිකා පච්චනා. ගන්තා වාසං කපොස්සානති, මජ්ඣමජ්ඣිමපදෙ සුසෙසු හවි සානති, පච්චෙනා සත්වාසො, සෙසුරාපි පොකරණිකා මජ්ඣිම උදකං ආවිලං පරිසනෙත විපාසනකං. අයං කව මස්ස විපාකො.

ගව්ජනෙත ගව්ජනෙත කාලෙ රාජානො අධමමිකා හවිසානති, නෙසු අධමමිකෙසු රාජසුත්තාපි මුත්තමණ් ගහපතිකාපි තෙගමජාතපදපි-ති සමණමුත්තමණ් උපාදය සබ්බ මහුස්සා අධමමිකා හවිසානති. තෙනා තෙසං ආරකඬි දෙවනා බලිපටිස්සානතිකදෙවනා රුකදෙවනා අනාසථදෙව නාති එවං දෙවනාපි අධමමිකා හවිසානති, අධමමිකාරාජුතං රජෙජ වාතා විසමා බරා වාසිස්සානති, තෙ ආකාසථකවිමා නාති කලෙපස්සානති, තෙසු කමමිකෙසු දෙවනා කුචිතා දෙවං වසිකුං න දස්සානති, වස්සමානොපි සකලරුඬෙ එකපාසාර නෙව න වසිස්සානති, වස්සමානොපි සබ්බිකා සිකමස්ස වා වප කමමස්ස වා උපකාරො හුත්තා න වසිස්සානති, යථා ව රුඬෙ එවං ජතපදපි ගාමෙපි එකතලාකසරෙපි එකපාසාරෙන 1 නවස්සති, තලාකස්ස උපරිභාගෙ වස්සනො හෙයාගාගෙ න වසිස්සානති, හෙයා වස්සනො උපරි න වසිස්සානති. එකස්මිං භාගෙ සස්සං අතිවිස්සෙත කාසෙස්සානති 2, එකෙමිං අවස්සනො මිලපෙස්සානති 3, එකස්මිං සමමා වස්සමානො සථාදෙස්සානති. එවං එකස්ස රසෙසු රජෙජ මුත්තසස්සා නිපාකාරා හවි සානති එකකුමන්තා මදනො විය. අයං අභිමස්ස විපාකො.

ගව්ජනෙත ගව්ජනෙත 4 කාලෙ සාසනෙ පරිහාසෙනෙත පච්චය ලොලා අලුජ්ජකා බහු තිකුටු හවිසානති, තෙ ගහවතා පච්චය ලොලපාං නිමමෙථනා, කපිථිබ්බමදෙසනං විචාරාදිවකුපච්චය ගෙතු පරෙසං දෙසෙස්සානති, පච්චයෙති මුච්චිතා නිත්තරණ පතෙබ්බිකා නිබ්බානාතිමුචං කන්ධා දෙසෙසුං තසකස්සානති. කෙවලං මම ව්‍යඤ්ඤතසමපත්තීංවෙව මුද්දසද්දස්සානති සුචි

1. ම. එකපාසාරෙනෙව. 2. ම. තසස්සානති. 3. ම. මිලාසිස්සානති. 4. සි. ගව්ජනෙතෙයව.

මහගසානි විවරාදිනි දසසානියවෙව දකුකාමා ව හොනනිනි දෙ සෙසසානි. අපරෙ අනතරමිවකුකකරාපවරාදිසු නිසිදිනා කහාපණඅසසකහාපණපාදමාසකරාපාදිනි නිසාය දෙසෙසසානි. ඉති හගවතා නිබ්බානසකකං කතා දෙසිතං ධම්මං වසු පච්චයන්තියවෙව කහාපණඅසසකහාපණපාදඅන්තිය ව විතතිණිකා දෙසෙසනා සකසසසසසකං වන්දනසාරං පුතිතසෙකන විතතිණිකා විය හවිසසනා. අයං එකාදසමස්ස විපාකො.

අධම්මක රාජකාලෙ ලොකෙ විපරිවත්තනෙන යෙව රාජා නො ජාතිසමානතාං කුලපුත්තානං යසං නදසසනාති, අකුලිනා නසෙද්දව දසසනා, තෙ ඉසාරා හවිසසනා, ඉතරෙ දලිලා; රාජසමුද්ධෙව රාජවෘත්තෙව අමච්චසමුද්ධෙව විනිව්ඡයසානෙව කුමාරාපුසදිසානං 1 අකුලිනානං යෙව කථා ඔසිදිනා සිතා විය කිවලා සුපසදිසානා හවිසසනා, සංසකනිපාතෙපි සංසකමව ගණකමමසානෙසු වෙව පග්ගවිවරපරිවෙණාදිවිනිව්ඡයසානෙසු ව දුසසිලානං පාපපුගලානං යෙව කථා නිසානිකා හවි සසනා, න ලජ්ජිතිකුසුතනා, එවං සබ්බපාපි කුමාරාපුත්තා 2 සිද්ධකාලො විය හවිසසනා. අයං වාදසමස්ස විපාකො.

තාදිසෙ යෙව කාලෙ අධම්මකරාජානො අකුලිනානං යසං දසසනා, තෙ ඉසාරා හවිසසනා, කුලිනා දුග්ගතා, තෙසු න කෙවි ගාරමං කරියසනා, ඉතරෙසු යෙව කරියසනා; රාජ සමුද්ධෙව අමච්චසමුද්ධෙව විනිව්ඡයසානෙව විනිව්ඡය කුසලානං සකසිලාසදිසානං කුලපුත්තානං කථා න ඔගාතිනා පතිව්ඡයසනා. තෙසු කප්පෙනෙසු 'කිං ඉමෙ කප්පෙනා'ති ඉතරෙ පරිහාසමෙව කරියසනා. හිකුසුතනිපාතෙපි බුහුනපස කාමෙසු ධාතෙසු නෙව පෙසලෙ හිකුසුතනි ගරාතාතෙව ඔද්දා සානාති, තාපි තෙසං කථා පරිසොගාතිනා පතිව්ඡයසනා, සිලානං පලවකාලො විය හවිසසනා. අයං නෙරසමස්ස විපාකො.

ලොකෙ පරිහාසනෙන යෙව මනුසා කිබ්බරාගාදිජාතිකා නිලෙසානුවත්තකා හුන්තා තරුණතරුණානං අත්තනො හරියා නං වසෙ වතතිසසනා, ගෙගෙ දසකමකරාදයොපි ගොමතිසාද යොපි තිරසෙසසු වණණව සබ්බං තාසං යෙව ආයතනං හවි සසනා, අසුකතිරසෙසසු වණණං වා පරිව්ඡදිජාතං වා කහනති

1. ම. කුමාරාපුසදිසා. 2. ම. කුමාරාපුත්තා.

බුහුනෙ යන්ත වා තන්ත වා ගොසු, කිං කුග්ගිමිතා ව්‍යාපරෙන, නිං මයාං සෙරෙ සන්නං වා අසන්නං වා ජාතිකුකාමො ජාතොති වන්තා නාතපකාමෙති අසන්නාසිති බුහුනෙති සි නොවෙවන්තා දසවෙවකෙ විය වසෙ කන්තා අත්තනො ඉසාරියං පරිතෙතසසනා. එවං මුකුසුප්පසාමාණානං මණ්ඩක පොතිනානං ආසිවිසෙ කණ්ඩසපො ගිලනකාලො විය හවි සසනා. අයං බුද්ධසමස්ස විපාකො.

දුබ්බරාජකාලෙ පත රාජානො හන්තිසපාදිසු අකුසලා සුමෙසු අවිසාරද හවිසසනා, තෙ අත්තනො රාජාසිපවං ආසසිකමානා සමානජාතිකානං කුලපුත්තානං ඉසාරියං අදන්තා අත්තනො පාදමුලික නිපාපක කප්පකාදිනං දසසනා, ජාති අනන්තසමානකුලපුත්තා රාජකුලෙ පතිසං අලභමානා ජිවිතං කප්පකා අසමන්තා හුන්තා ඉසාරියෙ සිතෙ 1 ජාති ගොතනතිනෙ අකුලිනෙ උපට්ඨානතා විවරියසනා, සුචණ්ණ රාජසමෙති කාකස්ස පරිවර්තකාලො විය හවිසසනා. අයං පණ්ණරසමස්ස විපාකො.

අධම්මකරාජකාලෙ යෙව අකුලිනා රාජවල්ලභා ඉසාරා හවිසසනා, කුලිනා අපසෙද්දතා දුග්ගතා, තෙ රාජවල්ලභා රාජා නං අත්තනො කථා ගාගාපෙත්වා විනිව්ඡයසානාදිසු බලවන්නො හුන්තා දුබ්බලානං පච්චෙණ්ණාගානං 2 බෙත්තවන්තාදිති අමා කං සන්නකාති එතානිති අභිසුද්ධතා තෙ න කුමානං අමාකනාති ආගන්ති, විනිව්ඡයසානාදිසු විවදන්නො 3 වෙත්ත ලානාදිති පහාරාපෙත්වා ගිව්‍ය ගහෙත්වා අපකසිපෙත්වා අත්තනො පමාණං න ජානාපි, අමොගි සතිං විවදං, ඉදති වො රසෙද්ද කප්පන්තා හන්තපාදවෙද්දති කාමරසාමාති සන්නපෙරසසනා. තෙ තෙසං හග්ගෙ අතානො සන්නකාති විද්ධති කුමානං යෙවෙතාති ගණ්ඨපාති නිශාදෙත්වා අත්තනො ගෙගාති පවිසිත්වා හිතා නිපජ්ජසනා, පාපහිකුසුපි පෙසලෙ හිකුසු යථාරුචිං විගෙදෙසසනා, පෙසලා හිකුසු පවිසරණං අලභමානා අරසෙද්දං පවිසිත්වා ගහග්ගානෙසු නිලිසිසසනා. එවං නිතල්වෙති වෙව පාපහිකුසු ව උපද්දානං ජාතිනෙ කුලපුත්තානං වෙව පෙසලෙහිකුසු ව ඵලකානං ගසෙත කසාවකානං පලායනකාලො විය හවිසසනා. අයං සොළස මස්ස විපාකො.

3. සි. 2. 8. 1. ධාතෙ-සබ්බතං. 2. ම. බෙත්තවන්තා.
n. ම. විවරන්නො.

කිං අයං ඉමසමිං ආනෙ සද්දො, සසබ්බසද්දො, හෙරිසද්දොති වා,
 කිං අයං ඉමසමිං ආනෙ ගතො, මුලගතො, සාරගතොති වා,
 කිං ඉදං මයං මුලෙ පනතිකං සපටිනති වා ආණ්ඩනති වා,
 කෙතමති පිට්ඨියං පහවො, අතිථවො, මෙ පහාරොති වා
 වනො හොති. එවං මනොවාරිකප්ඵනෙනෙව පටිබුද්ධති, න
 පඤ්චවාරිකෙන. සුපිනමපි තෙනෙව පසංගි, න පඤ්චවාරි
 කෙන. අය්‍යාති: අය්‍ය ආපනතිතිකායසං. නනු ව අසුතොයං
 තිද්දොසො:— සංඝො ආදිමති වෙව සෙසෙ ව ඉච්ඡන්තොති
 අය්‍යාති. න ති ආපනතිතිකායසං ආදිමති වෙව සෙසෙ ව
 සංඝො ඉච්ඡන්තො, කිඤ්චරති වුට්ඨානසංගි ඉමං වොදනං
 මනසි තිබාය 1 යථා න විරුද්ධති, තථා අධිප්‍රායං.
 විවරනො කිං වුතං හොතිති ආදිමාන. ආපනතිතො
 වුට්ඨානසං ආදිමතිවෙව සෙසෙව ඉච්ඡන්තො සංඝො ආපනතිතා'ව
 ඉච්ඡන්තො නාම හොතිති අයමෙත්ථ අධිප්‍රායො. ආපනති
 වුට්ඨානනති: ආපනතිතො වුට්ඨානං. අනාපනතිකායප්‍රිපගම
 නනති අපෙතො. චමනකාරණනති: සංඝාදිසෙසොති එවං
 වචනෙ කාරණං. අමුදයෙ රුද්දො 2 තිකායසද්දො තදෙ
 කදෙසෙ වනනමානොපි කාය එව රුද්ධියා පවනනතිති
 ආන රුද්ධිසද්දනාති. අථවා කිඤ්ච තිමිත්තං ගහෙතො සතිපි
 අඤ්ඤාමිං තනතිමිත්තසුතො කිසම්පිදෙව විසයෙ සවමුනියා
 විරකාලතාවසෙන තිමිත්තවිරහෙපි පවනති රුද්ධිනාම. 3 යථා
 මසියං සෙතියි=මසියො, ගච්ඡන්ති=ගාවොති, එවං තිකාය
 සද්දසංගි රුද්ධිසද්දො වෙදිතවෙබ්බො, එකසමිපි විසිට්ඨා සතිපි
 4 සමිඤ්ඤ විය සමුදයෙ පවනනවොහාරො අවගවෙපි පවනන
 තිති ආන:-අවගවෙ සමුගමොහාරොති වා ති. නමමයං අධිප්‍රාය
 සංගාති: විමංසාධිප්‍රායසං; ලොමා එතෙසං සන්තිති=ලොමාසං,
 බහුලොමාති වුතං හොති. අපරොගො හවිසංගිති: රාගපි
 ලාභප්‍රිපසමතො තිරොගො හවිසංගිමි. මොචනොන වාති: මොච
 නත්තං උපකමකරණෙන. උපකමකරණං ගෙත්ථ මොච
 නනති අධිප්‍රායං මොවෙති එතෙතාති කත්වා. ඛිජං හවිසං
 ගිති: වොලගහණාදිකකමං සකාය වුතං. වෙ ආපනති
 සහසංගිති: බණ්ඩවකකාදිපෙදං අනාමසිත්තං වුතං. ඉච්ඡ

1. ම. සන්තිබාය. 2. ම. තිරුද්දො. 3. ම. පවනනතිරුද්දො
 රුද්ධිනාම. 4. ම. ගොති.

නෙත්ත පන බණ්ඩවකකාදිපෙදොති ආපනතිකණ්ණි
 කාතබ්බො. මිසංගං චක්කනනති: උගතො වසන්තකං සකාය
 වුතං. එත්ථ ච තිලසුඛ පිනාසංගිවාති: ආදිතො එකකණ්ණ
 අනෙකවණ්ණනං මොචනාධිප්‍රායවනං, යථාධිප්‍රායෙන
 මොචනං ගවතු වා මා වා ඉමිනාපි අධිප්‍රායෙන උපකමමිති
 මොචෙත්තං ආපනති හොතිති දය්‍යනත්ථං, නති එකසමිං
 බණ්ණි තිරුදිතො සබ්බසමිපි මුතති සමාවති. අඤ්ඤා චද්ධිති:
 අත්තනො දෙසං උජුං වහගුමසකොතො පුනපුචො
 අඤ්ඤා ගණති. මොචනසංගිද්ධි: මොචනසං පුබ්බහාගෙ
 පවනනඅය්‍යාදො; තෙනෙව මොචෙත්තං අය්‍යාදො=මොචනසං
 දෙති වුතං. ගෙහසිනපෙමනති: එත්ථ ගෙහසද්දන ගෙහෙ
 ඝිතා මාතුහතිති ආදයො අඤ්ඤාතිකඤ්ඤාතො ගතිතා, තෙසු
 මාතුපෙමාදිවසෙන උපකොතො සිතෙතො=ගෙහසිනපෙමං.
 අඤ්ඤාත්ථ පන "ගෙහසිනපෙම"නති: පඤ්චකාමගුණිකරොගො
 වුට්ඨාති. සමපසුතන අය්‍යාදසිසෙතාති: රාගසමපසුතනසුචෙද
 නාමුබෙත. පිසෙත පදනාති: ගෙහසිනපෙමපදෙන. නපෙ
 මාති: මොචනසංගිද්ධිවනනාය එව. පුබ්බහාගෙ මොචනසංගි
 වසෙන කතපයොගං අවිජ්ජිත්ථා සභිතතො සමෙ පන
 —පෙ—සංඝාදිසෙසොති වුතං. පුන සුචිවිතෙත උපකොත
 තසං පයොගසං පටිපසංගිතතො සුද්ධිපිනො—පෙ—අනා
 පනතිති වුතං. පගනනත්තාසාති: ධොවනත්තං. අනො
 ඝාණනති: අභිතරානපදෙසං. ගෙහසින සාමවිනිකනනති:
 පඤ්චකාමගුණසන්ධිසිතං කාමවිතකං. වජ්ජිං දද්ධං ගහෙ
 ධාති: අභිතරාතසං අගෙහ පසංගි තිග්ගමිතරාතෙ වමං
 දද්ධං. ගුහෙතො. තිමිත්තෙත උපකමමානාවතො "මොචනාධිප්‍රා
 යසංගි අමොචනාධිප්‍රායසංගි වුතෙත අනාපනති"ති වුතං.
 එති මෙ තිං සාමණේරාති ආණ්ඩනියා අඤ්ඤාන කතොපි
 පයොගො අත්තනාව කතො නාම හොතිති කත්වා ආපනති
 වුතන. යදි පන අනාණ්ඩෙනා සද්ධෙව කරොති, අභිත
 පාරිසුරියා අභාවතො අනාපනති වදනති. සුත්ත සාමණේර
 වද්ධියමිං අසුචිමති මුතෙතපි අභිතරාතසං ගහණපට්ඨියා
 දුක්ඛං වුතනං, න පන මුතතිපට්ඨියා. කායත්ථානවද්ධි
 සමිං චලනවසෙන යථා අභිතරාතෙපි උපකමමො සමාවති,
 තථා විජ්ජිත්තතො ආපනති වුතන. "පච්ඡන්තො වා" ති
 වචනතො උගොසු පසෙසු කවිය: උරුරුපදෙසොපි ගතිතො
 යෙවොති දද්ධබ්බං, තසමා උගොසුපි පසෙසු යථා ඉමසමිං

මහාසෙ නම් තෙවන රජතුමාගේ සහයකරු වූ අප්පාතිගේ ව. “අඛණ්ඩානන්ද” වචන තො “නිමිත්තානන්ද” පසුකාලීනව ප්‍රකාශය. උමමිලන නම් ලෙනට පෙනෙන න කාලයෙහි: උමමිලන නම් ලෙන පසුකාලීනව අප්පාතිගේ පද්‍ය න කාලයෙහි අප්පාති, අනෙකකඩනුමට උමමිලෙන: නම් ලෙන: උපතිස්සාගේ සහයකරු වූ දුක්කවනන් වුනා. හොඳි. අනන්දි අවිප්පාතිගේ අතිමුඛය. සප්තකයා මාතුගාමයා නම් තෙවන ලොකයෙහි අප්පාතිගේ වූ දඬුවම. දුර්ගත ලිංග ලෙපිකානාන අඛණ්ඩානු පතිස්සාගේ වූ දුක්කවනන් වදනන්. පුප්පාටිලි: කිලාපිසෙය සාධිවන, නා, කිලානානා නදිදාදි පුප්පාටිලි පිනනවට උදකෙන විකල්පය. කාලා: තත් උපාය පාද පසාලනා නිසිනා පපතනන්. පප්පාටිලිගේ වූ පාදය. “පවෙසෙනාසා” නි විකම් කතාපාලිය අඛණ්ඩානන් උපපාදි උපපාදිවන. කතා: පාලිකානන්: පාලිකායානි අප්පාති, වෙනතා, උපකතමො, මුඛව, තනන් ඉමෙනත් නිසි අඛණ්ඩ වෙදිනබානි.

පසමසංසාදයෙහි මහා පරාක්රමබාහු රජතුමා.

දුකියෙ:—සෙසු මුඛවෙසු අඛණ්ඩානෝ හොඳි තානි විවරනො, ප්‍රාග්ධනියා සම් කායසංසයා. සමපජ්ඣකාමො ඵමමකාසි, තෙන කතාසාපි විපකාරයා අතනති කතතො අතනො විපකාරනති වුනා. උලාරනනනානි: උලාර විතතා; පඤ්ඤාධිප්පාති තානි වුනා. හොඳි. ධර්මයොනානි: ඉදං කම්මසාධනං, කතනුසාධනං වා හොඳි නිදහසවෙසන අත්තං දසෙයනො සකාදිති විස සකාදානි ආදිමාන. අසම වෙනිකානි: සප්තකාලං අනුපපජ්ඣති; සප්තං තෙ රති ජනකා රුපාදයො විසයා අතිවදුක්කාසුභාතතනාතරෙන අවිජ්ඣා, තථා අපසාදිතානි වුනා. හොඳි. සංකල්පමට්ඨනනි: සිලමරියදං; ආමාපොති: ආවරණං; හත්තනණ්දි කිරියා. අසානානි: කායසංසයා. සමපජ්ඣයානි පදසා; පටොසං පදනං වසෙනානි: ආමසනාදිපදනං වසෙන ඉතො විතො ව = පසංසොපෙතිනි: අතනො හත්තං වා කායං වා නිරියං ඉතො විතො ව සංකල්පයෙහි. කාසෙනා අමොවෙකානි වචනතො මත්තතො පසාය හත්තං මහාතරනකයා කායතො මොවෙකා නිවත්තවෙකාපරි මමසනකයා පුලුවනියං, සාපි කතො මහාතරනා ජංසනො පසාය කායං මමසනකයා පුත සංසාදියෙහෙහි වදනානි. පාදසසුපි ආමසනාදියෙහෙහි

ඵකකයම්. පසොගෙ කායතො අමොවිතෙ ඵකකානි අප්පාති හොඳිති ආග මුලගහණ්දිමට පමාණනි. ඉදංකු ඵකක හත්තන කායං ගහණා ඉතරෙන හත්තන කායපරාමසතං සකාය වුනා. ඵකක පත හත්තන කායපරිබලං ගහණා ඉතරෙන තත්ත තත්ත කායං පරාමසතො පසොගහණාය ආපනති. අයං පත සංසාදියෙහෙහි න කෙවලං වත්තවෙසෙනව, අප්පි වෙ. සංකල්පවෙසනාපිති ආග ඉත්තො ඉත්තසංකල්ප සංසාදියෙහෙහි.

“නිරවතානගෙනා ව හොඳි” නි: ඵත්ත නිරවතානගතිතියා නිරවතානගතපුරිසසා ව ගහණං වෙදිනබලං. සමසාපාගොති: කායසංසයාගෙන ඵකසංසයාගො. පුප්පාටිලියෙහෙහි: රජ්ජවත්තාදිති පරිකම්පිතා ගහණං වුනනගෙන. පුත පුප්පාටිලියෙහෙහි: සමසාපාගො වුනො, අනන්තරනගෙන වුනානි: කායපරිබලෙන කායපරිබලං. ආමසනකයෙන, වෙණිකහණෙන ලොමානව පිංසිතතතො ලොමානං පුතෙන පි සංසාදියෙහෙහි වුනො, ඉදංකු වුනනමෙවත්තං පකාසෙකුකාමො උපාදිනනකෙනානි ආදිමාන. සප්තාදිපදිති: සප්තාදිවුනන කායසංසයානිදෙයස; නොනානි: තෙන සප්තාදිවුනනාතරෙන, සංකල්පය විරාගිනමනි: සංකල්පය විරාගිනමනි: ලිඛිතවනගෙන විරාගිනමනි වුනා. ඉමං නාම චක්ඛුනානි: ඉමංකු පිනිකාපද ආගතං සකාය වදනි, අසංකල්පි යං කිසුටි වත්තං සකාය වදනිති පි කෙවි. සාරගතානි: කායසංසයාතරෙන සාරගතං. විරතනනානි: කායසංසයාතරෙනමනි: මාතුගාමනි: සකාය වදනි. විරතනං ගහණසාමිති විරතනං ගහණි දුක්කවනනි: මාතුපමාදිවෙසන ගහණි දුක්කවං වුනා. ඉමං පාලියා සමෙතිනි සමෙතිනි. කපං සමෙතිනි වෙ? යදි නි ඉත්තො කාය පරිබලං ගහණියාමිති විතෙන උපතෙන ඉත්තසංකල්පවිතා හවෙසන, කායපරිබලගහණි පුලුවනියං වදනෙන ගහණි “ඉත්තං ව හොඳි ඉත්තසංකල්ප” නි න වහනබලං සියා, වුනනකුටි තමා “ඉත්තො කායපරිබලං ගහණියාමිති කායං ගහණතතයා ඉත්තසංකල්ප විරාගිනා නාම නහොඳිති”. කායපරිබලං ගහණියාමිති කායං ගහණතතො සප්තවත්තකමෙව ආපජ්ඣති මහාසු මමත්තරෙන වුනනවාදි ඉමං පාලියා සමෙති. අයං පතනට සප්ති ඉත්තසංකල්පය කායපරිබලං ගහණතතයා ගහණසමයෙ කායපරිබලං ගහණියාමිති සංකල්පං සපච්ඡා ඉත්තං ගහණියාමිති සංකල්පය අභාවතො වත්තසංකල්පං නිතතතො අනුතතනා වදෙයා, සො පුච්ඡිතබලා කි: කාය

පට්ඨබ්බවන්දාදිං ගණනෙතො ඉඤ්ජයා රාගෙන ගණනාති උද්ඝු වන්දාදිසු රාගෙනාති, යදි වන්දාදිසු රාගෙන ගණනාතිති වදෙය්, ඉඤ්ජයා කායපට්ඨබ්බං අනුභාවාදෙය් සිතා වන්දාදිං ගණනෙතොයාපි ප්ලලවධං සියා, තයමා ඉඤ්ජ, ඉඤ්ජසංඝාදි, සාරත්තභාවො, ගණනෙතො, අභිභවාර්ථසුරි සමභවතො මහාසු මමෙත්ථරවාදෙව යුත්තතෙරො. අද්භතා පිනිව්ඤ්ජෙති ව සමෙතිති: එත්ථාපි අයමපිපායො, යදි සංඝාදිවරාගෙන විරාගිතං නාම සියා, සමෙත්ථා ඉඤ්ජයො බාහාති පරිකම්පිතාව ගණනා මිති එවං සංඝාදියං මර්කතෙතිතියො කායපට්ඨබ්බෙති ගණනා මිති එවරුපාය සංඝාදියං අභාවතො මර්කතෙතානං වසෙන ප්ලලවධං න සියා, එවං සෙනෙති අද්භතායං ප්ලලවධංයං වුත්තතො සංඝාදිවරාගෙන විරාගිතං නාම තභොතිති අය මෙත්ථා සිමො යෙවං. නිලෙන දුරිඤ්ජෙය්භාවතො කාලිපි වුත්තා. සෙවනාධිපායොති: එයසුධෙසවතා පිපායො.

ඉඤ්ජයා කායෙන නික්ඛුසං කායපට්ඨබ්බාමසනවායෙපි “එයං පටිච්ඡිනාති”ති: ඉදං අත්තතො කායපට්ඨබ්බාමසනෙපි කායසමබ්බන්ධභාවතො 1 වුත්තං, එත්ථාති: නික්ඛන්තෙති නික්ඛන්තෙතිවෙර; මොක්ඛාධිපායොති: “එත්ථ පට්ඨං කායසංගත රාගෙ සතිපි පට්ඨං මොක්ඛාධිපායො අනාපත්ති.

පදගාර්ථසමානා නිසිතා.

පාලිපට්ඨකාති: විලුප්පනිකා; අත්තරාසිකාති වුත්තං හොති. නදිසොගෙන වුත්තමානං මාතරන්: උක්කාපරි වෙත්දදසංගතං වුත්තං, අසංඝාදි පන ආචේසු කාරුඤ්ඤ පිපායෙන මාතර වුත්තතෙතෙ පටිපජ්ජනායං නෙවෙති දෙසොති වදනාති “මාතර”නති වුත්තතො අසංඝං නවට්ඨති වදනාති අඤ්ජ. නික්ඛන්තෙති: නිරවරාදිමුලෙති කත වුත්තං. කාලපණ්ණමුලිකනාති: කාලපණ්ණෙති කතඅභිභුලි මුලිකං; පටිච්ඡෙනෙති: අභාවතො නිවාසන පාරුපන භාවතො අපනෙතා; විවරත්ථාය පරිණාමෙතාති 2 වුත්තං හොති. විවරත්ථාය පාදමුලෙ යිපෙති වට්ඨතිති: ඉදං නිදසංගතමත්තං, පට්ඨර්ථර්ථනිතානාදිඅත්ථෙ වට්ඨති යෙව, පුජාදිඅත්ථ: තාවකාලිකමපි ගතෙය් වට්ඨති. ඉඤ්ජසංඝා නෙති කතාති: එත්ථ ගෙහිමපරිවෙත්දතො පාරාජිකවත්ථුභුත

1. සි. 1. පට්ඨබ්බසමභවතො. 2. ම. අපනාමෙතා,

තිරව්ඡනගතිත්ථිතමපි අනාමාසභාවතො තාදිසං ඉඤ්ජසංඝා නෙති කතං තිරව්ඡනගතරුපමපි අනාමාසනාති දදබ්බං, නික්ඛන්තං 1. හි පට්ඨරුපං ආමසිතුං කාතුං වට්ඨතිති වදනාති ආවර්ථයා. ඉඤ්ජරුපාදිං දෙය්භාවා කතං වන්ඤ්ඤ පට්ඨර්ථර්ථනෙත්ථ නිත්තිත්ථි ඉඤ්ජරුපං අනාමසිතා ගණනිතුං වට්ඨති. නිදිකාති: එත්ථ ගෙත්ථ අගතිතාව කෙනවිදෙව දණ්ඩාදිනා නිදිතබ්බං, එත්ථ ව අනාමාසමපි ගෙත්ථ අපරුම සිතා දණ්ඩාදිනා කෙනවි නිදිතුං වට්ඨතිති ඉම වුත්තතො පංසුකුලං ගණනෙනෙති මාතුගාමසිරෙපි සත්ථාදිති වණං කතා ගණනබ්බන්ති වුත්තතො ව, ගතිතමණ්ණිකං සප්පතිං දණ්ඩාදිති නිප්පලෙතා, මණ්ණිකං විශාල්පෙත්ථං වට්ඨති මණ්ණං අධිසායාති: මෙයං ගෙත්ථමිති එවං ගණනසංඝාදි හුත්තාති අත්ථා; නිලපනනාති: ඉදං ගිතිසන්නතං සන්ධා වුත්තං, නික්ඛන්තකං පන යෙන කෙනවි අධිපායෙන අනාමසි තබ්බමෙව දුරුපට්ඨන්තභාවතො. කාලපනාසාදිති: වෙත්ථ ආදිසද්දෙන කාලිකෙර ලබුජ නිසුස අලාමු කුමනෙති පුස්ස එළාපුක එලානං සබ්බසො දදබ්බෙති. යථා වුත්තප්ලානං යෙව වෙත්ථ කිලාධිපායෙන ආමසනං නවට්ඨති වුත්තතො පාසාණ සකඛරාදිති නිලාධිපායෙනෙති ආමසිතුං වට්ඨති. මුග්ගාති: ගජකුමනරාදිකා අභිවිධාපි මුත්තා; තථාති ගජකුමනං වරාග දුඨං භුජබ්බසිසං වලාගතං වෙථ මට්ඨසිරො සංඛො සිප්පිති අභිමුත්තායොතිතො. තත්ථ ගජකුමනා පිතවර්ණං පහාතිතා, වරාගදුඨප්පා වරාගදුඨවණ්ණං, භුජබ්බසිසප්පා නිලාදිවණ්ණං සුපිපුචා වට්ඨලාව, වලාගතප්පා හාසුරා දුබ්බගාගරුපා රත්ති හාගෙ අක්කාරං විධිමනාතියො නිසිතා, දෙවුපහොගා එවම හොනති, වෙථප්පා කරකප්ලසමානවණ්ණං න හාසුරා, තෙ ව වෙථ අමනුස්සගොවරෙ එව පදෙසෙ ජායනති, මට්ඨසිප්පා පානිකපිට්ඨසමානවණ්ණං වට්ඨලා ලාභවා ව හොනති පහා විතිතා ව, තෙ ව මට්ඨං සමුද්ධිසෙය්භෙව ජායනති, සංඛප්පා සංඛෙ උදරව්ඡිවණ්ණං භොලප්ලපමානාපි හොනති පහා විතිතාව, සිප්පිප්පා පහාවිසෙසසුත්තා හොනති තානාසංඝාතා. එවං ජාතිතො අභිවිධාසු මුත්තාසු යා මට්ඨසංඛප්පිප්පා, තා භාමුලිකා, භුජබ්බප්පා කාපි සාමුලිකා හොනති, ඉතරා අසා මුලිකා, යසමා බහුලං ආමුලිකා මුත්තා ලොකෙ දිය්නනා. තත්ථාපි සිප්පිප්පාව, ඉතරා කාදම්බිකාව, තසමා සමොගතිතො

1. ම. නික්ඛන්තං.

දකිස. “මුත්තාති: සාමුද්දිකා මුත්තාති”ති වුත්තං. මණ්ණිති: ධූපෙ නා වෙළුරියාදිසෙක සෙසො ජොතිරසාදිසෙදෙ 1 සබ්බොධි මණ්ණි. වෙළුරියොති: වංසවණණමණ්ණි. සංඛොති: සාමුද්දික සංඛො. සිලොති: කාලසිලා පණ්ණිසිලා සෙතසිලාදිසෙදෙ සබ්බොධි සිලා. රජනාති: කාසාපණ්ණිකා වුත්තාවසෙසං රත්තසමමනං. ජානරාජනාති: සුවණ්ණං. ලොකිකසෙකාති: රත්තමණ්ණි. මසාර ගලොති: කබරමණ්ණි. ගණ්ඩමුලකාසාති: පත්තවිචාරාදිගණ්ණි මුලකාස. කුච්චරාගණ්ණාති: නිදසානමත්තං, තාය වුපසමෙ තබ්බසා යසා කසාචි රොගසානාය වට්ටති යෙව. ගොසප්ප න්ථං ව අවිඛායෙව මුත්තං වට්ටති තිසුපි ගණ්ඩපදෙදසු වුත්තං. ආකරමුගොති: ආකරතො මුත්තමත්තො ගණ්ඩමුලකාසං පට්ටිච්ඡං වට්ටති. ඉමිනාච ආමසිතුමට් වට්ටති දසෙසති. පට්ටිච්ඡා කපොති: කාවකාරෙති පට්ටිච්ඡා කපො. ඛොගච්චො ව රත්තමණ්ණාති: අලුකාරත්ථං කඤ්ඤාලකා දිං දසෙසනා කපො රත්තවට්ටිකො ඛොගච්චො අනාමසා, ඛොග 2. විචො ව රත්තමණ්ණො වාති විසුං වා සමෙකි තඤ්ඤි. පාතිසෙසෙකාති: ඉමිනාච සංඛෙත කතපාතිගොජන පිබානාදිසමණ්ණපරික්ඛාරොපි ආමසිතුං වට්ටති සිබං. සෙස නති: රත්තමණ්ණං ධූපෙතා අවසෙසං. මුත්තවණ්ණංයෙව රත්ත සමමණ්ණං කපොති තා අඤ්ඤාති ආහ:- මුග්ගවණ්ණා වාති. මුග්ගවණ්ණො රත්තමණ්ණොවන වට්ටති වුත්තං ගොති. සෙසාති: රත්තසමමණ්ණං ධූපෙතා අවසෙසා මුග්ගවණ්ණාදිසිලා. ඛිජගො පසාසාති: ඛාතුපාසාණ්ණො පසාස. සුට්ඨණ්ණෙවතිසත්තා: ඛාතුකරණ්ණකං. පට්ටිකිපිති: ඛාතුසපනනාය ගණ්ණාචාති අවනා තුමනාං ගණ්ණාචාති පෙසිතත්තා පට්ටිකිපිති. සුට්ඨණ්ණි මුලමුලකාති: සුවණ්ණකාරකං. ගොලාපිකාති: ඉලො, විතො ව සඤ්ඤාපෙතෙති ආමසිතුං වට්ටති මහාඅසකපායං වුත්තං කාවට්ටමෙව ගපිතුං වට්ටති: වෙතිගොපකා වා භික්ඛු ගොනතු අඤ්ඤා වා, ගප්පනාපි පුඤ්ඤිකා කාවට්ටං අපනෙ: තුං වට්ටති, මලමපි පට්ටිච්ඡං වට්ටියෙව ආරකුට්ටලාගොති: නිත්තිමලොහං. තිණ්ණිකිත්තිමලොහාති කංසලොහං, වට්ටලොහං, ආරකුට්ටහති, තත්ථ තිපුතමෙව මිසෙසනා කතං කංසලොහං, සිසතමෙව මිසෙසනා කතං වට්ටලොහං, රසතමෙව මිසෙසනා කතං ආරකුට්ටං, තෙතෙව තංකරණෙන නිබ්බත්තත්තා නිත්තිම ලොහනති වුට්ටති. ජානරාජනනිකමෙවති වුත්තන්තා ආර

1. සි. 2. 3. ජොතිරසක. 2. සි. 2. 3. ඛොගොච්චොව.

කුට්ටං සුවණ්ණසද්ධියෙව ආමසිතුං න වට්ටති අඤ්ඤා පන වට්ටති තිසුපි ගණ්ඩපදෙදසු වුත්තං. කෙච්ඡ පන ආරකුට්ටං අනාසිතබ්බතො ජානරාජනනිකමෙවති වුත්තං, තසා උග යමපි ජානරාජං විය ආමසිතුං න වට්ටති වදනති, පස්මං වුත්තො යෙව ව අප්පො ගණ්ඩපදකාරකෙති අභිලොපනො. පට්ටිච්ඡං වට්ටති: සෙතාසනුපතිබ්බන්තා 1. වුත්තං. සාමිකානාං පෙසෙතබ්බනාති: සාමිකානං සාසනං පෙසෙ තබ්බං. ගිඤ්ඤාති: ගප්පන අගගොනා අඤ්ඤාතා යෙන කෙතවි තිජ්ඣා, ගෙසිසංසාපොති: සංසට්ඨවමො, ගෙරි, විශාසංසාපොති: සංසට්ඨවමො විණා; වමච්චිතබ්බානං ගෙරිවිණා නමෙතං අභිවචනං. ඤාප්පොකාරනාති: අවිනච්චමමං ගෙරි පෙකබරං, විණාපොකබරඤ්ඤා; ආරොපිතවමනාති: ගෙරිආදි නං විනච්චිතනාය මුඛවට්ටියං ආරොපිතවමමං, තතො උඛරිතා විසුං සට්ඨවමඤ්ඤා. ඛනතිතුං චාති: ගෙරිපොකබරාදිති වමමං ආරොපෙතා විනච්චිතුං. ඛනනාපෙතනාති: තප්ථව අඤ්ඤාති විනච්චිපෙතං. පාරාජිකපොතනකානාලොති: අකු පිතකාලො, සංකමාදිභුමිගතිකත්තා න කායපට්ටබ්බාති ගනති දුක්ඛවං වුත්තං. එතපට්ටිසංසාමොති: බුද්ධකසතු. යකට්ටගනසංසාමොති: සකට්ටගනගුණො මහාසෙතු. ධානා වාලොකනාති: රජු: ධානා වලොකුං. පට්ටිච්ඡාදෙතබ්බාති: අපනෙතබ්බා. මනුසිකපි, ඉත්තිසද්ධිතා, කායසංසකාරාගො, කෙන රාගෙන වායාමො, හත්ථානාදිසමාපජ්ජනනති ඉමො තෙත්ථ පඤ්ඤා අබ්බාති.

දුට්ඨසංසාදිසෙසවණ්ණනා නිසිනා.

තතිසෙ: උත්තරපදලොපෙන ජිත්තමත්තපා ජිත්තිකාති වුත්තාති ආහ:- ජිග්ගිකාති: ජිත්තමත්තපාති. සථා නං සුට්ඨා සුට්ඨිනාති: එතෙන මහාසෙ නිරාසංකහාවං දසෙසති. “මෙට්ඨ භිජසංගිනාති”ති ඉදං දුට්ඨලොචාචාය සිබාපත්තලකණ්දසානං ඉප්පිලකපණ්ණාති: වුත්තාමත්ථං විසෙසෙතුං 2. සුචලකපණ්ණාති: වුත්තං. න නාච සිසං එතිති: ඉප්පිලකපණ්ණෙත සමත්තාගනාසිති ආදිනා විණ්ණගණ්ණං සංසාදිසෙසාපත්ති ජනකං නුතා මත්ථකං න පාදණාති, වණ්ණගණ්ණං ගි යෙනා කාරෙන ගණ්ණකසා සංසාදිසෙසො ගොති තෙතාකාරෙන ගණ්ණකසා සිබාපත්තං නාමගොති. “ඉප්පිලකපණ්ණෙත සම

1. ම. පට්ටබ්බන්තා. 2. ම. විවරිතුං.

පාරිවරියා ව අභිප්‍රායන්යො: සෙසං අනන්‍යා කාමිනා
 ඉච්ඡනාතිආදි විග්‍රහවාක්‍යං අභිවර්චනමනනො වාසුඤ්ඤා
 මනනාති එවමන්තො වුත්තො. වාසුඤ්ඤා ආදරං අනාමාති
 වචනනො අයමෙවන්තො ඉධ සුගතනරොති විසුඤ්ඤායති. වාසුඤ්ඤා
 නො ආදරං අනන්‍යාති හි ඉමිනා අධිකපායං වුත්තවිග්‍රහ
 වසෙන වාසුඤ්ඤා ආදරං අනන්‍යාති අයමන්තො දිවිනොති.

ඉද්‍රති ස්වාමිත්වමෙවන්තො පදගාජනෙන සංසද්දෙය්‍යා,
 දසෙය්‍යං “අනන්‍යො කාමං අනන්‍යො භෙදො අනන්‍යො,
 පාරිවරියනති හි වුත්තො ජාතිසත්තති පණ්ණිනාති” ආදි ආරම්භං.
 ඉදං වුත්තං භොති, අනන්‍යො භෙදොති වුත්තො අනන්‍යො
 අන්‍යායාති අයමන්තො විසුඤ්ඤායති. අනන්‍යො කාමං අනන්‍යො,
 පාරිවරියනති ව් වුත්තො කාමෙන පාරිවරියාති අයමන්තො,
 විසුඤ්ඤායති. තස්මා අනන්‍යො කාමං අනන්‍යො භෙදො අනන්‍යො,
 පාරිවරියනති ඉමෙති තිස් පදෙති අනන්‍යො අන්‍යාය
 කාමෙන පාරිවරියා අනන්‍යාමපාදිවසාති අයමන්තො විතප්‍රායො,
 වුත්තොති විසුඤ්ඤා ජාතිසත්තති, අනන්‍යො අභිප්‍රායනති වුත්තො
 පන අභිප්‍රායසද්දෙය්‍යා කාමිතසද්දෙය්‍යා සමානත්වභාවනො
 අනන්‍යො පාරිවරියාති ඉමෙය්‍ය ව් උභයවිග්‍රහසාමසුඤ්ඤානො
 අනන්‍යො ඉච්ඡනාමනනො අනන්‍යාමපාරිවරියාති අයමන්තො
 විතප්‍රායො විති පදෙති දසවිනොති විසුඤ්ඤා ජාතිසත්තති.
 එතදගානති: එසං අග්‍යා. දුටුල්ලවාලාසිකතාපදෙ කිසුදාපි
 මෙප්‍රිතසාවනං ආගතං, තපාපි තං දුටුල්ලවාලසාදරාගව
 සෙන වුත්තං. ඉධ පන අනන්‍යො මෙප්‍රිතසාදරාගවසෙනාති
 අයං විසෙසො. විනිතවිඤ්ඤා තෙන හි ගතිනි අගගදනං
 දෙතිති ඉදං අනන්‍යො අන්‍යාය වුත්තනති වෙදිතබ්බං, මුත්‍ර
 යසිත්ථි, ඉප්පිසඤ්ඤානා, අනන්‍යාමපාරිවරියාය රාගො, තෙන
 රාගෙන වණ්ණවණ්ණං, තං බණ්ණං විජානනනති ඉමං තෙත්ථ
 පසුද්ධං අභිනාති.

සබ්බාදිසෙසපණ්ණාස වතුත්ථං.

පසුද්ධමෙ:—පණ්ණාසක භාවො=පණ්ණිවම්, සුඤ්ඤානං අභි
 වචනං. ගතිමග්ගාති: සුඤ්ඤායා සමනනාගතා. පණ්ණිනාති:
 ඉමිනාසභාවසුඤ්ඤාන සමනනාගතනා වුත්තා. වාතනාති:ඉමිනා
 ඉප්පිකතාබ්බසු විසාරදපසුඤ්ඤා, තෙනාග උපායසුඤ්ඤා

විසාරද්‍රති. මෙධාමිතිති. සාත්‍රුපත්තිපසුඤ්ඤායං බාහ්‍යාය නමි.
 තමම් අන්‍යාතිවෙව උපට්ඨිතො සානසො තං බිණ්ණං එව
 උපපජ්ජනපසුඤ්ඤා සමනනාගතා, තෙනාග දිට්ඨං දිට්ඨං භාදරා
 තිති. පණ්ණාති: සාග්‍රහතනසමපාදනාදිප්‍රිණං. දුට්ඨං
 විදිසෙමපණ්ණාති: කාමිකෙන චිද්දෙන සමනනාගතා. යථා
 අසුඤ්ඤා කුසිතා නිසිතනට්ඨානෙ නිසිතනා ව් භොනති සිතට්ඨානෙ
 සිතාව, එවං අනුමා විප්‍රාදිකෙන විතෙතන සබ්බතිවං නිප්පා
 දෙතිති වුත්තං භොති. කුමාපිකාසාති: නිවිත්තන්තො සුමිමං.
 භෙදාග්‍රහි වා කරණවචනං. තෙනාග කුමාපිකාස භාරණාති.
 ආවහනං=ආවාහො, පරිග්‍රහගාමෙවන දරිකාය ගණ්ණාපනං.
 තපාදපනං චිවාහො, තෙනාග දරිකාසාති ආදි. ගතපාචනං
 සකිං රජාපනං වුත්තං, යස්ස කස්සවි පාචනං සකිං
 සාවාපනං වුත්තං. දුට්ඨං කුලං ගතාති දුග්‍රහනාති ඉමමන්තං
 දසෙය්‍යො සස්ථ වා ගතාති ආදිමාග. අයෙයාති වචන
 විපල්ලාසෙන වුත්තනති ආගාමං අසායාති. ආගරණං=
 ආගාරො. න උපාගමනාති: න දික්කං. කයො ගහණං;
 විකසායො දනං; තදුගයං සංගහනාමි වෙවාගාරොති වුත්තං.
 මණ්ඩනපසාධනොති: එත්ථ බාහිරුපකරණෙන අලංකරණං
 මණ්ඩනං. අභිකර්තකානං කෙසාදිතං යෙව සණ්ඨාපනං
 පසාධනං. අභිකර්තං කාතුං නවට්ඨනාති ඉමිනා දුක්ඛං භො
 තිති දිපෙති. පරාජිපෙන දුක්ඛාබ්‍යාති වුත්තනො අදෙදෙනො
 යුරනිකෙවපෙන කාරෙතබ්බො. අචිරකාලෙ අධිකාරො එතස්ස
 අත්ති=අචිරකාලාධිකාරිකං, සංවරිතනං; අචිරකාලාචාරික
 නති වා පාඨො, අචිරකාලෙ ආචාරො අස්සාචාරො එතස්සාති=
 අචිරකාලාචාරිකං. කිසුදාපි එතිහිකුප්පසමපනනාලෙව සරණ
 ගමනුපයමපනනා ව සසුචිරිතනාදිපණ්ණනිවල්. ආපත්තිං
 ආපජ්ජනති, තෙසමපන අසබ්බකාලිකතා තෙ වජ්ජනා සබ්බ
 කාලානුරූපං තනාති. ධර්මපෙනා ගහවා ඉධාපි සුත්තිවතු
 නේතෙව කමෙවන උපසමපනං හිකුට්ඨං දසෙය්‍යං තත්‍ර “යථා
 යං හිකුට්ඨං—පෙ—අයං ඉමිග්‍රම් අපේ අධිපෙපනො හිකුට්ඨ”ති
 පදගාජනං ආග, න පන තෙසං සසුචිරිතනාදිආපජ්ජන
 අනබ්බගාවනො. බිණ්ණසවාපි හි අපසස්සනා කිසුදාපි ලොක
 වල්ලං තාපජ්ජනති එව, පණ්ණනිග්‍රහපන අනොවිදනො විහාර
 කාරං කුචිකාරං සභාගාරං සහසෙය්‍යනති එවරූපා කායවාගර
 ආපනතියො ආපජ්ජනති. සසුචිරිතනං පදසොධමිමං උතතරි
 ජපසසුචිවාමං භුතාරොචනනති එවරූපා විචිවාගර ආපනති

යො ආපජ්ජනති. උපතික්ඛිතතසාදිකවසෙන මනොවාසෙ රුපියපටිග්ගහණපනතිං ආපජ්ජනති.

සංවරණං=සඤ්චාරො, සො එකස්ස අප්පිති=සඤ්චාරි, තස්ස භාවො=සච්ඡිකතං, තෙතාහ සවරණභාවනති, ඉප්පි පුරිසානං අනතරෙ සඤ්චාරණභාවනති අනෙථා. ජායත්තනො ජාරතභනෙති ව තිමිත්තන්තො භූමිං, ජායභාවන්තො ජාරභාවන්තති වුත්තං. ජායභාවෙති: සාමිභාවාය. කිඤ්චාපි ඉමස්ස පදභාජනෙ “ජාරිහිමස්ස” හි ඉප්පිලිඛිතවසෙන පදභාජනං වුත්තං, ජාරත්තනෙති පන තිදෙසස්ස උභයලිඛිතසාධාරණත්තා පුරිස ලිඛිතවසෙනාපි යොජෙත්වා අන්තං දසෙත්තො ඉප්පිමා මති. පුරිසස්ස ආරොවෙතො ජාරත්තනො ආරොවෙති ආදි මාහ. එතෙති ජාරො හිමස්සිති ඉප්පිමා මතිං පුරිසස්ස ආරො වෙත්තො ජාරත්තනෙ ආරොවෙති නාම. පාළියමපන ඉප්පි ලිඛිතවසෙනෙව යොජනා කතා, තද්වුසාරෙණ පුරිසලිඛිතව සෙනාපි සකතා යොජෙතුනති. ඉද්දති පාළියං වුත්තතයෙ නාපි අන්තං දසෙත්තො අප්පිමාති ආදිමාහ පති හිමස්සිති වුත්තමෙවන්තං. සාමිගො හිමස්සිති පරිගායවවිනෙත විසෙ සෙත්වා දසෙත්ති. ඉද්දාපු ජාරත්තනෙති තිදෙසස්ස උභය ලිඛිතසාධාරණත්තා වුත්තං. මුත්තනිකා හිමස්සිති අස්සාමිකං සකාය වුත්තං. ජාදි හිමස්සිති සස්සාමිකං සකාය. “අනා මසො නං චග්ගිකාසපි”ති ඉදං නිදසුන මතතනති ආහ එංගනෙව උපාසෙතාති ආදි. සෙසිච්චාරනති: සච්ඡන්ද විහා 0.1 අනතො චසනති: අනතො: ආණං. ගොතනනා: ගොත මනොතනාදිකං ගොතනං. ධමමොති: පණ්ඩිතපරිබබාජනා දිනං තෙසං තෙසං වා කුලානං ධමමො. ගොතනවනෙත්තපු ගොතනසද්දො, ධමමාරිප්පු ව ධමමසද්දො වනනතිති ආහ සගො පෙනතිති ආදි. තන්තං සගොපෙනතිති: සමාන්ගොපෙනති; එක වංසජාතෙතිති අනෙථා. සහධමමිකෙතිති: එකස්ස සත්ථු සාසනෙ සහවරිතබ්බධමෙමති; සමානකුලධමෙමති වා; තෙතෙවමා එකං සන්තරන්ති ආදි. තන්තං එකං සන්තරං උද්දිසස පබ්බජිතොතිති ඉමිකා පණ්ඩිත පරිබබාජකාදයො වුත්තං. එකගණපටිසා පනෙතතිති: මාලාකාරාදිඑකගණපරිගාපනෙති. සස්සාමිකා සාරකතා. යස්සා ගමනෙ රක්ඛද්ද දණ්ඩා රුපිනො, සා සපරි දණ්ඩා. පව්ජිමානං. මිනනනති: සාරකතසපරිදණ්ඩානං.

1. ම. සච්ඡන්දවාරං.

මුත්තාමායො හොතිති: තාසං සස්සාමිකභාවනො. න ඉතරා සනති: ඉතරාසං මාතුරකම්භාදිනං අවධිතනං පුරිසතතරගමනෙ නත්ති මුත්තාමායො, තාසං අස්සාමිකභාවනො. යාති සාමිකස්ස සනතනං එස්සං ථෙතෙත්වා පරෙසං අභිරුතිං උප්පාදෙනති තාසං මුත්තාමායො, නව මාතෘදයො තාසං එස්ස ඉස්සරා. මාතෘදයොති න අත්තනො එස්සානුභවනන්තං තා රකිතනති කෙවලං අනාවාරං නිසෙධෙත්තො පුරිසතතරගමනං තාසං වාරෙතති. පුරිසස්ස පන එතාසු අවධිප්පි හොතියෙව මුත්තා වාරො. මාතෘදිති යථා පුරිසසෙත සම්. සංවාසං න කප්පෙති තථා රකිතනනො පරෙසු රකිතගොපිතුං එස්සං ථෙතෙත්වා පුරිසභාවනො. ධමනෙත්ති නාති: හරියාභාවන්තං ධනෙත තිතා. තෙතාහ සසමා පනාති ආදි. ගොපෙනාති: ගොපෙනෙත්ත ගොපන්තං හි වසනති ගොපවාසිනිති වුට්ඨති. ලුච්ඡාති: යො නං වාසෙති, තස්ස හන්තො ලුච්ඡි. උදපතනං ආමිසිත්වා ගතිතා ධදපනතිති, තෙතාහ උගිතනනති ආදි. ධමනෙත්ති ආහමාති: එන්තං ධර්මයොගනො සෙනාව ධර්මසද්දෙන වුත්තා. උසිත ධර්ම සෙනාය ආහවාති වුත්තං හොති. තෙතාහ උසිත ධර්මාසාති ආදි. බතිබා වමමං නාම හොතිති: අඤ්ඤන්ත ආරොවනං නාම හොති. නං කිසිං සමපාදෙස්සතිති: තස්සා ආරොවෙත්වා තං කිවං සමපාදෙත්තු වා මා වා, තං කිසියං සමපාදෙන යොගාතං සකිං වුත්තං. දුරතං දුරිකඤ්ච අජානාපෙත්වා තෙසං මාතුච්ඡාදිති මාතුච්ඡාදිතොයෙව සන්තිතං සාසනෙ පෙසිතෙපි හරණවිමොසනපට්ඨාකරණ සංඛා තාය තිවඛිතසමපනතිස්සා සංසාදිසෙසො හොති යෙවති දඬබබා. යං උද්දිස්ස සාසනං පෙසිතං, තං යෙව සකිං තස්සා මාතු ආදිනං ආරොචිතෙ වන්තො එකත්තා මාතුආදයොපි. බෙත්ත මෙවන්ති බෙත්තමෙව මිතිණ්ණභාවං දසෙත්තුං බුබුං පට්ඨනතා මිති ආදි උද්ගටං. ඉමිනා සමෙතිති: එන්තං අධිප්පායො යථා සයං අනාරොවෙත්වා. අඤ්ඤන්ත අනෙත්තවාසිආදිනා ආරොවාපෙනස්ස විසංකෙතො නත්ති, එවං තස්සා සයං අනා රොවෙත්වා ආරොවනන්තං. මාතුආදිනං වදන්තස්සාපි නත්ති විසංකෙතොති.

සරං තයතිති=සරණි. මුලභානං ව වසෙතාති: එන්තං පුරිසස්ස මාතුආදයො සාසනපෙසනෙ මුලභුතතො මුලභාති වුත්තා. “මාතුරකම්භාය මාතා භික්ඛුං පතිණාති” හි එන්තං අත්ත

තො වා ධිතුසන්තිකං ඉන්ද්‍රං නාමස්ස හරියා හොතුති තිකුට්ඨං පඨිණ්ණාති, පුරිසස්ස වා සන්තිකං මම ධිතා ඉන්ද්‍රානාමස්ස හරියා හොතුති පඨිණ්ණාති ගභෙතබ්බං. එසකයො සෙසෙසුපි. පුරිසබ්බ චුත්තනස්සනාති: පඨමසංඝාදිසෙසෙ චුත්තනස්සනා. එතෙතාච පක්කමති, පුත්ත ආගන්තා ආණ්ඩකස්ස අනාරොචෙයා තතො යෙව පක්කමති. අසෙසෙසු කාරණිසෙයාති: ගමනගෙතු විසුරිදස්සනන්දං චුත්තං, තෙතෙව පන කාරණිසෙයන ගන්තාපි කිසුරි අනාරොචෙයොන න විමංසති නාම. අනාගිනියිකාති: ඉදං තථා පටිපජ්ජමානං සන්ධ්‍ය චුත්තං. සතිපි අභිනන්ද ඉදං සාසනං අනාරොචෙයොන පන න විමංසති නාම. නාගිස පදෙ චුත්තනස්සනාති: සො තස්සා වචනං අනුභිනන්දියාති ආදිනා චුත්තනස්සන. වසුභණ්ණාගාමිනි: සමබ්බුලානං ඉත්ති පුරිසානං සමභාවෙ සති විනන්දං ඉත්තිපුරිසවන්දිතං ගණ්ණාය. සමෙව පන එකතො අධිකා හොනති, අධිකානං ගණ්ණාය ආපත්තිගෙදෙ වෙදිතබ්බං. පාළියං වතුන්දාරෙර අසතිපි ගච්ඡන්තො න සමපාදෙති ආගච්ඡන්තො විසංචා දෙති. අනාපත්ති ඉදං අන්තො ආපතනමෙවාති කතා චුත්තං වතුන්දෙ අනාපත්තිනි. කාරුකානති: වර්ණිතාදි නං. තච්ඡකඅදෙකාරතනතුච්ඡාරජකතභාපිතකා පව කාරවො කාරුකාති චුච්චන්ති. ධ්වරුපෙත-පෙ-අනාපත්තිනි තාදිසං ගිතිවෙය්‍යාවච්චමපි නහොතිති කතා චුත්තං. කාස නො සමුඝාති: පණ්ණන්ති. වා අලංචචනියභාවං වා අජා නන්තස්ස කායතො සමුඝාති. වාචනො සමුඝාති: එන්ද්‍රාපි එසෙවනයො. කාසවාචනා සමුඝාති: පණ්ණන්ති. ජාතිනා අලං වචනියභාවං අජානන්තස්සාපි කාශුචාවතොව සමුඝා තිති වෙදිතබ්බං. අලං වචනියා හොනති: දෙසචාරිත්තවසෙක පණ්ණද්‍රුනාදිනා පටිච්චන්තා හොනති. පණ්ණන්ති පන ජාති නාති එන්ද්‍රං වචනියභාවමපි ජාතිනාති වනුබ්බං, තති පණ්ණන්ති. ජාතිනාපි තාලං වචනියාති මසුදුමානස්ස සම්මතකෙති සමුඝාතෙති ආපත්ති සමුඝාතිනි වනුං සුජජති. විනිශ්චයවොනාය අසමච්චනො, තෙතෙව මාතිකඨකථායං තදුභයං පන ජාතිනා එතෙති තිති නයෙති සමාපජ්ජන්තස්ස තාතෙව තිණි තදුභයජානන විතෙතන සම්මතකාති හොනතිනි චුත්තං. තසමා පණ්ණන්ති ජාතින විතෙතනාති: එන්ද්‍රා වතුභය ජානනං වනබ්බං. තිකුට්ඨං අජානාපෙති අනන්තො අධිප්පායං පණ්ණෙ ලිඛිතාදිත්තං හරන්තස්සාපි ආපත්ති හොති. ඉමස්ස සිකිනාපදස්ස අවිත්ත

කතනාති නගභෙතබ්බං. පාළියෙතන ආරොචෙතිති චුත්තන්තා. අඨකථායං ව තන්ත තන්ත ආරොචනස්සෙව දස්සිතන්තා කායෙත වා වාචාය වා ආරොචෙතනස්සෙව ආපත්ති හොතිති ගභෙතබ්බං, දුට්ඨලංදිසුති: ආදියෙදෙන සසුරිතනමපි සභිතණ්ණාති. එන්ද්‍ර පන කිසුරිපි ඉත්තිනාම මනුස්සිනි, න යකිති, තපෙති, න තිරව්නාගතො, පුරිසො නාම මනුස්සපුරිසො, න යතෙති ආදි න චුත්තං, තථාපි මනුස්සජාතිකාව ඉත්තිපුරිසා ඉබ්බි පොතො, තසමා යෙසු සසුරිතනං සමාපජ්ජති හොසං මනුස්ස ජාතිකතො, න තාලං වචනියතො, පතිගණ්ණනවිමංසනපච්චා හරණාතිති ඉමානෙත්ව පසුද්ධිතාති.

සසුරිතනසිකිකාපදං පසුචමං.

ජයො:—එතනකෙතාති: එතනකෙත දුරුආදිනා. අප විච්ඡිතනපාමාණිසොති: අපට්ඨිතනදුරු ආදිපමාණිසො. මුලවෙජ්ජාය පුරිසං භාවිතුං ගච්චමිති: පරසන්තකභාවතො මොචෙයා අතතනොයෙව සන්තකං කතො යාවතුං න වට්ටති. එමං මුලවෙජ්ජාය අසුදුකතඅප්පවාදිතඝාතනො යාවන්තස්ස අසුදුකතවිසුදුකතියා දුක්ඛමං. දුසං අතතනො අන්ධාය සාදියන්තස්සාපි දුක්ඛමෙව, “දුඛදුඛපරිග්ගභණ්ණං පටිච්චිතො හොති” ති වචනතො. සුදුකපච්චාරිතඝාතනො පන දුසං මුලවෙජ්ජාය යාවන්තස්ස සාදියන්තවසෙක එව දුක්ඛමං. සකකමමං න සාධිතබ්බාති: පාණාතිපාතසිකිකාපදරක්කි ඝන්ධං චුත්තං. අනිසාමෙධාපි න සාධිතබ්බාති: මනුස්සානං අසුදුචා ගභස්සාපි සමච්චනො චුත්තං. සුඛවිතෙතන පන හන්දකමමං යාවන්තස්ස ආපත්ති නාම තන්ති. සබ්බකපමිස භාවදිපනසමානාති:සබ්බසො කපටියභවදිපනන්දං. මුලං දෙදාති වනතුං වට්ටති: යසමා මුලං දස්සාමාති තෙති පඨමං චුත්තන්තා විසුදුකති නහොති. යසමා ව මුලනති හණ්ණං සාමසුදුච්චනතො අකපටියවචනං නහොති, තසමා මුලං දෙදාති වනතුං වට්ටති. දුතජ්ඣාමුච්චනතා: අපට්ඨගතිතො, අකපටිසකිකාපණාදිං න දුතබ්බතාති: කිසුරිපි අකපටිය කභාපණාදිං අසාදියන්තන කපටියවොහාරතො දුතුං වට්ටති, තථාපි සාරුප්පං නහොති. මනුස්සා ව එතස්ස අතකං කිසුරි අපට්ඨි විභෙදෙතබ්බං. මසුදුකතියති අකපටිය කභාපණාදිදුතං පටිකිතින්තං. නාමෙව පාචෙයාති: හන්දකමමවසෙතෙව පාචෙයා, කිං හගෙයනති එතනකෙති පුරිසවිතෙ යදන්ධාය පච්චෙයා, නං කපෙතුං ලභති පුරිසවසුදුකතො, වනන්තාති:

වාරිකතො; ආපතති පත නහොතිති අධිප්‍යායො. කාපිංකං හාරා පෙය්‍යා පටිගතපොතබ්බාතිති: සාබ්බං ලග්ගරජකම්. පතෙත පතිතෙපි සාබ්බං තිද්ද්ධා බාදිකුකාමනායපි සති සුඛපරිභොගත්ථං වුත්තං. නදිං ඩා-පෙ-ආගරාති චතතුං චච්චනිති අපරිගත තිප්‍රකතා වුත්තං.

ගෙගෙහනා-පෙ-පටිභුප්පනබ්බනා පටිගතතිනපදකතනා. විඤ්ඤනභියා දුක්ඛතො හොතිති අධිප්‍යායො **අලජ්ජිති-පෙ-න කාපෙරපාබ්බනා** ඉදං උත්තරිග්ගබ්බාතිකාරත්තා අපෙය්‍යාගර ණියං සක්ඛාය වුත්තං, බාහිරපරිභොගෙසු පත අලජ්ජිතිපි හත්ථකමං කාපෙරතුං වට්ටති. **ගොණං පන-පෙ-ආගරාති පෙයුං න චච්චනිති:** අත්තනො අප්ථාය මුලවේජ්ජවසෙන ආගරාපෙයුං න වට්ටති. **ආගරාපෙයනාසං දුක්ඛතවනා:** අඤ්ඤතකවිඤ්ඤනභියා දුක්ඛතො. අත්තනො අප්ථාය සාදිග නෙපි දුක්ඛතමෙව. "හථිගමොස්සවලවපටිගතහණං පටිවිරතො හොති"ති වුත්තනො, තෙතෙවනා: සුදුපවරිතථානොපි මුලවේජ්ජාය යාවිතුං තිණ නවට්ටනිති. **රත්තිකාති:** යථා වොරා න හරන්ති එවං රත්තිකා. **ජනපිට්ඨාති:** න දුකාදිති ජනපිට්ඨා. **න සමපට්ඨිතබ්බනා:** අත්තනො අප්ථාය ගොණෙ සාදිගතස්ස පටිවිකිත්තතා වුත්තං. **සකමං දෙථාති-පෙ-න චච්චනිති:** මුලවේජ්ජවසෙන සකමං දෙථාති වත්තුං න වට්ටති. **නාවකාලිකං චච්චනිති:** නාවකාලිකං කත්තා සබ්බත්ථ යාවිතුං වට්ටති. වලලිආදිසු ව පරපරිගතතිතෙසු එසෙවනලොති යොජෙ තුබ්බං. **ගරාභාසපොතනෙසු** සෙව ව **වලලිආදිසු**ති එත්ථාදි සද්දෙන වෙළුපබ්බජ්ජනිතෙත්තකානං සබ්බතො දඨබෙබ්බා යථපතවස්සවසෙන අපං හුත්වා අග්ගවසෙන මහත්තං හරිතාල තිභුලකාදි,තං ගරාභාස අපපොතනමපි යාවිතුං න වට්ටනිති වද නති. යාති: විඤ්ඤනාං පරාමසති, යා ව ඉධ පරිකථාදිතා යෙන කෙතවි අධිප්‍යායවිඤ්ඤපතං විඤ්ඤනාති ගහනතබ්බා, තේතාග සබ්බනා සබ්බනාති. සබ්බප්පකාරෙතාති අත්තො. තෙන පරිකථාදිවසෙනාපි විඤ්ඤපතං න වට්ටනිති දීපෙති. පරිකථො හාසතිමිත්තකමවමපිති විවරපිට්ඨාතෙසු විසු පච්චයෙසු පත නවට්ටති. ඉදනි සෙතාසනපථච්චයෙ අධිප්‍යායවිඤ්ඤනාං පරිකථාදිති විසෙසෙත්වා දසෙන්නො ආගර දෙතිති විඤ්ඤනාති මහතෙමෙව න චච්චනිති ආග. පරිකථොහාසතිමිත්තකමමාති චච්චනාති, එත්ථ පරිකථා නාම පරිපායෙන කථනං, තිකුක්ඛං සස්ස සෙතාසනං සමබ්බනා ආදිවචනං මහාසො නාම, උජ්ජන මෙව අකපෙත්වා යථා අධිප්‍යායො විභුතොහොති, එවං මහාසනං

උපාසකා කුමෙත කුඛිං වසථාති පාසාදෙ ගතෙති තිකුක්ඛං පත උපාසකා පාසාදෙ න වට්ටනිති ආදිවචනං, තිමිත්ත කමමං නාම පච්චයෙ උද්දස්ස යථා අධිප්‍යායො ඤ්ඤති එවං තිමිත්තකමමං, සෙතාසනත්ථං භුමිපරිකමමාදිති කාරොත්තස්සති. ගතෙත කරොති, කො කාරාපෙතිති තිතිති වුත්ත න කොවිති ආදිවචනං. ඉදනි ගිලානපථච්චයෙ විඤ්ඤනාති ආදිකං සබ්බපි වට්ටනිති දසෙන්නො ආග ගිලානපථච්චයෙ පත්තාති ආදි. තථා උප්පත්තං පත ගෙසජ්ජං රොගෙ වූපසනො පරිභුජ්තුං වට්ටති න වට්ටනිති. තත්ථ විතයධරා ගතවතා රොග සිසෙත පරිභොගස්ස වාරං දිත්තං, තසමා අරොගකාලෙපි පරිභුඤ්ජතුං වට්ටති ආපතති න හොතිති වදනාති. සුත්තනාතිකා පත තිඤ්ඤාපි ආපතති න හොති, ආදිවං පත කො පෙති තසමා සලෙඛපටිපත්තියං සිතස්ස න වට්ටති සලෙඛ බං කොපෙතිති වදනාති. 1 උක්ඛමනාති: අපගමන්තති. මණි කණෙය් අස්සාති=මණිකණෙය්. මණිකා උපලක්ඛිතො වා කණෙය් අස්සාති=මණිකණෙය්. මණිපද ලොපසමාසො 2 දඨබෙබ්බා. දෙවට්ඨනාති: දෙවත්තභාවං. පසන්නාහාරත්ත පසන්නෙති කාතබ්බතිවං. කායවෙය්, වචසබ්බානං. උපථා නන්ති වුත්තං හොති. මණියාවතාය තස්ස අනාගමනෙත අත්තනො වඬසි හොතිති වුත්තං. මණිකා මෙ අත්තොති මහතපදනිහාරෙණ වා තථා වුත්තනාති දඨබ්බං. වත්තමානා සමිපෙති: වත්තමානස්ස සමිපෙඅතිනෙ. එමං වචතුං ලබන නිති: ආගතොසිති වත්තබ්බ වත්තමානසමිපත්තා ආගමන්තිති එවං වත්තමානවොහාරෙත වත්තුං ලබනාති. ලක්ඛණං පතෙත්ථ සද්දස්සත්ථානුසාරතො වෙදිතබ්බං. සො ච්චනසොති: ආග තොගෙති වත්තබ්බ ආගමන්තිති අගමපි වත්තමානසමිපෙ වත්තමානවොහාරොති දසෙත්වා. යසමා පත න සත්තා කෙවලං යාවතාය තිඤ්ඤ කාතුං, තසමා සග්ග යාවතකෙති උපකරණෙතිති අගමත්තො වුත්තො, උඬං මුඛං ලිඛතා= උලලිතො. අඬං මුඛං ලිඛතා=අවලිඛතා. යසමා පත උඬ මුඛං ලිවත්තො යෙභුයෙසත අත්තො ලිවත්තාති, අඬං මුඛං ලිවත්තො ව බති, තසමා වුත්තං උලලිතොති අත්තොලිඛතා අවලිඛතාති බතිලිඛතාති, තත්ථ උලලිතො නාම ඤ්ඤාපොතො භුලාපිඨසංඝාවොතපානසුච්චිඤ්ඤාදෙතං. අලෙපොකාසං අව සෙසෙ ලෙපොකාසෙ කුමබ්බති සති. සවෙත්වා ඡදනස්ස

1. ස. පා. උග්ගමනාති. 2. ම. ලොපසමාසො.

අනෙකා සුඛාය වා මහතිකාය වා ලිත්තා, අවලිත්තා නාම
 වුත්තනසෙක ඡදනස්ස බතිලිත්තා. උලලිත්තා වලිත්තා නාම
 තපේච ඡදනස්ස අනෙකා ව බති ව ලිත්තා. වාසෙජනං සමෙමිති:
 කාරයමානෙනාති හෙතුකතත්වසෙන උද්දසස්ස පදස්ස කාරා
 පෙනෙනාති හෙතුකතත්වසෙන ච නිදදස්ස කතතතා
 වාජනං සමෙමි. යදි එවා, කරොනෙතා වා කාරාපෙනතා
 වාති සසමාස්ස පදභාජනං වුත්තනති ආග සසමා පනාති
 ආදි. අත්තනා විප්පකතං පරෙති පරියොසාපෙනිති ආදිවචන
 තො කරොනෙනාපි ඉධ වුත්තනසෙතෙව පටිපජ්ජනබ්බතති
 වුත්තං. තස්ස ඉධ වුත්තනසෙතෙව්වාති: ඉමස්මිං සිත්තාපදෙ
 වුත්තනසෙත. උපොපෙතෙති: කාණ්ඩකාරාපකාරී. කාරසමා
 නෙත්තාති: ඉමිත්තා ව පදෙන සම්බන්ධතාති, තථං සම්බන්ධතා,
 නතිකාරයමානො කරොනෙතා නාම හොති, එවමපනෙත්ථ
 අධිප්පායො වෙදිතබ්බො. යස්මා කරොනෙනනපි කාරයමා
 නෙනපි ඉධ වුත්තනසෙතෙව පටිපජ්ජනබ්බං. තස්මා කාරය
 මානෙන එවං පටිපජ්ජනබ්බතති වුත්තන පහෙව කරොනෙන
 නාති ඉදං අත්ථනො ආගතමෙවාති කාරයමානෙනාති හග
 වතා වුත්තං. තනෙක කාරයමානෙනාති වුත්තන සාමිප්පියතො
 ලබ්බමානොපි අත්ථො තෙනෙව සම්බන්ධතො නාම හොතිති.

වාසෙජනං. විලොමිතං හමෙසානාති: යස්මා කාරයමානෙ
 නාති ඉමස්ස කරොනෙනනාති ඉදං පරියාය වචනං න හොති.
 තස්මා කරොනෙනන වා කාරාපෙනෙනන වාති පදත්ථ
 වසෙන නිදදස්ස කතෙ වාජනං විරුඬං හවෙය්ගාති අධිප්පා
 යො අත්ථමත්තමෙවාති: පදත්ථනො ආමජ්ජියතො ව ලබ්බ
 මානං අත්ථමත්තමෙව. උද්දසොති: උද්දසිතබ්බො. අමබ්බා
 භාජිකතති: අප්පමාණං, ආයාමතො ව විත්ථාරතො වාති අවත්තා
 විකප්පත්ථස්ස වාසදස්ස වුත්තතතා එකතො භාගෙන වච්ඡි
 තෙපි ආපත්තියෙවාති දසෙසනො සො පනාති ආදිමාග.
 නිගත්ථාති: වඬ්ඤිති හත්ථෙන තිගත්ථො. පමාණසුතෙනා මසෙඤ්චාති
 පකතිවිදජ්ජියා නවිදිජ්ජප්පමාණො මසෙඤ්චා; පමාණිකා කාරෙ
 තබ්බාති උක්කස්පමාණං සක්ඛාය වුත්තතතා උක්කස්පමාණ
 සුත්තා ව කුටි අදෙසිතවත්ථිකා න වට්ටති. පමාණතො පන
 උත්තතරා අදෙසිතවත්ථිකාපි වට්ටතිති කස්සවි සසෙදහො
 සියාති, තං නිවත්තනත්ථං පමාණතො උත්තතරමපිති ආදි
 වුත්තං. තස්ස පමාණතො උත්තතරනති: පාලියං වුත්තප්ප
 මාණතො උත්තතරං, පච්ඡමෙන පමාණෙන වතුහත්ථනො

පසාය උත්තතරා කුටි නාම නහොතිති, වතුහත්ථනො පසාය
 කුටිලක්ඛණපාතනං කුටිං දසෙසතුං වතුහත්ථං පමහත්ථමපිති
 ආදි වුත්තං. කුටිලෙපෙතොති: කෙතවි සිලෙසෙන කතලෙපො
 තබ්බෙත්තතිකාදිකලලෙපො වා; අලෙපොපෙතොති: අබ්බො
 භාරිකොයෙවාති අධිප්පායො, පිඨසංඝාමො: වාරමානා; ඔලො
 කොත්ථාපිති: අපලොකොත්ථාපි; අපලොකතකමවමසෙනාතිපි
 කාතුං වට්ටතිති අධිප්පායො. යථාසිභාදිතං ගොවරාය පක්ක
 මිත්තානං නිබ්බගමිතමයොන න වට්ටති, එවං හත්ථිතමපි නිබ්බ
 ගමිතමයොන න වට්ටති. පමනසනති: සිභාදිතං. මායිගුමිති
 ගොවරකුමි. න ගතිනාති: න වාරිතාති අධිප්පායො. ආරො
 ගාත්ථාසාති: තිරුපද්ධවත්ථිකං. සෙසානිති: පුබ්බණ්ණතිස්සිනාදිති,
 පුබ්බණ්ණතිස්සිනාති: එත්ථ පුබ්බණ්ණතිස්සිනාත්ථිකං. පුබ්බණ්ණ
 සද්දෙත් ගතිනා, තෙනාග සත්තනනං ධස්සද්දනං—පෙ—සිත්තනති,
 අභිගතනති එත්ථාති—අබ්බාසානං. 1. මෙපිසෙරනති: වුත්තමෙවත්ථං.
 විභාගෙතුං වොරාතං. මාරණත්ථාය කතනති වුත්තං. ධම්ම
 ගරුඤ්ඤාති: හත්ථපාදුදිච්ඡිද්දනගණිකා. ආමජ්ජිකුං න සක්කා
 හොතිති: ඡිත්තතව්වාදිසමාවතො න සක්කා හොති ආවි
 ඡ්ඤිකුං. පාමිරනති: 2. කුටිවත්ථිකාමිත්තාපිතිතබ්බඅධිපාතං.
 නිසෙට්ඨි ඉධ පුබ්බපයොඨසහපයොගාදං අදිනතාදුත්තෙ පිය
 විසසෙසා නත්ථි, තථාපි තෙසං විභාගෙන දස්සනං භිද්දිත්තා
 වා පුත්ත කාතබ්බාති එත්ථකුටියා හෙදනපටිවෙජ්ද දස්සනත්ථං.
 තතං. නදත්ථාසාති: තච්ඡතත්ථාය. එමං කතනති: අදෙසිත
 වත්ථිකං. 3. පමාණාතිකතතතා වා කතං, දරුතා කතං කුඬ්ඛං
 එත්ථාති—දරුකුඬ්ඛිකා, කුටි; 4. සිලාකුඬ්ඛිකතති ආදිසුපි
 එසෙව නයො.

පණ්ණසාලනති: බති පණ්ණති ජාදෙනබ්බං උලලිත්තා
 වලිත්තං කුටිමෙව වදති. තෙනෙවාග: සතිතතිවජ්දනං ලිමිපියා
 මිති. අනෙකාලෙපෙනෙව නිව්ඨාපෙතුකාමං සක්ඛාය අනෙකා
 ලෙපෙ වාති ආදිවුත්තං. බතිලෙපෙ වාති: එත්ථාපි එසෙවනයො.
 තහමිං වාරබ්බෙති වා වාතපානෙ වා සපිතෙති යොජෙතබ්බං.
 නගොගාසනාති: තස්ස වාරබ්බස්ස ටො වාතපානස්සවා ඔකාසං;
 සුත්ත වසෙඤ්චා වාති: පුබ්බෙව සපිතොකාසං බුද්ධං වෙ
 හෙදනෙන පුත්ත වසෙඤ්චා. ලෙපො න ගතිසෙතිති: පුබ්බෙදිත්ත

1. ම. අබ්බසානං. 2. ම. පාමිතනති.
3. ම. අදෙසිතවත්ථිකං. 4. කුටිකා-කත්ථි.

ලෙපො: වාරලකේන වා වානපානෙන වා සඬං නසවියති
එකාබ්බං. පුත්තා න තිග්ගති වුත්තං. හොති. නන්ති: වාර
බ්බං වා වානපානං වා. පස්මමෙව සංඝාදිසෙසොති: ලෙප
කිව්වියා නිව්විතතා: වාරලකේන වානපානං. පසනතො
පුබ්බෙයෙව සංඝාදිසෙසො. අධිකාලමනෙන අපපානවජ
දනං කායාති: එත් එම ඉපාපනති න සියාති හිතතියං.
වා ජදනෙ වා එකබ්බලමනෙව මහාසං ලෙපෙන අසවෙව,
සපෙති වට්ටනිති වදනති. මහතිකාකුඛිමෙව මහතිකාලෙප
සංඛං ගවජනිති ආහ සවෙ මහතිකාය කුඛං. 1 කරොති ජදනං.
ලෙපෙන සඬං සවනෙ ආපනතිති. උග්ගිතං අනාපනතිති
පුරිමියා 2 ලෙපයා අසවිතතා, දුතියයා අනතුද්දසිකතාසඬං
වනො උග්ගිතං. අනාපනති. තඤ්ඤා විනාපි වනපිසෙක
නෙත අනාණ්ඩතො තයාකරොමිති කරොති, උග්ගිතං අනා
පනතියෙව. සවෙ නෙත ආණ්ඩතො කරොති මුලට්ඨසෙසව
ආපනති. පනතියෙවගුහනාති නාම: හිතවු කුටිං කරොතිති
ආදිවති පස්මමාපර අදෙසිතවජ්ඣවුකකං, දෙසිතවජ්ඣ
වුකකං, පමාණාතිකතවුකකං, පමාණාතිකතවුකකං,
අදෙසිතවජ්ඣකපමාණාතිකතවුකකං, දෙසිතවජ්ඣකපමා
ණාතිකතවුකකනති ජවුකකනාති, එවං සමාදිසති වාරාදිසුපි
පසස්සුති ජනතියං. ආපනතියෙද දසකතයං. වුත්තාතිති:
“සාරලෙහ වෙ හිතවු වජ්ඣමං අපරිකකමනෙ”ති අවිසෙසෙන
මාතිකාය වුත්තතො සාරලොඅපරිකකමනෙසුපි සංඝාදිසෙසොව
සියාති මිවජාගාගතිවත්තනත්ථං. සාරලෙන අපරිකකමනෙ ව
දුක්කවං, අදෙසිතවජ්ඣකතාය පමාණාතිකතතතාය ව සංඝාදි
සෙසොති එවං ආපනතියෙදදසකතත්ථං වුත්තාති. මිති සංඝාදි
සෙසොතිති වත්තබ්බෙ විහතතිවත්තතෙත ව වචනවත්තතෙත
න ව විනං සංඝාදිසෙසොතිති වුත්තතති ආහ මිති සංඝාදි
සෙසොති—පෙ—අපෙඨා මෙදිනබ්බාති. අසුඤ්ඤා වා දග
බ්බාති වුත්තතො විපසකතං. කුටිං. උග්ගිතා අනතනො
අත්ථාය කරොන්නසාපි ආදිනො පට්ඨාය අකතතො අනාපනති
යෙවොති වදනති. අපට්ඨනිනබ්බාති: විද්ධංසෙනබ්බා, ගුමිසමං
කායාති: කුටිවජ්ඣසමං කායා, නගෙනත් ලෙපො සවිසතිති:
ජදනලෙපයා අභාවනො වුත්තං. විසුංයෙව අනුසුඤ්ඤතතා
පන සවෙපි ලෙහයා අනො උපරිභාගෙ විතතකමමාදි
කරණත්ථං ලෙපං දෙනති වට්ටනියෙව. ලෙපදානවසෙන අනතා
ඉට්ඨකාදිගුහා 3 ගුහානාමාති. ගණපිපදෙසු වුත්තං. තිණ්ණති

1. ස. ප. කුටිං. 2. සි. 1. පුරිමෙත. 3. සි. 1. අධිකාදි.

වා පණ්ණෙති වා ජදනකුටිකාවුත්තාති කුහකුටිවජදක1. ගෙන
වට්ටනිති වචා ජදනං. දණ්ඩකෙතිති ආදිනා පුත්තං දසෙස
තෙති තිණ්ණකෙතිවජදනං කුටිකාව වුත්තං. ජදනං. දණ්ඩ
කෙති ජාලබ්බං කායාති: ජදනං දිසෙනා තිරියෙනො ව සපිත
දණ්ඩකෙති ජාලං. විස බන්ධනා. බ්බකමෙපායාති: තිණ්ණාදිං විද්ධං
සෙඨා. හිතතිලෙපෙන සද්ධං ලෙපෙ සවිතෙති: එත්
උඋලිත්තාවලිත්තතාවසං ජදනං සකාය වුත්තතො සවෙපි
හිතතිලෙපෙන අනත්තො හොති ජදනලෙපෙ සමනතො
හිතතියා අපමනතනෙතාපි සවිතෙ හිතතිලෙපෙන විනාපි
ආපනතියෙවොති වදනති. උපවිකාමොවනත්මෙව හෙව්වා
පාසාණකුඛිං කායා කුං අලිමිති: උපරි ලිමපති ලෙපො
න සවියති නාම, අනාපනතියෙවොති ඉමිකා අධිකපාචවිතන
තං න සමෙති. තත් කෙවි වදනති හිතති. අලිමිකු
කාමිතාය අභාවනො ජදනලෙපෙ පාසාණකුඛිං සඬං
සවිතෙපි තත් අනාපනති වුත්තාති තමි න සුත්තං. උපවිකා
මොවනත්මෙවොති හි වුත්තතො, පසාණකුඛිං පුත්ත ලිමිකු
කාමිතාය අභාවෙයෙව විසුඤ්ඤති, තෙනෙව තං අලිමිතිකු
වුත්තං, තසමා උඋලිත්තාදිභාවො ජදනමෙව සකාය
වුත්තොති ඉදං සතිපි තිතතිලෙපෙ ජදනලෙපෙන විනා
ආපනති න හොතිති ජදනාලෙපය පට්ඨනභාවදසකතත්ථං
2. වුත්තං. න පන හිතතිලෙපෙන විනාපි ආපනතිගොතිති
දසකතත්ථනති වදනති. ඉදමෙව වෙත් සුත්තතරනති
අමාකං බන්ධනි.

එකාති: තිණ්ණකුටිකාය; එත් ව තිණ්ණකුටිකාය එව
සබ්බා: අනාපනතිභාවදසකතත්ථං පරිවාරපාලිං. ආනෙතා
තිණ්ණකුටිකාය සාරලොදිපට්ටයාපි. අනාපනතිභාවො පුබ්බත
සකායා සාධෙකුහුති, කපං. තිණ්ණකුටිකාය ව සබ්බා: අනා
පනතිභාවො සාධිතෙ තෙනෙව තයෙන ලෙහගුහාදිසුපි
සාරලොදිපට්ටයාපි අනාපනතිභාවො සකකා විසුඤ්ඤකුහුති,
තෙනෙව සමපනාති ආදි වුත්තං. තථාති තිණ්ණකුටිකාය
සාරලොදිපට්ටයාපි අනාපනතිභාවො සාධිතෙ තෙනෙව තයෙන
අසුඤ්ඤායාය කරොන්නසාපි සාරලොදිපට්ටයාපි අනා
පනතිභාවො අත්තො දසසිතොයෙව හොති. එවසුඤ්ඤ සති
“හිතවු සමාදිසිතා පකකමති, කුටිං මෙ කරොපාති, සමාදිසති ව
දෙසිතවජ්ඣකා ව හොතු අනාරමිතා ව සපරිකකමතා වොති

1. ස. ප. වජ්ඣ. 2. ම. පට්ඨනභාවදසකතත්ථං

තසා කුටිං කරොතාති අදෙසිතවත්තං සාරමං අපරික්කමතං
 ආපනති කාරකානං තිණ්ණං දුක්ඛවාත”නති පාළියං
 අඤ්ඤාසායං කරොනාතසාපි සාරමාදිපථවයාපි දුක්ඛවං
 කසමා වුත්තනති ඉදං වොදනං මනසි නිධාය, යමපන—පෙ—
 අකරණපථවයා වුත්තනති ඉදංවුත්තං, අයං තෙත්ථ අබ්පායො,
 අඤ්ඤාසායං කරොනාතසා සාරමාදිපථවයාපි අතා
 පනතියෙව, “ආපනති කාරකානං තිණ්ණං දුක්ඛවාත”නති ඉදං
 පන අඤ්ඤාසායං කරොනාතසා න සාරමාදිපථවයා
 ආපනතිදසානන්තං වුත්තං, කිංවරති යථාසමාදිවයා අක
 රණපථවයා ආපනතිදසානන්තනි. යසමා බහුසු පොත
 තෙසු සහසොතිසමුත්තෙ ව පුරාණපොත්ථෙන අයමෙව
 පාඨකතමො දියති.

තසමා යථාදිව්‍යාපාදානුයතමෙනෙවත්ථ අත්ථා පතා
 සිතො, කන්ථි පොත්ථෙන ජන කුටිලකවණ්ණපනමපි කුටි.
 —පෙ—අනාපනති ඉමියානතතරං යමපනති ආදිපාදා.
 ලිඛනති, එවඤ්ච සති තත්ථ අබ්පායො පාතවො යෙව,
 අනාපනති වසායු: උපොසථාගාරඤ්ච හවියාති අහඤ්ච
 වසියාමිති ආදිසු මාසාගාරත්ථාය” එව අනිගමිතතා අතා
 පනති වසා; පමාණාතික්කනනකුටිකරණලක්ඛණකිරියා
 යෙව 1. අදෙසිතවත්තමුලිකායපි ආපනතියා අභංගොති,
 පමාණාතික්කනනමුලිකායපි, තදුග්ගං එකතො කන්ථා කිරියා
 කිරියතොති වුත්තං. වත්ථං අදෙසාපෙත්ථා පමාණසුත්තං. කුටි.
 කරොතසාපි වත්ථං දෙසාපෙත්ථා අකිරියා කුටිකරණ
 කිරියාය ව සමුච්චානතො කිරියාකිරියෙසො යෙව සමුච්චා
 නිති වෙදිතබ්බං. අවිනතකන්ථා: පණ්ණන්ති. අජානන
 විතෙතන අවිතතකං; උලලිතාදිනං අඤ්ඤතරතා, හෙට්ඨම
 පමාණසමවො 2. අදෙසිතවත්තං, පමාණාතික්කනනතා,
 අනුදෙසිකතා, වාසාගාරතා, ලෙපසවතාති ඉමානෙත්ථ
 ජ වා සත්ත වා අභිගාති. .

කුටිකාරසිකතාපදං ඡමසං.

සත්තමෙ:—එවනතාමකෙ නගරෙති: කොසඬිනාමකෙ;
 තසා කිර නගරසා ආරාමපොකිරණිආදිසු තෙසු තෙසු
 ණානෙසු කොසඬිරැකඩාව උයානතා අගසුං, තසමානොසමිති

1. සි. 2. 3. ලකුණානුකිරියායෙව 2. ම. හෙට්ඨම පමාණසමවො.

සඬිං අගමාසි. කුසලෙසා නාම ඉසිතො අසාමතො අපිදුර
 මාසිතතාති එකෙ. ඉදං වුත්තං හොති, කුසලෙසා ඉසිතො
 ත්‍රිවංසගුමිකො කොසඬි, තසා ව අපිදුරෙ හවතා තගර.
 නොසමිති සඬිං ගතනති. සොසිනාමාසනා කිර
 සෙමිති සො කාසිනොති: එත්ථ කො සොසිනසෙට්ඨි, කථ
 ඤ්ථානෙත සො ආරාමො කාසිනොති, පුබ්බ කිර අද්දල 1.
 රථං නාම අගොසි, තතො කොතුගලිකො නාම දළිඤ්ඤා
 ජාතකහයෙන සපුත්තදුරො සුභික්ඛං. රථං ගවිජනො
 පුත්තං වහිතුං අසකෙනානෙතා ඡබ්බිකා අගමාසි, මාතා
 ත්‍රිවහ්නිකා තං ගතෙත්ථා ගතා, තෙ එකං ගොපාලකගාමං.
 පච්ඡිංසු, ගොපාලකානඤ්ච තද බහුපායොසො පරියතො
 හොති, තතො පායාසං ලභිත්ථා භුඤ්ජංසු, අථ සො පුරිසො
 බහුත්තරං 2 පායාසං භුතො ජීරාපෙත්ථා අසකෙනානෙතා
 රත්තිහාගෙ කාලං කන්ථා තත්ථෙව සුත්තමියා කුටිසමිං පච්ඡිංසති.
 ගතෙත්ථා කුසකුරො ජාතො, සො ගොපාලකසා පියො
 අගොසි, ගොපාලකො ව පච්චිකබ්බං උපට්ඨානති, පච්චික
 බුලොපි ගතනතිවිකාලෙ කුසකුරසා එකං පිණ්ඩං. දෙති,
 සො පච්චිකබුද්ධො සිනෙහං උපාදෙත්ථා ගොපාලකෙන
 සද්ධිං පණ්ණසාලමපි ගමිජති, ගොපාලකෙ අසනතිනිගෙ
 ගතනවෙලායං සයමෙව ගතත්ථා කාලාපොචනත්ථං පණ්ණසාල
 වාගෙ භුසති, අනතරාමගෙහි වණ්ඞිමගෙ දිස්වා භුසිත්ථා
 පලාපෙති, සො පච්චිකබුද්ධො මුදුකෙන විතෙතන කාලං
 කන්ථා දෙවලොකෙ තිබ්බන්ති, තතුසා සොසකදවපුත්තො
 තෙව නාමෙ අගොසි, සො දෙවලොකතො වචිත්ථා කො
 සමිඨං එකමං කුලසරෙ තිබ්බන්ති, තං අපුත්තතො කිර
 සෙට්ඨි තසා මාතාපිතුතං. ධනං දත්ථා පුත්තකං කන්ථා
 අගගෙසි, අථ අතතතො පුත්ත ජාතෙ සග්ගකබ්බත්ථා
 ණාතාපෙත්ථා උපකන්ඞාමි. සො පුඤ්ඤවිනතතාය සත්තසුපි
 ණානෙසු මරණං අප්පත්ථා අවසානෙ එකාය සෙට්ඨිධාය
 වෙය්‍යන්තියෙන ලභිජිවිසො අපරිභාගෙ පිතුඅවිසෙත
 සෙට්ඨිධානං පත්ථා සොසිනසෙට්ඨි නාම ජාතො. අඤ්ඤදපි
 තොසමිඨං කුසකුටසෙට්ඨි, පාචාරිය සෙට්ඨිති, වෙ සෙට්ඨි
 තො අත්ථි, ඉමිනා සද්ධිං තයො අගෙසුං: තෙත ව සම
 යෙන ජනසං සභායතානං සෙට්ඨිනං කුලුපකා පඤ්ඤතො
 ඉසයො පබ්බතපාදෙ වසිංසු. තෙ කාලෙත කාලං ලොණ
 වේලසෙවනත්ථං. මනුසුපථං අගච්ඡන්ති, අපේකසමිං වාගෙ

1. ධ. අජන. 2. සි. 1. 4. බහුත්තරං.

විවිධාකාරයෙන් මනුෂ්‍යයන්ට ආගමිකවනා නිරුද්ධකර මහාකතනාර. අතිශයාකාරීකා කතාරපරිසරයෙහි මහතන නිමොඩරුකා. දිසා විනෝදය, යාදිසො අය රුකෙකා, අධි ඵල මහ සකායා දෙවනාය හමිනබබ, සාඩු වනසා සවෙ නො පානි යං වා පරිහොජනියං වා දෙදෙසාති, දෙවනා ඉසිනං අකුසලායං විදිනා ඉමෙසං සබ්බානං කප්පාමිති අකුසලායං ආකු භාවෙන විවපනාරතො නබ්බලසිසමනාං උදකාමාරං පව තොසි, ඉසිනෙකා රජකතනිසදිසං උදකවට්ටිං දිසා අකු තො භාජනෙති උදකං ගහෙතා පරිහොගං කතා විනෝද, දෙවනාය අමාකං පරිහොගඋදකං දිනං. ඉදං පත අගා මහං මහාඅරඤ්ඤං, සාඩු වනසා සවෙ නො අකුසලායං දෙදෙසාති, දෙවනා ඉසිනං උපකප්පනවසෙන දිසාති යාගු ඛජ්ජාදිති දතා සතපෙපසි, ඉසෙයා විනාසිංසු දෙවනාය අමාකං පරිහොගදකම් මොජනම් සබ්බං දිනං, සාඩු වනසා සවෙ නො අමාකං දෙසෙයාති, දෙවනා තෙසං අජ්ඣාසං විදිනා උපකප්පායං දෙසෙයාති, දෙවනෙ මහති තෙ සමපනති, කිං කමමං කතා ඉමං සමපනතිං අබිගතාසිති, නාමිමනනා, පරිහොගං කමමං කතාති, උපකප්පපොසප් කමමං කියාය හි දෙවනාය සං සමපනති උදා.

අනාපමිනිකසා කීර ගෙහෙ අයං දෙවපුතො කම කෙරා අහොසි. සෙට්ඨිය හි ගෙහෙ උපොසප්ඵවසෙසු අනා මසො දසකමමකෙරි උපාදය සබ්බා ජනො උපොසපිකො හොති. එකදිවසං අයං කමමකෙරො එකකොව පාතො උට්ඨාය කමමනාං ගතො, මහාසෙට්ඨි නිවාපං ලහන 1 මහ සෙසං සලලකෙකිනො එතෙසෙවෙකසා අරඤ්ඤං ගතභාව ඤාන අසා සායමාසනාය නිවාපං අදසි, ගතකාරදසි එකසෙසව ගතං පවිනා අරඤ්ඤතො ආගතසා ගතනං වසෙසනා අදසි, කමමකෙරො අපෙසු දිවසෙසු ඉමසම් කාලෙ ගෙහෙ එකසද්දං හොති, අජ්ජ අතිවිය සනතිසිනනං, කිනනුවො එතනති, තසා සා ආවිකා, අජ්ජ ඉමසම්. ගෙහෙ සබ්බ මනුසා උපොසපිකා, මහාසෙට්ඨි කුසෙවෙකසා නිවාපං අදසිති; එවං අමාති, ආම සාමිති, ඉමසම් කාලෙ උපො සප්ඵකසමාදිනසා උපොසප්කමම. හොති න හොතිති මහාසෙට්ඨි පුට්ඨ අමාති, නාය ගතනා පුට්ඨතො මහාසෙට්ඨි ආග් සකලඋපොසප්කමම. න හොති, උපකප්පකමම පත හොති, උපොසපිකො හොනුති. කමමකෙරො ගතං අභි

1. සි. 2. 3. ලහමාන,

ඤ්ඤා මුඛං විකාලෙතා උපොසපිකො හුතා වසනවිසානං ගතනා නිපජ්ජ; තසා ආභාරපකාශකායසා රතති. වාතො කුප්පි, සො පවුසසමයෙ කාලං කතා, උපකප්පපොසප්කමම නියාසෙත මහාවනනි අවට්ඨිවෙර නිමොඩරුකෙකි දෙව පුතො හුතා නිබ්බනති, සො තං පවතති. ඉසිනං ආරොචෙසි, ඉසෙයා කුසෙවෙකි මයං බුද්ධො ධම්මො සංඝොති අසුභපුබ්බං යාමිතා, උපාතොනා හුතො ලොකෙ බුද්ධාති, ආම ගතො උපාතොනාති, ඉදති කුතිං වසතිති; සාවචරියං කියාය ජෙත වෙන ගතොති; ඉසෙයා කිථ්ථ කුසෙව, මයං සන්ධාරං පසිසාමාති හප්ඵුථා නිකමිමානා අනුපුබ්බක කොසමෙ තරං සමාපුණ්ණි. මහාසෙට්ඨිතො අනුපුබ්බක කොසමෙ පවුසමනං කතා සෙට්ඨි අමාකං හිකා ගහෙප්ඨ ගතොති නිමනොනා පුනදිවසෙ ඉසිනෙකසා මහාදනං අදංසු. ඉසෙයා භුතා ව ගච්ඡාමාති ආපුට්ඨංසු; ගතො 1 කුසෙව අඤ්ඤාමි. කාලෙ එකමට්ඨි මාසං වෙට්ඨි තයොට්ඨි වනොරොට්ඨි මාසෙ වසිනා ගච්ඡාම, ඉමසම් පත වාරෙ ගියො ආගතනා අජ්ජව ගච්ඡාමාති වද්ද, කිං ඉදනති; ආම ගහපතයො, බුද්ධා ලොකෙ උපාතොනා, න වො පත සකා ජීවිගතාරයො ජාතිතුං, තෙන මයං තුරිකා ගච්ඡාමාති, තෙන හි ගතො මයමට්ඨි ආගච්ඡාම, අපෙවෙකි සම්. යෙව ගච්ඡාමාති; කුසෙව අගාරයා 2 නාම මහාජවා, කිථ්ථ කුසෙව, මයං පුරෙතරං ගමියාමාති නිකමිමානා එකවිසානෙ වෙ දිවසාති අවසිනා කුරිතගමනෙක සාවචරියං පතා ජෙතවනවිසාරෙ සමුසනති කමට්ඨ අගමංසු. තත්ථ මුදුරං බමකප්ථං සුතා සබ්බෙව පබ්බ ජනා අරගතං පංසුණ්ණි. තෙට්ඨි තයො සෙට්ඨිතො පඤ්ඤි පඤ්ඤි සකවසනෙති සප්ට්ඨිපුට්ඨාණිතාදිති වෙව 3 පට්ඨ පුකුලාදිති ව ආදය කොසමිතො නිකමිමානා අනුපුබ්බක සාවචරියං පතා ජෙතවනසමනෙක බකාචාරං බකිනා සමුසනතිං ගතනා වඤ්ඤා පට්ඨිසන්ධාරා කතා එකමනාං නිසිදංසු. සන්ධා කිණ්ණමට්ඨි සන්ධාතං මුදුරබමකප්ථං කෙට්ඨි තෙ බලවසොමනසාපාතා සන්ධාරං නිමනොනා, පුනදිවසෙ මහාදනං අදංසු, පුන නිමනොනා පුනදිවසෙති එවං අසි මාසං දනං දතා ගතො අමාකං ජනපදං ආගමනාය පට්ඨඤ්ඤං දෙපාති පාදමුලෙ නිපජ්ජංසු. ගතවා සුඤ්ඤාගෙර වො ගහපතයො කප්ථගතා අභිරමනතිති ආග, එතනාවතා

1. සි. 1.2. තෙන හි ගතො 2. සි. 1. ආගාරයා, 3. ම. පට්ඨඤ්ඤා.

වෙඩා අනෙක, දරනා අතනනා පුද්ගලයෙකු ලෙස උපා
 නිකා එකමය. දබලයාගේ නිපැයී, නං දරනා ගනෙක,
 අයහනා අදංසු, සා තසා නාමං ගණනාති දබලයාගේ
 පතිනා ලබජිවනනා 1 දබලයා නිසා නාමං අනාසි; තෙත
 වුතනං දබලයා නිසා පෙරයා නාමනා. තසා සතනවසන
 කාලෙ සභා නිකුත්සංසප්තිවුතො මල්ලයෙම වාදිකං වරමනො
 අනුපිසතිගමං පඬා අනුපිසමෙවනෙ මහරති, දබලකුමාරො
 සභාරං දිසා සහ දසසතෙතෙව පසිදිවො පබලජිවුතොමො
 නුඬා අයං දසබලයා සතනිකෙ පබලජිවුතොමො අයහනා
 ආපුරිති, සා සාධු තාතාති දබලකුමාරං ආදය සුදුසු සතනිකං
 ගතොහි හනෙන ඉමං කුමාරං පබලජිවුතො ආහ, සභා අද්දෙ
 තරසා නිකුත්සංසප්ති අද්දෙ නිකුත් ඉමං දරනං පබලාජෙ
 යති, සො පෙරො සදුච්චනං සුඬා දබලකුමාරං පබලාජෙ
 නොහි තවපසුක කමමයානං ආවිසති, පුබලනෙකුසලතෙතො
 කතාතිතිහාරො පසමකෙසවටිතා වොරොපනකබ්බෙයෙව
 සොපනපතිපලෙ පුබලිති, දුතියා තෙසවටිතා වොරොපිස
 මානාස සතදහමිපලෙ, තතියාස අනාගාමිපලෙ, සබලකෙසානං
 පන වොරොපනව දුරහනපලසප්තිතිරියා ව අපච්ඡි අපුරෙ
 අනෙක, නං සකියා වුතනං පෙරො කිර සතනවසනාටසංවෙගො
 ලගිකා පබලජිවුතො 2 වුරගෙනෙව අරහතං පාසුග්ගිති
 වෙදිනගෙනාති. සාවනෙන පනබලනාති: යුජ්ජනියාසං තෙන
 තෙන සාවනෙන පනබලනං; නිසොමිජ්ජාති ආදි යථාසමාව
 වසෙන වුතනං. ගුණජානනා: සධ්ධිති සාවනෙන පනබලනාති
 නපුංසකලිභසමිකිදසසතනං වුතනං. වතුසු සමෙවසු
 වතුම මගෙනති පොලසමිසයා කිවමයා සාවනනාති: දුක්ඛ
 සමුදය නිරෝධ මග සංඛාතෙසු වතුසු සමෙවසු දුක්ඛපරික්ඛාද
 සමුදයපපාහං තිරොධසමිතිරියා මගහාවනාති 1 ඵලක
 කයා මගයා වතුතනං වතුතනං කිවමානං වසෙන පොලස
 විසයා කිවමයා කතනා; නගො නගො පටික්ඛමිකාති:
 තතො තතො කිවමො ආරමෙණතො වා 3 පටිතිවනතිවා
 සිලාපට්ටකෙපිති: 1 පාසාණපලතො; නොරසාපිති: හතතුද්දසක,
 සොතාසනපසුදුපන 6 ගණනාගරික, විවරපටිගහනක, විවර
 හාජක සාගුහාජක, පිලොජක, බජ්ජකහාජක, අපමහනවසියා
 ජකසාපියරහනාජක පතනගාහාජක, 7 රුමිකපෙසක, සාමණේර

1. ම. ජිවිතනා. 2. ම. ස. පා පබලජිවුතො. 3. ම ආරමෙණතොව.
4. සි. 1. සිලාපබලතෙ 6 ගාගාපක-සබලයා.
6. සි. 1. වසකසාවය.

පෙසකසමුතිනං වසෙන තෙරසාපි සමුතිසො දඬුං වටිනනි,
 අසිසුති එඬා සුති නිපාතමනං, අපි සද්ද අභාතපසුතො
 විකාලෙති ඉමයා අනතනරං දඬුබලා, විකාලෙපි ආගමනනිති
 අනො. ජානනාති: දුරහාරිං ජානනා. එමං සබලපෙදසුති
 එඬා කතිකසණ්ඨාතාදිනං නාතපකාරතො තසමි. තසමි
 විහාරෙ කතිකවසනාදිති විසුං විසුං කථාපෙතිති වෙදිතබ්බං
 සබලවිහාරෙසු ව ගමනමගෙන සමපාමාණෙ කඬා අභිසාතිති
 වදනාති, අයං ගි නිමිතානං ධම්මනාති: අතිසාමෙයා නිමිතානං
 අයං එතාමං ගාසමානසමිති ආදි ධම්මනා.

තථාහි යෙ වණ්ණාවයචු සරිතවයච පරිකාරි කිරියාපිසෙ
 සාදිති තියමං අකතා නිමිතා හොතාති, තෙ අතිසමෙයා 1
 නිමිතනතො ඉතිමනා සද්දසාව හොතති, ජානතිසජ්ජාදිසු
 හාසිතතුණිතිහාරාදිසු මා යං යං ඉතිමා කරොති, නං තදෙව
 කරොතති, සෙව පන තාතපකාරතෙ කාතුකාමො හොති;
 කෙව පසමවයෙ, කෙව මජ්ඣිමවයෙ, කෙව පච්ඡිමවයෙ,
 තථා දිසකෙසෙ, උපධිසමුණ්ණෙ, මග්ගකකෙසෙ, උපධිසරහන
 විවරෙ, පසුකුතිවරෙ, පදහාර්ත ධම්මකථා සරහසුද
 පසුකපුච්ඡන පසුකවිසාජිත විවරසිඛන බොවතාදිති
 කරොතො, අපරෙපි වා තාතපකාරතෙ කාතුකාමො
 හොති, තෙන පාදකසාකතො වුසාස එතනකා නිකුත්
 පසමවයා හොතතුති ආදිතා තයෙන පරිකමමං කඬා පුත
 සමාපජ්ජතො වුසාස අධිසිතෙ අධිසාතවිගෙනත සද්දං ඉච්ඡි
 නිවර්තපකාරා සෙව හොතති. අවසුකං වටිනං න හොතිති
 නිමිතනං අයං මග්ගොති ආදිවචනං අවසුකං ත හොති;
 සබලයා මවපිසාදිතං සමාවතො. එතමාදිකගතනාති
 අතිමනාපයනා විසුං විසුං භිතිකාස පාපෙකබ්බං හතනං. ගද්ධික
 වොහාරිතොති: වතොරි පරිමාණමයා වතුකනනා එමං
 තද්ධිතවොහාරෙත; ඔදනසා පුච්ඡය සාධකතමනා ආහ
 කරණකෙ සෙව කරණවමුනනාති; ඔදනෙන කරණතුතෙන
 පුච්ඡනාති වුතනං. හොති, යෙ ව ඔදනෙන කරණතුතෙන
 පුච්ඡනාති, තෙසං පුච්ඡකාකාරදසනනාමං කිං ගහන ඔදනං
 දෙමාති පුච්ඡනාති වුතනං. ගවොති: ගවිතබ්බො; අසමනාගපි
 කාති: ආනොගං අකතා; රතනං සමමගතසමානාති: නිසුචි
 කාලං සුචිකා වුට්ඨාස සමකතසමානා; රතනියං ගි පසමයාමම
 ජම්මයාමෙසු සුචිකා පවුච්ඡානං අජ්ජනතකාලෙපි අනජ්ජන

1. සි. 1. 2. අතිසාමෙයා.

නාතිමානො හොති, තස්මි තෙ ගිණෙතාති ආහංසි, යෙ පත
 රතභිං. කමමපසුතා ජාගරියමනුසුතතා හොතති, තෙසං
 අජ්ජතතාතිමානො එව, තස්මා තෙ අජ්ජ ඉපෙව්ව වොහරතති
 නා ගිණෙතාති. පටුපාසකගාති: පුතපුත උපපජ්ජනක කොඛ
 වසෙත පුපාසතො; දබ්බ දබ්බාති: දුතියො දබ්බසද්දො
 පසෙතාතිවවතොති ආහ දබ්බා පජ්ජිතාති. එවං න තිබ්බ
 සේතති සම්මෙකො. ගිණෙතෙතාති: අහතානං දෙසතො
 මොවෙනති; පුරානලකණං මසකදොතාති: උරානලකණතති
 මසකදොතා; නසවිසති: ඵෙරසස සුසිලපබ්බපරිඤ්ඤා 1 තස්ස
 දුස්සිලපරිඤ්ඤවචනං නසවිචිති 2 අභිපායො; එච්ඡ යං
 වතතබ්බං, නං පරතො ආවිහස්සග්ගි. නාසෙසාති: සෙතතො
 දඬා ගිහිභාවං පාපෙපාති අපෙඨා. ලිඛනාසතානෙඨ
 අභිපෙතො; ඉමමෙව ව දසෙසතුං ගිණෙතා නාසනාති ආදි
 වුතතං, එකකමාදි සංචාසයා අකරණං සංචාසනාසනා, දණ්ඨ
 කමතාසනා නාම වාලිකාදීති ඔතිරිත්තා යාව ඛමාපෙති, තාව
 දණ්ඨකමවසෙත නිකකඛ්ඛනං, වරපිටෙර විහංගාති: නිකකඛ්ඛ
 නාකාරදසෙතං, තස්මි වරාති, ගවජ; අපෙතිති වුතතං හොති
 පිටෙරති, පර; අමාඝික; අමාකං අනජ්ජිතතිකතුතාති අපෙඨා,
 පිටෙරති ගි පරසදෙද්දන සමානත්ථං සමොධනවචනං, අච්චා,
 පිටෙරති: පරතොති ඉමිතා සමානත්ථං නිපාතපදං, තස්මා වර
 පිටෙරති: පරතො ගවජ; මා ඉමි ගිහිති අපෙඨා විහංගාති:
 අදසනං ගවජ; යස්මා තෙ ගිහිති අහතානං අපපනාසෙතා
 සිතා. අනුසුචාති ඉමියං ගවෙසප ජාතාපාති අපෙඨා වුතතො
 කාරකො හොතිති: අයෙතමති දුසිතාති පරිඤ්ඤාතතා,
 තාස පරිඤ්ඤා යදි නාසිතා, ඵෙරො කාරකො හොති, සදෙ
 සොති අපෙඨා. අකාරකො හොතිති: තාස කතපරිඤ්ඤා අත
 පෙකතිත්තා යදි ගතවතා පකතිදුස්සිලභාවං යෙව සකාය සා
 නාසිතා, ඵෙරො අකාරකො හොතිති අභිපායො, සකාය
 පරිඤ්ඤා නාසෙපාති වුතතො අයෙතමති දුසිතාති තාස
 කතපරිඤ්ඤා භුතතා ආපජ්ජනිති ආහ ගතනො තුමාසා
 වාදෙ ඵෙරො කාරකො හොති සදෙසොති. ගිහිති: අනුඛං
 සෙති දුකකමනාති: ඉමිතා මහාඅභිකපාචාදෙ දුස්සිතො. මුසා
 වාදෙ පාවිතරියනති වුතතාති: ගිහිති. අනුඛං සෙතතාස
 මුසාවාදෙ පාවිතරියනති වුතතං නානාති: තෙසු දුකකමපච්ච
 තතියෙසු; ඉතො පඨාය තස්මා පාවිතරියමෙව යුජ්ජනිති වචන

1. සි. 2. ම. සුසිලපරිඤ්ඤා. 2. ම. නසවයති,

පරිඤ්ඤා. විසුචි අභිකපාසු අභිපායමිභාවතො, තස්මි සුමෙතසෙති:
 ගිහිති. අනුඛං සෙති දුකකමනාති වුතත මහා අභිකපාතයො.
 1 දුකකමමෙව යුජ්ජනිති කස්මා වුතතතති වෙ; තස්මි කාරණං
 දසෙතො සපාති ආදිමාන. ගිහිති: ගිහිති: සංඝාදිසෙ
 සොති: ගිහිති. අනුලකෙත අනතිමවනුතා අනුඛං සෙතතාස
 ගිහිති: සංඝාදිසෙසොති අපෙඨා. පච්ඡමනසෙති. ගිහිති:
 අනුඛං සෙතතාස මුසාවාදෙ පාවිතරියනති වුතත කුරුඤ
 තෙයයි. මුසාවාදනා පාවිතරියමෙව යුජ්ජනිති: විසංචාද
 පුරෙකකාරතාස 2 පාවිතරියමෙව යුජ්ජනිති අභිපායො, යදි
 එවං ගිහිති. අනුලකෙත අනතිමවනුතා අනුඛං සෙතතාස
 අකෙතාසතාස ව මුසාවාදතො පාවිතරියමෙව ගිහිති
 බ්බතති වෙ; තස්මි සතිපි. මුසාවාදෙ වචනපමාණතො සංඝාදි
 සෙස ඔමසවාදපාවිතරියමෙව ගිහිතිබ්බං, න සමපජාන
 මුසාවාදපාවිතරියමෙව දසෙසතුං වචනපමාණතොති ආදි
 මාන, තස්මි වචනපමාණතොති: ගතවතා වුතතපාලිවචනප
 මාණතො; ඉදති තං වචනං දසෙසතුං අනුඛං සතාභිපායෙ
 නාති ආදි වුතතං. ගිහිති: සතා ගිහිති: දුකකමනාති වච
 නං. නාසිති: ගිහිති: අනුඛං සෙත අනුතො දුකකමනාති
 වචනං තස්මි, හපා පාලියං අනාගතතා, සමපජාන මුසාවාදෙ
 පාවිතරියනති වචනමෙය්ති සාමසකදොතො වුතතං සමපජාන
 මුසාවාදසිද්ධතාපදං දසෙසති, ඉදති විසුචි අභිකපාචාදෙසු අභිපා
 යං විහාවෙතො හෙසු පච්ඡමවාදෙ දෙසං දසෙසතො පුරිමවාදං
 පතිරියපෙතුතාමො ආවරියො නනු පනාති ආදිමාන,
 නානාති: පාවිතරියමෙව යුජ්ජනිති වුතතවාදෙ; අනුඛං සතා
 භිපායෙ අසති. පාවිතරියනති: ඉමිතා සමපජාන මුසාවාදෙ
 පාවිතරියසං ඔකාසං දසෙසති. විසුචි පාවිතරියං වුතතනාති
 සමපජාන මුසාවාදෙ පාවිතරියතො විසුචි අනුලකෙත පාවිතරියං
 වුතතං. එතෙති නාසනං නාසිති: සාමසකදොතො වුතතං, ඉමියො
 පත දුකකමනා නාසනං නාසිති අභිපායො, යදි එවං
 කස්මො නං ගතවා නාසෙතිති ආහ සස්මා පනාති ආදි. දුසි
 සොති: දුසිසද්දසං කමමසාධනතො දසෙසති, දුසෙති පරං
 විනාසෙතිති=දුසකො, ඉමිතා දුසෙතිති දෙසොති: දෙසසද්දසං
 කතතුසාධනතො වුතතා, පකතිගාමං ජනාපිනොති: දුසසද්දසං
 විකතිං පතිරිකතො වුතතං, පකතියා සොමමහාවං ජනාපි

1. සි. 2. අභිකපාතයො. 2. ම. විසංචාදපුරෙකකාරය.

කම්මලාවාස සම්මතවනබව. එම සම්මතයෙහි 1 පනතෙහි
 කියවුනි විසුං. එය නිසිවේ: කසායෙව් වා පරිසාය අපේක්ෂා
 න කියුම් කප්පනබවන් සැවෙසා සං අධිකරණං විනිවිදිති
 තබබං. භුමිකාසානාදි: ප්‍රදිනවේදන සංඛ්‍යාය වුත්තං. කිම්බිති:
 කිසම්. වචුසම්. කිම්බි නමපි න ජානාදිති: කිම්බි තත්ති වච
 නමපි ත ජානාසි. නායං අනුසොකො දුග්ගබ්බාති: තාසං පුච්ඡ,
 පටිපුච්ඡා දතබ්බං. 'දුම්මඛකුතං පුග්ගලානං නිග්ගහං'යාති ආදිවච
 නතො අලජ්ඣිතිග්ගහන්තාසප්ප:පසංකුද්ධතනාති වුත්තං එහිනිති:
 ආගම්යන්ති. දිට්ඨසත්තානෙතනාති: දිට්ඨසම්මාදිකින; දිට්ඨතියා
 මෙතාති වුත්තං. විවාදවචුසංඛාතෙ අපේක්ෂ පච්චෙදිකා=
 අපේක්ෂවචුසිකා. සංකුද්ධං දධාති:තෙසං කථා පච්චිකුද්ධා අත්ත
 නො වචනං සාදෙවතුං සංකුද්ධං කත්වා අසම්මසංකුද්ධං උප
 තත්තො අනුමුච්ඡෙදකොති ආක. එකසමමානපටිග්ගහාති
 ඉදං අත්තනො සත්තිකා තෙසං මොචනන් වුත්තං, න පන
 තෙසං අසංකුද්ධසංකුද්ධමොග්ගාගේ ගොරුතන් වං. විනිවිදසො
 නානාබෙදාති: අමානං වචනෙ අධිකාබ්බසංඛාතා එතෙ අලජ්
 නොති ජානනෙතන විනිවිදයො න සාතබ්බං. මිරඬංගොතිති:
 අත්තනා කතදෙසජීවිත්ථාදතන් වං. කිවි මුසාවාදං කත්වා විරඬං
 හොති. පටිසංකුද්ධං නාදෙති: සච්ච මයා කතදෙසං වකාමි,
 මයං අනුචතතො හිජ්ඣන්තාති කතො මයාති පටිසංකුද්ධං
 න දෙති. සුඛොගොති: තෙසං වචනෙතන සුඛො නාම ගොතු,
 තෙසං වචනෙතන එකවේදාර්ථයා විනිවිදයො දුග්ගබ්බාති අධි
 ප්‍යායො. ධායන න නිසිති: ලජ්ඣාතෙ න තිසිති. විනිවිදසො
 න දුග්ගබ්බාති: අලජ්ඣාචමාපගතත්තා න දුග්ගබ්බං. අමුලි
 කමපි සමුලිකමපි මුලං ගහෙත්වා වදන්ති ආග වෙමුලාතිති.
 කාලෙත වකාමෙති ආදිපු එතො එකං ඔකාසං කාලෙතා
 වොදෙත්තො කාලෙත වදති. නාම. සංඝමජ්ඣේක ගණමජ්ඣේක
 සලාකග්ගයාගුඅග්ගවිතකකාලාකතිකම්භාවාර්ථයොආසනසාලාදිසු
 උපස්ථානෙති පරිවාරිතකම්භෙ වා වොදෙත්තො අනාලෙත
 වදති නාම. තදෙජිත වදෙත්තො ගුණතන වදති නාම. ගමොග්ග
 ලුක පරිසාවචර පංසුකුලික බමමකපික පතිරුපං තව ඉදන්ති
 වදෙත්තො පරාසෙත වදති නාම. කාරණ නිසිතමපන කත්වා
 හනෙත මහලකත් පරිසාවචරා පංසුකුලිකා බමමකපිකත්
 පතිරුපං තුමාකං ඉදන්ති වදෙත්තො සමෙතන වදති නාම.
 පාරණිසිසිතං කත්වා වදෙත්තො අත්ථසංහිතෙතන වදති නාම.

1. ම. සමන්තපාසාදිකා.

මෙතනවිසතා: විකාමි නො දෙසනන්තොති: මෙතන
 මුත්තං උපස්ථානා විකාමි, න දුඨවිත්තො හුත්වා. පණ්ණාසක
 බමමසුති: පරිසුඛිතාගසම්භාරතා පරිසුඛිවිසම්භාරතා සමු
 ගමවිසිසු මෙතනවිත්තො බහුසුත්තො උතිතොපාතිමොක්ඛානං
 විජාරිත සාගතසම්මතත්තසුපටිත්තසු විනිවිදිතො 'කාලෙත
 වකාමිති' ආදිතො වුත්තපච්චාමො කාරුකුද්ධොති තෙතිතො අනු
 කම්පනා ආපත්තිවුදානතො විතපුපුරකාරිතාති ඉමෙසු පණ්ණ
 රසසු බමමසු. කප්ප කාරුකුද්ධොති: කාරුකිකතො වො; ඉමිතා
 කාරුණං ව කාරුණාපුබ්බතො ව දසයිතො හිතෙතිතාති;
 හිතගමෙතනො; අනුකම්පනාති: තෙත හිතෙත සංයොජනා;
 විනිවි මෙතනං ව මෙතනාපුබ්බතො ව දසයිතො. ආපත්ති
 වුදානතොති: ආපත්තිතො වුදානොපාති, සුඛිතෙත පතිරුපා
 පනා; වචුසු වොදෙති සංරථො පටිසංකුද්ධං ආරොපෙති: උපා
 පටිසංකුද්ධං කම්මකරණං විතපුපුරකාරිතා නාම. සච්ච ව
 අකුසලං වාති: ජිවිසච්ච ව අකුසලතො ව; ප්‍රදිතතෙත හි
 සච්ච ව වත්තබ්බං, කොපො ව ත කාතබ්බං. තෙව අත්තනා
 කුසිකිතබ්බං නපරො සාතෙතබ්බොති | අපේක්ෂා. භුමිපසනිසාති:
 භුමිවචනෙ සමපතෙත, භුමිපේක්ෂ ඉදං උපයොගවචනනති
 වුත්තං හොති. අධිකරිගන්ති එතාති=අධිකුරුණාති. කෙ අධිකරි
 ගන්ති? සමිතා; කථං අධිකරිගන්ති? සමිතවසෙත; අධිකරණං
 සමෙතති වුපසමෙතති=සමිතා. අථවා සමිතන්තො පච්චතමා
 තෙති සමිතෙති අධිකාතබ්බාතිති අධිකරණාති. යථාසි සමිත
 වසෙත සමිතං විවාදදිසු අධිකත්තො වො, එවං විවාදදිකං
 තෙති අධිකත්තබ්බොති තෙතො: සමිතෙති අධිකරණිකතාති.
 ඉමිතො අධිකරණසද්දං කම්මසාධනතො වුත්තො.

ගාහන්ති: අසුකං වොදෙත්තො මිතසා වොදනං
 ගහණං. මෙතනන්ති: වොදෙත්තො මිති උපපන්නවෙතනං
 අකාමකුතින්ති: ප්‍රදිතතෙත උපගතං අකාමන්ති. මොඛාදන්ති:
 වොදනාචසප්චතනවචනං. පණ්ණාසකතින්ති: වොදනාවසප්ච
 වත්තනාමපණ්ණන්ති. අත්තාදුතං ගහෙත්වාති: වොදනං
 මතසා ගහෙත්වා. යං අධිකරණන්ති: තං ගාහනකරණං අධි
 කරණං. තසම් පණ්ණන්ති අධිකරණන්ති අධිකපාපු කත
 ගන්තිරුපාතං දෙත්තො ඉදති තමි තසුත්තන්ති දෙත්තො
 නමසෙනතන්ති ආදිමාග. නොති: අධිකරුචරිතො, පාරාජික
 බමමොති: පාරාජිකාපත්ති. අච්චනාඅකුසලතොති: ලොක
 වර්ග තො පාරාජිකාපත්තියා එතත්තාඅකුසලතො. සාසං සංකුද්ධ

1. සි. 1. 2. සමච්චතබ්බො.

තනිසාති: තාමපණ්ණාසකං සකාය වදති. අතිලාපනාති
 තසෙව වෙවචනං. පසුකපනාති: වොහාරවසෙන තපිකො,
 අධිකරණෙ පවත්නාතාව අධිකරණනම් මෙඤ්චොසු මෙඤ්ච
 වොහාරො විස. සසමා: අමුලකෙන වොදෙන්නා: වුදිපකෙන
 පුගලෙ හං අධිකරණං තපිති සලලකෙති, තසමා: තසා
 වචනං අතිබොධසසුකපනාති ආහ: සසාමපනා නිපටිති. තඤ්ච
 වො ඉධෙවනාති: තඤ්ච යථාච්චතපරියායෙන පණ්ණාසකායා
 අධිකරණභාවො ඉධෙව ඉමිසමිසෙව සිකාපපදෙ. මාතාපි
 පුතෙන න විවදති අදිනපපවත්තසා විවාදසා අධිකරණභා
 වො න සමචති සමපති අතතිකරණිගතාති ආහ:
 ඉධෙවතෙවො විවාදෙති. අභාරසමෙදකරවද්දිති: ලකභණ
 වචනමෙයං, යථා යදි මෙ වාසිතා දහෙගුං දුකබ්බිදමො
 සබන්ති, තසො චෙසු අඤ්ඤාභාරඤ්ඤාභාරං තිසාය උපපතකා
 විවාදෙ අභාරසමෙදකරවද්දිති තිසාය උපපතකාති වුවෙති.

අනුමාදෙති: උපවදනාවේව වොදනා ව: තථි උපවදනා
 තාම අපකාසො, "පඤ්චි අපතතිකානි"ති චොතිකාය ආගතා
 පඤ්චි අපතතිකානි. "සත්තා"ති:තෙතෙව පවුච්චතෙත ආගතා
 පුලුච්චයදුගාසිතාපුතියො වෙති සත්ත. "කිවචසා"ති:
 කතබ්බිසා. "කරණිසා"ති: තෙතෙව වෙවචනං. උතෙත
 තාපි අපලොකනාදිසංඝකමිසෙව දෙසෙති. තෙනාහ: "අප
 ලොකනකමිසෙව" අදි. ආපතනාධිකරණං ධාපනො සෙසාධි
 කරණෙති වොදනායෙව තපිති ආහ:

ඉමිසමි පනාසෙ:පෙ:ආපතනාධිකරණමෙව අධිපෙපනනති
 සපදනුකතමනිදෙදසෙසාති: පදනං අනුකතමෙන නිදෙදසෙ:
 පදනුකතමනිදෙදසෙ, පදභාරතසෙසං අධිවචනං. තෙන සහ
 වත්තොතං:පදනුකතමනිදෙදසං සිකාපදසාති අපො, පදභාරතසති
 තසාති වුගතො හොති. අසාති: කතාඅපො සාමිවචනං, අතෙ
 තාති අපො. තෙනාහ: පමෙකන වොදනෙතාති ආදි. ඉධා
 ගතෙසුති: ඉමිසමි සිකාපදෙ ආගතෙසු. අඤ්ඤානු ආගතෙසුති:
 ඉතො අඤ්ඤානු ඔමිසවාදදිසිකාපදපාලිගං ආගතෙසු. "දුසි
 ලො"ති: තිසිසලො, සිලවිතිතො. "පාපබමො"ති: දුසි
 ලතො එව ගිතකිසායතාය ලාමකසභාවො. "අසුචි සංභසාර
 සමාචාරො"ති: අපරිසුඛතායකමොදිතාය අසුචි නුචා සංභාය
 සරිතබ්බසමාචාරො. දුසිලො හි කිමිදෙව අසාරුපං දිසා ඉදං
 අනුකෙන කතො ගමිසාතිති පරෙසං ආසබ්බාතිගො හොති.

තෙතවිදෙව වා කරණිගෙන මනායෙන හිනු දිසා: කවි
 නුචො ඉමෙ මො කතකමිසං ජාතිනා, මනෙතනති අතනො
 යෙව සංභාය සරිතබ්බසමාචාරො. "පටිච්චනාසමිසෙතා"ති:
 ලජ්ජිතබ්බිතාය පටිච්චනාදෙතබ්බිතමිතො. "අසාමිසො"ති:
 ත සමිසො. සලාකතභාණදිසු අගමිස සමිසොති මිච්චපරිසුඤ්ඤ
 සමිසපරිසුඤ්ඤ. අසෙවිච්චාරිතාය "අබ්බුතමාපි". උපපාසථාදිසු
 අගමිස බ්බුතමාරිති මිච්චපරිසුඤ්ඤ බ්බුතමාරිපරිසුඤ්ඤ. පුතිතා
 කමෙමිත සිලවිපනති: අනො අනුපටිච්චතො, "අපනාසුති"
 ඡවාරෙති රාහාදිසිලසානුච්චසානනාතිනාතො "අවසුනො"
 සඤ්ඤාතරාහාදිකවචරතො සිලවතොති ඡබ්බිතබ්බිතො ව
 "කසමුච්චො"ති. ඉධ පාලිසෙති: ඉමිසමි සිකාපදෙ පාලිගං.
 ඡෙවිච්චිතිකොති: කලිදෙවිච්චෙන නුසෙතො, කලිදෙවි කිර සිර
 දෙවියා: ඡෙවිච්චා තසමා: තසා වත්තො, ඡෙවිච්චිතිකොති වුවෙ
 ති, තවපන වතං සමාදිසිතො පුරෙතො සකලසරිතෙර මිසමිකෙති
 තො කාකපතොති මුඛියං කතො කලිදෙවි ඵලකෙ ලිඛාපෙතො
 තො කාරකොටියං බ්බිතිතො ථොමෙතො විවරති. සදගෙනාති:
 යතතෙත. තදගෙනාති: තතතෙත තො කපපතිති:
 ආදි වෙමතිකභාවදිපනනමෙව වුත්තනම් මොපදවෙරසා
 අධිපපායො දුතිගපොරො පන නො කපෙති තසෙති පමමු
 භොති එතෙති වෙමතිකභාවාවචනාය අදිපතො අසෙසු
 වෙමතිකභාවො, අසෙසුති නො කපනාදිති වතුනමිසි විහා
 ගෙන අතං දෙසෙති. තසමා: තසා වාදෙ සුත්තතෙතොති පච්චා
 වුතො. අසෙතො වෙමතිකො හොතිති: පුගලෙ ඤ්ඤෙති
 තසා කිරියාය සමවා අදිච්චාචතො විරකාලාතිකාමතො වා
 තං කිරියං කෙරොන්නො එස මො දිසො වා තවොති දසෙතො
 වෙමතිකො හොති. පුගලෙ වෙමතිකො හොතිති: තෙන
 කතකමෙව ඤ්ඤෙති තං කමො කෙරොන්නො සමවා අදිච්චා
 භාවෙතො කාලනාරභාවතො වා තසා කමසා කාරකො අං
 වා නොති පුගලෙ වෙමතිකො හොති, තප්පතිගකමොදි සත්ත
 විබ්බිති කමිසං කිරියාමාති ආපතනා වොදෙනසා අධිපපා
 යො:කමිසාධිපපායො, ආපතනො වුච්චාපසාමිති අධිපපා
 යො:උභානාධිපපායො, අනුච්චා:සෙතනායොති: ඉමිතො වාචනා
 ධිපපායං දෙසෙති. අතෙතොසාධිපපායෙන වදනගතො පාටිගති
 සොති: අතෙතොසාධිපපායෙන සත්තතිපි ආපතතිකෙති
 සමමුඛා වදනගතො පාටිගතියං. දුකකමනා: අතෙතොසාධිපපා
 යෙන වදනගතො දුකකම. "එව සංවොති තසා ගතවතො
 පරිසා, යදිදං අඤ්ඤාමඤ්ඤා වචනෙන අඤ්ඤාමඤ්ඤා වුච්චාපෙන

නා"යි වඩන හෝ කුරුද්දිවිකපානියං පනිවිස පෙනේ. 1
 කුරුද්දිවිකපානියං ආදිමාන. සබ්බසෙව්වාති: සබ්බ 2 අවිකපානියං
 යාකායෙ 3 සම්පාදන රෙකායෙ: අතිත්තනොනා නාම හොතිති
 ආහ: රෙකායෙ අනාතික්කපෙනාති. උපොසෙසා සුත්තතිකම්ම
 භාවතො සුත්තියං 4 සම්පාදන උපොසෙසා කතො නාම හො
 තිති ආහ: සෙසායෙ පටන් න ලබනිති. ඉද්දංවිද්දංවිද්දං
 පාණොපානං අදිකතාද්වනනි ආදිං. අසුකො ව අසුකො ව අයං
 මෙණ්දානුපාසකොති අකොකාසාධිපායෙන පරමික්ඛාවද්දනායං
 පුත්තවං. සම්මුඛා වද්දනායං පන පාවිත්තියමෙව. යථා අසුරියං.
 පය්ගති කසුකුති: එත් සුරියං න පය්ගති කසුකුති අයමිපෙත්තං,
 ලබනි. එව අනොකාසං කාරාපෙත්තාති: එත්තාපි මිකාසං අනා
 රාපෙත්තාති අයමිපෙත්තං ලබනිති ආහ: සං පනාති ආදි. යං
 වොදෙති කසු උපසම්පාදනාති සබ්බසුපමන්තං 5, කසමි සුඛි
 සසුද්දනා, යෙන පාරාජිකෙන වොදෙති කසු අද්ධාදිවෙසන
 6 අසුද්දනා, වාවනාධිපායෙහි සම්මුඛා වොදනා, කසු 7 කසි
 යෙහි එව ජාතනනාම ඉමානෙත්තං පසෙව අඩනාති.

දුර්විද්දසම්පාදනං අවිකපං.

ආවමෙ දිස්වාති: අජිකාය විපට්ටපජ්ජනං. ඡක
 ලකං 8 දිස්වා. මෙතනිසං තිහසුතිනනි: කසා: තිහසුතිකාලං
 ගහෙති: භුතපුබ්බවොහායෙන වොහරනනි. මෙවචමන්ත සෙව්වාති:
 ථෙරස්ස තිකබාවාරවෙලං අගහෙති: තෙති වුත්තහත්තුද්දස
 වෙලංයෙව සනාය වුත්තං. කවිවිනොති: කවිවිනු. එනමන්තං.
 ආරොපෙසුනාති: අසුකුභාගියයං අධිකරණයං කිම්දෙසං. ලෙස
 මත්තං උපාදය පාරාජිකෙන ඛමෙමන අනුඥාසිතභාවි: ආරො
 පෙසුං. අසුකුභාගියාති: අසුකුකොකාසයං; ථෙරස්ස මනුස්ස
 ජාතිතිකපුභාවතො අසුකුකොතිරච්ඡානජාතිඡකලකභාව
 සංඛාතයං කොට්ඨාසයාති වුත්තං. හොති. ඉද්දනනි: සාමසුද්ද
 නො නපුංසකතිද්දෙසෙන ඡකලකං නිද්දසති, ඉදං ඡකලකජා
 තනති අනෙකං. අයං ඡකලකොති වුත්තං හොති. අධිකරණ
 සද්දපෙකො වා නපුංසකතිද්දෙසො, ඉදං ඡකලකසම්ඛාතං
 අධිකරණනාම වුත්තං. හොති. අසුකුභාගියාති: යථාවුත්ත
 තිරච්ඡානජාතිඡකලකභාවසංඛාතො අසුකුභාගො, අසුකු

1. ම. පනිවිස පෙනො. 2. සි. 1. 2. සබ්බසෙව්. 3. සි. 1. 2.
- යකායෙ. 4. සි. 1. 2. සුත්තියං. 5. සි. 1. 2. සසුද්දංවිද්දංවිද්දං.
6. සි. 1. දිව්වාදි. 6. සි. 2. දිව්වාදිවි. 7. ම. නංඛණවිජානනං.
8. ම. ඡකලකං.

කොට්ඨාසොති අනෙකං. අය්ගාති: ඡකලකයං. අසුකුභාගියෙවෙති:
 අසුකුභාගියනාති පඨමවිග්ගහයං අනෙකං. අසුකුභාගියනාති:
 අසුකුභාගියනාති දුර්ගවිග්ගහයං, විසිති විග්ගහෙති අසුකුභාගි
 යනාති ඡකලකොව වුත්තං. තිරච්ඡානජාතිං ඡකලකභාවං. ච
 ඨපෙති: පරමෙත්තො විසුං ඡකලක අසතිපි පටිමාය සරිරනනි
 ආදිසු විග්ග අයෙදෙපි හෙදකප්පනායං පටිත්තලොකවොහර
 විසෙත අසුකුභාගියං ඉදං, අසුකුභාගො වා අයං අනෙති වුත්තං
 ඉද්දති විසිති විග්ගහෙති වුත්තමත්තං. විත්තරෙතො දුස්සනොනො
 යොති සොති ආදිමාන. සොති: සො ඡකලකො; කසා හොතිති
 ඉමිකා සම්පෙති. කපොති: කපො මනුස්සජාතො, තිහසු
 භාවතො ව. වො වා අසුකුභාගියාති: යථාවුත්තතිරච්ඡාන
 ජාතිඡකලකභාවසංඛාතො අසුකුභාගො. අය්ගාති: ඡකල
 කං. සො ඡකලකො අසුකුභාගියෙවෙති 1 ලකනිති යොජෙ
 තබ්බං. අධිකරණනාම-ආධාරො. වච්ඡා අධිකරණනාම. හෙවෙ
 සෙව්වපෙතො වුත්තමත්තං. යථාපෙතො දුස්සනං සෙව්වා වාති
 ආදිමාන. කපොති: මෙතනිහසුමිජකානං. ඉමිනනි: ඡකලකං.
 නාමකරණසසුද්දසාති: නාමකරණසංඛාතයං සසුද්දසං; සො
 ඡකලකො අධිකරණනාම වෙදිතබ්බොති යොජෙතබ්බං. ආං
 සනායාති: අවයං භුමෙති ලෙසො ඛිබ්බිත්තං. කිං වද්ද, කිං
 පය්ගිත්තාති අනුසුත්තෙති හෙති තිහසුති ඡකලකයං විපට්ට
 පනාති. දිස්වා දබ්බයං නාමං කසා කවිමාති වුත්තතො කසා
 නාමකරණසසුද්දසං අධිකරණභූතං න ඡකලකං සනායං. "නො
 තිහසු"ති: නො අනුසුද්දනා තිහසු. ආපත්තිලෙසෙව පුත්තලකමි
 යෙව ආරොපෙති: වුත්තතො පුත්තලානංයෙව ලෙසාති වුත්තං.
 පද්ධතාපෙන පන: පෙ: වෙදිතබ්බොති ඉමිකා නාමකරණ
 සසුද්දසං ආධාරභූතයං ඡකලකසංඛාතයං අධිකරණයාති: එත්ත
 වනෙ කාරණං වුත්තං. අසුකුභාගියයං අධිකරණසසුද්දසාති: එත්ත
 2 පාළිභූතඅධිකරණසසුද්දපතිරුපකං අසුද්දං අධිකරණසසුද්දං
 3 පාළිභූත 4 අසුද්දසාධාරණතාය ලභයපදත්තං උච්චිත්තං අධි
 කරණං නාම වතොරි අධිකරණනාමිති වුත්තං. අනුඥාතිරච්ඡෙසන ති
 අත්තං දුස්සනොනො පාළියං ආගතසසුද්දපතිරුපකො අසුද්දස
 යෙදු ලභයපදත්තං උච්චිත්තබ්බොති ව අසුද්දං උච්චිත්තඅසුද්ද
 යං අනෙකං වතනබ්බො; කසා 5 පාළියං ආගතඅධිකරණ සසුද්ද
 පතිරුපකො අසුද්දසෙව ලභයපදත්තසාධාරණො අධිකරණ
 සෙද්ද ලබ්බොති දබ්බබ්බො, කෙතෙවානා: අධිකරණනාම වචනං

1. ම. සංඛාතං. 2. ට. සි. 1. 2. පාළිභූත 3. ම. තදසසුද්ද
5. ම. පාළි. 6. සි. 1. 2. සසුද්දංවිද්දංවිද්දං.

මඤ්ඤානො අසුද්ධාරවසෙති පටිත්තානි මහතාපි අධිකරණ
 නීති. සා ව සා අවසානො : පෙ : වොදනා මුත්තානි : හික්කු සංඝාදි
 සෙසං ආපජ්ජනො 1 දිසො හොති. සංඝාදිසෙසෙ සංඝාදිසෙසෙ
 දිව්වි හොති. තං වෙ පාරාජිකෙන වොදෙති ආදි වොදනං
 සකාය වදති. මෙප්පිතවිතික්කමාපත්ති මෙප්පිතවිතික්කමාපත්තියා
 වද්දිතො සභාගා, ඉහරාසං පන අදින්නාදුතාදි ආපත්තිතං සමං
 තෙව පාරාජිකාපත්තිසභාවෙ වද්දිතො විසභාතාති ආභා : සභාග
 විසභාගවස්සුදානාති. සභාව 2 සජික්ඛාසදිකවසොති : සභාවෙත
 සද්ධාසද්ධිසභාවෙනා. පමමපාරාජිකසුති 3 පමමපාරාජිකාපත්තියා
 මෙප්පිතරාගෙන සභාවෙනා සද්ධං, දෙසසමපසුත්තමමුත්තවිසං
 හෙන අසද්ධං, නනු ව ආපත්තාධිකරණං ආපත්තාධිකරණස්ස
 සියා තබ්බාධියං, සියා අඤ්ඤාභාගියෙනි මුත්තතො උදෙසානුක්ක
 මෙන තබ්බාධියං, අනිද්ධිසිං අඤ්ඤාභාගියතා පමමං කසමා
 නිද්ධිසාති ආභා : ආදිගො පට්ඨාසාති ආදි. මුත්තතසෙසෙවොති :
 සභාගවිසභාගවද්දිතොති ආදිතා මුත්තතසෙසං, සභාසමමානි
 නිසාස උපපන්නනි : මුත්තතා : සභිකකමමෙනා කිව්වාධික
 රණං වසුං විය දිස්සතිති ආභා : කිව්වෙනාති ආදි. කිව්වමෙව
 කිව්වාධිකරණෙනි මුත්තතා : සභිකකමමානමෙවෙනා අධිවව
 හනති මුත්තං. යදි ඵලං සභිකකමමාති නිසාස උපපන්නනති
 කසමා මුත්තනති ආභා : පමං සෙහනපිති ආදි. තස්ස තස්ස සභි
 කමමස්ස භගවතා මුත්තං ඉති කත්තබ්බතාලක්කණංයෙව, තතො
 සභිකකමමස්ස නිපජ්ජනතො පලුපවාරෙන සභිකකමමනති
 මත්තබ්බතං අරභතිති ආභා : සං කමමලක්කණං මහසිංහපාති
 නං නිසාස උපපජ්ජනගොති. පරිවාසාදිසභිකකමමං නිසාස
 මානතතාදිතං උපපජ්ජනතො, උකෙබපනියකමමපිමාසමමුති
 කමමාදිති නිසාස මසාරණපිමාසමුත්තතාදිකමවාතං උපපජ්
 නතො ව සුදිමං සුදිමං සභිකකමමනාති ආදි මුත්තං. සමස්සක
 සාකාති : පුත්තලාධිකතං කමා, දිසාදිගොති : දිසරස්සතාලමද
 තාදිතො, දිව්වාදිගොති : දිව්වස්සතාදිතො, ලොහපත්තසදිගොති :
 අයොපත්තසදිගො. අභිකාති පමමදුට්ඨදෙසෙ මුත්තසදිසාති,
 ඉම පන කිඤ්චිදෙසං ලෙසමත්තං උපාදියතා අධිකා.

දුතිසද්ධිසද්ධසික්ඛාපදං නවමම.

දසමෙ යෙ දුබ්බලා හොනති අපපත්තමා 4 න සකෙක්ඛානති
 ආරඤ්ඤාදිති සෙවනතා දුක්ඛස්සන්තං නාතුං, තෙ සකි

1. ම. අජ්ඣාපජ්ජනො, 2. සම : සභාග 3. සි, 2. පමමපාරාජිකාය,
4. ම. අපපට්ඨා,

යාත : බහුගතං භුලුක්කතාතං මහාගාරාසං සංවගතනති. අ
 භිවාසනානිගනිමසෙතොනාති : බමො හොති සිත්ඤ්ඤාති ආදිතා
 මුත්තසිද්ධිකොදිසභනලක්කණං වගතියා සමනතාගතො. වජ්ජ
 නපදමෙව පරමං අස්සාති : පදපරමො, යස්ස හි පුත්තලස්ස
 බහුවිධි සුඤ්ඤා බහුවිධි භණ්ණො බහුවිධි ධාරයතො බහුවිධි
 වාචයතො න තාය ජාතියා බව්මාහිසමයො හොති, අයං පදපර
 මොති මුට්ඨති. අභිසමභුග්ගොති : නිප්පාදෙතියා, තාහිසමභු
 ග්ගොති : න සම්පාදෙති; අරඤ්ඤවාසං සම්පාදෙත්තුං නසකෙක්ඛා
 තීති මුත්තං හොති. බව්මතො අපපතං උද්ධමිමං. අසබ්බඤ්ඤ
 අස්සාති : තෙසං අනුරුපස්ස අජාතනතො අසබ්බඤ්ඤ භවෙය්
 “න හික්කවෙ අසෙනාසුතිකෙන වස්සං උපගන්නබ්බනති” වව
 නතො : මහතාපො පනා : පෙ : පටිත්තතමමොති මුත්තං. ඉද
 මෙව වචනං සකාය පාලියමි “අභිමාසෙ බො මයා දෙවදත්ත
 රුක්කමුලසෙතාසනං අද්දුක්ඛනතති” මුත්තං. නීති කොට්ඨිති නී
 තිති ආකාරෙති; නීති කාරණෙතිදි අත්තො. තදුගමපිතිමුත්ත
 පරිසඤ්ඤිතනති : දිව්වං සුත්තනති ඉදං උභයං අනිස්සාය කිනනු
 බො ඉදං හික්කු උද්ධස්ස වධිත්තා සම්පාදිතනති තෙවලමෙව පරි
 සඤ්ඤිතං. මෙව්බනිතං ජාලං. 1 වාසරා මහබනුති. කප්පනිති :
 යදි තෙසං වචනෙන ආආභා උපවජිතො හොති, වදවති.
 පටිගජ මංසනති : වින්තාධිකමංසං. මහලාදිතනති : ආදිසද්දෙන
 ආනුණ්ණපානුණ්ණාදිසෙ සභිකණ්ණාති. හික්කුනා : සෙව අත්තාසාති
 ඵත්ථ අධිවානපසුත්තො ඵවසදෙදු හික්කුනා අත්තා අකවමෙ
 වාති සමබන්ධිතබ්බං. තසමා හික්කුනා ව දස්සම මහලාදිතං ව
 අත්තාය භුමිස්සාතිති මිසෙස්ස නා කතමි නිවට්ඨිති වෙදිතබ්බං.
 තෙව පන හික්කුනං යෙවොති අවධාරණෙන හික්කුනං ව
 අඤ්ඤාසං ව අත්තාය කතං වට්ඨනිති වදනති, තං න සුඤ්ජරං.
 යෙව ව ගිවෙකමනිහො හොතිති : හික්කුනං අත්තාය කතෙපි
 සෙබ්බස සබ්බං පරිසංකිත්තාභාවමාන. තමෙවත්තං ආවිකාතුං
 සමෙව පනාති ආදි මුත්තං. ඉගාරෙසං වට්ඨනිති : අජාතතනාතං
 වට්ඨති. ජාතතො ඵව වෙත්ත 2 ආපත්ති හොතිති. ගොසෙවොති :
 යෙ උද්ධස්ස කවං තෙ යෙව. උද්ධස්සකවමංසපරිගොගතො
 අකව්වියමංසපරිගොගස්ස විසෙසං දස්සෙත්තුං අකපටිස
 මංසං පනාති ආදි මුත්තං. පුරිමස්මි : සවිත්තකා ආපත්තිය,
 ඉතරමමි : අවිත්තකා, තෙනාහ : අකපටිසමංසං අජාතිත්තා
 භුජගතස්සාපි ආපත්තියෙවොති “පරිගොගතො පුරිමස්මි,

1. ම, වාගුරු 2. ම, ඵවෙත්ත,

කම්මවාසිනි උල්ලච්ඡිතෙ ව ආපජ්ජිතෙවයි ආහ: පටිඤ්ඤා
 ජනනාය සංඝාදිසංඝෙහ ආනාපනානි. අය්‍යානි: දෙවදත්තාය
 කතේන ගමිනානිගති: සම්මුතාසනකමෙත කපතත හම්
 තබ්බං. අතෙහොරුම්මනෙතනව වදෙසානි: ආදිපම්මිකතතා
 අපට්ඨිකාපනතායාපි අනාපනානි අධිපායෙත වදෙසා.
 අපදෙසුනෙත සික්ඛාපදෙ සම්මුතාසනකමෙය්‍යව ආනාවතො
 තති සෙසුකුට්ඨාසනාපදං චිත්තකම්පනායාති වුත්තං, සික්ඛා
 පදං පදෙසුපෙනෙතෙව ති සම්මුතාසනකමිං අනුසුද්ධං.
 ඔද්දික අනුසුද්ධානානි: "අනුරාතම් තික්ඛවේ රොමෙව
 තස්ස 1 රොමිකතනි" ආදි ඔද්දික අනුසුද්ධං සක්ඛාය වදති.
 ආනාපනානිසත: අනාපනානිසත. "ආපනානි රොපෙනබ්බා"ති:
 අතිස්සජනපච්චායා ආපනනා පාචිතතිසාපනති උපකම්පනීය
 කම්මකරණතං. ආරොපෙනබ්බානි අපේරා. ආපනානි පෙසව සා
 ආනානි: සාධනාදිසංඝපනානි න ජායා යෙවයි අපේරා. සා
 පෙනානි: සා පෙනනා අනාපනති. තිට්ඨතිතතන: කායවාසා
 විතච්ඡෙත තිට්ඨතිතන: කායවාසා විතතතො සමුච්චානිති වුත්තං
 හොති. නපට්ඨිකාපනමිති සෙසුකුට්ඨාසනා ප්‍රච්චිතතො
 සෙසුකුට්ඨෙතං. සම්මුතාසනානි: නපට්ඨිකාපනමිති ජාතනා
 විතතත සම්මුතතං. හෙදස පරික්ඛාමිතං, ධම්මසමෙත සම්
 මුතාසනං, කම්මවාසාපරිකොපනං, අපට්ඨිකාපනනි ඉමා
 නෙත්ථ වත්තාරි අමචාති.

සංඝසංඝාදිසංඝාපදං දසමං.

එතාදසමෙ යං වචනං සම්මෙතපි වග්ග අවච්ඡිතෙත ක
 රොති, තිසුති: තං කල්පකාරකවචනං ඉධ වග්ගතති වුච්චතිති
 ආහ: වග්ගං. අසාමිකිපනකම්මවචනං වදනානිති. අසාමිකි
 පසංඝි හවා-අසාමිකිපනිකා, කල්පකාරතා; හෙසං වචනං
 අසාමිකිපනකම්මවචනං; අසාමිකිපනෙව වා හවා වචනං-අසා
 මිකිපනකම්මවචනං, යත්ථ, උච්චානිසාදිකම්මං ඔක්කතමි කායං
 වචනි, තත්ථා න ති සංඝා සංඝකත කම්මං කාපොතිති ඉදං
 නිග්ගහවසන කතතංකම්මං. සක්ඛාය වුත්තනති වෙදිකමං.
 අමචාති පසනන් හෙදස පරික්ඛාමිතං පහාය අනුච්චිතතං
 පෙසවිතං. හෙරොවුත්තං දසානෙව.

උත්ථිසංඝසංඝාදිසංඝාපදං එතාදසමං.

එතාදසමෙ වග්ගතවචනනාති: හරිතවචනං. අසංඝාදෙතො
 මොති: ඔට්ටිකතානි; තුරුණිකතානි වා; සංචිට්ඨකතානි වා;
 1. ම. මොමොකතානි.

වුත්තං නොති. ස්වසංඝෙ 1 පතිතසංඝෙත සමිතපෙරා, මිස
 සතස්ස ව පරතිපාතං කතා: තිස්සවතිපරික්ඛන්තවතති වුත්තනති
 ආහ: කම්ම කම්ම පතිතා: තිස්සවතිපරික්ඛන්තති. කෙතානිති:
 වාතකදිසෙත තදිදිසෙත ව කෙතාපි. වග්ගං අසංඝාදෙ
 සොනාති: කිංකිසුට්ඨි වුච්චිමිතෙත අසනතතො ඔවදිතුං අසංඝ
 නෙසො. දුක්ඛං වචනං එතමි: විසවිකකුලකං වචනමිතිත
 වාදෙ අතාරෙර පුග්ගලෙති-දුක්ඛවා, කෙතාන: දුක්ඛානි
 කිසිවිතන පදිතෙබ්බාති 2 ආදි. දුක්ඛවතාධිකරණිකෙති: දුක්ඛ
 වතාවතාරකෙති: කතාදෙපරා 3 අතිසංඝෙදු දුක්ඛෙබ්බා, තෙ
 නෙවතා: සෙ ධම්මා දුක්ඛවා පුග්ගලං කපොතනිති ආදි. පාචිකා
 ඉච්ඡිති එතස්සානි-පාචිකෙව්වා, තස්ස හාපෙ: පාචිකතා; අසන
 ගුණපහාවතතා 4 පටික්ඛන්තෙව අමිතතෙසුදානං පාචිකතා
 ති වෙදිතබ්බං. අනුකුතංසතා ව සෙ පරිච්චිතතා වානි-අනු
 කතංසතපරිච්චිතතා, සෙ අත්තානං උක්ඛානනති උක්ඛිතතති
 උච්චිත ධාතෙ ධාතෙතති, පරෙ ව විච්චිතතති හරිතතති තිසුතිති
 තිවෙ ධාතෙ ධාතෙතති, තෙසමෙතං අධිවචනං; තෙසං හාපෙ: -
 අනුකුතතංසතපරිච්චිතතතා. කුච්චිකතිසංඝාධිකතං, තස්ස
 හාපෙ: කොධිකතා. කුච්චිකතලකිණස්ස කොධිකතං. අධිව
 චනං, පුඛිකාපෙල කොපෙ: අපරිකාපෙල උපකංසොති ආහ:
 කොධිකෙත උපකානිතානි. තත්ථ උපකතෙතෙවෙතො උපකානො
 වා එතස්ස අතිසංඝ-උපකානි, තස්ස හාපෙ: උපකානිතා. පුග්ග
 තං විතතපරිකොපනකිලකිණස්ස කොපසංඝෙවතං 5 අධි
 වචනං, සක්ඛිති උපකතො කොපෙ: සෙව, කතාන
 ටිං උපකානො. අතිසංඝානි: දුක්ඛවානිසො 6 ඔලච්චිතත
 හො; සො අස්ස අතිසංඝ-අතිසංඝි, තස්ස හාපෙ: අතිසංඝිතා,
 දුක්ඛවානිසො 6 ඔලච්චිතතතං අධිවචනං. මොදකං
 පටිච්චරණිතානි: වොදකස්ස පටිච්චරණිත පටිච්චිකත පුච්චා
 අවච්චිතං. මොදකං අසංඝාදනනාති: කිංකුට්ඨා තුස්ස
 බාලස්ස අවිසත්තත ගම්මෙතත, තිට්ඨිතාමි ගම්මෙතතං. මෙදුද්
 ධානිති එවං මොදකස්ස සම්මතං. මොදකස්ස පටිච්චරණිත
 නානි: තිට්ඨි මොසි ඉත්තනාමි ආපනනං ආපනනා, තං
 තාව පටිච්චරණිති එවං මොදකස්ස උපරි පටිච්චරණිතතං.
 අසංඝාදනසෙදු, පටිච්චරණිතාති: අසංඝාදන කාරණක වම්
 නෙත වා, අසංඝාදන කාරණක වචනත වා පටිච්චරණිතවසන
 වරණත, පටිච්චරණිතවරා එවං වරණසංඝෙදු අනෙතවත්තං
 ධාතුතතති, පටිච්චරණිතතාති අපේරා. තාය සමිතතානොති

2. ම. පතසංඝෙ. 2. ම. ඔවදිතෙබ්බා. 3. ම. දිපෙරා. 4. ම. සමතුං
 වතතා. 5. සි. 3. කොධිච්චිතතානිසො. 6. සි. 1. 2.
 දුක්ඛවානිසො. 7. සම්මතං-කසුදු.

පුග්ගලො යං වෙදාදනෙන දෙසසිඛාවතකාරණං, වචනං වා
 වුග්ගලො, කතො දෙසසිඛාවතෙව වෙදාදනාය අමුලිකභාවදිප්තෙන
 කාරණෙන, තදන්තබ්බකෙන වචනෙන වා පටිච්ඡාදෙති,
 ආපන්නා ආපන්නාපිති වුග්ගලො කො ආපන්නො කිං ආපන්නො
 කිංමි. ආපන්නො කං හණ්ඨ කිං හණ්ඨාති වා වචනා ඵලරූපං
 කිංකරිතයා දිව්ඨනති වුග්ගලො න සුඛංමිති සොකං වා උපතා,
 මෙතා විකේතපං කාරොන්තොපි අපේක්ඛාසංකරං පටිච්ඡාදෙති,
 ඉන්තරාමං 1 ආපන්නා ආපන්නාපිති පුට්ඨං පාටිලිපුතං,
 ගතොමතිති වචනා පුත න තව පාටිලිපුතගමනං පුච්ඡාම
 ආපන්නා පුච්ඡාමාති වුග්ගලො තතො රාජගහං ගතොමතිති,
 රාජගහං වා යාති බ්‍රාහ්මණගහං වා 2 ආපන්නා ආපන්නාපිති
 තත් මෙ සුකරමිංසං උචුතති ආදිති වචනා බිතිඤා කථාපිකම්
 පතමි අන්තො අපේක්ඛාසංකරං පටිච්ඡාදෙමෙවති විසුං නග
 තිසං. අද්දොනාති: අත්තොන්තො වරියං; අපදින්නති හි දෙසා
 එතෙන රක්ඛිතනාති, දුග්ගතති හි රක්ඛිතනාති † වා=අපදානං, සත්තා
 නං සමාමි මච්ඡා වා පවත්තපායොගො, න සමපාසනානාති: ආප්‍ර
 සො තං කුම්බං වසසි කං තිස්සාය වසසිති වා යං තං වදෙදි මයා
 එස ආපන්නං. ආපදානො දිට්ඨංති, තං තමමි. සමයෙ කිං
 කාරොසි අයං කිං කාරොති කත් ව තිං අසොසි කත් අගතති
 වා ආදිනා නයෙන වරියං පුට්ඨංත සමපාදෙත්වා අකථනං,
 මතතිප්‍රොසිතාති: එත් පරතුණමකතලකිණො මතෙනා, සො
 එතස්ස අපච්ඡි=මකම්, තාදිසො පුග්ගලො අභාරියො අභගාරි
 යො වා සමානො පරෙසං සුකතකරණං විනාසෙති. අගාරියො
 පි ති කෙනපි අනුකම්පකෙන දුෂ්ටො සමානො උචෙට්ඨානෙ
 ඝපිතො අපරෙන සමයෙන කිං තයා මග්ගං කතනති තස්ස
 සුකතකරණං විනාසෙති, අභගාරියොපි සාමණේරකාලොගො
 පභුතිආවරියෙන වා උපජ්ඣාසෙන වා වතුති පට්ඨයෙති උදෙස
 පරිපුච්ඡාදිති ව අනුගතගෙත්වා බම්බකථානසකරණකොසල්ලා
 දිති සිකුට්ඨිතො අපරෙන සමයෙන රාජරාජමහාමත්තාදිති
 සකුකතො ගරුකතො ආවරිසුපජ්ඣාසෙසු අවිතතිකතො වරමා
 නො අයං අමෙති දභරකාලෙ එවං අනුගතනිතො සංවරිතිතො
 ව. අථ ව පතිදුති තිස්සිතොගො ජාතොති වුච්ඡාදෙනා කිං
 මග්ගං තුළමති කතනති තෙසං සුකතකරණං විනාසෙති. බහු

සුඛෙනපි පුග්ගලො අපේක්ඛාසංකරං උදෙසස්ස වෙ බහුසුඛස්ස
 අතිස්සා ගති, තව වා මම වා කො විසසොසාති ආදිනා නයෙන
 උපජ්ඣාසෙනා සුගතාගලකිණො පළාසො, සො පරතුණෙති
 අත්තොගො ගුණානං සම්මකරණෙසො, තථාසො පරෙසං
 ගුණෙ බිංසිතා විග අත්තොගො ගුණෙති සමම කාරොතිති පළා
 සොති වුච්ඡාදි, සො එතස්ස අපච්ඡි=පළාපි, මතති ව පළාපි ව=
 මතතිපළාපිතො, තෙසං ගාපො=මතතිපළාපිතා, අන්තො එත
 මතෙනා වෙව පළාසො ව. ඉස්සාති පරසමානති න සහතිති=
 ඉස්සාති. මච්ඡරායති අත්තොගො සමානති. තිගුහති පරෙසං
 සාධාරණභාවං න සහතිති=මච්ඡරි, මච්ඡරං වා එතස්ස අපච්ඡි=
 මච්ඡරි, සඤ්ඤාති න සමානා සාසතිති=සමානා, අත්තොගො අවිජ්ජාතා
 ගුණපාසාසනලකිණෙති සාසෙසෙසන සමන්තාගතො කෙරා
 විග්ගලො. කෙරාපියො ව ආනද් 1 මෙව්ච්ඡා විග්ගලො,
 ආනද් මෙව්ච්ඡා නාම කිරි මුළුතං නභිගුට්ඨං දෙස්සාති, සපානං
 සියං, තුළමති සද්දෙසො අත්තති 2 ආනදං. එවමෙවං කෙරා
 විකො පුග්ගලො යං යං සුත්තනතිකං වා ආතිබම්බකං වා උප
 සසිකමති, තං තං එවං වදති අයං තුළමාකං අත්තොගො, තුළම
 මග්ගං අනුකම්පකා, තාගං තුළම ගුණාමිති, එවමෙවෙත සභාර
 යො අයං අමෙතස්ස සපාසිස්සොති මඤ්ඤායතති. 3 සාසෙ
 යෙත හි සමන්තාගතස්ස පුග්ගලස්ස අත්තගුණසමානවතෙත
 විතොනුරූපකිරියාපිරිතො එවං විතොනා එවං කිරියොති
 දුෂ්ටෙකරණත්තො කුට්ඨං වා පිට්ඨං වා ජාතිගුං තසකතා, යතො
 සො:—

4 වාමෙත සුකරො ගොති දක්ඛණෙන අජා මෙතො,
 සරෙන නෙලසො ගොති විසාණෙන ජරගෙවො 5 ති

එවං වුග්ගලකිසුකරසද්දෙසො ගොති, කතපාපපට්ච්ඡාදන
 ලකිණො මායා, සා අයං අපච්ඡි=මායාපි. එවමෙවං තාය ඵලෙදා,
 වාතගරිතගස්සාසද්දසථඤාතාපග්ගනාය සිරිතති වාතවුග්ගලකි
 කාරොති 2 එමො, යෙන සමන්තාගතො පුග්ගලො ගිලිත
 නභිගුලසද්දෙසො විග අජගෙරා, වාතගරිතගස්සා, විග ඵු ඵලො,
 හුමා ගරුට්ඨාතිගෙ දිව්ඨා මතමිතුමි නතුච්ඡති, පරෙසොනොනව
 රෙන. අබ්බතාතිලකිණො අතිමානො, සො එතස්ස අපච්ඡි
 අතිමාන. සං අත්තොගො දිව්ඨං පරමසත් සභාවං අතිකතමිතො
 පරතො අමසතිති=සද්ධිමිපරාමාසි. ආධානං ගණනාතිති=

1. සි. 1. ආයනාම, ම. ආයද්. 2. ම. වුග්ගකාරකරොති.

1. සි. 1. 2. ඉන්තරාමං. තාම. 2. සි. 1 2. ගාම. 3. ම. දක්ඛිතනාති,
 † ම. සුගතති ජරතනති.

නීති වදනයි. සුප්‍රසිද්ධකරණයන්: එනම් සුඛකතෝචයං ගණ්‍ය
 නොවී එකතො කාතුං න වට්ඨනීති වදනයි. 1 ගෙණුකතර 2
 පනාද්‍රව්‍යං පරික්ෂිතතත්‍යා වෙලාදිති කතද්‍රව්‍යෙ න වට්ඨනී
 අකපටියානුලොමනනාති වදනයි. ලාභිසනාටසං නාටෙතනිති
 වනා කමෙව පරියායනතරෙන දසෙයුං රෙවකං රෙවකානි
 වුතං. අතිතයං දසෙයුනති අපේ. අතතතො අධිපතාං
 පභ්‍යාසෙයා එවං නට්ඨිතබ්බනි පඨමං උභිතිනා නට්ඨනාකාරං
 දසෙයුනති වුතං ගොති. කෙවි පත වුලෙ අභ්‍යුලයො
 පකඛිපිතො සද්ධං කාරොතො වකකමිව අත්තාතං ගමයමානා
 රෙවකං දෙනති නාමාති වදනයි. එකෙකාය පතතියා අභ අභ
 පද්ධති අසායා= අභිසදං. අර්ථාපදනති පඨනුයී. අසපදෙපි
 එසෙවනො. පද්ධති ව සාර්ථාදිතං 3 පතිර්ථානථා
 නාති, දසපදං නාම විසි පනති විසතියා පදෙති කිලිත
 ජුතං. ආකාශසෙව කිලිතනිති: අයං සාරි අසුතපදං මයා
 නිතා, අයං අසුතපදනති තෙවලං වුලෙතෙව වදනනා ආකා
 සෙයෙව ජුතං කිලිතනි. ජුතප්‍රප්‍රසාද: † ජුතමණ්ඩල. පාසක
 කිලාස කිලිතනිති: පාසකං වුලිවිති ජුත පසෙයුනු එකෙක
 යාව ජකකං දසෙයුනා කතකිලිතකං. තං වසෙයුනා යථාලුක
 එකකාදිවසෙත සාරියො අපනෙතනා උපනෙතනා ව කිලිතනි.
 සෙවත කිලා=සෙවකාති එක. මණ්ඩලයා වාති: මණ්ඩලාක
 සාරං ගතෙයා පකකකසාවං 4 සකාය වදනි. සලාකගණ්‍යනි:
 කාලර්ථාදිතං සලාපසෙයුනං අභිවචනං. බහුසු සලාකාසු විසෙස
 රතිතං එකං සලාකං ගතෙයා කාසු පකඛිපිතා පුත තං ගෙව
 උභිරනනා සලාකගණ්‍යන කිලිතනිති තෙව. පණ්ණාසක වංසා
 කාරෙන කතා නාලිකා=පණ්ණාසකාලිකා. තෙතෙවග්: ගං ඛම
 ගතාති. පුලින්නසු වුභගතං අකතරං ගතෙයා තර්ථවුලිති 5
 ලාභාලාභාදිථාතකකිලා අකඛිපිතාතිපි වදනති ගණ්‍යමනනි:
 නිවිතනෙව භුමමං. ගණ්‍යමනනිපෙති අපේ. අග්ගමනනි:
 ආදිසුපි එසෙවනො. “උග්ගෙලනනි අපසාසින”ති විතං
 පද්ධතං අපේ. පාකපො ගෙවති න වුතො. තත්ථ උග්ග
 ලොකනිති:වුලෙත උග්ගෙලන”6 සද්ධං කප්පනනි,පවුලුනනි,
 මහනං කතා අව්‍යතනසද්ධං පවතෙතනනිති අපේ. අථතා
 සඤ්ඤං දෙනතා අභ්‍යාලකා විග වුලෙත වා තං නිවර්ණතනනා
 සුප්‍රිමං අව්‍යතනාදං පවතෙතනනිතිපි වදනයි. අපසාසි

1. සි. 1. වදනනි වදනයි. 2. ම. ගෙණුකතර. 3. ම. සාරිතං.
4. ම. කලාපං. 5. ම. නිට්ඨවුලි. 6. ම. උග්ගෙලන.
- † ම. ජුතබලික.

නනිති: භූර්භර්භංසර්වත 1 සද්ධං පවතෙතනනි, වාමනත්ථං උරෙ
 ඔපෙයා දකඛිණෙන පාණිතා ගතොතෙතන සද්ධං කප්ප
 නනිති අපේ. වුලෙදණ්ඩමනනි: වුලෙහරියා එකං අභිවචනං
 පසාදවතෙතනාති: පසාදරතනකෙන. අතිකමතං අතික
 නතනති ආග ගමනෙතන. පරික්ෂමතං=පරික්ෂකතං.
 නිවතනනොනාති: නිවතනිමතං. දසෙයුති, නිවතනිතො පත
 ගමනං ගමනමෙව. අතිවුමං ලොකිතං=ආලොකිතනනි ආත:
 සුර්ගනා දසෙයුනනාති. ඉපනා විපනා ව දසෙයුනනාති: අසු
 දිසාපකඛනං දසෙයුති, යං දිසාතිවුලො ගව්නි නිට්ඨති නිසී
 දති වා, තද්ධිවුමං පෙකනං ආලොකිතං, තද්ධිගතදිසා
 ලොකනං විලොකිතනනි වුලිති. අඤ්ඤාතිපි තෙවග්: උපරි
 පව්තො පෙකනවසෙත ඔපලොකිතඋලොකිතාපලොකිතාති
 නාම තොනනි, තාති පත න සමණසාර්ථකාති අපසාදව
 හාති, තෙතෙවෙත්ථ ආලොකිතවිලොකිතාතෙව ගතිතාති.
 තොසනනි: සමාසෙ 2 ගුණිගතාතිපි පබ්බතා පරාමසුති. පබ්බ
 සෙබ්බතාවතනනාති නි වුතනතා පබ්බතා තත්ථ ගුණිගතාති,
 සෙබ්බතාවතයං පට්ඨාතනනා. 3 සතිසමප්පසෙයුනනි: සාත්ථක
 තාදිපරිග්‍රහණියා සතියා තථාපට්ඨාතනාපරිසෙයුන ව,
 සමනතතො පකාරෙති පකර්ථො වා සවිසෙසං ජාතාතිති “සව
 ජාතො, තයා ගාවො සවපරිසෙයුනං. තථාපට්ඨාතනසෙයුනං
 අභිවචනං අභිසමිනනනාති: ගමො පවතනතනා. ගෙවධා
 විගතවකඛුති: බකං අනාමෙයාව අභිධානිතවකඛු, බකං
 නාමෙයා නි ගෙවධාවලොකනං න සමණසාර්ථකං. බකිනන
 වකඛුති ධු ඉමිතා සුගමිතදසිතා වුතනා. බොපෙයුති: 4
 ලාලො, වුලුබාතුකො නි අපේ. ගකුටි: කකාති: ගකුකෙගදං
 කතා. සාවලෙත 5 සුතනනාති: තත්ථ කතමං සාවලො. “යා
 සා වාමා තෙලා කණ්ණසුබා”ති ආදිතා තපෙන වුතසබ
 ලොත සුමනනාගතා, වුලුච්චනාති අපේ. ගෙවධා: එලං
 වුලුච්චි දෙසො, තායා එලතනි=තෙලා, තිදෙසාති අපේ.
 කණ්ණසුබාති: වසඤ්ඤාමධුරතාය කණ්ණංතං සුබා, සුචිතා
 විසිකතං විග කණ්ණසුලං න ජනෙති. දහනිබද්ධාති: 6
 නිබ්බුද්ධතාති. “සාපිසුතනමාගලාතෙ ආමංගන”ති
 වතා “ගමප්ප ගුමෙත සාපිසුතන”ති වචනතො සාර්ථකනාති
 ඉදං එකසෙසතෙත වුතනනති අගමපේ. පාකපො ගෙවති

1. සි. සංසතරං. 4. සි. 4. ගෙංසො. 3 සි. 1. 4. පට්ඨාතනනා.
4. ම. බොපෙයුති. ගෙවො. 5. ම. සාවලොත.
6. ම. දහනිබද්ධතාති.

ත වුත්තො, සාරිපුත්තොති හි ඉදං එකසෙසසතයෙක වුත්තං, චිට්
 ටෙකසෙසසයාපි ඉච්ඡිතත්තං, තෙතෙවෙත්ථ ඛනුවිවතතිදදංසො
 කතොති. සද්ධස්ස පසන්තස්සාති: රතතතත්තසද්ධාය සමත්තා,
 ගතස්ස; තුතො යෙවම් පසන්තස්ස. කම්මඵලසද්ධාය වා සමත්තො
 ගතත්තො සද්ධස්ස, රතතතත්තප්පසාදඛනුලාය පසන්තස්ස,
 “ආපනතිං රොපෙත්තබ්බා”ති: කුලදුස්සකමෙමත ආපනතා,
 පනති 1 රොපෙත්තබ්බා නාසමි. විහාරෙති: බ්බිගාමෙ විහාරො
 සංඛාය වුත්තං අනෙකා ගාමෙ විහාරො පත තස්මිං ගාමෙ ත
 වසිතබ්බන්ති ඉමිනාච සමාගිසො, ගාමගහණෙනෙව ගතිතත්තො,
 නාසමි. විහාරෙති වචනතො තස්ස ගාමස්ස සාමිත්තො අඤ්ඤාමි,
 විහාරෙ වසිතුං වචමි. සාමිත්තනාමෙ පිණ්ඩාස නවරිකිතෙති:
 තස්මිං විහාරෙ වාසස්ස පටික්ඛිතාත්තො යදි තත්ථ වාසති තෙන
 සාමිත්තගාමෙ පිණ්ඩාය න වරිතබ්බන්ති අභිප්පායො. නාසමි.
 ගාමෙ පිණ්ඩාය න වරිතබ්බන්ති: යස්මිං ගාමෙ කුලදුස්සකතමං
 කතං, තස්මිං ගාමෙ ත වරිතබ්බං, යස්මිං හි ගාමෙ වා තිගමෙ
 වා කුලදුස්සකතමං 2 කතං, යස්මිංසු විහාරෙ වසති, තෙව
 තස්මිං ගාමෙ වා තිගමෙ වා වරිතුං ලබති, 3 ත විහාරෙ වසිතුං,
 සාමිත්තවිහාරෙ වසනෙතන පත සාමිත්තගාමෙ වරිතුං වචමි,
 තත්ථ වාසස්ස අපටික්ඛිතත්තො. අවසාරසවනානාති: ත උප
 ච්චොදෙතබ්බං, ත නිසෙයො දුතබ්බො, ත සාමිණෙරො උපච්චො
 පෙතබ්බො, ත හික්ඛුතොවාදකසම්මුති සාදිතබ්බො, සම්මතෙන
 හික්ඛුතියො ත ඔවදිතබ්බො, යාය ආපනතියා සංඝෙන පබ්බො
 රතියකමමං කතං හොති, සා ආපනති න ආපජ්ජිතබ්බො, අඤ්ඤ
 වා තාදිසිකා, තුතො වා පාපිට්ඨතරා, කමමං න ගර්හිතබ්බං.
 කමමිකා න ගර්හිතබ්බං, ත පකතත්තස්ස හික්ඛුතො උප්පාසප්ථො
 ධපෙතබ්බං, ත පචාරණං ධපෙතබ්බං, ත සච්චතියං කාතබ්බං,
 ත අනුචාදෙ ධපෙතබ්බං, ත ඔකාසො කාරෙතබ්බං, ත
 වොදෙතබ්බං, ත සාරෙතබ්බං, ත හික්ඛු හික්ඛු සම්පයො
 ජෙතබ්බන්ති එවමාගතාති අධාරස වතානා. 4 අස්සජ්ජුතබ්බ
 සුතාති වුත්තො සභවරණඤ්ඤෙක. අනුලොමපමිදං අපමි
 පප්පනගාසාති: යථා පඤ්ඤානා සම්මාවනතසංඛාතං අනුලොම
 පප්පදං අපටිපජ්ජතවාය. යෙන වත්තන විණෙණන සංඝේසා
 අනුලොමිකො හොති, තස්මිං අවනතතොති වුත්තං හොති.
 තපණෙලොමා හොත්ති: පතිතලොමා න හොත්ති, අනුඛිට්

1. ම. පනති. 2. සි. 1. දුස්ස. 3. ම. ලබති. 4. ම.
 අස්සජ්ජුතබ්බසුතපච්චානාති-අභිකං,

වුත්තිකො ත හොත්ති අප්පො. තිස්සරණමගං න පමිපජ්ජ
 නති. අනුලොමවත්තසංඛාතං නිස්සරණපායං න පටිපජ්ජනති
 යෙන වත්තන විණෙණන සාපදතිතභාවතො නිත්තිණණො
 හොත්ති, තස්මිං නිස්සරණවත්තසමිං ත වත්තනති, ආපනතිවුට්ඨා
 තත්ථො කුරිතතුරිතා ජන්දරාතා ත හොත්ති වුත්තං හොති.
 දසති අනෙකාසවද්දුභිති: ජාතිනාමිගොත්තකම්මපිපා ආබ්බා
 ලිඛතිලෙසආපනතිතිතසංඛාතෙති දසති අනෙකාසකාරණෙති
 ජන්දාමිතා පාපෙත්තිති ආදිසු යනාපො “සං අභිඤ්ඤ”ති
 ආදිසු මිග පුත්තතිද්දිප්ඨාති ආත: ජන්දාමිතාසපි පාපෙත්තිති
 ආදි. ගොසත්ති: අස්සජ්ජුතබ්බසුතානං ගණපාමොග්ඛාතං.
 තිගමස්ස අපාඨවත්තා තං දසෙත්තුං නාසාති ආදිමාග. පර
 සන්තකං දෙති දුක්ඛපමිමාති: විසාසගාහෙන පරසන්තකං
 ගහෙත්තා දෙත්තං සංඛාය වුත්තං. නාසමි මො පඤ්ඤප්පනානා
 යාති: 1 චාපාපිතුතමපි දෙත්තෙතන වද්දිපුජ්ජරාය එව දුතබ්බ
 තති දසෙත්ති. මණ්ඩනස්ථො පන ධිවලිඛාදිසුජ්ජනස්ථාති:
 එත්තතමෙව වුත්තත්තො ඉමිං වික්ඛිණිමා ජිවිකං 2 කප්ප
 යානති’ති මාතුආදිතං දුතුං වචමිති වදන්ති. තස්සමිති:
 ඤ්ඤාතස්ස අඤ්ඤාතස්ස වා තස්සමිති ඤ්ඤාතාමිගොරෙතොති
 අනුච්චිකිතත්තො වුත්තං. සමිපතනානං. සාමිණෙරානං. උපච්ච
 භාගො දුතුං වචමිති: සම්ඛිකස්ස ලාභස්ස උපචාරසිමගතානං
 සාමිණෙරානමපි සන්තතත්තො තෙසමි උපච්චාසො ලබනෙත
 වාති කතො වුත්තං. මුලකතාති: 3 උපච්චාගතොපි උපච්චා,
 වතුත්තාගසෙත්තං අභිවචනං. සාමිණෙරා: පෙ: ධපෙත්තිති ඉදං
 වස්සෙත්තන අභාජියං සංඛාය වුත්තං. තපං නාසාති: මගෙත
 වා වෙතිගමතෙන වා. දුපෙත්තුං න ලෙභන්ති: සාමිණෙරෙති
 දුපෙත්තුං අනුච්චිකිතත්තො වුත්තං. තති තං පප්පදකං නාමි
 සියා, දදිති තරා ආගතානං තෙතං දුතං පුප්පදකං ගහෙත්ත,
 සාමිණෙරෙති දුතුං ත ලෙභන්ත. සසමෙමාති: සාමිණෙරා
 සෙමෙව. සාගුහගතාදිති ආදිකාති: ඉදං හික්ඛුතා අන්ධාය
 සාගුහතාදිසපාදනං සංඛාය වුත්තො ත වචමිති
 අභිසෙසෙන වුත්තං. වුත්තනිගෙසෙනමාති: මාතාපිතුතං 4
 නාච ගරිපාපි ගරාපෙත්තාපි පසක්කාසිපාපි පසක්කාසාපෙත්තාපි
 දුතුං වචමිති, සෙසඤ්ඤාතානං පසක්කාසාපෙත්තාපි, මාතාපි
 තුතාසමිති ගරාපෙත්තන ඤ්ඤිසාමිණෙරෙතව ගරාපෙත්තබ්බං
 ඉතෙර පත යදි සයමෙව ඉච්ඡන්ති වචමිති ඉමිං පුප්පද වුත්ත

1. ම. පුජ්ජරාය. 2. ම. ජිවිකම. 3. ම. මුලකං.
 4. ම. මාතාපිතුතං. 5. ම. පුලබ්බං,

තඤ්ඤා පිලෙපි අතිදිසති, 1 තඤ්ඤා පිලෙපි මාතෘපිඤ්ඤා. ගරුණා පාපතාදිනා දදාං වට්ඨති, සෙසස්සද්ධිතං පසෙකාසාපෙකාච. ඉදං භො ගම්මා වාගරාපෙකා වා: පප: ඉඤ්ජරවිනාස දදෙකා පිලෙවෙසනති ඉමං පුප්පථ 2 වුත්තතඤ්ඤා පිලෙපි සංඛිපිකා දුසෙන්නා ඤාලසංඛිතධාස පනාති ආදිමාන. බිණ්ණපිකා ඝාතනාති: ආගතභුක්ත සංඛාය වුත්තං. පිලපටිවෙස්සදනවාති: එකකානි පලාති දතබ්බානිති එවං පිලපටිවෙස්සදන වා රුක්ඛපටිවෙස්සදන වාති: ඉමෙති රුක්ඛානි දතබ්බානිති එවං රුක්ඛපටිවෙස්සදන වා පරිවර්තනාසු පි රුක්ඛානි ඉම පලාති සුඤ්ජරාති ඉතො ගණ්හරාති වදනෙතන ඤාලසංඛිතභො කතො නාම භොනීති ආහ: එවං පන න වතභාබිබන්ති. රුක්ඛප්ලව්විති: රුක්ඛතවො. 3 තෙසං තෙසං ගිඨිතං ගාමනාරදෙසනනරාදිසු සාසනපරිසාසනගරණං ජස්සපෙසගිණා. තෙතාහ: ගිඨිතං දුසෙසං. සාසනාගරණමමනති. 4 දුතස්ස කම්මං දුතෙසං. පඨමං සාසනං අග්ගෙකායි: පෙ: පඤ්ඤ පඤ්ඤ දුතස්සවන්ති ඉදං තස්ස සාසනං ආරොවෙසාමිති ඉමිනා අධිපායෙතන ගම්මං සංඛාය වුත්තං, තස්ස පන සාසනං පරිබ්බිපිතා සංගමෙව කාරුඤ්ඤ භික්ඛා ගන්ත්වා අත්තෙතො පතිරුපං සාසනං ආරොවෙති, අනාපනති. සුභෙබ්බ වුත්තප්පනාරගති: මම වට්ඨෙන ත ගම්මවෙතො පාදෙ වඤ්ජරාති ආදිනා වුත්තප්පනාරං සික්ඛාපදෙ පඨමං වුත්තං. "පත්තමධාසකම්"ති ඉදං පබ්බාජනීය රි කම්මවෙසන වුත්තං. පුත්ත "පත්තමධාසකම්"ති ඉදං පන පබ්බාජනීයකම්මකතස්ස වත්තාවෙසන වුත්තං. පඨමසංඛිතසදසදිසානවාති: එන්ද්වෙසනෙවුපි යථා තන් පරස්සමනං, එවං ඉම ඡන්දිකිං පාපතං දට්ඨබ්බං. සෙසං තාදිසමෙවාති.

ඤාලසංඛිතධාසදං තෙරසමං.

පඨමං ආපනති ආපජ්ජනං. එතෙසනති=පඨමාපනතිණා. ගන්තකානි අභානීති: පරිවර්තනදිවසෙතො පට්ඨාය යාච ආරොචිතදිවසො, තාවදිවසපක්ඛිමාසසංවර්තරවෙසන යත්තෙතො කාලො අතික්කන්තො, තත්තතො කාලනාති අපේඨා. අභාමෙති අවෙසනාති. එන්ද්වෙසනවත්තකාය ආපනතියා සඤ්ඤාමොක්ඛාවරණභාවතො අතිවර්තනකායි පරිවර්තනබ්බන්ති අධිපායො. අබ්බන්තවෙසනාති: අබ්බන්තකම්මවෙසන පසෙකායි

1. ම. අතිදිසති. 2. ඉ. පුබ්බෙ. 3. ම. සි. 1. රුක්ඛප්ලව්වි. රුක්ඛතවො. 4. ම. සි. 1. සාසනගරණ. 5. ම. පබ්බාජනීය.

තෙබ්බා. "තො ම ගිඤ්ඤා ගාරණා"ති: එන්ද්වෙසනභො. ඤාතො අබ්බන්තා, තෙ ගිඤ්ඤ ව ගරුණිතබ්බා: සානිසාරා සද්දසා, දුක්ඛවං ආපජ්ජනීති අග්ගෙතො පාකවෙසනෙවාති න වුත්තො. සාමිට්ඨි: වත්තං.

ඉති සමනතපාසාදිකාස මිත්තවිකපාස

සාරස්වදිපනියං.

තෙරසකසංවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

පුත්තසද්දුත සාමඤ්ඤාරිද්දසකො එකසෙසනෙතවා සුත්තපි ගම්මානි ආහ: චිත්තවිකපොවාති. දුතසද්දුතෙසුති: වුද්දසකසු වෙව මහනෙත්තු ව දුතෙසු. ඡතං නාම අත්තතො ගෙගෙ කත්තබ්බමධිගලනාති ආහ: ආවාහ වවාහමධිගලාදිසුති. එන්ද්වෙසන පිඤ්ඤාමාසාදිසු උත්තරපට්ඨානාදි අතිරුක්ඛිත දිවසෙසු සපරිජනාතං මනුස්සාතං මිඤ්ඤාලකරණ වෙස්සඛිතභොති. අනාදරසංඛිතවෙසුති: මනුස්සවස්ස අත්තරත්තරා පටිගතිත උස්ස වෙසු. ආසාලිපට්ඨාරණනක්ඛනාදිසුති: 1 එන්ද්වෙසනසද්දු පට්ඨවකං සොපරිතබ්බො. තන්ද්වෙසන සංඛිතකත්තනාති වස්සපගම්මපුජාදිවසං සංඛාය වුත්තං. පට්ඨාරණනක්ඛනනාති පට්ඨාරණපුජාදිවසං සංඛාය. ආදි සද්දුත යස්මිං තක්කතො ගාමනිගම්මාසිනො තයො සත්ත වා දිවසෙ තක්කතාසොසතං කතා යථාපිභවං අරුඛිතපට්ඨයනා හොතෙ පරිභුද්දන්තා තක්කතානිලං කිලනාති, තම පි සංඛිතභොති. ඉමෙපි දුරකාරි: අත්තතො අත්තතො 2 දුරතෙ සංඛාය වදන්ති. නදන්තගරන්ති: ගිඤ්ඤානං හොජනාතාත්තරං. නං කම්මනාති: නං අඤ්ඤාවාරකම්මං. ගිඤ්ඤානිසදනනාති: එන්ද්වෙසන භුමිමන්ද්වෙසනවතං, භුමිවෙසනස්ස වා ලොපං කතා තිද්දසොති ආහ: ගිඤ්ඤානි නිසි තෙනාති. පාලිතං "සොගාග රහොති" ඉදං අත්තිසාරවෙසන වුත්තං. "පට්ඨිවෙසන ආසනෙති" පන වට්ඨතො "සංඛාතොති මෙපුත්තං ධම්මං පටිසෙසිමා"නාති ව වුත්තතො වක්ඛස්ස රහො ඉධාධිපෙසතොති දිසෙතො කිඤ්ඤාපිති ආදි වුත්තං. පටිවෙස්සද්දු වෙදිනාබ්බාති: රහො නිසජ්ජාපනතියා පටිවෙස්සද්දු වට්ඨාතං. වෙදිතබ්බං. ඉදං වක්ඛස්ස රහෙනෙව ආපනතො පරිවර්තනා දුසෙන්නො සමෙපිගිති ආදිමාන. පිඨිගානවා මස්සාති: ඉමිනා පටිවර්තනභාවතො වක්ඛස්ස රහොසංඛාචං දුසෙති. අපිඨිගානවාමස්සාති: ඉමිනා අපට්ඨිකතභාවං

1. ම. දිසුති. 2. ම. සි. 1. අත්තතො දුරතෙ.

දෙසෙයි. අපවච්ඡේන ව දුෂිසිසිකාපද දශකතයෙක සො
නසා රහවශෙනාපි පරිවේද්දේ වෙදිතබ්බොති ආහ: අනෙකා
වාදසහසෙසි ධිකාසෙති. අනෙකාවාදසහසෙසිති හි මුද්
සොකසා රහතා ව සකියා වුතතා. යදිති වක්කුසෙසා ර
හා ව: සකියා ව වදෙසා, අනෙකාවාදසහසෙසිති හ වදෙසා.
අපවච්ඡේන තතො දුරතරෙ තිසිතෙකපි වක්කුසා රහ
සමාවතො. යසා තිසිදුටා තිසුයනො කපිමිච්ඡපරෙකො
කසුටි 1 කාලං වක්කුති උමිලෙති, කසුටිකාලං තිමිලෙති, ත
ව මනාතිදං ඔක්කමති, තසාම භිද්දාසනොපි අනාපනති.
කපරාතිති වුතත. තපස්සො තිසුයනො පත තාදිසො න
තොතිති ආහ: භිපස්සො භිද්දාසනො ත් කපරාතිති.
අනාපනති න කපරොතිති අනො පටිලද්ධසොකාපනතිමුච්ඡාති:
අනතිමපරිවේද්දෙනා අරියසංවිතං දෙසෙයි. පටිච්චධම්ම
සමවාති: අනොපනතිමයෙත පටිච්චධම්මසමවා. හි නො
ධම්මානං දෙසුනුමරොත කාපරොකබ්බොති: තිසස්ස පටිපාත
මානසා තිණං ධම්මානං දෙසුනුතරසමායෙතො හොති
යෙවොති වුතත. පාරාජිකෙත පත සකියාදිසෙසෙත ව නෙතා
කාපරො තිසස්ස පිලිප්පමානොද්ධි කාපරොකබ්බො. න අපටි
පානමානොති: අලස්සි අපටිපාතමානො ආපනතිතා න
කාපරොකබ්බොති අවිසෙසෙත වුතත. සො ති යාව ත පටි
පානොති, තාව නෙව සුද්දො ත අසුද්දොති වා වතනබ්බො.
වුතනානුසකිතා පත කාපරොකබ්බො, වුතතො හෙතෙ:

පරික්ෂක ලැයිස්තු 2 කතා අලැස්සෙමක 3 න විජයගි,
බහුමි අලැස්ස ගාසෙය්න වුතනානුසකි තෙත කාරයෙති.

“සෞ වා, සා සමබ්බසාවසා උපාසිකා මදෙසා සෙන
සො භික්ඛු කාමරනබ්බා”යි: එසේ පරිජාතමානොති අවුද්ධොති
අභිකාරත්තා: පරිජාතමානොව සෙන සො භික්ඛු කාමර
නබ්බොති වුත්තං. තථාරුපාය උපාසිකාය වවනෙ 4 අඤ්ඤ
ඵත්තාග්ඛාමනො දිට්ඨං නාම ගථාපි සොගි අඤ්ඤාපාපි සො
නිති සංඝසෙන 3 අඤ්ඤාඵත්තසංඛාමං දෙසෙති. එමං චතිරිති
නාම: ථෙව පඤ්ඤපාති ඉදං එවං මතිරිතිනාති තුමෙහ එවරුපෙ
දාසනිකියෙය සානෙ කසමා අනුප පරපරික්ඛාති. තිසිත්තත්ථ,
භුමාදිසෙති නාම අනතරසෙර තිසිදකොති උපපරික්ඛාති:

1. ම. කිඤ්චි. 2. සි.ලජ්ජ. 3. සි.අලජ්ජසංකං.
4. ම. චචිතක. 5. ම. දසසතක.

පරිදර්ශන කාණ්ඩ කිහිපයකට බෙදා, ඔව්දනොහා ආගන පත අපදානානො, ථෙරො අනානො අනුපට්ඨකිනිමා ආප්‍රසාදිකතභාවි දසොනොහා අනාගතරහසොවෙසො ආප්‍රසාදි දෙවොනා ආග, ජිවිතොධිනා ආගනො නිගුතිකතවිමි තුණං පකාසෙකනො එවංවිධං ඉද්ධිපාටිකාරිං අනාසිං රහෙවසොති මහතිථාං මං අසෙසොති එවං ජාතතනුචි අනානො තුණං අපාතං පච්ඡානාමං විදුති. මාගුණාමයං මෙප්‍රිතං ධම්මං පතිසෙවෙණොති”යි මෙයෙහි පාඨයෙහො දක්වන්නා වූ ආග: මාගුණාමයං මගෙහි. රහො නිගර්ඝායාදයා I අස තිඨ මෙප්‍රිතං අනගතොව ජ තප්පට්ඨකිලෙසනො වුතං මෙප්‍රිතං විමලිකෙකිසිතිසිතිලෙසනො වුචතිති. තෙතෙව සනති සිතිගගණං ඛනං. තං. ජකියං අගෙතෙව අප්‍රච්චිතෙතන ගතතො අසොද උපපජනා පාටිකිසනති වුතං. රහයොද උපපජනං අනාගතති: සුච්චිතෙතන ගතවො නිසිතතනො විතනුපාදමිතෙතනෙත් ආපනති ත ගොතිති වුතං. “අසං ධම්මො අතිසෙකා”යි: එත් ටිණ්ණං ආපනතිනං යං ආපනතො වා චන්ද්‍රිං වා පටිජානාති, තයං වසෙත තාපරතවතොග අතීය නොති අගමත්තො ජාතවොසෙවොති න වුතො. යං ආපනතො පටිජානාති තයං වසෙතෙත්, අභිගෙහෙදෙ වෙදිත වෙති.

පළමු නිකාය සිකන්ධ පද.

[illegible]

1. සී. නිකල්ලදාය. 2. ම. හාම. 3. සී. 1. ම. නිකල්ල. 4. ම. පා. පරිච්ඡේද. 5. සී. අනුරාධපුරය.

විවිධ වශයෙන් දායකයා, “අලංකාර වෙස් ගෙනී මාතුගාමි.
 දුටුල්ලාති වාමාති බසාසිඤ්ඤා” යනි වුත්තතො. දුටුල්ලවංචක
 සුත්තං මාතුගාමෙති න පටිච්ඡාදෙති, තෙතෙති දුටුල්ලවංච
 සික්ඛාපදෙ යා නා ඉපිටියො ගිරිමනා, තා 1 නිකම්මිනා හික්ඛු
 උක්ඛාපෙසුං, තසම ඉධ ඉපිටි අනාපනති, කාරොතිති
 වුත්තං. ඉධ අපට්ඨන්තානා ඉපිටි අනාපනතිං කාරොති,
 තත්පට්ඨන්තානා ඉපිටිසත්වං අනාපනතිං න කාරොතිති ව
 චදනති. කායසංසකාවසෙක අනෙකා වුත්තො. දුටුල්ලවංචා
 වසෙක අබ්බිජරා, අනෙකා වාදසහසෙව බික්ඛාසෙති: සොතසා
 රහාසාවො වුත්තො, එතෙත සොතසා රහො වාදසහසෙව න
 පටිච්ඡිද්ධතෙබ්බොති දසෙය්. තසම වාදසහසෙවො බසි
 නිසින්නො අනාපනතිං න කාරොති, සතිපි චක්ඛුස්ස රහාසාවෙ
 සොතසා රහසබ්බාවතො. ඉමසම් ගි සික්ඛාපදෙ අපට්ඨන්
 තානා සොතසා රහොසෙව අබ්බිජරො. පාලියං පන
 “මක්ඛස්ස රහො” යි අනුදායාරවසෙක වුත්තං තෙතෙති පන වෙපි
 රහා ඉධ අබ්බිජරොති වුත්තං., තං න ගතෙතබ්බං. න හි අප
 ට්ඨන්තො ඔකාසෙ චක්ඛුස්ස රහො සමච්චති. වාදසහසෙවො
 බසි දසානවිසෙය දුරුතරෙ නිසින්නාසාපි දවස්සං සකඤ්ඤාස
 හාවතො. නිද්දසනොපිති: ඉමනා භ්ට්ඨන්තා නිද්දසනො 2
 ගතිනො යෙවාති නිසුපි ගණිපදෙසු වුත්තං. නිපජ්ඣො නිද්ද
 යනොපි සතිපි චක්ඛුස්ස රහෙ අබ්බිජරො සොතසා
 රහො තත්පිති ගණිපදකාරොතං අබ්බිජරො. යථා පන
 නිපජ්ඣො නිද්දසනො අනෙකා විය කසුපි 3 න පසා
 නිති චක්ඛුස්ස රහො සමච්චති, තථා බසිරො විය කසුපි 4
 සද්දං න සුඤ්ඤාති සොතසා රහොපි සමච්චති සකායා වන්හුං.
 අට්ඨකථාසද්ධි සිසො වා නිසින්නො වාති එතෙතමෙව
 වුත්තං. පස්මසික්ඛාපදෙ විය නිපජ්ඣො නිද්දසනොපි අනා
 පනතිං න කාරොතිති ඉදංපන න වුත්තං, තසම වීම්මිනා යථා හ
 වීරජ්ඣති, තථා ගතෙතබ්බං. සොතසා රහසෙව ඉධාබ්බිජර
 තො බසිරො පන චක්ඛුමාපිති වුත්තං. අනිස්ස අපට්ඨන්
 තාවෙ පට්ඨන්තාපනතිං ගජතිති පස්මසික්ඛාපදෙ වියයනො
 වුත්තං: අනෙකා වා අබ්බිජරාපි නි කුණෙතිති. යථෙව හි තත්
 අපිතිතකවාටසා ගතෙතසා අනෙකා සමපෙපි සිතො අනෙකා අනා
 පනතිං න කාරොති, එවමෙවෙති දට්ඨබ්බං. උග්ගසොපිති: වීජුපි
 අනිසෙසු. යසම වීජුපි සික්ඛාපදෙති උද්ගසෙවරං ආරභා

1. ම. ගිරිමනා තා. 2. ම. නිද්දසනොපි. 3. ම. කසුපි. 4. ම. කසුපි.

වීජුං පඤ්ඤානා කාපි ආපනති නාම තත්පි, තත්පි තිස්ස තස්ස
 සික්ඛාපදෙසා ආදිකම්මෙන සක්ඛාය ආදිකම්මිනානං අනාපනති
 වුත්තො. 1 උද්ගසෙවරාදෙයො හි රහොතිසජ්ජනං ආදි
 කම්මිනා. ගතෙතො පන පස්මං පඤ්ඤානාසික්ඛාපදෙති යෙව
 ගතෙතො උපනතවද්දුසම්. අනිසෙසුකමො දසෙතිනො. යද්
 ඉමෙති සික්ඛාපදෙති වීජුං පඤ්ඤානො ආපනති නාම තත්පි, අප
 කසමා ගතෙතො අනිසෙසුකමො පඤ්ඤානානති, එවරුපායෙ උද්දා
 සිතාය වුවමිනො පටිජානමානො යෙව ආපනතියා කාරෙ
 තෙබ්බං, හ අපට්ඨන්තමානොති දසෙසනතන ගතෙතො යාය
 කායෙ ආපනතියා යෙත තෙතෙති වොදිනෙ පටිඤ්ඤානකරණං
 යෙව දද්ධං කත්වා විනායෙතිව්ඤ්ඤානං යථං. අප හික්ඛු
 නිතං අනිසෙසු කසමා න වුත්තතො. ඉදමෙව උක්ඛිණං සබ්බන්ත
 අනුගතොති න වුත්තං.

දුතිසාතිසනසික්ඛාපදං.

ඉති සමග්ගපාසාදිකාස මිත්තපට්ඨකථාස

සාරත්ථදිපනියං

අනිසන්ධං වණ්ණනා නිවට්ඨනා.

සමිඛාපිනාති: සමිත්තපාපෙන. ගොනම්මෙක මෙතිගෙති: ගොතම
 යක්ඛස්ස මෙතිගෙති: තෙතෙතෙත වුවමිති. පසිඤ්ඤානො
 අනුසඤ්ඤානං ගොනම්මිති: ගතෙතො ගතපට්ඨිවරෙ අනුසඤ්ඤානෙ
 බහුති විවරාති ලග්ගිනා ගතෙතො කත්වා සිසෙපි බසෙති කට්
 යාපි යථෙතො ආගමන්තො හික්ඛු දිසො විවරෙ සිමං බසි
 තොතන නිවිවරං පටිඤ්ඤානො අනුසඤ්ඤානං, හ පන අබ්බිජරා
 වසෙත. නායාගතති එතාති=නායානං, තායානතිතං. එතො කීර
 මාගමණො විනොසි බුද්ධිතඤ්ඤානං සබ්බරහකස්ස ව පුජා
 පඤ්ඤානෙති, කප්පනු වො ධම්මරතනං පුජනං නාම ගොනම්මි, සො
 ගතෙතො උපසංඝමිති: එතෙතං පුට්ඨි. ගතෙතො ආහ: සමෙපි
 මාගමණං ධම්මරතනං පුජෙතුකාමො එකං බහුසුත්තං පුජෙ
 තිති, බහුසුත්තං ගතො ආවිකප්පාති. හික්ඛුසසිතං පුට්ඨාති.
 සො හික්ඛු උපසංඝමිති: බහුසුත්තං ගතො ආවිකප්පාති ආහ.

1. උපකඤ්ඤා-සබ්බන්ත.

නෙව වචනෙහිදෙ වෙදිනෙබ්බාති: සද්ධනිකං. “ආපනාති, සරනි විවරනි” යි එළු වෙ ආපනාතියෙහි වා සබ්බසුඤ්ඤා ආපනාතියෙහි වා වතනබ්බනති අබිප්පාදො. විවරදුනෙ පිති: නිසංඛම්චිවරයා දුනෙව. ඩඤ්ඤාපෙකනාති: විවරගෙ කාය, ගණ්ඨානු වුත්තා පාලිසෙවෙත් පාලිති: විසුපි ඉමාහං ආය සමුත්තානං නිසංඛාමිති වචනෙ විසෙසාභාවනො වුත්තං. එමා :පෙ: ඩනතුං ඩිවටනිති වචනා තත් කාරණමාහ: ඉතො ගරුක තරුනිති ආදි, තත් ඉතොති: ඉතො නිසංඛම්චිවරදුනෙකා, සද්ධනිකමනො සද්ධනිදුතියකමමං ගරුකරනති ආහ: ඉතො ගරුකනරානිති. ඉමාහං විවරනති: එළු ඉමං විවරනතිපි පසි තති. න ඉධ සඤ්ඤා දුතියාති : ඉදං වෙමනිකං අනතික්කනන සඤ්ඤාදිදුළු 1 සනාය වුත්තං. පොපි එමං සඤ්ඤාදි නායාපිති: ත නෙවලං අතික්කනෙන අතික්කනනසඤ්ඤාදියා, අථවො වෙමනි කායා, අනතික්කනනසඤ්ඤාදියාපිති අපෙත්ථං, න ඉධ සඤ්ඤා රත්ති නිති ආදිනා වුත්තමත්ථං සෙසතතිනෙපි අතිදිසති: එසනායො සබ්බසුඤ්ඤා. එස නායො අවිනාශාදිසුපිති: අසඤ්ඤාසං විවරදුණු උපමිනාදිති බාසිනෙසු මග්ගමි විවරං බාසිතනති එවං. සඤ්ඤාදි හොදිති ආදිනා භොජනබ්බනතු දුසෙත්ති. අනට්ඨනො අපිලු ත්තයා විසෙසමාහ: පසංඝාචාරාදිවෙසනාති, ථෙය්‍යාචාරාදිවෙසන ගතිතං හි තඬ්ඬිනති අබිප්පාදනං, පසංඝාචාරාදිවෙසන ගතිතං විලුඛනති. “අනාපනති අසඤ්ඤන කතං පටිලුහිනා පරිභුඤ්ඤනි” යි ඉදං නිසිද්ධතත්තං සංකාය වුත්තං. යං යෙතති පුරාණ දත්තයා සාමනාසා සුගතවිදුළුමං ආනාදිසිනා අසඤ්ඤා නවං නිසිද්ධතත්තං කතං, තස්ස නං නිසංගතිකං හොති. තස්මා අනාපනති අසඤ්ඤන කතං පටිලුහිනා පරිභුඤ්ඤනිති ඉදං පරයා නිසංගතිකං අපරයා පරිභුඤ්ඤා වට්ටනිති ඉමමත්ථං සාධෙති. පටිසංඝායං සංකාය වුත්තනාති: අනතික්කනෙන අතික්කනන සඤ්ඤාදියා වෙසනකායා ව පරිභුඤ්ඤනාදියෙව දුක්කමං, න පත අපරිභුඤ්ඤා සංපතනායාති අබිප්පාදො. “නිවිවරං අබ්බාදා” නති: නාමෙ වචනා අබ්බාදානුං. “ඤ්ඤාපෙකනා” නති: නාමෙ වචනා විකර්මනුං. එස නොය සබ්බත්ථං, තස්මා නිවිවරාදිති 2 අබ්බාදි ගෙනුක ඉමං සංකායං අබ්බාදිති ආදිනා නාමෙ වචනා අබ්බාදි නබ්බං, විකප්පෙනන පත ඉමං සංකායාති ආදිනා තස්ස කායං විවරයා නාමෙ අග්ගෙය්‍යාව ඉමං විවරං නුත්තං විකප්ප මති විකප්පෙනන, නිවිවරං 4 වා හොතු අසඤ්ඤා වා යදි තං

1. සි. 1. සඤ්ඤා, ම. සඤ්ඤා, 2. සි. නිවිවරානු,
3. සි. තස්ස, 4. සි. නං නිවිවරං.

නාමං ගගෙය්‍යා විකප්පෙන, අවිකප්පෙන, හොති, අතිරෙකවිවරයා නෙගෙව නිවර්තී, නාමො පරං විකප්පෙනනාති: වචනාසනො පරං විකප්පෙනා පරිභුඤ්ඤා අනුඤ්ඤානති නිසුපි ගණ්ඨා පදෙසු වුත්තං. නෙව පත තෙනා පරං විකප්පෙනා යාපි ආහාමි සංවර්ජිත වස්සානං වාතුමානං, තාව සංපතුං අනුඤ්ඤානතිපි වදනති. “නාමො පරං විකප්පෙනා අනුප්පාදාමි” යි එතොවතා වසිකසාපිකං කණ්ඩපට්ඨකදිසුපි තං තං නාමං ගගෙය්‍යා විකප්පෙනා අනුඤ්ඤානති එවමනෙත්ථං ත ගගෙය්‍යාබ්බා, තෙනා පරං පසිතිකසාපිකාදිනාමගෙව අභාවනො, තස්මා තෙනා පරං විකප්පෙනනාති නාමං ගගෙය්‍යා න විකප්පෙනනබ්බං, උභිතනවිති තෙනා පරං විකප්පෙනා පරිජිකාගෙය්‍ය අනුඤ්ඤතතො තථා විකප්පෙන අසඤ්ඤනානෙ අබ්බාදිනා පරිභුඤ්ඤානති නිසුපි ගණ්ඨාපදෙසු වුත්තං. පට්ටුඤ්ඤාමිති: එපමෙ; පට්ටුඤ්ඤාමිති වා අපෙත්ථං. ඉමං සංකායං අබ්බාදාමිති සත්ඉමං විවරං සංකායං අබ්බාදාමිති එවමි වනතුං වට්ටනිති ගණ්ඨාපදෙසු වුත්තං, තමි “ඉමං විවරං පරික්කාරවෙලාපං අබ්බාදාමි” යි ඉමනා සමෙති. සාස විකාරං කප්පොගෙනාති: හදන්ත විවරං පරාමසෙනන වාසලෙනන වා. දුමිධනතු: සමුත්තපරමුඛගෙදෙන දුමිධං. 1 ගගෙය්‍යා ඉදං වාදසහත්ථං සංකාය වුත්තං, තස්මා වාදසහත්ථං බහනනෙර සිතං ඉමනති වචනා අබ්බාදානබ්බං, තුසො පරං එතනති වචනා අබ්බාදානබ්බනා නෙව වදනති. ගණ්ඨාපදෙසු පෙනෙත්ථං නිසුපි වුත්තං. පාලියං අබ්බාදනාසඤ්ඤා සබ්බත්ථ හත්ථාපොසාති අබ්බාදනාගගෙය්‍යා වුච්චති. තස්මා ඉධ විසෙසවිකප්පෙනා නාම ගගෙය්‍යාබ්බං, සාමනාපිකාපරා නාම යත්ත තදගෙව ගතො නිවර්තනා සංකායා. සාමනාපිකාපරෙති ඉදං දෙසනාසිසමනං, තස්මා සිපිතවිතානං සලලකනිනා දුරෙ අබ්බාදනබ්බා නති වදනති. සිපිතවිතානං සලලකනිනා ව ඉදං සිපිතවිතාන සලලකනිනං අනුච්ඡිකතන කතා වුත්තං, විවරසලලකනිනං වෙත්ථමෙත්ථං. අබ්බාදනිනා සිපිතවෙසනිති: පරික්කාරවෙලාප නාමෙත අබ්බාදනිනා සිපිතවෙත්ථං. අබ්බාදනෙනා දුරෙබ්බ සංකායා ආදිවෙලාපරයා අභාවනො ඉමං පට්ටුඤ්ඤාමිති පරික්කාර වෙලාපයා වුත්තං පට්ටුඤ්ඤාමිති දුසෙත්ති. පරික්කාරවෙලාපනෙම පත අබ්බාදනනා ඉමං පරික්කාරවෙලාපං පට්ටුඤ්ඤාමිති වුත්තමි නෙවනිපි දෙසොති විසඤ්ඤාති. පට්ටුඤ්ඤාමිති සුත්ත අබ්බාදනා නිති ඉදං අබ්බාදිනා විවරනාමෙත අබ්බාදනා පරිභුඤ්ඤා නාමං සංකාය වුත්තං, පරික්කාරවෙලාපනාමෙතෙව අබ්බාදනිනා

1. සි. විවරං.

වුහන, තසමා වාරමුලනො අඤ්ඤත් අනොබෙතන පි
 වසනොන විවරං ගත්තංසෙ කතාං සෙව වසිතංසෙ.
 විහාරො නාම සපරිකම්පනො වා අපරිකම්පනො වා සකප්පො
 ආවාසොති වදන්ති. "සසමා විහාරෙ"ති: එත් පන එතං
 ගෙහමෙව වුහනං. එකකුලනානාකුලසන්නකතා වෙත් කාරා
 පනානං වසෙත වෙදිතබ්බා. ජාතාස පුප්පවිධාකාසයං අපනානා
 සේවාති: යද මහාවිජයං උත්තමෙව ගව්න්තං. සුරියමණ්ඩලං
 ජෙක්ඛනතිකං පාපුණ්ණාති, තද යං මහාසං ඡායා එරති, තං සකියා
 වුහනං. අගමනාසපඨති: යං තදගෙව ගන්ති: පුත ආගන්තු. න
 සකතා නොති, තාදිසං සකිය වුහනං. නදිං. ධීයාරාති: ගත්තං
 පාං: බුඤ්චිතා මහරති. න ආපජ්ජති: පරිභොගපපාටිකා
 දුක්ඛං: නාපජ්ජති, තෙනාහං සො හිති ආදි. අපටිසොගාර
 ගතොති: ඉමිනාම නිකායානිකවිවරං 1 අනිකායෙති 2 පරිභුඤ්ඤ
 නායං දුක්ඛං ව අවිතතනන්ති සිද්ධං. එතං පාරාමිඨා එතං
 අංසකුමෙව සිප්පයා ගතානබ්බන්ති ඉදං බුහනං 3 සඤ්චාරාදි,
 තෙ එවං අකතා ගමනං න සාරාපන්නා කතා වුහනං. බි
 ගාමෙව සිප්පයා: පෙ: විතසගමමං නානාබ්බන්ති වුහනතො අබ්
 ට්ඨානෙ විය පරමමුඛා සිහවෙති නිකායෙතං විවරං නිකායෙතං
 නිකායෙවිවරඤ්ඤ දුග්ගං වට්ටති චේදිතබ්බං. ගමනෙ සථුසා
 ගතො නිසංසො පන න පටිපසංගමනති වුහනං. බුහනං
 සසිද්ධා 1: පෙ: නිකායො ව පටිපසංගමනති එත් උසාහෙ
 අපරිවචනෙතපි ගමනං උපව්න්තතො පුත උට්ඨාං සථුසාහං
 ගව්න්තං ගමි අනතරා අරුණ උට්ඨානෙ නිකායො පටි
 පසංගමනති යෙවාති වදන්ති.

පරනො බුහනං: සිද්ධා එත් පි එතෙවනොයො
 අඤ්ඤමඤ්ඤං වචනං අග්ගෙඨා ගතාති: එත්
 සෙව එවං ගව්න්තො පුරාරුණ අඤ්ඤමඤ්ඤං පුසසිකා
 මාති උසාහං විතාම ගතා නොනති, අරුණ්ගමනෙ නිකාය
 පටිපසංගමනි න වතනබ්බා, පඨමතරං සෙව පටිපසංගමනනො
 අඨ පුරාරුණා පසසිකාමාති සථුසාහාම ගව්න්තති, නිකායපටි
 පසංගමනෙව න වතනබ්බා වට්ටෙව සති සහ අරුණංස උගමනා
 නිකායො පටිපසංගමනති කසමා වුහනං ඉට්ටිවනො: සථුසාහතො
 පඨමතරං පටිපසංගමනි න වුහනං. සති පි ව සථුසාහතා වෙ එත
 නො ගමනංස උපව්න්තතො බුහනං සචාති එත් විය සහ
 අරුණ්ගමනා පටිපසංගමනෙව වුහනං. අනානාසිට්ඨං ගාම

- 1. සි, 1. නිකායෙතං. 2. ම. අනිකායෙති 3. ම. බුහනං.
- 4. ම. වසිතං, ඩි, සි. වුහනතාති.

නති: අවිප්පවාසසිමාස ඉට්ඨති, පඨති පඨිඨාපිතං ගාමං සකිය
 වදන්ති, ගාමං අනො: කතා අවිප්පවාසසිමාස ඉට්ඨති 2. අගාමනො.
 නෙව විවරාති නිකායානිකාති නොනති: අවිප්පවාසසිමානා
 නො වුහනං. න නිකායො පටිපසංගමනති සථුසාහතාමනො.
 අනාරාමගොසෙව ව නොසං 1 අරුණං උගමනති: බවමං
 සුත්තා ආගව්න්තො අරුණං උගමති. අසතිකා ගව්න්ති:
 අසතිකා අනතනො විවරං අපවුඤ්ඤිතා පඨරං ව විවරං අප
 වුඤ්ඤිතා පෙත්තා ගව්න්ති, එවං ගත තසමි. පඨකා පඨරන
 සතිකා පටිපජ්ජනබ්බමිධං දුසෙති: අනතනො විවරං පවුඤ්ඤි
 තිකා දුක්ඛං විවරං විකාසෙත ගතෙතො සප්පතබ්බන්ති.
 ගතෙතා මහා බ්බන්ති: අනානාතිවං ජට්ඨපත්තා විහාරං ගතෙත
 පටිපජ්ජනබ්බමිධං දුසෙති. අබ්බිකවිවරං, අනන්තකති
 නතො, අලඤ්ඤමුඛිතා, රත්තපිප්පාසොති: ඉමානෙත් වතොටි
 අබ්බාති.

දුතිකානිකවිකරාපදං.

තතිකෙ පාලිකං "විවරපට්ඨාසා නිකායනිකා" නති එත් විවර
 පට්ඨාසා සතිකා නිකායනිකාති එවමෙත්තා උපනතෙබ්බා. ගණ්ඨි
 කාබ්බාති ගණ්ඨිකාබ්බාති. පඨනති, ගණ්ඨිකා කතා බ්බාතිති
 අප්ඨා. නිවසිකවිවරං ගිකවුනාති එත් පුරිමසිකාපදෙ විය
 සාමිවසෙතෙව කරණවචනං අප්ඨා: පෙදිවසෙබ්බා අනන්ත
 කතිනෙ විවරමාසෙ හිකවුනො උපනතං විවරං අනබ්බිකං අපි
 කප්පිතං තසමි. මාසෙ සප්පතං වට්ටති අත: එතං පඨමම
 කතනිච්ඡාසං සිප්පයාති. තෙව පන කාලෙපි ආදිකා දිනනං
 එතං අකාලවිවරනති වචනතො අනන්තෙත කතිනෙ පඨමම
 කතනිකමාසසබ්බාතෙ විවරමාසෙ උපනතනවිවරං ගාමි
 පට්ඨාසා විවරෙ අසති දසාපරිකාරොගෙව, තතො පරං
 සප්පතං න වට්ටති වදන්ති, තං අට්ඨකපාඨං න සමෙති. තපාති
 අපෙඨකවිවරසිකාපදට්ඨකපාඨං. පවාරුණමාසයං පුණ්ණපක
 සඤ්චමිධං උපනතං අපි වකවිවරං අනන්තෙත කතිනෙ
 එතාදසදිවසාධිතො මාසො, අන්තෙ කතිනෙ එතාදසදිවසා
 ඩිකා සඤ්චමාසා පරිහාරොති වුහනං. තෙමෙව ව පරිහාරං
 සකියා ජට්ඨිතො පට්ඨාස පනුපනනං 2 අනෙවකවිවරමෙ
 පවුඤ්ඤිතා සිප්පවිවරමෙ එතං පරිහාරං ලභති යෙවාති
 වුහනං. තසමා විවරමාසෙ දසාහතො පරමෙ අනබ්බිකං
 අපිකපට්ඨමෙ සප්පතං වට්ටති. යදි එවං කාලෙපි ආදිකා දිනනං.

- 1. සම: ගෙහං. 2. ම. පන උපනතො.

එකං අකාලවිවරනති ඉදං කංගො වුත්තකති වෙ, අකාලවිවර සාමසුද්දකො අනුඤ්ඤාපසංග වුත්තං. පඨමාතිගතො භො තස්ස රතො විග්ගං. එකාදසමාසං සත්තමාසං ව උප්පාදතං. භි විවරං. වුත්තවසෙසසති සෙසෙසති වසමිවුද්දකති භාසෙසදා. 1 ලබනති අකාලවිවර ගතො. ජාතං. කාලෙ පත සමසංග ඉදං අකාලවිවරං. දමිමි අනුද්දිසිතො සමසංග දමිමි දිත්තං. වුත්තවසෙසසති වෙච භාසෙසකං, ත අසුද්දකති කාලවිවරනති වුත්තති.

ආදිය දිත්තං පත සමමුඛිකුතෙති සමබ්බි සෙච භාසෙසකංගති අකාලවිවරං නාම. තස්මා කාලෙ අදිය දිත්ත දිත්තස්ස වුත්තවසෙසසති සෙසසති ව සමපත්තති භාජනිකත්තා අකාලවිවරසාමසුද්දකා "කාලෙපි අදිය දිත්තං එකං අකාලවිවරනති අනුඤ්ඤාපසංග වුත්තං. යදි එවං එක පුත්තලස්ස වා ඉදං, කුත්තං දමිමි දිත්තනති කංගො වුත්තං, නති පුත්තලස්ස ආදිය දිත්තං නෙතවි භාජනිකං ගොතිති තායං විරොධො, ආදිය වචනසාමසුද්දකා ලබනමානමත්ථං දසස්සදා. තථා වුත්තත්තා, එවං පන අවධානි: තස්මා වෙ උත්තරනති ඉමස්ස මාසපරමතො උත්තරනති පදභාජනං. අවතො, තා උප්පාදනං පච්චාසාචිවරනති පච්චකතුවනං, අත්තනො ගතිකං කිරොතිති කරණනිදියාස කත්තුනාවතො. අත්තරා උප්පාදනං හි පච්චාසාචිවරං මාසපරමං මුලවිවරං ස්වපත්තු අදකො අත්තතො දසාගපරමගාය එව පරිවර්තනති අත්තනො ගතිකං කිරොති. නමො උදධං මුලවිවරනති: එත්ථ පත මුලවිවරනති පච්චත්ත වනං. විසතිමදිවසතො උදධං හි උප්පාදනං පච්චාසාචිවරං දසාගපරමං ගතත්තුං අදකො මුලවිවරං අත්තනා සද්ධං කරණ සමුදකිකාමත්තොත සක්කාලවසෙක පරිවර්තනති අත්තනො ගතිකං කිරොති. පච්චාසාචිවරං පත ලතිතො විසුං ස්වපත්තස්ස දසාගං අනතිකතනොත තත්ථි තප්පච්චාස ආපත්ති ප්ලාප්තියං. 'දසාගා කාසෙසක'නති එත්ථ දසාගාති: කරණත්ථ නිත්තකං වනං, දසාගතොති අත්ථා, පසුබාහුපසංගති: ආදි. රස්සං කත්ථාපි උඨසති. "එකවිසස උප්පාදනා: පෙ: නාමාසා කාසෙසක"නති ආදි පච්චාසාචිවරස්ස උප්පාදනදිවසං ස්වපත්ත වුත්තං. අසුද්දං පච්චාසාචිවරං: පෙ: කාසෙසකති: ඉදං සතිගා එව පච්චාසාචි වුත්තනති වෙදිකබ්බං. සෙව පත ඉත්තො පච්චාසාචි වී රංග ලතිස්සාමිති පච්චාසාචි උප්පාදනාය 2 මුලං විවරං 3 දසාගං වෙ සමපත්තං, තදගෙව අභිධානබ්බං, පච්චාසාචිවරමපි පදි

1, ම. ගාගෙදා, 2, ම. පච්චාසා උප්පාදනනා, 3, ම. මුලවිවරමපි,

කාසෙසකාලං අධිධානබ්බනති: පඨමතරං උප්පාදනං විසභාන 1 පච්චාසාචිවරං සතිගා වදති. අසුද්දමසුද්දනති: අසුද්දං අසුද්දං, අගමෙව වා පාසො. අභිගං පතෙත්ථ පඨමකතිනෙ වුත්තසදිස මෙව. නෙවලං හි තත්ථ දසාගාතිකතමො, ඉධ මාසාතිකතමොති අගං විසෙසො.

නතිසකතිනිකාපදං.

වතුත්ථ "ගතනවසංග"නති පාලිපදස්ස ගතනතිවනති අත්ථා වෙදිකබ්බං. ගතනං විධානනති පි නෙව, "නාම නාම ක්ක"නති ඉමස්සාපි සො නාම නිකති අත්ථා වෙදිකබ්බං. තාග නාම නිකති නෙව, පිතා ව මාතා ව: පිතාමහ, පිතුත්තං පිතමෙ පිතාමහා, තෙසං 2 සුගො: පිතාමහසුගො, තස්මා ආව සත්තමා පිතාමහසුගා. පිතාමහඥානාති එව මෙත්ථ අත්ථා දර්ශිබ්බං, එවං හි පිතාමහගතෙත්තෙව මාතාමහොපි ගතිතො ගොති. ගාමසත්තමා පිතාමහගතාති වචනතො ගෙව්ඨා ව උද්ධං ව අධිධා සුගො සුගා නාමි තාගාති. දෙසනාමුඛමෙව වෙතිනති: පිතාමහසුගාති: පිතාමහගතණං දෙසනාමුඛං, පිතාමහ මාතාමහ මාතාමහි ආදිතවපි අධිප්පාදනතා, පිතු මාතා: පිතාමහ, මාතු පිතා: මාතාමහො. මාතු මාතා: මාතාමහ, එත්ථ කිසුදාපි 'පසුබාහුපසංග'නති: 3 වසෙක හිතවුතා වෙ එත්ථා පරිවත්තලිමසාය හිතවුතා ව වසෙක එකතො උපසමපත්තා හිතවුති ලබති. තථාපි පකතිකියාමෙත්තෙව දසස්සදා. "හිතවුති නාම උගතො සමෙස උපසමපත්තා"ති වුත්තං.

කතං කතොති වචනතො දිත්තකපමෙව පාචගතිගං ජනෙති වදනති. "සුරාණිවිවරං නාම සති: නිවත්තමපි සතිං පාරාමපි"ති 4 ඉදං නිදසනමානනති ආග: අග්ගමසො පරිභොගසිසෙකාති ආදි. කාසෙක පුසිත්තා පරිභොගො ගෙව පරිභොගො තාමාති කුරුඤ්ඤං අධි පාසො. කාසවිකාරං කතොති: ඉදං ගාම ඔසෙතො ස්වපත්ති පදං: ර තාව සබ්බපදෙසු සමිකිතබ්බං. යථා සා ධොවාපෙතු කාමො අගනති ජාතාති, එවං කාගවිකාරං කතොති අත්ථා, කාගවිකාරං කතොති වචනතො කාගව්ඨාති කිසුදි වි විකාරං අතත්ථා ගත්ථා තත්ථ දෙත්තස්සාපි අනාපත්ති. අග්ගාමාදස ගතෙව ඔසාසෙති: ඉදං විසෙසනං යථාසමුඛං ගොපෙතබ්බං.

1. සි. විසභානං, 2. ම. තෙසං ගෙව, 3. ම. සාතිගාදිතං 4. ම. පාරාමිකනති, 5. සි. ඉදං, 6. සි. කසුදි.

තමාගේ හතේ හතේ දෙනෙකු පාදමුල ව සිටිනා දෙනෙකු අනෙකා වාදසහසේ ඔතාසෙති ඉදර වග්ගබහුතර නම්, අසුදුපා අසමාවතො, සති හි සමාවත වාහිවැර ව විසෙසන සාන්තං හොති. උපමි බිසව්හි ආදිති පත සකියා ඉදර විසෙසනං වුතො. තසම අනෙකා වාදසහසේ ඔතාසෙ ස්වායා උපරි බිසවනසා අසුදුසා හතේ පෙසසනනසා ව ආපනති. උපමාරමපත මුසුමිතා කායවායා විතාරං කතා ආණ්පෙනසාපි අනාපනති. උපමාරම: අනෙකා වාදසහසේ මෙව ඔතාසං වදති. උපමාරං මුසුමිතා: වාදසහසුපමාරං මුසුමිතා. එසෙන වස්තුනාති: පඨමං කතා: තිත්ථිතං සකියා වුතො. රජනෙ අනාපනති: රජනං පමාසිංසනසාපි පමා විධා ආනෙතිති වුතනතො අනාපනති, අනාසනති: තතතතා. අවුතන පමාවතී: ඉමිතා ව අවුතන රජති අවුතන ආනො වෙතිති ඉදමි වුතනමෙව හොතිති ආහ: අවුතන පමාවතී ඉමිතා උකුළුණෙක අනාපනති. සමමුලා ආපනතිහො ආපනති: පාවිතනිසෙක සද්ධං වෙදුකකවාති ආපනති. ස්වා වස්තුකතා: කියාගතිමෙවති අනෙකා. පසුමිතාති පරිමාණමෙ තාසනි: පසුමිතා විවරං බොවාති: පෙ: ආණ්පෙනසා කි: එසේකාය බොවනං පමාසිංසනසාපි අනාපනති. පුරාණ විවරනා, උපමාර ස්වායා අසුදුසා කාය හිකුලිතා ආණ්පනා, තසා පමාවතාදිති වාදි ඉමානෙත් හිති අමතාති.

පුරාණ විවර සිංහල පදං වතුන්.

පසුමෙ අපසුදුගත සිංහල පදෙහි: ගණනා මිනිසුන් සිංහල පද අපසුදුගත: විතාරමාරනති. විතාරපරිප්පත වාරං. පොට්ටාසමපනති: සකල 3 අග්නිපච්චිකප්පත. සබ්බපිසගනති: ජිවිතසා අසුදු විවරසා අනාපා පසුමිතං විවරං එකමෙකං සබ්බසං පරිගනනනති=සබ්බපරිගනනං. අනාරව්‍යාසාදිසුති පසුමිත එකමෙකං අසුදුසා ජිවිතසා අනාපා පසුමිතං අනනමෙව 3 හොති, ආර්ථා පසුමිත විවරසු එක මෙකං අනනතො අසුදුසා දුතියසා අනාපා අනනමෙව හොතිති සබ්බමෙව පරිගනනනති=සබ්බපරිගනනං, සබ්බසො වා පරිගනන නති=සබ්බපරිගනනං. හෙතෙහි: අසුදු: පෙ: නිප්පිති. ස්වා නසා මනොරමො හ පුරිහිති: සරිපරිපුරි. පසුමිතාමිති තසා උපනතො මනොරමො යථා න පුරති. එමං හෙතෙම

1. ම. දෙනෙකු 2. ම. සකලා. 3. සි. පසුමිතං පසුමිතං අනනනමෙව.

සෙව දෙසායාති: සරිං අදසායා ව දුගබ්බිවරං හත්තෙල හතුති දසායා. විහසිතායාති: විතනත්තාය. 1 අග්නිකාය 2 අපච්චිකාය අපච්චිකායාති වුතන හොති. සමිතුනායාති: 3 පිච්චිතනා; පරිමෙකකබ්බං පරිමට්ටං, 4 පරිමට්ටමෙව=5 පාරිමට්ටකං. 6 පරිමෙකකා දියමානනති අනෙකා. උපමාරෙති වාදසහසුපමාරං සකියා වදති. උපමාරං වා මුසුමිතා බිසව්හි: වාදසහසං මුසුමිතා ඔරනො සිපනති, න පුරිමසිකාපදෙ විග වාදසහසුබ්බනනෙර යෙවති අබ්පාසො. අසුදුග පාපි වට්ටකාති: යං අනනමෙකං හරිටකවිකම්මපි දතා වා දසා මිති ආනොං කතා වා, පාරිමට්ටකං ගණනා, සං සිපනතා. නා අවිතනනාපමන නා සමිති: යථා අසුදුසා කාය සුද්ධසා වෙමිතිකසා ව ගණනො අවිතනනතො ආපනති, එවමිධාපි හිකුලිතා සනතතං ඉදහති අරාතිතා ගණනොපි ආපනතිගෙවති අබ්පාසො. වසාපාසිකා දෙහිති: පුතනකා කතා දෙති. පංසුකුලං අනනතො අනෙක පිතතා වං ජාතිතා ගණනනතොපි අසුදුසා සනතතං ගතිතං තාම න හොතිති ආහ: සමෙ පත සබ්බාරකුටාදිසුති 7 ආදි, අසාමිකං හි පංසුකුලනති වුවෙති. පංසුකුලං අබ්බිතිධොති: අසාමිකං ඉදහති අසුදුසු උපාදෙසා. එමං පත පංසුකුලසුදුසු අනුපාදෙසා ගණිතං න වට්ටති. අසුදුසුනිකාස අසුදුසුනිකාසද්ධිති හිත පාවිතනිසනති: එත් ඉතිසද්ධ ආදි අනෙකා. තිති පරිමාණමෙකාති තිකං, හිතසු වං පාවිතනිසනාති=තිකපාවිතනිසං; තිති පාවිතනිසනති අනෙකා. පතනත්තොදි සං කිසුමිති: අනබ්බිතානු පනං සකියා වදති. "විවරං නම ජනතා: විවරතො අසුදුසුරං විවරං විකප්පනුපගප්පිමි"නති හි වුතනතො අබ්බිතානුපනං යං කිසුමිති වට්ටති, හෙතෙහි: විකප්පනුපගප්පිමි විවරපමාණනති ආදි. යසමා හිසිව්චි මහනොපි සෙනාසනසබ්බතිතතා විවරසබ්බං න ගව්ච්චිති නෙව අබ්බිතානුපනං න විකප්පනු පනා ව, තසමා අනබ්බිතානුපනමසුදුසො වුතන: "සමෙව මසුප්පමාණාපි හිසිව්චි හොති, වට්ටි යෙවා"ති. පනා පනා වාදෙපනනත්තොදිසුති: මහතිසාවතා ව හිසිව්චි තො අනබ්බිතානුපනතො අනාපනති. තතො මුද්දකතෙරසු අනබ්බිතානුපනෙසු පතනත්තොදිසු කිමෙව මතනනනති අබ්පාසො. පරිගනනසං

1. ම. විතන. 2. ම. අග්නිකාය. 3. ම. සමසමිතිතු නා තායා. 4 5, 6. ම. පරිමට්ටකං. 7. ම. දිසුති.

කිරියා, අපරිච්ඡින්නා අකිරියා, විකප්පානුපගම්මරතා, පාරි
දිට්ඨාසානාදියො, අසුසුතිකාය හත්තො ගගණතාති, ඉමානෙත්ථ
තිති අභිනාති.

විවරපටිගහන ආශික්ෂාපදං පසුමං.

ඡන්දො පනික්ෂිකොති: නිතිනො; ලාමකොති අත්තො, ලොල
ජාතිකොති: ලොලසහායො, පටුගෙවංසපට්ටො, තෙතාහ
ජප්පකාති ආදි. කිසිමිං විසාති එත්ති සම්මං විසාති නිපාතපදෙක
1 සම්මන්තං කිසු විසාති නිපාතදහනි ආහ: කිසු විසාති,
කිං විසාති අත්තො, දුක්ඛං විසාති අපිප්පාසො, තෙතාහ:
කිලොසා විසාති ආදි. බමමෙසෙන උපමාරවසෙන නිමන්නතා
"බමමෙතිමන්නා"ති පාළිපදයක අත්තො වෙදිතබ්බො, සමෙ
පත "විදෙදසාධි හනොග්ගො අමෙතො"ති ඉදං සමමෙම
වුත්තං සියා, පමාරිතොගෙව හොති, සමො පත පමාරිතොපි
අද්දාසාමො අපමාරිතොපිතො ගෙව නිව්ඨති, තසමා ගගමා,
පමාරිතාපමාරිතොවං අවිමාරිතො "සුඤ්ඤානො ගො උපනාසු
අසුඤ්ඤානො"ති සුඤ්ඤානඅසුඤ්ඤානොවං ගෙව විමාරිතං,
මුඛි: සුඛි: විලම්භි: ආනුබ්බිකාධි: 2 අනුපුබ්බික විනිවර්ථ
කපා, සෙසපරිකාරානං සම්මිමාරිකෙති හනිතතා නිවා
සතපාරිපතමනමෙව අවසිට්ඨනති ආහ: නිවාසනපාරිපත
මනො සෙව හනිතාති, සම්මිමාරිකානං තාව ආගමකයා වා
අනාගමකයා වා අජාතනතාය 3 වුත්තං: පමරෙති ගොව නාව
පෙ:පසුසුඤ්ඤානාති, පමරසම්මි අප්පාස ලහනනිති අත
තො විවරං දදමානා සංඝා සාධාගමෙතන පටිවර්ථ
දෙනති 4 තෙසං අත්තාසම් හසුද්දං ලහනති, "නිග්ගන් වා
පමෙසෙන වා පටිවර්ථදෙත්වා ආගන්තබ්බො"ති වචනතො ඊදි
සෙසු භුතගාමපාතව්‍යාපාදි අනුසුඤ්ඤා ගෙව හොතිති ආහ:
නෙව අනගාමපාතව්‍යාපාදි පාමිනනිසං හොතිති, න ගොසං
බාරණං දුක්ඛමනනි: තෙසං නිසිගධරානං බාරණෙපි
දුක්ඛං තති, සාති ව ගොසං ව ඨ්ඨාති දෙවනනිති සමිසො,
පෙරානං සසමෙව දිත්තතනා වුත්තං: අවර්ජනවිවර්ථානෙ
සිහිතතාති, යදි ලභිං ගණනාති නිසමපකකනනකො නාම
හොති, තසමා වුත්තං: ලභිං අගහෙත්වාති, "නො වෙ හොති

1. ම. වසෙන, 2. සි, 2. මු, සම: ම. අනුපුබ්බිකාධි: සි, 3,
අජාතනතාය, 4. සි, පටිවර්ථදෙත්වා දෙනනිති,

සංඝයක විකාරවිවරං වා 1: පෙ: ආපනති දුක්ඛමයා"ති ඉමිනා
අත්තරාමසෙය පටිවර්ථවිකාරතො නිකම්මො, අසුසුඤ්ඤා අත්තතො
අතිරුචිතව්‍යානං ගවර්ජනකය දුක්ඛං වුත්තං, ඉමිතා ව "සං
ආවාසං පසම්මං උපගමන්තිති" වුත්තං, අත්තරාමසෙය සිතවිකාර
මපි 2 සමෙ තසෙයා හුත්වා ආගමන්ති, දුක්ඛං විමොචාති වෙදිතබ්බො,
යදි එම තත්ති කසමා ත වුත්තනති වෙ, අනොගාසනනා, තත්ති
සි "අනුජානාමි ගිග්ගෙව අවර්ජනවිවරයා වා: පෙ: විවරං
විසුඤ්ඤාපඤ්ඤා"ති ඉමිතා සමිසො ත සංසිතමපි විවරං නිවා
සෙතුං පාරුචිතුං ව අනුජාතනතො "සං ආවාසං පසම්මං: පෙ:
ගහෙත්වා පාරුචිතුං"ති ආහ, තසමා තත් අනොගාසනනා
දුක්ඛං ත වුත්තං, විකාරවිවරනති: සෙතාසනවිවරං, පිලි
මිහාගිති: පටිපිලොගිතාති, ගායක උපෙති: භූමිත්තරණයා
උපරි, විදෙදසනනාති: අසුසුඤ්ඤා විවරං අලභිතා විදෙදස
ගතෙතන, එකසමි: පෙ: ධිපෙතබ්බිකාති එත් ලෙසෙය ගතෙත්වා
ආගතතො 3 සපෙනෙතන ව: සංසිතපරිභොගවසංකෙව
සමිතතො අසුසුඤ්ඤා සෙතාසෙන නිගමිතමපි, අසුසුඤ්ඤා
සපෙන වට්ටනිති වදනති, පටිපොගෙනොමාති: අසුසුඤ්ඤා විවරං
අලභිතා පරිභුසුඤ්ඤා, පටිපොගෙති ආගතනති: ගරා තෙත
විවරෙත සරිරං පටිවර්ථදෙත්වා ත සංඝා, එම ඡන්දො, ආපසං
මොගාපරනාති: සංඝවිකරාසනනිතො මොගතත්තං වුත්තං,
විසුඤ්ඤාපෙගහයාති: ඉමිසෙය ව අත්තං, විකාවෙති: මොගා
පෙගහයා පටිවර්ථනාපෙගහයාති, අත්තතො බසෙන ගි
විසුඤ්ඤාපෙගහ: තාම පරිවර්තනමොචාති අධිපා:සො, සංසිතසෙන
පමාරිතානං විසුඤ්ඤාපෙන වත්තං දසෙයති: පමාණිමෙව වට්ට
නිති, සංසිතසෙන ගි පමාරිතෙ සබ්බසං සාධාරණතො අභිතො
විසුඤ්ඤාපෙන ත වට්ටනි, සං සං පමාරෙති: ගං ගං විවර්දි
දසොමාති පමාරෙති, විසුඤ්ඤාපෙගහිවං නනපිති: විකාව
විසුඤ්ඤාතුති: දිගමානතො විසුඤ්ඤාපෙගහ: කිං කරෙයතිති අභි
පා:සො, අසුසුඤ්ඤාපමාසාති: එත්ති සුඤ්ඤානං පමාරිතා
තත්ති ඉදං අනුපතනති ගෙමාති ආහ: අනොගො සුඤ්ඤාපමාපි
ගොති ආදි, විකප්පානුපගම්මරතා, සමයාසානො, අසුසුඤ්ඤා
විසුඤ්ඤාති, ගාය ව පටිලාසොති ඉමිතෙත්තං වත්තාරි අභිතාති,
අසුසුඤ්ඤාති විසුඤ්ඤාති සිහිතාපදං ඡට්ඨං.

1. සි: සමසයා විවරං වා, 2. සි, සිතවිකාරයාපි,
3. ම, අගතතො,

සත්‍යමෙ පාළියං "පග්ගාගිකසාල" නාමි: දුස්සවාණිජකානං
 ආපණං. පග්ගාගිකසාලනාමි පඨනාති. අගිති උපසංගොති: තස්ස
 අත්ථවිසංසාහාමං දසෙස්සති, තෙනාහං ගජිකුන්ති අසෙස්සාගි. වර
 සද්දස්ස ඉඨිප්පායං වතනමානතො ආහංඉඨිප්පායසංසාගි. දදිසු මෙ
 මනොති එත්ථ සාථාබ්බවසෙන අනුකාසිකලොපපා දඨබ්බො.
 සද්දනරනාති: අනනරවාසක සතිතං. උග්ගනරනාති: උග්ගනරසංඝං.
 අග්ග චිවරස්සාති: සාදිතබ්බවිවරස්ස. අච්ඡින්නසබ්බවිවරෙත්තාති:
 අච්ඡින්නාති සබ්බාති නිති විවරති අස්සාති=අච්ඡින්නසබ්බවිවරො;
 තෙනාති අත්ථො. යස්ස සි අච්ඡින්නසමයෙ නිති විවරති සතතිසි
 තාති හොනති. තාති සබ්බාති අච්ඡින්නාතිති සො අච්ඡින්නාසබ්බ
 විවරොති චුච්චති. තෙනෙව අච්ඡින්නසබ්බවිවරෙත්තාති: නිචුච්ච
 තෙත්තාති චුත්තං. නිචුච්චතෙත්තාති සි අච්ඡින්නසමයෙ නිචුච්චරස්ස
 සතතිසිතසාමං. සක්ඛාය චුත්තං, න පන විතග්ගෙවිවරිකසාමං.
 ධුතඛතෙවිවරිකසාමං වා සක්ඛාය. එමං පටිපජ්ජිතබ්බනාති:
 "සද්දනරාග්ගනරපරමං තෙනා ගිහිකුන්තා ගපනා චිවරං සාදිතබ්බං"
 නත්ථ චුත්තපඨිතා පටිපජ්ජිතබ්බං. අසෙස්සත්තාති: අච්ඡින්නසබ්බ
 විවරෙන. යස්ස හිසු විවරෙසු එකං වෙ වා විවරාති අච්ඡින්නාති
 හොනති, තෙනාති අත්ථො. අසෙස්සාපිති: සත්තරාග්ගනරපර
 මෙන හි සුත්තවිධානවිධා අසෙස්සාපි. යස්ස සි නිසු වෙ විවරාති
 අච්ඡින්නාති හොනති. එකං සාදිතබ්බං. එකසමිං අච්ඡින්නෙතන
 සාදිතබ්බනාති, න තස්ස සත්තරාග්ගනරපරමසාදිතං. සෙඛ
 වති, අග්ගෙව අත්ථො පදහාර්තෙන විභාවිතො. තෙනාහං නා
 විභාහං දසෙස්සත්තාති. තෙව පන නිච්චරිකෙනාති චුත්තතො
 නිච්චරං පරිකාරාදොලවසෙන අබ්බිතිසිත්තං පරිතුස්සෙත්තො
 තසමිං. නටෙඨ බහුතිසි ගහෙත්තං ලහනිති වදනාති. තං ගි ගහ
 තබ්බං. පදහාර්තස්ස හි අබ්බිප්පායං දසෙස්සෙනනන සංඝම පන
 අච්ඡින්නසබ්බවිවරෙන : පෙ: නා විභාහං දසෙස්සත්තාති චුත්තං.
 පදහාර්තෙන ව න තාදිසො අත්ථො උපලබ්බති, තස්මා තං න
 ගහෙතබ්බමෙව. යථෙ මාගිකවිතරායං චුත්තං: "යස්ස අබ්බිති
 විවරස්ස නිති තඨාති"ති, තත්ථාපි අබ්බිතිගහෙත්තං විසෙස
 පයොජනං න දිස්සති. නස්මා පූර්වෙත සාරතො පවෙතබ්බං.
 සද්දපාඨනමත්තං වා තනති ගහෙතබ්බං. න පන නිච්චරා
 බ්බිතාතෙන අබ්බිතිවිවරෙස්සවත් එවමත්ථො ගහෙතබ්බං.
 පාළියං අඨබ්බතරායං ව තථා අත්ථස්ස අසමතවතො. නති නිච්
 චරබ්බිතාතෙන අබ්බිතිවිවරෙස්සව ඉදං සිකාපදං පසෙස්ස
 තෙනති සකසා විසෙස්සත්තං. පුරිමසිකාපදෙන සි අච්ඡින්නවිව
 රස්ස අසෙස්සත්තවිසෙස්සත්තො අනුසෙස්සත්තො පමාණං අප්පා
 තිත්තා විසෙස්සත්තවත්ථුසමිං පමාණතො සාදිතං අනුරු

නතෙනන ගහෙත්තං ඉදං සිකාපදං පසෙස්සත්තං. තස්මා පරි
 කාරාදොලවසෙන බහුමිසාදිත්තං වට්ටනිති අග්ගෙත්තො. තෙව
 පාළියා සමෙති, න ව ගහෙත්තො අබ්බිප්පායං අනුලොමෙති.
 යස්ස නිති නිකාති, තෙන වෙ සාදිතබ්බාතිති: එත්ථ යස්ස නිච්ච
 රතො අබ්බවිසි විවරං අසෙස්සත්තං සිතං අත්ථ, තද්ද තස්ස විව
 රස්ස අලබ්බනිගහාවතො තෙනාපි සාදිත්තං වට්ටනිති වෙදි
 තබ්බං. පනතිසාම සත්තරාග්ගනරන වරනිති: සාසකනිසිකා
 පදවසෙන වා අවිප්පායසබ්බවිවරෙන වා තතිස්ස අලා
 හෙන වා වරති. වෙ තඨාතිති අබ්බිතරත්තා චුත්තා: වෙ සාදි
 තබ්බාතිති. එකං සාදිසෙත්තෙනව ගමො ගාමියාතිති:
 නිකංසං විවරාතං විසු තටෙඨස්ස එකං සාදිතෙනනන සමො
 ගවිස්සති උභිතනමි සත්තරාග්ගනරපරමිතාය අවධානතො.
 සෙස පිකං ඵෙව ගොනිති: අසෙස්සත්ත තෙනවි කාරණෙක
 විතර්ථසෙත්ථවරං සක්ඛාය චුත්තං. "අසෙස්සත්තං තුග්ගෙත්තා
 දෙනති"ති චුත්තතො පමාණස්සත්තං ගණිත්තාම සෙසතං
 ආකර්මස්සාමාන වත්තා ගහෙත්තා ගමනසමයෙපි පෙත්තමිසි
 කුමාතං යෙව හොතුති වදනාති, ලභිතර්ථාමෙව. පමාසි
 නානනාති: අච්ඡින්නකාලොපා පුබ්බසෙව පමාර්තානං. පාළියා
 න සමෙතිති: සත්තරාග්ගනරපරමතො උග්ගතිං සාදිතෙන
 අනාපතතිදස්සත්තං. "අනාපතති සෙත්තානං. පමාසිතා
 න"නති චුත්තතො න සමෙති. සත්තරාග්ගනරපරමො සාදි
 තතස්ස සි අනාපතතිපසෙත්තා යෙව තත්ථ. සති ව සිකාපදෙන
 අනාපතතිපසෙත්ත අනාපතති සුත්තා දසෙස්සත්තාති අබ්බිප්පායං.
 තෙව පන පමාණසම වට්ටනිති ඉදං සලලබ්බදස්සත්තං
 චුත්තතනි වදනාති. සෙත්තං පනිදං: පෙ: න චුත්තතනි: එත්ථායම
 බ්බිප්පායො: අසෙස්සත්තොසාම චුච්චමාතො අසෙස්සත්තං අත්ථාය
 පමාණං අභිකාමස්සාප ගණිත්තං වට්ටනිති ආපජ්ජති. තස්ස
 අසෙස්සත්තං විසෙස්සත්තවත්ථුසමිං පසෙස්සත්තතො වත්ථුතා සං
 අබ්බිප්පායං න සමෙති. න සි යමිත්තං සිකාපදං සිකාපදං
 පසෙස්සත්තං, තස්මිං යෙව අනාපතතිවචනං සුත්තතනි. ගණි
 පදෙසු පන නිසුප ඉමිස්ස සිකාපදස්සත්ත අත්තතො සාදිතපටි
 බ්බිතාවසෙන පවත්තතො අසෙස්සත්තොසාම වත්තං. මිකාසො
 යෙව තත්ථ. තස්මා ඉමි චුත්තතනි කට්ඨං. ඉමි අසෙස්සත්තොසාම
 අචුත්තතො අසෙස්සත්තං අත්ථාය සත්තපමාර්තෙත්ත අබ්බිතං විසෙස්ස
 පෙත්තස්ස අනාපතති වෙ, න, තත්ථ පුරිමසිකාපදෙත්තව අනා
 පතති සිද්ධිතො. තතුග්ගත්තං, අච්ඡින්නාදිකාරණතො, අසෙස්සත්ත
 විසෙස්සත්තං, තාය ව පටිලාසොති ඉමාතොති වත්තාර අත්තාති.

සාදිතබ්බසිකාපදං ගහනමං.

කොටා උපාසකයා වා" යි ඉදං සාරාංසයෙහි වුනාය. ඔපෙක්කා පත පඤ්ඤාභවමයෙහි යො කොටි කප්පියකාරකො වට්ඨිති. 'එසො කො ආවුසො හික්ඛුනං වෙසොවට්ඨකප්පො' යි ඉදං හික්ඛුසා කප්පියවට්ඨ 1 දසකප්පො වුනාය. එවමෙවමි වට්ඨකප්පො. එකසා දෙතිති ආදී න වට්ඨකප්පො. යො වා වෙතා පෙක්කති වා හි එන් එකො වාසද්ද පදසුරුණො. "සංඤ්ඤායොනො සො මසා" යි ආදී පත දුසතන එවං ආරොචිතයෙව තං වොදෙදුං වට්ඨති. හො 2 තසා ගජන් දුතා ගතමතතකාර ණෙතාති දසකප්පො වුනාය. එතාති වට්ඨකප්පො: පප: න වට්ඨක කප්පොති: එන් එවං වදනොපා පටික්ඛිතතසා කතතතා වට්ඨක ගෙදෙ දුක්ඛවං ආපජ්ජති. වොදනා පත කොති යෙවොති මහා ගණ්ඨපද මජ්ඣිමනිකායෙදි ව වුනාය. උදදිට්ඨපොදනාපදි වෙජ්දං දසකප්පොති: දුතිසමි වට්ඨකප්පොති ආදීනා දසකප්පො, පුට්ඨිකප්පොති: එන් පුට්ඨිකප්පොති ආදීනා ගජග කප්පොති: ආත: කරණයෙහි පට්ඨකප්පොති වුනාය. ආගතකා රණං ගඤ්ජනිති: ආගතකාරණං විතාසෙති. එන් කෙටි වදනෙහි ආගතකාරණං. තාම විවරගතණං; තං ගඤ්ජනිති වුනාය. පුත කප්පිවරං යෙත කෙතවි ආකාරෙත ගතගතා: ත වට්ඨති. කෙටි පත ආගතකාරණං. තාම කාසවාමාසි වොදනා; තං ගඤ්ජනිති වුනාය. පුත තං යෙත කෙතවි ආකාරෙත වොදෙදුං නලගති, සමෙ සගමෙව දෙති, මුල සාමිකො වා දුපපති ගතගතා වට්ඨති වදනාති, අපරෙ පත ආගතකාරණං තාම ආත: තං ගඤ්ජනිති වුනාය. ගජා අපො මෙ ආවුසො විවරෙතනි එකාය වොදනාය මෙ ආතාති ගඤ්ජනි, එවමිමාපි සමෙ ආතකෙත නිසිදනි, එකාය නිසර්ජය වෙ ආතාති ගඤ්ජනි, ආමසං වෙ පතිගණනාති, එකෙත පටික්ඛ ගණෙන වෙ ආතාති ගඤ්ජනි. ධම්මං වෙ තාසති, ධම්මදුසත සික්ඛාපදෙ වුනාපටි: වජ්ජය එකාය වාමාය වෙ ආතාති ගඤ්ජනි වදනාති, ඉමෙසමපත සබ්බසමි වාදං අසුතතනති පටික්ඛි පිතා කුසුපි ණෙසිපදෙසු ඉදං ප්‍රියං: ආගතකාරණං තාම ආත මෙදි; තසො න කතනබ්බනති වාරිතසා කතතතා නිසර්ජයෙහි කතෙසු ඡත්‍ර ආතෙසු එකං ආතං ගඤ්ජනිති. නමු නමු ආතෙති නිමසති: ඉදං වොදනසා සිතව්වානතො අපකකම නම තම උද්දිය ආතං 3 යෙම සකාය වුනාය.

1. ම, වට්ඨ. 2. ම, කොටාය. 3. ම, උද්දියවට්ඨක.

"සාමිං වා ගජිකප්පො දුපො වා පාපෙකප්පො" යි ඉදං සාමි වතො වොදෙදුං අතිරික්තතනාපි කාතනිමොති වදනාති, මුඛං විවරිතො සගමෙව කප්පියකාරකතො උපතතොති මුඛ වෙවමිකප්පොති: තොදො. අධිවාරෙතකාමනාසාති: ඉමමිං පකෙති තන්මතානං කප්පියකාරකොති ඉදං තාදිසං කාර නොනා කප්පියකාරකො තන්මිති ඉමිති අධිපායෙත වුනාය. මෙණ්ඩකප්පොපදෙ වුනානොසෙත 1 පටිපජ්ජනනිති වට්ඨා ඉදති තං මෙණ්ඩකප්පොපදං දසකප්පො වුනාය. මෙණ්ඩක පාදිමාන. ඉදමෙව යි "සතති හික්ඛවෙ සමා පකතො" යි ආදිවට්ඨනං මෙණ්ඩකප්පොති: මෙණ්ඩකප්පොති වුනාය. තන්මිති මෙණ්ඩකප්පොති: තන්මිති හික්ඛවෙ සමා කතනා අපපාදකා අපපතනා, ත සුකාර අපපාදකොති ගතතුං, සාධු ගතන ගතවො හික්ඛුනං පාපෙයං අනුජාතා" යි යාමිතෙත ගත වතා "අනුජාතාම හික්ඛවෙ පාපෙයං පටිපජ්ජතුං, තණ්ඩුල පිපෙත, මුසග මුගපිපෙත, මාස මාසපිපෙත, ලොණං ලොණපිපෙත, තුළුල තුළුලපිපෙත, තෙලං තෙලපිපෙත, සප්පි සප්පිපිපෙත" යි වට්ඨා ඉදං වුනාය: "සතති හික්ඛවෙ මුක්ඛසා සදා පකතො, තෙ කප්පියකාරකානං මෙණ්ඩකප්පො උපතික්ඛිපනති, ඉමිතා යං අපසසා කප්පියං, තං දෙපාති. අනුජාතාම හික්ඛවෙ යං තෙතා කප්පියං, තං සාදිසිකා, තෙවමානං හික්ඛවෙ කෙතවි පටිපජ්ජනනි ජාතාරාපර්ජනං සාදිසිකප්පො පටිපජ්ජනනි වදමි" යි. තිරසාරං උපතික්ඛි පනති: එන්මි හික්ඛුසා ආරොචනං අප්පියවට්ඨ ගත වට්ඨක. අඤ්ඤාදා අතිරික්තකප්පියකාරකපකං 2 හරතිති ත වොදෙතනෙහි සිතා. යදි මුලා සකාය වොදෙති, තං සාදිග මෙව සිගති ආත: මුලා අසාදිගතොති. අඤ්ඤාතන 3 අප්පියවට්ඨකප්පො මිස පටිපජ්ජනනිති: ඉදං අතතානං වොදනා ආතකප්පොති කාතනබ්බනති දසකප්පො වුනාය. අඤ්ඤා පත කප්පියකාරකං පෙතෙතොලොකාදිතනවසෙත අනුසුඤ්ඤාපි කප්පියවට්ඨං අතරාපෙතං වට්ඨති, අතතානං උද්දිය, නික්ඛි තතසා අතතතො අතතතනාති කෙටි වදනාති, තං අධික කපාය 5 අඤ්ඤාතනඅප්පියවට්ඨකප්පො මිස පටිපජ්ජනනි, සමෙ

1. ම, තෙතෙව.
2. ම, කාරකතො.
3. සි, 1, 3, අඤ්ඤාති.
4. සි, 2, වොදෙතනාති.
5. සි, 4, ම, කපාය.

සංස්කෘත විවර. ආනන්දා දදනති ගණනබලං, නො වෙ
න කිසිදු විකල්පයකි දළං නො වුනකනා න ගණ
නබලනති අමානං බනන. නති අසංකෘතකප්පවාරිකං
සං අසිසංකප්පකා අසංකප්පකා වට්ටනි, න ව
යන් අසංකප්පකා ආනන්දප්පකා වට්ටනි, න තන් සං
ගතා, ආනන්දප්පකා බලනති සකා වනතුං. යදි වෙත් අසංකප්පකා
ආනන්දප්පකා වට්ටනි, අසංකප්පකා අප්පවාරිකප්පකා විය පටිපප්ප
කබලනති අදිවිකාවෙ නිරන්තරං සිය. දුකතානාති ඉමසං
විකල්පාරං දසොති: සං ආනන්දානි. දදනති ඉමනා
සමසංකා. සිංහපානාදිනං අනානාති: ඉමනා පන විවර
වෙනාපනනති ඉමසං විකල්පාරං අසොති. ප්ලාසනානාති
වුත්තනා පිණිසාපාදිනං අනාන දිනෙනපි සානපාදනාදි
සබලං නෙට්ඨාවුත්තනෙතෙව නානබලං. පටිගතනෙතෙව
පටිගතනෙතෙව ආපනති: පටිගතනෙතෙව පානති: පටිගතන
දුක්ඛලං. ගෙවන සාපනති: පටිගතනෙතෙව පානති: පටිගතන
වදනි. ඉදං අදිවිකාවෙ නිරන්තරං ගණනබලං. පරසං
නිසංකප්පකා වදනෙතෙව යෙව සාපනති: පානති: පටිගතන
ගොති: වදනති. ගොති: වදනති. වුත්තනා පන ආපනති: පානති:
වොදනති නති: යෙව සාපනති: පානති: ඉදං දුක්ඛලං. යෙව
සකා වනතුං සුත්තනති නිසංකප්පකා වදනති. පටිගතන
නෙතෙව පටිගතනෙතෙව ආපනති: පානති: දුක්ඛලං සකා වුත්තන.
තලාකසාපි බෙත්තන බෙත්තනනා තසං පටිගතනෙතෙව
ආපනති වුත්තන. වෙනානෙතෙව පටිගතනෙතෙව පානති: වදනති
එන් කිසිදු සංකා, වෙනානෙතෙව පටිගතනෙතෙව පානති: වදනති.
දමිති වා, වතුපට්ඨපටිගතනෙතෙව තලාකං දමිති වා වදනති.
වට්ටනියෙව, ඉතො තලාකෙතෙව පටිගතන වෙනානෙතෙව පටිගතන
දමිති වුත්තන පන වෙනානෙතෙව නති. අනන්දානං එකං
කප්පකපානං සප්පකානි වුත්තනති: ඉදං ජදිසං යෙව සකා ව
වුත්තනං. කප්පකප්පකා යෙව පටිගතනෙතෙව පානති: වදනති
අවුත්තනති කප්පකපානං සප්පකා ලබනති යෙව. යෙව පර
සකානං නානෙතෙව කිසිදු නං න වට්ටනි, තසං න සං
සාපනති වුත්තන. පටිගතන සාපනති: ඉමනා ව යො නං
ජනපදං විවාරෙති, තෙනාපි අවිජ්ජිකා දිනනං වට්ටනියෙව
වදනති. උදකවිකානති. උදකවිකානති. කප්පකප්පකානෙතෙව
එන් විකානං වෙනානෙතෙව පානති: වදනති. උදකවිකානති: උදක
පටිගතනෙතෙව, සුබ්බිකානති: කෙවලං උදකපටිගතනෙතෙව

වනති අධිපානො. අලප්තා: කාරාපිකා වෙනානෙතෙව තෙති
ආන: ලප්තා: කාරාපිකා: කාරාපිකා: කාරාපිකා: රට්ටනි වතු
අමිතමතනං. අනන්දප්පකා 1 නවසංකා: කාරාපිකා: අසංකප්පකා
නෙතෙව: එකතෙව අමිතමතනං එකතෙව: කාරාපිකා: දුක්ඛලං එකං
අපරිච්ඡිකානෙතෙව. ජප්පකා දුක්ඛලං නාම: 2 එන් පාද
ලප්තා මිති: වට්ටනි වදනති. වට්ටනි වදනති. වට්ටනි වදනති. වට්ටනි
පන පටිගතනා ගණනෙනපි 3 දිසා: මා ගණනෙනපි 4 වී
රෙනනා: රතනති නාම. සලෙ පන අවිවාරෙති: කෙවලං
තුණ්ඩිගුණව රතනනෙතෙව මිත්තනෙනනා: කිසිදු, වට්ටනි.
සලෙති තසං තුණ්ඩිගුණ වෙති: තසං තසං, මං කිසිදු
සකා: ආනන්දප්පකා: එකං වනතුං වට්ටනි 4 වදනති.
නිකාපනති සමසංකා: එකං සලෙ පන පටිගතනෙතෙව වදනති,
වට්ටනි වදනති. අනන්දප්පකා අනන්දප්පකා අසංකප්පකා වට්ට
නිති ආන: කප්පකා නං අනන්දප්පකා: නති ව දුක්ඛලං
මිත්තන නෙතෙව තං අනන්දප්පකා, ත සලෙති: රට්ටනි: වෙති:
කාර: වතුපට්ඨප්පකා විය. වුත්තන: තෙව යො පන රට්ටනි:
අනන්දප්පකා: පට්ඨප්පකා: කිසිදු: දෙති: පටිගතනෙතෙව
කාරකෙන සකා: කවිවාරුලං ගතනා: ගතනා: දිසා: ඉම
කපාපෙන ගණනා: ඉමං දෙති: කපාපෙන දුක්ඛලං
ගති: අයං පෙනනා: එකතෙව කිසිදු: නං වට්ටනි දුක්ඛ
ලං ගතනා: අසංකප්පකා පන වට්ටනි මුලං අනන්දප්පකා:
තසං යං ගෙ අනන්දප්පකා, සලෙති: අනන්දප්පකා: කපා:
පෙනනං විවාරෙනනාති ඉදං කපා: වුත්තනති. එන් කෙව
වදනති: කපාපෙන සාදිසා: විවාරෙනනා: සකා: එකං වුත්තනති.
සකා: කපා: 5 කිසිදු: 6 න සකා, තසං: සලෙති: න
කපාති: තෙතං අධිපානො. කෙව පන අනන්දප්පකා කපා
පෙනනං විවාරෙනනා: රට්ටනි: වෙති: කපා: ගොති,
සකා: කපා: ව කිසිදු: තෙතනා, තසං: සලෙති: න
කපාති: වදනති. ගණනෙනපි පන කිසිදු ඉදං වුත්තන: වතුපට්
පෙනනා: කිසිදු: තෙතනා: කෙව කපාපෙන: විවාරෙනනා:
අසංකප්පකා කපාති. ඉම පන සකා: කපා: විවාරෙනනා: සලෙති:
න කපාති. සලෙති: වාදෙ තෙතනෙතෙව පටිගතනෙතෙව
සුත්තනි යෙව. වතුපට්ඨප්පකා: 7 ගොති: සකා:

1. ආ. අනන්දප්පකා.
2. සි. 1. 2. දුක්ඛලං. 3. සි. 1. 2. ගණනෙන. 4. ම. වට්ටනි
5. ම. කපා. 6. ම. ජප්පකා. 7. ම. වතුපට්ඨප්පකා. 8. ම. න වට්ටනි.

වුහං. පටිසංසෙන කමිතතනාති: ගණනායි අවසා, සීමා, ගතාති පටිසංසෙන කමිතතනා. පතතිභුමිකරණන්ථ. ගෙඩියා ගතිතං පංසුනති ආදි වුහං. දසං දමිමිති: එන් මනුසං. උමෙති වුහං වට්ටිති වදනාති. කුභකුටසුකරා: පප: චිට්ඨ නිති එන් කුභකුටසුකරෙසු දිගමානෙසු ඉමෙති අවසානං අපේ, නප්ථි, සබ: ජිවනතු, අරසෙසුක වියසෙජ්ජාති වනතු වට්ටිති "වෙනිතවස්සපටිගතනණා පටිවිජ්ජනා ගොති"ති ආදි පාළි. 1 සතිය බෙගතාදිතං පටිගතනණ අයං සපෙබ්බාපි විනිවජ්ජයා වුහතා. කපටිසංසාරකයා ගිකුතා නිද්දිට්ඨභාවො, දුෂ්ඨත අපටිතතා, තතුනතරං වායාමො, තෙත වායාමෙත පටිලාභොති ඉමානෙත්ථ වහ්නාදි අභිනාති.

රාජසිකිකාපදං දසමං.

විවරවණො පඨමො.

පාළි: "කොසිසකාරකෙ"ති: එන් කොසං කෙරුනැති කොසකාරකාති උභිවෙච්ඡාරාතං පාණතානං කොසකො නිබ්බන්ධංකොසියං. තං කපටානැති=කොසියකාරකා: තත්ත වායා. 2 සංගතනං= "සබ්බාසනා". විනාසොති අපේ. "කොසි සමිග්ගක"නාති: කොසියතනතුතා මිග්ගං. "අවාසිම"නාති වුහතතා වාසිතො වෙ කපටානැති, අනාපනති. "අනාපනති විනා නා වා"ති ආදිතා විනානාදිවං අත්ථො නරණෙපි තෙනාකා රෙන පටිභොගෙපි අනාපනති වුහතා. එව මපි මිග්ගකාති ගත මෙව කොතිති ඉමිතා වාතෙන ආහරිතො පාටිකපටි අවිත්ත කතො ආපනතියෙව්නාති දසෙත්ථි. කොසියමිග්ගතතා, අනන්තො අත්ථො සන්තසා කාරණකාරාපකං, පටිලාභොති 3 ඉමානෙත්ථ නිති දභනාති.

කොසිසකිකාපදං පඨමං.

සුභිකාලකසිකිකාපදං වුහතානන්තමෙව.

වෙනාගසිකිකාපදෙ පන "වෙ භාගා"ති උක්කට්ඨපරිවෙජ්ජො, කාලකාතං අධිකගණණ 4 පටිකෙකපවසෙන සිකිකාපදය පසුකුහතතා. "නාතිසං ඛදනානං වතුන්ථ ගෙ. වජ්ජනා"නාති අයං ගෙට්ඨිපරිවෙජ්ජො, කෙසං අධිකගණණ පටිකෙකපාගාම

1, ම, වචනො, 2, සී, තනතු, 3, ම, වා. 4, ම, ගතන.

නො, තත්ථා කාලකාතං භාවෙය්‍යො අධිකං ත වට්ටිති, උගතකං වට්ටිති. කෙසං පන වුහතපාමාණයො අධිකවට්ටි වට්ටිති. කාලකාතං යෙවම අධිකගණණ පටිකෙකපතතා කාලකා තං උපබ්බං ඛදනාතං වා ගොවරියාතං වා උපබ්බං ගතොති පි කාතුං වට්ටිති වදනාති. "අනාපනති බහුන්තරං ඛදනානං බහුන්තරං ගොවජ්ජනා: ආදිසිමා කපටාති, සුද්ධං ඛදනානං සුද්ධං ගොවජ්ජනා: ආදිසිමා කපටාති"ති ඉමිතා තං සමෙති. කාලකෙ ඛදනෙ ව ජපෙත්ථා කෙසං ගොවරියෙසු යෙව සහගං ගෙජ්ජනාති වදනාති. වෙ කොසිසකා කාලකාතනාති: එන් පන එකයාදි කාලක 1 ලොමය අතිරෙකතා, වෙ නිග්ගන්තං ගොතිති මාතිකට්ඨකපාතං වුහං. තං ඛාරසිතො වෙ තුලා ආදනබ්බාති වචනො තුලාඛාරණං 2 ත සමෙති. ත හි ලො මෙ ගණෙත්ථා තුලාඛාරණං කසිරිති. 3 අප ගණෙත්ථා කාරසි තබ්බං සියා, කීං තුලාඛාරණං, "තත්ථා එවමෙත්ථ අධිපායො සුහතො සියා අවිත්තකතො සිකිකාපදය පුබ්බං තුලාය ඛාර සිතො ජපිතෙසු එකවට්ටි ලොමං තත්ථ පපතය නිග්ගන්තනාති. අසුද්ධා දුට්ඨෙසු යෙව වතො 4 වෙ තුලා කාදනබ්බා, උගත තරාම ආදනබ්බා සිසුං.

වෙනාගසිකිකාපදං නාතිසං.

ජබ්බසසිකිකාපදෙ පන "කෙසං නො සන්ථගො දුරකා උගදනති පි උමිතගති, කෙසං නො සන්ථගා උගදෙති පි බජ්ජනා"ති එවං පාළිපදනං සවෙනො වෙදිකෙබ්බා. "ගද පුත්ථ රිග්ගෙග මිගෙවකෙ"ති සද්ධනං රිග්ගකාතං: වචමපි පග්ගාවමපි කපටානාති. පමාරණඋපපාසප්පාටිපදදිවෙසසු සත්ථ තං කපටො පුත ජට්ඨමවසෙ පටිපුණ්ණ පමාරණ උපපාසප්පාටිපදදිවෙසසු කපටොකො "ජබ්බසසිකාති කපටාති"ති වුට්ටිති. දුතියාදිතො පට්ඨාය කපටොනො "අතිරෙකජබ්බසසිකාති කපටාති" තාම.

ජබ්බසසිකිකාපදං මතුන්ථ.

නිසිදනසත්ථ නසිකිකාපදෙ "පසුකුසිකාති"ති සවෙ සා නාතිකා මතාපා ගවිසාති, මතාපතාය ගිකුසකෙසා

1, සී, 1, 3, කාල. 2, සී, 1, 3, තුලාඛාරණං. 3, ම, කාරිති, 4, ම, දුබ්බිකෙසු, ම, 5, කපටො, 6, ම, පටිමිග්ගන්ථං.

සද්ධිසංඛිතය 1, සචල අමනාපා අමනාපකාය සද්ධිසංඛිතය 2 අභිජායො, ආරක්ඛණකඛාදිනි නීති පාලියං පබාතඛණසෙත වුත්තාති, සෙසාතිපි තෙ සමාදිසංසු ගෙවොති වෙදිකබ්බං, තෙතෙවංගානාපින වතුසම්මිච්චසද්ධිසංඛිතාති, උපස්ථානාති, විසංසරෙත්වා. නිසිදනසන්තතා නිවාසනපාරුපනතිමං, නළුති ආතා සංඛිං නිසිදනසද්ධිම භිපනනාමාති. විදුම මන්තනාති සුගතවිදුමං සංඛාය වදති. ඉදංඤා ගෙවම්මපදි වෙජ්දදංගනන්තං වුත්තං. විතානාදිතං ගෙව අන්තං කාරණං අනාපනති වචනතො සචල භිපජ්ජනන්තං කාරොති, ආපනතිගෙවොති නිසුමි ගණ්ඨපදෙසු වුත්තං. අකපටිගතො 3 පදි භුඤ්ජානං න වට්ටති වුත්තං. ඉදංඤා නිසිදනසන්තං තාම නිසිදනවිවරමෙව, තාඤ්ඤානති වදනති. නිසිදනසන්තං පදෙම "නිසිදනං නාම සද්ධං වුමමති"ති ව, අට්ඨකපායංඤා සන්ත සද්ධං සන්තරිතාං චකසමං, අනෙක සුගතවිදුමො, විදුමි මනෙත පද්දසෙ වුදානෙසු පාලෙතා තිසංගා කාමරන්ති 4 කාසි දසාති සද්ධං තාම වුමමතිව වචනතො ඉමාපි නිසිදනං නාම සද්ධං වුමමති ව, සන්ත වතුසම්මිච්චසද්ධිසංඛිතාති ව වචනතො තා ශ්‍රාතං මග්ගෙති. තෙව පන නිසිදනසන්තං ඵලකලොමාති සන්තරිතා සන්තං මග්ගෙති, තා අමාසමං අනාමිට්ඨානොපනා, නිසිදනවිවරං පන ජනනං විවරාතං අඤ්ඤානරණිකතං 5 අට්ඨකපායං, තං කාරොතො ව තත්තකාති සන්තරිතා සන්තසද්ධං කාරොතති වදනති. විමං සිත්වා සුත්තකරං ගෙගතබ්බං.

නිසිදනසන්තසද්ධිසංඛිතං පසුමමං.

ඵලකලොමසිත්තාපදෙ ආසුමිතිති එත්ථ ආසුමිතිසිති 6 පසු කති. කිලකාති ඉමිතා කිලකතාය තෙ මනමිත්තො පංතතො න සංකතානති දසෙති. "අනාමිට්ඨානොපනං"ති ඉදං වජ්ජිමනකදිපතවසෙත පාලියං වුත්තං. එත්ථ කන්ථි පන ධර්මෙන ලුචිතා ගණිතං වට්ටිගෙව. "නිසංසරෙත්වා"ති ව ගතිකට්ඨානතො නිසංසරෙත්වාං දෙසනති එමමෙත්වා ගෙගතබ්බං, "සභංසා"ති කරණෙත්ථ නිසංකතවචනතති ආතා සභංසන්තාති. "අසංගත නාරෙක"ති පාලියං ගිතවුතො

- 1. 2. සි. සද්ධිසංඛිත 3. ම. අකපටිගතො පන. 4. ම. කාරොති.
- 5. ම. කාරොති. 6. ම. ආසුමිතිති එත්ථ අසුමිති.

අසුරුපනාදංගනන්තං වුත්තං, ත පන තාරෙත මිජ්ජාන නිසංසරෙත්වානතරෙ සන්තා; කරනනාන ආපනතිදංගනන්තං නිසංසරෙත්වා බිතිබිතිනිසංසරෙත්වා ආතා නිසංසරෙත්වා බිති පාලෙති. තෙත ගෙගතෙති ආපනතිසෙවොති පලංග ගතො අනාමිට්ඨානොපනං ව. සතිපි සි සලංගාගතෙව ආණ්ඩනාං වෙ ගරුති, අනාපනති. "අඤ්ඤං ගතිපෙති"ති වචනතො අඤ්ඤා කරුණාති අධිපායාගාමතො සුදුධිපනොපනං ධිපිනතති වුත්තං. සලංගාගතො: නිසංසරෙත්වානතමෙත සලංගාගතො. ඉදංඤා අඤ්ඤා ගෙගතති අසුඛවිතෙතං ධම්මං සංඛාය වුත්තං. අධිපනකතොති ඉදං පන සුඛ විතෙතං ධම්මං සංඛාය. අනාපනති පාලියං නි සමෙතිති "නිසංසරෙත්වා ගරුති"ති ආදි පාලියා විසංසරෙත්වා "අඤ්ඤං ගති"පෙති"ති පාලියා ව න සමෙති. සචල සාමිකං ජාතාපනො ධරෙති, ආණ්ඩනාං කරෙති නාමාති ආතා සාමිකංග අපා නානාගෙගතාති. ආණ්ඩනොපනං 1 ගමනං උපවිජ්ජිතො සිතට්ඨානෙති 2. ගෙවො වා ගෙවෙත්වාති: භූමියං ගෙවෙත්වා අඤ්ඤං ගරුපෙතිති එත්ථ අඤ්ඤා 3 ගතෙත්වා සාමිකංග කරෙති තගතාපි සිගතිතාති ආතා අඤ්ඤා ගතිපෙතිති වචනො අනාපනති. සුඛගතොති ආපනති ගොති 4: අඤ්ඤං කරෙත්වානාන ආපනති. නිසිදනසන්තාති: අඤ්ඤාමිතිගංග පෙත්වානොගාමතො අනාපනති. නා කරනනානාති: පුත නිසංසරෙත්වා කරනනානාති මහාගණ්ඨපදෙ වුත්තං. තං පන මාති කට්ඨකපායං 5 අසංගත පසුමමපිලාගොති ඉමිතා වචනෙත න සමෙති. "පසුමපිලාගොති 6 ඉදං දුරියපපිලාගො ආපනතා: අභංග න තොතිති දිපෙති, තඤ්ච පාලියං අට්ඨකපායංඤා විසංසරෙත්වා අවිජ්ජනං පටිලුචිතා කරනනාන පුත නිසංසරෙත්වානකමෙති අනාපනති වුත්තාති අමාතං බන්ති, අඤ්ඤා ආවිජ්ජනං පටිලුචිතා පුත නිසංසරෙත්වා කරති වදෙත්වා, විමං සිත්වා සුත්තකරං ගෙගතබ්බං. අනාපනති කට්ඨකපායං එත්ථ කමෙලෙකොපාමාදිකට් 5 ගෙගතාති, පකතිවිවරෙපි ලගෙලා මාති 6 ආපනති ජනෙති ගෙවො වදනති. තසුකම්මනන්තිකතෙරෙ අසට්ඨන්තං පකම්පනති පකම්පනති: කණ්ණ ඡිඤ්ඤ පකම්පනං. නිධානමුච්චං 7 නාමාති ඉමිතා කට්ඨකපායං න ගෙවතිති දසෙති. ඵලකලොමාතං අකට්ඨකපායං, පසුම

- 1. සි. 1. 3. ම. අනවුත්. 2. ම. සිතාගතෙති. 3. ම. අඤ්ඤාගත.
- 4. ම. කට්ඨක, 5. ම. කත, 6. සි. 1. 3. ලොමාති, 7. සම: කිදුන

පරිලාභය, අත්තනා ආදිය වා අසුදුරු අපරිලාභයන්ගේ
පක්ෂිපිටිය වා නියෝජනාතික්කමක, ආහරණපව්වකරණ,
අවසාධිපාදායනාති ඉමානෙන් පසුව අභිභාවි.

එලකලොමසිකාවදං ජට්ඨං.

එලකලොමසිකාවපනසිකාවදං උත්තානන්තමෙව.

රුපිතසිකාවපදෙ පන "සද්ධුමණො"ති: සද්ධුතා සමාන
වණණ. සද්ධුතො වණණො=සද්ධුවණණ, සද්ධුවණණ,
විම වණණ අයාති=සද්ධුවණණති මජ්ඣපදලොපි සමාන
දර්ශනබො. පානාතිහො තාම එතරතිපත්තිකානාණණ. රුකු
එලකලොමසිකාව: තිනතිහිකාදිපිකාවාං එලකලොපි කතො,
ඉවෙවනං සබ්බපිති: යථාප්‍රත්තනෙදං සබ්බපි වගුබ්බි.
නිකුගති.වච්ඡං 1 හොතිති සද්ධුමණො. ජානරුපමාසකොති:
සුවණණකාපණො මණණොසොති:අත්තනො අපාය දිගමානං.
වා කන්ථි සීතං වා ඵලපරිග්‍රහණං දිගා සයං ගණණො. ඉදං
අත්තනො හොතුති එවං සමුච්ඡා වා අසුකකමි නාම ධාතෙ මම
භිරුද්ධසුවණණං අරිපි, තං තුග්‍රහණං හොතුති එවං පරලමුච්ඡා
වා සීතං කෙවලං වාචාය වා හන්ථුද්ධ වා තුග්‍රහණති වච්ඡා පරි
වචනකා කායවාසි අපරිකම්පිතා විපත්තන සාදිගතං උප
තිකම්පිතසාදිගතං නාම. සාදිගතං ප්‍රත්තමෙවන් වාහවෙති
ගණතිතුනාමො හොතිති. ඉදං ගුත්තමානානති ආමිකම්
නබ්බතති: පව්වපරිහොගංයෙව සකියා අවිකම්පනබ්බං. ඉධ
තිකම්පනාති ප්‍රත්තන උග්‍රණොපපත්තවාති ප්‍රත්තලකම්පණත
නිකුගති. හොතිති ආහ: ඉධ තිකම්පනාති න වචනබ්බතති
පරණො ඉදං ගණණති ව න වචනබ්බතති එතාපි එසව
නො. කපසිසසුව අභිපසිසසුව නිකුගති සීතා භොතිති:
යසො තපො උපත්තපව්වපරිහොගො කපපති, තසො
කපපියං නිකුගති සීතං. යසො පන දුබ්බිවාරණං
තපො උපත්තපව්වපරිහොගොපි න කපපති, තසො
අකපපියං නිකුගති සීතනති වෙදිතබ්බං. න ගොති කිසිවි කපසිස
ගණණං වෙහාසිතනති: එන් වෙහාසිතං වෙ,තත්ති පරණො
පායො, තසො එවං ප්‍රත්තනති කෙවි වදනති. අකපසියං 2
නිකුගති.වච්ඡං උග්‍රණති.වා තං අතිකම්පිතාව වෙහාසිතා

1, ම, වච්ඡ, 2, ම, අකපසිසසුව,

කපපියගණණං. සබ්බසං නිකුගති වෙ සබ්බසං. න කපපිති
තෙසං අතිපායො. කෙවි පන යසො නිකුගති 1 වච්ඡං පරිහො
ගොති 2 වෙහාසිතං කපපියගණණං. සබ්බසං නිකුගති
නිකුගති. විනාව උපායං පරිහොගං. විවිධ, තසො න තෙහා
කිසිවි කපපියගණණං වෙහාසිතනති ප්‍රත්තනති වදනති. ආමි
කානං වා පත්තනාගතති ඉදං සීතං හන්ථනොපි සො යෙව
හොති කතා ප්‍රත්තනං. සෙවි පන තෙහා අසුදුරු පරිවෙනනො.
ආරම්භො දෙතති, පරිහොගං. විවිධති මජ්ඣමණිකපදෙ
ප්‍රලලකම්පිපදෙව ප්‍රත්තනං. කපො හසිපාති: අසුදුරු පත්ත
නාගතො හරිතො. කපිතිපසිසමනති: ආලොකනසිසපරි
කමං. මසුබ්බිසාදිති වා ති: එන් තපො ගතිකමසුවිසාදිති
පරිවෙනනො අසුදුරු වෙ සීතං විවිධති වදනති. ජානපිති:
හොජනසාලාදිතං ජායාපි. පසිසපද්ධතිකතනාති: ගෙන
පරිවෙද්දං අතිකතනා. ජායාග ගත 3 ගතවිසානං ගෙන
නාම තොතිති අතිපායො. මසෙහිතපිති:එන් සෙව අසුදුරු
මසෙහා තත්ති, මහං අතිවිසිතා ගතනො. විවිධති වදනති.
කිනාසාති: තෙහ වච්ඡනා කිතාය. උපතිගතපං ධිපපට්ඨා
සෙබ්බා පව්වපෙස පසිසසුවිති: සෙව උප්පසනො අතිබ්බං.
එතං භිරුද්ධං, ඉදං ගතනො අපරිව න විහාසෙහිතනති වෙහා
සයං උපතිගතපං යපෙති, අසුදුරු වා යපෙති, එතං උප
තිගතපං යපෙති: තෙහා උදයං පරිහොගංයො සෙබ්බා
පව්වපෙස පරිහොගං, තෙහ වච්ඡනා ගතිතතො අකපපිතනති
ප්‍රත්තනං. පතිපොනාසං අසමනාහරණෙනා පානෙහිතන
නති ඉදං. නිරපෙකතනා වද්‍රසනපරනති වෙදිතබ්බං. තසො
පතිපට්ඨානො සුතෙපි 4 ගතං ගුප්තං ජෙහිතනකාය විග නිර
පෙකතනා වෙහා යෙවෙත් පමාණතති වෙදිතබ්බං. අසනාසමො
වනාසාති: අත්තති අවිජ්ජාතඋත්තරමුත්තංවිමොරොවතං.
සකියා ප්‍රත්තනං. පෙසසපිසොනො නාම: අත්තතන පරි
හොගො. ගතවතාති අත්තනො ආගතෙ සිලවතො. පව්වො
අසුදුරු න පසිසිලය, දුගකානමි සිලවතො යෙව පරිවො
ගො න පසිසිලය, අත්තනො කාරානං මහපටිලාභවයං පව්වො
සිංහතනො. ඉති යපාරා අනුසුදුරුතනා දුගකෙති ව අප
රිවචනතනා පසිසිලය පරිහොගො පරිහොගංයො. ඉතෙව
සෙහ පරිහොගො=ඉතිපසිසොනො. පරිහොගතනො දුකම්පිතො

1, ම, නිකුගති. 2, ම, පරිහොගො. 3, සි, 1, 3, ජායාග
ගතවිසානං. 4, ම, සුතෙපි

විසුද්ධියා අභාවතො ඉණං ගතෙති පරිභොගො වියාති අපේඛා, කාමොති: සිලවතොති ආදිතා වුත්තමෙවත්තං කාරණං තෙවන පට්ඨමෙති. විවරං පටිභොගෙ පටිභොගෙති: කායො මො, වේරි, මො, වේරි පටිභොගෙ, පුරෙකතන: පෙ: පටිථිමො සොමෙසු පට්ඨ වෙකිකකිකති සමපෙකො. තපා අසකෙකාපනතන ගපා වුත්ත කාලවිසෙසවසෙක එකමො දිවසෙ වතුකකිකතුං තිකිකිකතුං විනාකතුං සකිං ගෙව වා පට්ඨවෙකිකවකිකං. සමයං අපට්ඨ වෙකිකතොව අරුණො උගතවස්ති, ඉණිපටිභොගෙධ්වං න නිමිසිති: එත්තං “තිගෙයා ගං මයා විවරං පටිභුත්තං, තං යාව දෙව සිතං පටිභොගාය : පෙ: හිරිකොපි න පටිච්ඡාදනතං, තිගෙයා ගො මයා පිණ්ඩපාතො දුරිභුත්තො, අපො නෙව දවා යා”ති ආදිතා සවෙ අතිත පටිභොගපට්ඨවෙකිකණං. න කපරය, ඉණපටිභොගෙධ්වං න නිමිසිති වදන්ති, විමංඝිතකිකං. සෙතාසනමි පටිභොගෙ පටිභොගෙති: පට්ඨමෙස පට්ඨමෙස, එවිමපන අසකෙකාපනතන පුරෙකතනාදිසු පට්ඨවෙකික කිකිකං, තං කෙවියා වුත්තතගෙනෙව සත්තං විසුද්ධතුනති ඉධ විසුං න වුත්තං.

සතිපට්ඨසන්තාති: සතියා පට්ඨගහාවො, පටිගහණං පටිභොගං ව පට්ඨවෙකිකකිකියා පට්ඨගහාවො සුජ්ජති, පට්ඨවෙකිකිතාව පටිගහණවකිකං පටිභුඤ්ජිතකිකං වාති අපේඛා, තෙනෙවගා: සතිං කාමාති ආදි. එවං සපනපිති: සද්ධි විසුපි යානෙසු පට්ඨවෙකිකණං සුත්තං, එවං සනෙව, අපර පනාහු: සතිපට්ඨගහාව: සති කෙසල්පටිභොගං පට්ඨගහාවො; පට්ඨගෙති අපේඛා. එවං සනෙවපිති: පට්ඨග සජ්ජිති; තං තෙසං මතිඉත්තං. තපාති පට්ඨගසන්තියිකසිලං පට්ඨවෙකිකණං විසුජ්ජති, න පට්ඨගසන්තාව 1 මතෙතන, නහු ව පටිභොගෙ කපරානගං අනාපනති ඉමිතා පාතිමොකික සංවරසිලං වුත්තං, තසම පට්ඨගසන්තියිකසිලයං පාතිමොකික සංවරසිලයං ව නො විසෙසෙති. වුත්තන: පුරිමෙසු තාව තිසු පට්ඨමෙසු විසෙසො පාකාවොඥාව, සිලානපට්ඨමෙස පන ගපා වතිං ආතො රුකකිමුලෙ ගොපිතෙ තසං එලාතිපි රකිතාති ගෙව ගොන්ති, එවමෙව පට්ඨවෙකිකණං පට්ඨගසන්තියික සිලෙ රකිතෙ තපාවිබඳුං පාතිමොකිකසංවරසිලමි තිසු නනා නාම ගොති. සිලානපට්ඨගං අපට්ඨවෙකිකිතා පරි භුඤ්ජනතං සිලං නිජාමං පාතිමොකිකසංවරසිලමෙව

1. ම, සමතව.

සිජ්ජති, පට්ඨගසන්තියික සිලං පන පට්ඨගහණසු 3 ආදිසු යාව අරුණං නිතා අපට්ඨවෙකිකතං සොව සිජ්ජති. පුරෙ හත්තං හි අපට්ඨවෙකිකිතාව සිලානපට්ඨගං පටිභුඤ්ජනතං අනාපනති, ඉදමෙතෙසං නානාකරණං, එවං පට්ඨගසන්තියික සිලයං විසුද්ධිං දෙයොති: තෙනෙව පසමෙතන සබ්බං පි විසුද්ධියො 1 දෙයොතං වතුබිබ්බාති සුද්ධිති ආදිමො, තෙව සුජ්ජති එතායාති=සුද්ධි. ගපාධමං දෙතොව සුද්ධි=දෙතාසුඛි. වුත්තා නයොපි වෙත්ත දෙතොය එව සහිතො දුට්ඨකිකං. මුලා පනතිතං 2 පන අතිකමුකාපටිභුඤ්ජ 3 දෙතො. අධිව්තානපිති වෙත්තා සංවරොච්ඡුසුඛි=සංවරසුඛි, ධිමෙතන සමෙත පට්ඨගානං පටි ගෙවති එව සුඛි=පටිගෙවතිසුඛි, වතුසු පට්ඨගෙසු වුත්තවිධිතා පට්ඨවෙකිකණව සුඛි=පට්ඨවෙකිකණසුඛි, එස තාව සුඛිසු සමාස තගො, සුඛිමිනෙත්ත 4 සිලෙසු දෙතො සුඛි එතොයාති=දෙතො සුඛි, සෙසෙසු පි එතෙවගායො, “හ”පුනෙවං කරිත්තං”ති එත්ත එව තති සංවරගෙදං සත්තායාන, පනාසාති: වජ්ජෙතො; අනමාති අපේඛා. දුතබ්බට්ඨන දුගං, තං ආදියන්ති=දුගාද. අන භුඤ්ජනෙසු සෙබ්බත සබ්බා පටිභොගාභාවතො අනුඤ්ජනෙසු ගෙව ව පටිභොගසබ්බාවතො හිකමුති පටිභුඤ්ජිතකික පට්ඨගා ගතවතො සත්තං. ධම්මදුගාදසුත්තං වෙත්ත සාධක නති: “ධම්මදුගාද මෙ හිකමෙව ගවථ මො ආමිසදුගාද, අපි මෙ තුගෙත්තසු අනුකම්පා හිතති මෙ සාවකා ධම්මදුගාද හිතෙත්තං නො ආමිසදුගාද”ති එවං පට්ඨගං ධම්මදුගාදසුත්තාඤ්ච එත්ත එතොයා අපේඛා සාධකං. අමිතරාගානං නමො පට්ඨගහණය පට්ඨපටි භොගෙ සාමිගාවො තෙව, තදුගාවෙත විගරාගානං තෙව සාමිගාවො, ගපාරාපි 5 පටිභොගසබ්බාවතො. තපාති තෙ පටිකකුලමි අපටිකකුලාකාරණෙත අපටිකකුලමි පටිකකුලං කාරණං තදුගාවෙති වජ්ජෙතො අපුඤ්ඤාපකිකතාකාරණ පට්ඨගෙ පටිභුඤ්ජනති, දුගතානඤ්ච මනාරථං පටිභුජෙතති. තෙතාන: තෙ හි නාණිනාස් දසදුපා අතිනගතා සාමිගො හුමා පටිභුඤ්ජනති. යො පනායං සිලවතො පට්ඨවෙකිකපටි භොගො, සො ඉණපටිභොගං පට්ඨතිකතො ආනණ්ණ 6 පටිභොගො නාම ගොති. ගපාති ඉණාසිකො අත්තනො රුචියා ඉවතිතං දෙතං ගතතුං ත ලගති, එවං ඉණපටිභොගසුද්ධතො

- 1. ම, සුඛියො. 2. ම, ජිත්තමුලාපනතිතං. 3. සි, පටිභුඤ්ජව.
- 4. සි, 1, සුඛිමෙතෙසු. 5. සි, 1, 3, ගපාරාපි, 6, ආනත.

රුපිසෙ රුපිසසංඝේති: සත්තනතං වදති. රුපිසං වෙතා පෙතිති: පරසත්තනං. 1 නිකායනිකායෙවද්දිනා - දුක්ඛානුච්ඡේදා වා කප්පිතවද්දිනා වා වෙතාපෙතනායාපි එකෙවනපෙතාති ඉදංකාමො වුත්තං. න හි රුපිසෙ රුපිසසංඝේදී අරුපියං වෙතාපෙති, නිකායනිකං පාවිත්තියතාති අදිත්තසිතො පාලියං වුත්තනාති අතා: සොතිති අදි. නායානුලොමනාති එතාසම්භිදායො: රුපිය සංවොහාරො නාම න කෙවලං රුපියෙත රුපියපරිවත්තන මෙව, අප්ඨො "අරුපියෙ රුපිසසංඝේදී රුපියං වෙතාපෙති" යි වුත්තනායා අරුපියෙත රුපියවෙතාපෙතමපි රුපියසංවොහාරො නාම හොතිති එකසම්. පසෙකපි රුපියෙ සති රුපියසංවොහා රොසෙව හොතිති අයමිත්ථො අවුත්තනාපි විඤ්ඤායතිති. අරුපියං නාම දුක්ඛාවච්ඡේදකපටියවච්ඡිති. එතෙතෙතන රුපිසපෙතනාති: එතෙත අනෙතන රුපියපෙතනාති අයං අනෙතා ගතෙතවෙතො, එතෙතා රුපියපෙතනාති වා පාඨො වෙදිතවෙතො. එතරුපිය පෙතනාතිපි පිඨනාති. තථාපි එතෙතා රුපියපෙතනාති අයමෙව නෙතා ගතෙතවෙතො. කපටියවච්ඡිතා කපටියවච්ඡිතො කාය වික්ඛායෙපි තාව නිසංසංගිකං හොති, දුක්ඛාවච්ඡිතා දුක්ඛාව චච්ඡිත්ථො කායවික්ඛායෙ කසමා න හොතිති අනිකංගිකංගිකං 2 අභිපායො. ඉදං 3 සිකාපදං: පෙ: අරුපියෙත ව රුපියා වෙතාපනං සකියං වුත්තනාති සම්මතං.

ඉධාති: ඉමසම්. රුපියසංවොහාරසිත්තාපදෙ. නාමාති: කායවික්ඛායසිත්තාපදෙ. අනෙතනාමාති: කායපිච්ඡිතායෙව. පුත කපටියභාවං තෙතුං අසංකල්පනායා නාමා අකප්පි පො නාමාති වුත්තං. න සකියා අනෙතම උපායොති කප්පි යො නාමාති ඉදං පඤ්චන්තං යෙව සහගමිතොනං අත්තරෙ පරිවත්තනං සකියං වුත්තං. ගිහිති පත ගතො අත්තනො සත්තනං නාමා දිත්තං සප්ඨකං කප්පනාති ඵදනාති සකියා අනෙතම උපායොති කප්පියො නාමාති පත ඉමි නාම පටිග්ගතිතරුපියං අතිශ්ඤ්ඤායමි 4 තෙත වෙතාපිතා කප්පියභාගමිති සකියං නිසංගිකං පරිභුඤ්ඤායං. න වට්ඨිති සිද්ධං. යෙ පත පටිග්ගතිතරුපියං අතිශ්ඤ්ඤායමි තෙත පරිවත්තනං කප්පියගතො. සකියං නිසංගිකං පරිභුඤ්ඤායං වට්ඨිති වදනාති, තෙතං න සකියා කෙතපි උපායොති

- 1, ම, වදති. 2, ම, කපාය. 3, සි, ඉමං.
- 4, ම, අතිශ්ඤ්ඤායමි.

කප්පියො නාමාති ඉදං න සුඤ්ඤායමි පසනතං එවං වදනාති: යසමා නිසංගිකාවච්ඡිතං අතිශ්ඤ්ඤායමි උපරුපරි අඤ්ඤායං අඤ්ඤායං යෙව කතං, තසමා පරිවෙදනායො ඉධ නිසංගිකං අවච්ඡිතං න සකියා අනෙතම උපායොති කප්පියො නාමාති වුත්තං. පරිවෙදනායොසෙව ඉමෙ ඉමෙ ඉමෙතොනං පසනතං ව පත්තසාමිකානං දිත්තෙත කප්පියො හොතිති ව න වුත්තනාති. යදි පටිග්ගතිතරුපියං අතිශ්ඤ්ඤායමි, වෙතාපෙතං කප්පියගතො. 1 සකියං නිසංගිකං 2 වට්ඨිති. එවං අනෙත ඉධාපි අවච්ඡිතවච්ඡිතං ගතොති: සකියං නිසංගිකං කසමා න වට්ඨිති, යො පත රුපියං උග්ගතිති: පෙ: පතෙත ව පත්තසාමිකානං දිත්තෙත කප්පියො හොතිති ඉමිතොපි පටිග්ගතිතරුපියං අතිශ්ඤ්ඤායමි වෙතාපිතං. 3 කප්පියගතොපි සකියං නිසංගිකං පරිභුඤ්ඤායං න වට්ඨිති සිද්ධං. යදි තං නිසංගිකං පරිභුඤ්ඤායං වට්ඨිතං, ඉමෙ ඉමෙතොනං පසනතං ව පත්තසාමිකානං දිත්තෙත කප්පියො හොතිති න වදනං. අපඤ්ඤා පසනතං එවං වදනාති: යදි සකියං නිසංගිකං හොති රුපියපටිග්ගතං කසමා න වට්ඨිති, තසමා තසමා යථා වට්ඨිති, තථා දසං නතං ඉමෙ ඉමෙතොනාති අදි වුත්තනාති. දුක්ඛපනත සද්ධොසෙවති ඉමිතා පඤ්චනෙතම සගගමිතොනං නි කප්පනාති දසෙති. තත් කාරණොන: ඉමෙත සමපටිවිතිතනාති. අපි ඉමෙත සමපටිවිතිතනා රුපියපටිග්ගතකා නාම අකප්පියො හොතු සෙසානං පත කසමා න කප්පනාති මඤ්ඤා මානො පුච්ඡති: කසමා සෙසානං න කප්පනාති. කාරණොන: ඉමෙත අතිශ්ඤ්ඤායමි. පත්තනං කප්පියවච්ඡිතාවෙපි සමපටිවිතිඉමෙත නිසංගිකාවච්ඡිතො අතිශ්ඤ්ඤායමි තෙත ගතිත පතොනො සකියාවෙපි න කප්පනා. යදි හි තෙත සමපටිවිතිත ඉමං සකියාවෙපි නිසංගිකං සියා, තෙත කප්පියෙත කමෙත අරාමිකාදිති ගතොති: දිත්තපතොනා රුපියපටිග්ගතකං යථෙතො සෙසානං වට්ඨිති, අපඤ්ඤා පත ඉමං 4 සමපටිවිතිත ගතිතපතොනාපි යදි සකියං නිසංගිකං, සෙසානං කප්පනාති වදනාති. එවං සනෙත ඉමෙත අතිශ්ඤ්ඤායමි තෙත සකියං, සකියං අතිශ්ඤ්ඤායමි තෙත එවමෙව වට්ඨිති. දුක්ඛාපිතොනාති: ඉමිතා රුපියසංවොහාරො තෙත 5 කතොති දසෙති. අමඤ්ඤායං පත මමමාති: යසමා තෙත 6 රුපියසංවො

- 1, ම, හොති. 2, ම, පරිභුඤ්ඤායමි. 3, ම, වෙතාපිතං. 4, ප, 1, 3.
- 5, උ, 5, අනෙත, 6, සි, 1, තෙත.

භාරමතනමෙව් කතං, න-මුලං ආවර්ථිතං, තසම, චිත්තං
කම්මවසෙත සබ්බස්ස නිසංඛිතාලංකාරා පට්ඨාය අසංකුලං,
වට්ටිති. ඉමස්මිං යෙව් ච අපේ පට්ඨායං දයෙත්තො, මහා,
සුමමසෙත්තං කිරාති ආදිමං. අපේ පත දුබ්බවාරිතතානි,
ඉමිනා තෙවලං ගිහිසත්තකසාවෙන සිතෙ දුබ්බවාරිතතානි,
වුත්තං, න රුපියසංවේශාරාපජ්ජනං, තසම රුපියසංවේශාරා
භාවෙතො සො පසන්නා නිසාදිත්ථං 1 න සන්නාති තසං න
කප්පති, අනිසංවේශාරි අසංකුලං කප්පති, අනිසංඛිතයොව
ච අසංකුලං කප්පියභාවදයනතත්ථං මහාසුමමසත්තං කිරාති
ආදිවච්ඡිති උද්භවාති. සබ්බස්ස නිසංඛිතී 2 ඉදං ච අසංකුලං
කප්පියතො තෙවලං සබ්බස්ස පරිවත්තනාවං සංඛාරං වුත්තං,
න පත විනාසකම්මවසෙත සබ්බස්ස නිසංඛිතාවං. ඉමස්ස ච
අත්ථස්ස අප්පිකාසුරෙත්තාති ඉදං වචනං සාධකතාති වදන්ති,
රුපියපට්ඨකභණ්ණරුපියසංවේශාරාපජ්ජ යෙත ඵලකතමෙවකතං,
තෙත තත්ථ තත්ථ වුත්තතයෙත්තව නිසාදිතබ්බං, යෙත පත
පට්ඨකතිතරුපියෙතෙව් සංවේශාරා කතො, තෙත කප්පි
නිසංඛිතවත්තං, න සිද්ධං දුක්ඛාරං. “අභමසන්නා නාතප්පකාර
කං 3 රුපියසංවේශාරාදං සංපජ්ජ”නති ඵලමෙව නිසාදිතබ්බං,
ඉමස්මිං සික්ඛාපදෙපි “අරුපියෙ රුපියසංකුලං ආපතති දුක්ඛ
වත්තං”ති ආදිත්තකස්ස අවසානපදෙ අනාපතතිතා වුත්ත
තො කප්පියවච්ඡිවසෙතෙව් ඉදං නිසං වුත්තතාති නිසුපි ගණි
පදෙසු වුත්තං. තෙව් පත අරුපියගණනෙත කප්පියවච්ඡිදුක්ඛ
වච්ඡිතං සබ්බසොති පුරිවපදවිතං කප්පියවච්ඡිදුක්ඛව
වච්ඡි 4 වසෙත වුත්තං. අවසානපදමෙව කප්පියවච්ඡිදුක්ඛ
වුත්තතාති වදන්ති, තං න සුජ්ජති, අනාපතතිසෙසිතෙ අවසා
නතතිතෙ සංකුලතාතතං යපෙත්තා වච්ඡිතාත තත්තස්ස අභ,
විතො, දුක්ඛවච්ඡිතා පත දුක්ඛවච්ඡිතො වේතාපතං තෙව
ඉධ න තත්ථ පාලියං වුත්තතාති වචිතමෙත්ත 5 සාධකං. යං
අත්තතො බසෙත පරිවත්තනාති 6 තස්ස වා බාගස්ස වා රුපිය
භාෂො වෙව පරිවත්තනාදොති ඉමානෙත්ත වෙ අසනාති.

රුපියසංවේශාරාසික්ඛාපදං නවමං.

කසම්මකසම්මාපදෙ පාලියං “ජාතාති”ති ඵත්ථ උපබ්භේර
ති අපේ. සුච්ඡි උපබ්භේරතො තත්ත, ඉදං න මනාපතති පුත
1. සි. 1. 3. ම. ජ්ජනං. 2. ම. ජ්ජති. 3. සි. 1. 3. පපකාරං.
4. ම. වච්ඡිතං. 5. ම. මෙත්ත, 6. ම. පරිවත්තනාති.

දුක්ඛං න සෙත්තියාති අනිප්පායො. කසත්තාති: පරතණ්ඩස්ස
ගණනං, විකාසස්ස නාති: අත්තතො ගණිතස්ස දුක්ඛං. තෙතාසං
ඉමිනා ඉමං දෙගිති ආදි. යෙමා කසිතතනාම පරස්ස කප්පිතො
ගතිතං වුච්චති. විකාසිතසුචි පරස්ස ගපේ දිත්තං. තසම
සබ්බසාසු තොති පරතණ්ඩං අත්තතො ගප්ඨගාං කප්පො
ගොති, විකාසිතසුචි අත්තතො ගණිතං පරතණ්ඩගාං කප්පො
ගොතිනාති වුත්තං. යදි ඵලං පාලියං “යෙතා 1 කසිතසුචි
තොති විකාසිතසුචි”ති 2 වචනං “අත්තතො ගණිතං පරතණ්ඩං
ගතං පරතණ්ඩං අත්තතො ගප්ඨගා”නති කසමා චුරිත්තනාති ආත:
“ඉමිනා ඉමං”නති ආදිවච්ඡිතානුරූපතාති පනාති ආදි. ඉමි
නාති ගි සකසන්නතං වුත්තං. තදනුරූපතො පාලියං පඨමං
අත්තතො ගණිතං දෙසිති: න කසම්මකසංකුලරූපතො,
තං හි විපරිතතො පරපත්තකගණනං පුරෙත්තනාති සිතං. කාමං
සෙසංකුලතෙතෙව් ඉමං දෙගිති වදන්තො විසංකුලතාති තොති,
සඤ්ඤාදෙසවිතිපාතස්සාපි පත අභාවං දයෙත්ත 3 කාමො
මාතරං පත පිතරං මාති ආත විසංකුලතාති න තොති 4 ඉදං
විසුං විසංකුලතං සංඛාරං වුත්තං. අසංකුලං කිසුචි අවචනා ඵලං
වදන්තො අසංකුලතං විසංකුලපති නාමාති ආත: අසංකුලතාතං
ඉමං දෙගිති වදන්තො විසංකුලතාති අසංකුලං කිසුචි අවචනා, ඉමං
ගණිතාති දිත්තං අසංකුලතස්ස දිත්තං නාම තොති වුත්තං:
සඤ්ඤාදෙසවිතිපාතනාති, නිසෙසා ආපතනාති: අසංකුලත
විසංකුලතාති සඤ්ඤාදෙසවිතිපාතනා කප්පියතො පතති සබ්බාගා
තිසෙසා ආපතනාතො, ඉදං නාම කප්පොති වදනි වච්චති: 5
ඵත්ථ භූතතාති ඉදං කසමා න කප්පොති වත්තමෙව වට්ටිති.
නිසංගනිතං පාටිකානිසත්තාති: කිසුචි සතිතෙව නිසංගනිතෙ 6
වච්චිවති පාටිකානිසං 7 අසති පත තත්තං පාටිකානිසත්තාති
ඉදං අවංකප්පිතොග්ගත ගණනබ්බතාති දයෙත්තං කිසුචිති
ආදි වුත්තං. පඤ්ඤාතොති අපිආදි සංඛාරං වුත්තං. යං
අත්තතො බසෙත පරිවත්තනාති යෙත ව පරිවත්තනාති, තෙසං
කප්පියවච්ඡිතා, අභගම්මකතා, කසම්මකතාපජ්ජනං මාති
ඉමානෙත්ත තිති අසනාති.

කසම්මකසම්මාපදං දසමං.

කොසිඛමගො දුතිසො.

1. ම. පරතො, 2. සි. 1. 3. ම. විකාසිතං, 3. සි. 1. 3. කුං.
4. ම. කසිතං, 5. ම. වුත්තං.

පහත විශාසය පිළිබඳ හඬකිනාහි: විසඳන බව බලා හඬා, සමාජ විශේෂයෙහි සමාජ නීති රජයක් නොමැති බව පෙන්වා දීම, සංරක්ෂණ දිශාව, "මහතාගේ ස්වරූපය පිළිබඳව" ගැනිති විම, නිතිය"හි ආදිපස - සමාජයේ වුවද, "ව්‍යාපාරයේ ව්‍යාපාරය" ව්‍යාපාරයේ නිතියේ අදහස්වලට වෙනස්වීම්, "පරමාර්ථය" ව්‍යාපාරයේ නිතියේ සමාජ නීතිය"හි ආදිපස රජයක් බව.

"න කරාමි න භුඤ්ජාමි ආරා සිඛිකාමි වාට්ඨං,
අපි කෙත නු වණ්ණෙන ගනිතේතොති වුච්චති" යි

ආදිපු කාරණං: “තයං උත්තංසං වණ්ණං” යි ආදිපු පමාණං; “කදු සංඝඤ්ඤා 1 පන මෙ ගහපති ඉමෙ සමණස්ස ගොතමස්ස වණ්ණං” යි ආදිපු ගුණං. 2 “වණ්ණාංගස්ස වණ්ණං හංසති” ආදිපු පසංයා, තඤ්චා ප්‍රතිභං: “තයො පඤ්ඤා වණ්ණං” යි තිති පඤ්ඤා, පමාණං යි. අභිසංකරසංඝප්පාදි, පොතීති: එතඤ්ච මාසානං අභිසංකරසංඝප්පාදි ගණනාතිති වදන්ති, මහෙත්තාප්‍රියාම ජපසතා 3 නා: ශ්‍රීති නෙවි, අභිසංසතාති අපරෙ, තත් පුරමානං මතෙත තිපසනාං තාප්‍රියා වෙනාප්‍රියො එතා මහෙත්තාප්‍රියා නෙවි, උපවිමානං වතුපසනාං තාප්‍රියා වෙනා ප්‍රියො එතා මහෙත්තාප්‍රියා, අභිරයං විමප්පරෙත්තරං පන පසන තාය වතුපුරිකං කුඩුබං, වතුකුඩුබං තාප්‍රියං, තාය තාප්‍රියා සොප්පනාප්‍රියො දෙණං, තං පන මහෙත්තාප්‍රියා වාදසනාප්‍රියො නානත්ති 4 වදන්ති ප්‍රධනං, තඤ්චා තෙත තෙත මහෙත්තාප්‍රියාම උඤ්ඤාකුඩුබාති එතඤ්ච මුරිකං එතාය මුරිකං, තතීයඤ්ඤා නාම ගණනාතිති වෙදනබබං සංඝසමාසංඝසමාසනාති අතිරිකං උඤ්ඤාකුඩුබාපරෙති සංඝසතො, ආලොපස්ස ආලොපස්ස ආදි 5 පනති: එතඤ්ච වසඤ්ඤා සතො තාම මිදකච්ඡාදනාගොති බ්‍රහ්මාස්ත්‍රකතං අභිසංකරං ප්‍රිග්ගතං ආලොපස්ස වතුප්පනං ගප්පමානං වසඤ්ඤං ආලොපස්ස අනුරූපනාති ගණිතං අභිසංකරං මිදකච්ඡාදනං මිදකච්ඡාදනාගප්පමානං දස්සන්ති එතඤ්ඤාකුඩුබං දස්සිතං ඉතරස්ස පිදස්සිතං මෙ ගොතිති වසඤ්ඤා තං තාම වසඤ්ඤා පමාණං න දස්සිතං, මහෙත්තාප්‍රියා දස්සිතං පමාණං ඉබ් පසොති ආත: “පසොදනං” යති: මහෙත්තාප්‍රියා දස්සිතාප්‍රියාකාදානං, ඉමිතා ව පසවං මහෙත්තාප්‍රියා

1. හි, 1. සංස්කෘතය, 2. සංස්කෘතය, 3. හි, සංස්කෘතය.

4. இ, கௌ: ஸாதிங் ப்ரதா:

[illegible]

පහත සිතුවම් පද. පසිම.

දුර්ගමිකයාටද “ගෘහස්ථ පිණිඤාන චරිතී” තිස් පාලිපදයක ගෘහස්ථ ලතිකාබවක්කාන්තා චරිතී අපේක්ෂා වෙදිනමෙකි. නිශ්ශංක අපේක්ෂානාති වෙනමෙක සොපේක්ෂා අභිධානවිපි විජ්ජාන, අපකතතතා, අපකතාචිතතාසෙවි පඤ්චකිකිතා, රිපකතා, අචිතාපෙතිති පාලියාන ච ප්‍රත්තනති තිස්සි ගෘහස්ථ පදෙස්සු වුනා. කෙවි පක අපේක්ෂානාති ඉදං අඤ්ඤං පකතං විඤ්ඤං පෙඤ්ඤං චට්ටති දිස්සානන්ධං වුත්තං, කොපක පමෙතතා අභිධානං න විජ්ජනති වදනති. තං සුත්තං විගදිස්සාති. ගතං පඤ්ච ඵකාසෙව ව දඤ්ඤාලං, කොඤ්ඤාපි, අඤ්ඤාපි අපමෙතතාසෙවති චිතතිමානතතා. නති ඉච්චට්ටිසං පඤ්චස්ස ආපකස්ස විඤ්ඤාමතතාති රාජ්ජි අභිධානං විජ්ජනති සකතං වත්තං, ඵකා

1. ම. ලහනි, 2. සී. 2. මහන, 3. මු: සම. පනොනා වා ජිනු
හොනි, 4. සී 1, 3, වරහනිති, 5. ම. බිකින,

කපාය අභාවයෝ නි සාරණො පටෙවතබ්බො. තපො, ගෙව ව උච්ඡ්රණො උදකෙන සමන්තොපි අසමන්තොපි සත්තා භනාප්පිකො ටෙවොති කෙවි ආවරිතො වදන්ති. ගොසල්කම් කිකෙ ව "අනුජාතාමි භික්ඛවෙ උච්ඡ්රණ"නති එන් නිසුරි අසම්පදෙසු අවිසෙසෙන වුත්තො: උච්ඡ්රණො සත්තාභනාප්පිකොති. සසං කතං තීරාමිසමෙව වට්ටනිති: එන් අපරිත්තො විතුං පටිග්ගතිනම් 1 කරණකමෙස පරිත්තොටො, කපො අපනෙත්ථව අත්තනා කතනති ගෙවතබ්බො.

කාමඋච්ඡ්රණාණිගතනි: අග්ගිනා දංඛිථ උච්ඡ්රණො 2 කාමඋච්ඡ්රණා කතපාණිතං. කොට්ඨිගඋච්ඡ්රණාණිගතනි: වුද්දු වුද්දකං ඡිද්දිනා නොටෙවොති නිප්පදිනා පක්කො ගෙභුගොන 3 සකසටං පාණිතං, තාදිසං ව කසටං අබ්බොභාරිකත්තා, තං සුත්තනති වුත්තං. සිසොදකොති කතනි: මුක්ඛපුපාති සිසොදකෙ පක්ඛිපිතා අමුද්දිනා ව 4 පුප්පරිසෙ උදකගෙන සති තං උදකං ගෙභවො පටිත්ථ කතපාණිතං. බිරං. පක්ඛිපිතා කතං මුක්ඛපාණිතං සාමාන්යාපිකනති: එන් බිරං. පක්ඛිපිතා පක්කතෙලං කසමා විතාපෙ වට්ටනිති වෙ, තෙපෙල පක්ඛිගතබිරං. තෙලමෙව ගොති, අසුදං පන බිරං. පක්ඛිපිතා කතං බිරගාමං. ගණ්ණනිති ඉදමෙත්ථ කාරණං. ගද්දි එවං බණ්ණිකකරවටි බිරං. පක්ඛිපිතා කාරොනති, තං කසමා වට්ටනිති ආහ: වණ්ණිකකරං පනාති ආදි. තන් බිරපෙලපිකනති: බිරපෙණං ගොසප්පරාදිසං. දංගොනෙතන සත්තමිසං කිරිබද්දිසං නාමාති ආදිනා ඉගාරාතිපි අනුද්ධාරවසෙසන වුත්තාති. මික්ඛපාණිති: 6 අපකාමිනොපතත්තා, වකතාති, 7 විරූපාතිති අනෙක, දුක්ඛවට්ඨිනම් අනුපට්ඨමං ආතං වසං අනුසංඝතත්තා වසොදස්සනති වුත්තං. බිලාපි කානම් ආභාරන්තං එරතුං සද්ධොතං සප්පිආදිතං ගෙසල් නාමෙන අනුසංඝතත්තා ගෙසල්පාදිසත්තන වුත්තං. පටිත්ථ ගතනෙතො පටිත්ථ සති පට්ඨමෙසන වුත්තත්තො පටිග්ගතිග ගෙසල්පාති දුග්ගද්වසොතො පටිත්ථ පුප්පරිගතවටි සති පට්ඨමෙ ගෙව පරිභුඤ්ඤානබ්බොති, න ආභාරන්තං, ගෙසල්පාතං පටිග්ග භවත්තා ත වදන්ති. මාරවාදපානකමාපෙසුති: ගොවාරස්ස 8 නවාසකසද්ධා කාට්ටිඋකෙසු. කසමෙ පක්ඛිගතාති නාති අත්තනො 9 භාවං පරිච්ඡන්ති, තසමා බුද්ධාගතබ්බොතිති වුත්තං.

1. ස, 4. 2. උච්ඡ්රණො 3. ග, 4. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

සුඤ්ඤානොද්භවාරන්තං මහෙඛ්ඤානබ්බොතිති අනෙක, අවිසෙස නිති: ඉදති මිත්තං අප්පෙකාගාරණිකං න ගම්මිකාති, බාහිරපරි භොගන්තං ගම්මිකාති 1 විත්තං උපාදෙතිති අනෙක. තෙතෙ වාහංසපිඤ්ඤානෙලඤ්ඤා වසඤ්ඤා මුද්ධාති නෙලං වා අබ්බසුද්ධා වාති ආදි. එවං අබ්බසුද්ධා පටිග්ගතිති වදන්ති. "සුචෙ විත්තං සත්තකං එතෙත පටිග්ගතිතං අවිගතං ගොති, පරිභුඤ්ඤා පන න වට්ටනි"ති එන් මෙඤ්ඤා පාදුරා පරිතිනො, එවං පනත්ත පාදුරා වෙදිතබ්බො: සපෙ විගතං සත්තකං එතෙත පටිග්ගතිතං අවිගතං නොති, සත්තාගා තික්කමෙ විතනම් අනාපත්ති, පරිභුඤ්ඤා පන න වට්ටනිති. අසුද්ධා: 2 පන සද්දුප්පාදොනෙති න සංගල්පිති, ගණ්ණපදෙපි ව අගමෙව පාදො දස්සිතො, තන් විතනම් අනාපත්තිති: සපා අසුද්ධා සත්තකං එතෙත පටිග්ගතිතං, සත්තාගාතික්කමෙපි 3 නිත්තංගිතං න ගොති, පරිසත්තකතොවතො, එවමිදම් අවි ගතත්තො උග්ගසාධාරණම් වෙතිබ්බොගාගාවතො 4 නිත්තංගිතං න ගොතිති අධිපාදො.

පරිභුඤ්ඤා පන න වට්ටනිති: භික්ඛුනා පටිග්ගතිතත්තා සත්තාගාතික්කමෙ ගස්ස කස්සාපි භික්ඛුභුතා පරිභුඤ්ඤා න වට්ටනි, පටිග්ගතිතප්පිආදීතං පරිග්ගතස්ස සත්තාගාවතෙව පරිච්ඡන්තත්තා. නාති පටිග්ගතත්තා සත්තාගාවතං සත්තාති කාරකං පරිභුඤ්ඤානබ්බොතිති නි වුත්තං. ගණ්ණපදෙසු පන තිසුපි ඉධ පාදස්ස පරිග්ගතාවං අසලලකම්භො: පරිභුඤ්ඤාපන න වට්ටනිති ඉදං අනෙකාසත්තාගෙව පරිග්ගතං සකිංස වුත්තනති සසුද්ධා විත්තාගාගාවතො: පරිභුඤ්ඤා න වට්ටනිති එව මෙත්ථා වුත්තො, නො න ගෙභවබ්බො. ආවුසො ඉමං නෙලං සත්තාගාවතං පරිභුඤ්ඤා තුච්ඡනති ඉමිනා ගෙව පටිග්ගතිතං, ගෙවඅනෙකා සත්තාගෙ ගෙව පරිග්ග විත්තාගාවතං දංගොති. සංගො ආපනාති: පාදම් නාම උච්ඡින්නං සාධාරණත්තා අනාපත්ති වුත්තා. ඉදති පන එතෙත ඉගාරස්ස විත්තාගාවතො: උග්ග සාධාරණතා නිවර්ති විගතාගාදිසං සුත්තා සිංග, තසමා එන් පටිග්ගතිතස්ස සත්තාගාතික්කමෙ එත්තං ආපත්තියා ගව තබ්බනති මඤ්ඤානො නො පටිග්ගතිතං වට්ටනා පටිග්ගතස්ස ආපත්ති, උදාහු ගස්ස සත්තකං ජාතං ගස්සාති සුචිති. තිත්තංගි

1. ම. ගම්මිකාති. 2. සි 1. 3. අසුද්ධා. 3. ම. නිත්තමෙත. 4. ම. අවිතිබ්බොගාගාවතො,

ඉදං අවිද්‍යානික වුද්‍රව්‍යයෙකි. ආපරිකවල 1 පාවිද්‍යා පනතිං සකිං වුතං. ආණ්ඩුකා ආපරිකවල වුද්‍රව්‍යය. එකමෙව. එකමෙව ඉමිතා වුද්‍රව්‍යයෙකි. දුකතා, දිනි ඉදං පරාමිකය. පිමෙවනිකානි: සිලිං ගාලං ව පනතිකානි. ආපනිතා බහුතං එකතෙකු අතිදිසති. "ආවුසො මය"නි ආදිස ගණිකාමයාය එවං වුසනවි නෙතෙව දිනතානා. අනාපනති අමනාසා සනාතින උපප්පාං ගණිකානි ඉදං සාමෙණරසාපි දුකං දිපපති, තමා කියමාපි පාලිං. 'ගිහිකුසා සාමං විවරං දයා'ති වුතං. තමා අනුපාලන කාලෙ දයාපි උපසම්පන්නාලෙ යෙව අවිද්‍යානානා පාවිද්‍යා යමෙවැති වනතබ්බං. 2 අවිද්‍යානානා උපසම්පන්නානා යෙව තෙත් පමාණං, දෙවිති: කුසෙට්ඨා වා කුසෙට්ඨා වා දෙවි. රුකිපාති: නිවාරෙට්. එවමපන දුකුං ත වමවතිති එත් එවං දිනතං ත තාව තසා සනතකතති අනබ්බිතිවිතං පරිභුද්ධි තබ්බතතිදිදිනබ්බං ආහරාපෙත්වා පන වමවතිති: එවං දිනතා තතිදිසත්තා ආහරාපෙත්වා වරවති. වජ්ජිකා දිනතානි: වුත තයෙන අද්ධං අනපෙතෙකින හු වා තසෙට්ඨා දිනතා. ගණිකා ගණනා කාපරනාදිනාති: සකසසුද්ධං විතා ගණනානා. ගණනා අනපාපෙත්වා ආපනතිතා කාපරනාදිනා. විකපනුප පවිත්චිවරතා, සාමං දිනතානා, සකසසුද්ධං, උපසම්පන්නා කොබවසෙන අවිද්‍යානං වා අවිද්‍යාපනං වාති ඉමිතෙත්ව පඤ්ච අබ්බාති.

විවරඅවිද්‍යානසිකිකාපදං පඤ්චමං.

ජලෙඨ පාලියං: "විවරකාරසමසෙ"ති ඉමිතා වායං වුත් ගිහිකුතං විවරකාර 4 සමයතනා විවරමාසො වුසෙතා. අපඤ්ච 5 පන විවරකමකාලො විවරකාරසමසොති වනතුං වවටි. පඤ්චමපි මෙසෙත්වාති: බොමාදිති පඤ්ච 3 මෙසෙත්වා. විත විතට්ඨානං ගත්තංගරිත්වා යට්ඨතති, තසා කුසෙට්ඨා අබ්බිතං. සුතං පවෙසෙත්වා ගෙන 5 ආකාශවනතා සනතාවං සමා දෙතති, තං වෙමනති වුට්ඨං. සංඝනති: යං යං පසොගා තනතුං අනතො සනතකතා විතවිතට්ඨානා පටිලඛිමෙව

1. ම. කබ්බං. 2. ම වෙදිනබ්බං. 3. ම: පරිභුද්ධිතබ්බං. 4. ම. කමි. 5. ම අමෙසුද්ධි. 6. සි. 1, 3. අනෙ තෙත්ව,

ගොතිති ආහ: දිසෙතා: පෙ: විසෙති නිග්ගහිතං පාවිද්‍යානිකති පාලියෙට්ඨි ඉමිතා ව අබ්පාදෙත"පටිලාපෙන නිග්ගහිත"නති වුතං. තමා යා ව විවරං විතට්ඨා, තාව ඉමිතා පමාණෙන ආප නතිදො විතට්ඨාති. ගණනා කපිසෙත්වා: එත් ගත්තවිමයාවන වසෙන. පුරබ්බි වුතනනාසෙන නිග්ගහිතති: දිසෙතා විදුපි මෙතන නිරිතං ගත්තංගෙන ව විසෙති නිග්ගහිතං. ගෙනෙත්වාති: අකපටිතතනවාසෙන. කපෙට්ඨි දුකතවනති: පටිලෙදෙ පරි ලෙඨෙදෙ දුකතවං. තෙදරබ්බාදිති: 1 ආදිසෙදෙත අවිද්‍යානා, බ්බාදි 2 නතිතං. කපෙන සිතා: ගෙට්ඨා අබ්බිතබ්බතති එත් පවිත්ඨා විතට්ඨානං අබ්බිතතතිකමෙව ගොති, පුත අබ්බිතාන නිවිතං තත්ථි. සමෙ පන පරිලෙඨදං දෙසෙත්වා අනතරතනර අවිතං ගොති, පුත අබ්බිතානබ්බතති වදනති. පමෙවනසොති: විකපනුපපමාණවිසෙත විසත තතෙන සිතං යෙව අබ්බිතා තබ්බතති අපෙත්වා. විවරතොය විඤ්ඤාතිකපුතතා, අනතුදෙදිසතතා අකපටිතතනවාසෙන වායාපනතුති ඉමිතෙත්ව තිති අබ්බාති මාති: වතිකපායමපන: "විකපෙත්වා" තිත්ථං "විවදා මෙ ආවු සො වායට්ඨාති අකපටියා ය විඤ්ඤාතිතා වායාපෙත්වා"ති 3 අත්තං වත්ථා අපෙත්වා "අකපටිතතනවාසෙන අකපටිතවිඤ්ඤාතිතා වායාපන"නති විසෙසෙත්වා වුතං. තවට්ඨිමපන විසෙසවමතං තෙව පාලිතං, ත අබ්බිතපායං උපලෙඨති. පාලියා: "ඤ්ඤා කානං පමාදිනාන"නති එතතකමෙව අනාපනති: ාර වුතං. අබ්බිතපාය 4 ව සුතතතනවායානං යෙව 5 කපටියාකපටිය ගාලෙත් බහුතා තසො දසි: තා, ත කපටියාකපටිතවිඤ්ඤාති විසෙතති. අකපටිතවිඤ්ඤාතිතා වායාපෙත්වාති ව විසෙසෙත්වා වදනෙනන අගතොම කපටිතවිඤ්ඤාතිති විසුං ත දසිතං තමා විමෙසිත්වා ගෙනතබ්බං.

සුතතවිඤ්ඤාතිකිකාපදං ඡඤා:

ගතම "කියමිමනං අනුපදෙප්පසා"ති ඉදං තසා තතතබ්බාකාරමතතදසනං, දුතං පනෙත් අබ්බං ත ගොති, සුතතවිඤ්ඤාතිකමෙව ආපරිකවල තතා. තෙතෙව පදගාප තෙට්ඨ: "තසා වමනෙත්වා ආහතා වා විසිතං වා අපිනං වා කපෙත්වා, පමෙසෙති දුකතවං, පටිලාපෙන නිග්ගහිත"නති

1. 3. ම. බ්බාදි. 2. සි. 1, 3. වායාපෙත්වාති. 4. ම. තවට්ඨා. 5. ම. මෙව.

සුභතච්ඡිකාකාරමෙව දසෙකතො ආපනති වුතො. මොතිකථා
 කථාංවපි වුතො: "හික්කුතො පිණ්ඩපානදුකමිකෙන තං
 කිංකරිතං හොති, සංව පන තෙ තස්ස චමතෙන විවරයාමි
 කාතං හත්තො සුභතං ගතෙතො ජිකමපි ආයතං වා විජානං
 වා අප්පතං වා කපොතොති, අථ තෙසං පයොගෙ තික්කුතො
 දුක්ඛං, පටිලාගෙන කිංකරිතං හොති"ති.

ආයතාදිසු 1 සභනුසු ආකාරෙසු ආදිවිති තසො ආකාර
 2 සුභතච්ඡිකෙන චිකා න සකකා කාතුනාති ආහා: සුභතච්ඡි
 කාදාකාරමෙව දසෙකතීති. සුචිකාතාදසො හි ආකාර
 3 චිකාපි සුභතච්ඡිකෙන සකකා කාතුං. සෙසමෙත්ථ උතො
 නමෙව. අසුභතකප්පලාචාරිකානං භානනවාදෙ, උපසඤ්ඤාමි,
 විකප්පමාපජ්ජනවා, විචාරයං අනුද්දාසිකතා, තස්ස චමතෙන
 සුභතච්ඡිකා, විවරයා පටිලාගොති ඉමානෙත්ථ වග්ගාද
 අභිගාති.

පෙසකාරසිකාතාපදං සන්ධං.

අට්ඨමෙ අසමමානකතීනාති: දසාහානාගතපදෙ අසමම,
 හත්ථං. පඨමපදසංඝාත: දසාහානාගතපදසං. නාති දිවසාතීති:
 තෙසු දිවසෙසු. උපපජ්ජසංඝාත: සංඝසංඝාතො වා ගණසො වා
 උජ්ජනං අනන්තො යෙව වා උපපජ්ජනං. පඤ්ඤාමිතො
 එත්ථ වස්සං වසන්තස්ස සංඝස්ස පඤ්ඤාමිතො පුබ්බෙ උපතනමි
 අවෙකච්චිවරං පඤ්ඤාමිතං විකප්පිතං ගතිතං අවෙකච්චිවරපරි
 භාරමෙව ලග්ගති. උජ්ජනං අනන්තො යෙව උපතනං වෙ
 පඤ්ඤාමිතං උපතනමෙව අවෙකච්චිවරපරිභාරං ලග්ගති, න
 තසො පුබ්බෙත දඨබ්බං. සංඝාතාගතකතීනා: බලමසව ඤාදිසි
 තං බලුප්පතනසංඝාතතනං. ආපොච්ඡිකච්චිවරනා: ආපොච්චි
 දිනකච්චිවරං, ඡට්ඨිතං උපතනච්චිවරයං එකාදසමො අරුණො
 විවරකාලෙ උපාතීති ආහා: ඡට්ඨිතො පට්ඨාසාති ආදි.
 නිව්චරමපිත: පට්ඨාතච්චිවරදස්සකාමුඛෙන සබ්බමි අභිජරක
 ච්චිවරං වුතං. අථ විචාරමාසෙසු අත්තෙකච්චිවරං නික්ඛිපිතා
 වට්ඨති ඉදං කුතො ලභනාති වෙ, විජුං අනුසංඝාතෙපි
 ඉතෙමිං සංඝාතපදෙ විවරකාලසමයො නාම: අනන්තෙ
 කසිනෙ වස්සානස්ස පට්ඨමො මාසො, අන්තෙ කසිනෙ පඤ්ඤ
 මාසාති වදනෙතො, තතිසකසිතසිකාතාපදෙ අකාලවිවරනාමි

1, ම, දිසු. 2, 3, සි 1, 3, ආකාර.

අනන්තෙ කසිනෙ එකාදසමාසෙ උපතනං, අන්තෙ කසිනෙ
 සන්තමාසෙ උපතනනාති ව වදනෙන අනු දුසුතමෙව හො
 තීති වදනාති. අභිකප්චචිතපමාසෙන ගතෙතඛිකතී ව
 කෙවි. ඉදං පිඨකසිනාදිසිකාතාපදෙති තස්ස තස්ස විවරයා
 ලබ්බමාතං පටිලාරං ඉතෙව උපසංඝරිතො දසෙකතො: ඉති
 අභිජරකච්චිවරයා දසාහපසිකාපොති ආදිමාන. අනන්තෙ
 කසිනෙ එකාදසදිවසාධිතො මාසො, අන්තෙ කසිනෙ එකාදස
 දිවසාධිතො පඤ්ඤාමාසාති අන්තෙව පාසො ගතෙතඛිකා. කෙවි
 පනෙත්ථ කාමපඤ්ඤා "දසාහපරමං අභිජරකච්චිවරං බාජර
 කබ්බි"නාති ඉමිතාච සිසො, අට්ඨාපතනිවසෙන පන අපුබ්බං
 විග අන්තං දසෙකතො සිකාපදං ඝට්ඨනාති පාසං වට්ඨා දසදිව
 සාධිතො මාසො, දසදිවසාධිතො පඤ්ඤාමාසාති පාසං ගති
 තඛිකතී වදනාති, තං හ ගතෙතඛිකා, තස්ස පමාදපාඨතො,
 නාති දසාහෙන අසච්චතොත කතතිගතෙමාසිපුණ්ණමාන විවර
 කාලතො පුබ්බෙ දසදිවසා අධිකා හොතීති, එවං හි සුඤ්ඤිතවානා
 නාගතං සත්තිගතෙමාසිපුණ්ණමිතනි වග්ගබ්බං. මොතිකථා
 ථංවපි: "පට්ඨාරණමාසස්ස පුණ්ණපකඛිපඤ්ඤාමිතො පට්ඨාන උප
 තනස්ස විවරයා තිබාතනාලො දසිකා හොති"ති වට්ඨා: "කාම
 මෙව දසාහපරමං අභිජරකච්චිවරං බාජරකබ්බනාති ඉමිතාච
 සිසො, අට්ඨාපතනිවසෙන පන අපුබ්බං විග අන්තං දසෙකතො
 සිකාතාපදං ඝට්ඨ"නාති පාසො දසසිතො, සොපි පමාදපාඨ
 යෙව. පුණ්ණපකඛිපඤ්ඤාමිතො පට්ඨාතාති ව වුතනො: තත්ථව
 පුබ්බාපරිවරොසොපි සිය. ඡට්ඨතො පට්ඨාතාති හි වග්ගබ්බං.
 එවං හි ඤීති දසාහපරමසිකාතාපදෙනව සිකිනාති සකකා වග්ගං.
 ඉමෙමෙව ව පමාදපාඨං ගතෙතො හදන්ත බුබ්බතොවරිතෙන ව:

"තස්සවංසිකච්චිවරස්ස කසිනෙ තු අනන්තෙ,
 • පටිභාජරකමාසොව දසාහපරමො මිතො.
 අන්තෙ කසිනෙ තස්ස පඤ්ඤාමාසා පකාසිතො,
 පටිභාජරා මුතිනෙදන දසාහපරමා පතාති"

වුතං. අවෙකච්චිවරකාලෙ උපතනතො අවෙකච්චිවර
 සදිසෙති වුතං. පඤ්ඤාමිතං උපතනං අනවෙකච්චිවරං දසාහ
 අතිස්සාමයතො විවරකාලතො පුබ්බෙතෙව ආපනති හොති.
 න විවරකාලාතිකතම, තස්මා විවරකාලාතිකතමෙ පුත ආපජ්ජි
 තබ්බාය ආපනතියා අහංවං සකිං අනවෙකච්චිවරෙ අනවෙ
 කච්චිවරසඤ්ඤි අනාපනතීති වුතනනාති තීසුපි ගණිතපදෙසු

වුත්තං. විකල්පානුපාතවිමර්ශනාං අංචිකවිමර්ශනාං අනන්තාං අනන්තාං, දසානානානාං නානිකානාමාපිප්පුණ්ණිකාං උප්පාදානාමා, අනඛිට්ඨික අවිකල්පිකා, විමර්ශනාලාභිකා මොති ඉමානෙත්ථ වරුනාදි අඛිකාති.

අංචිකවිමර්ශනාපදං අඛිමං.

තවමෙ “අනන්තසර”ති: අනන්තර අනන්තර | සාරාං එත්ථ එකස්සාති වා අනන්තරසරානි ලබ්බොහංගෙර භොවර භාමෙ; තෙනාහ: අනන්තානාමෙති. පාට්‍රියං: “චිත්තවිකල්ප”ති ඉදං ගම්මං විහාරෙ වසනාං අනන්තසරෙ විමරං 2 නිකම්පිකු තසො අඤ්ඤාත්ථ වසනො සක්ඛාය වුත්තං. තත්මං හි විහාරෙ 3 අනන්තසරෙ විමරං නිකම්පිකු වසිතුං අනුඤ්ඤානං තඤ්ඤා විප්පවාසො නාම නිසොති. දුබ්බල වොදා: දුච්ඡාදා වොදා විප්පවාසො වා. දුච්ඡාදානං එව “දුබ්බවිමරං”. “පඨමඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විමරති”ති ඉමස්ස විහරෙහ උපසම්පජ්ජාති උච්චිතබ්බෙ උපසම්පජ්ජාති උච්චිතො. “යො පඨමස්ස කාතස්ස ලාභො පටිලාභො”ති ආදිවුත්තං, එං සක්ඛායානාඋපසම්පජ්ජාති ආදිසු 4 විසාති. ආදිසංඥාන අනාප්‍රචිතං වා පසාදායනාති ආදිසං සඛනසො දඨබ්බො. උපසම්පජ්ජාති: උපසම්පජ්ජාති අත්ථාන, වසිකාති: අඛිකා වසිකා. “යෙන ගස්ස හි සඛිකො දුරඨ මපි ව තස්ස ත”නාති වචනසො ඉමස්ස: පඨමානං සඛිකොති වුත්තං. තත්ථ ඉමස්සාති: උපසම්පජ්ජාති පදස්ස. නිකම්පෙස්සාති: එකපෙස්ස. එතනාදිනා ව පුරිමිකාය උපසම්පජ්ජාති විහරෙනො සක්ඛං වුත්ථවස්සෙත ආරඤ්ඤානෙසු සෙසාසෙසු විහරෙනො සක්ඛං සක්ඛානමාහං නිවිමරෙන විප්පවසිතුං අනුඤ්ඤානං හොති. අනන්තකසීතස්ස හි විමරමාසෙ විප්පවාසො ත වට්ටි, අත්ථාන කසීතානං ගෙව අසමාද්චාරස්ස 5 අනුඤ්ඤානං තෙවි පන අනන්තකසීතානාමෙ විමරමාසෙ අසමාද්චාරො ලබ්බාති නි වනා බ්‍රහ්මා පසඤ්ඤානා, තං ත ගහෙතබ්බං. ව්‍යඤ්ඤාති විමරණනා: උපසම්පජ්ජාති ආදිවිමරණං. නස්සා පිති: “වුත්ථවස්සාන”නාති ගහෙතපදස්ස. වුත්ථවස්සානානි ම නිද්ධාරණෙ සාමිවචනං. තෙනාහ: එවරුපානං හිකුක්ඛං අඛි

1. ම. අනන්තර. 2. සි. 2. විමරාති. 3. සි. 1. 3. තත්මං විහාරෙ හි.
4. මු: සම: ආදිසු හි. 5. ම. අසමාද්චා.

නන්තරෙති. අනන්තසරස්සාති: එත්ථ එවරුපෙසු හිකුක්ඛාති බ්බං. පටිලාභාපදානාමාපිප්පුණ්ණිකාං පටිලාභෙ පටිලාභාපදානාමා නාම වෙලෙඛිකානාති වදනාති. තං ත ගහෙතබ්බං. අපරිකම්පිකස්ස පන භාමස්ස පටිලාභෙන බිහසරුපවාරෙනා පටිලාභ එතො 1 ලෙඛිකාසො පටිලාභාපදානානාති ඉද මෙත්ථ සක්ඛිකානං, තෙනෙව පිප්පුණ්ණිකා වුත්තං: “අත්ථවසි තත්මස්ස පටිලාභෙ පටිලාභාපදානාමා”ති. සඛිකාපදානාමා: හාමා හිවුඛිකානාහොති. සඛිකාපදානං. හං පටිලාභෙදං නාමාති: තං පටිලාභෙදං පටිලාභෙදං කාමා; ඉදංගෙව විහරෙහොති මතෙත වුත්තං. 2 එත්ථාපි අනන්තසරාදිනං උපවාසෙ සිත්තං එතං ලෙඛිකානං දුඤ්ඤාති: මිතිතබ්බාති 3 මජ්ඣිමනිකානා වදනාති. තෙනෙව මජ්ඣිමනිකානාපදානං: “විහාරස්ස හි භාම සෙව උපවාසං නිකරිතං උච්චිතං ලෙඛිකානානං අනන්තා මිතිතබ්බ”නාති වුත්තං. සඤ්ඤානුසංගිකාති: ආරොපිතෙත ආවර්තධනුකා පඤ්ඤානුසංගිකාමාහං. නාසො නිසො මහං: පිදහති: තත්ථ තත්ථ වුද්ධාමහං: පිද්ධාති. වුද්ධාමහොති ඉමිකා ඉමස්සාපි සික්ඛාපදස්ස අඛිකාපදානාති අඛිකා දීපෙති. සාසඛිකානාති සඛිකානාති: වොරානං නිවිමරෙනාදිදස්ස තෙන සාසඛිකානාති සමිතාති. සාසඛිකානාමා 4 ගහෙති: වොරෙහි මුද්දානං ගහෙවුද්දානානොවිගහාදිදස්ස තෙනා සක්ඛාති වචලවගහාති අත්ථා. සමෙ පටිලාභානාති ආදිනා වුත්තංගෙව එත්ථ වොරෙතබ්බෙත විහාරෙහි. යත්ථ හි පිඤ්ඤානාති ආදිනා ගාමිකපාමාහංගෙව විහරෙනාදිදස්ස. සාසඛිකා සප්පටිගහෙමාහාති: එත්ථ සාසඛිකා වා සප්පටිගහං වා සාසඛිකා සප්පටිගහං වා හොතු, වට්ටි ගෙව. පාට්‍රියං: “සියං ව තස්ස හිකුක්ඛො කොවිදෙව පටිලාභො තෙන විමරෙන විප්පවාසො ජාරණාපරමං තෙන හිකුක්ඛො තෙන විමරෙන විප්පවාසිකබ්බ නාති” ඉදං අනන්තසරෙ විමරං නිකම්පිකු තත්මං විහාරෙ වසනාස්ස අඤ්ඤාත්ථ ගන්තාති ඉමෙ සති විහාරෙනා බිහි ජාරණං විප්පවාසො අනුඤ්ඤානො. වසනානාමා හි අඤ්ඤාත්ථ ජාරණං විප්පවාසො වුත්තං, ත තත්මං ගෙව විහාරෙ වසනාස්ස.

1. සි. 1. 3. එත. 2. සි. 1. 3. දුඤ්ඤා විහරෙහොති මතෙත වුත්ත නාති පාඨො ත විජ්ජති. මරමාසොතිකෙ මජ්ඣිමනිකානානං මතෙත පන ඉති පාඨොපි එත්ථ දිස්සති. 3. සි. 3. විහිතබ්බං.
4. මු: සම: මාග්.

මුසාවාදෙහි ව නිමිත්ත කර තුමුවෙහි. තසයා යො සමු
 ජාතං මුසා වදනි, තසයා තනතිමිත්තං. තංගෙතු තපාවතො
 පාවිත්තියං ගොතිති. එවමෙත් අසෙසසු ව ජ්දිසෙසු අසො,
 වෙදිතෙබ්බො. විසංවාදෙහි එතෙතාති=විසංවාදන, වෙත,
 තිප්පායමසපවත්තං විත්තං; තෙතාත: විසංවාදනාපිත්තං
 පුරතො කතොති. වදනි එතාතාති=වාවා, වචනසමුපාපිකා
 වෙතො, තෙතාත: මිව්වාවාමාපෙ:වෙතොති. පසෙදගතො
 වාමාති: අතෙකසෙදගිනො. එවං පසිමපසෙදන සුමවෙතො,
 පෙ:කපිතොති. වෙදිතබ්බොති ඉමිතා ඉදං දිපෙති: සුම
 වෙතො වා සුමිසෙදො වා සුමිවිසෙදොති වා මුසාවාදෙ තාම ත
 ගොති, විසෙදොතිසා සෙදොති ව සතිතා තං සමුපාපිකා වෙතො,
 මුසාවාදෙති. වක්කුමසෙත අගතිතාරමමති තති: වක්කු
 සනතිසිතෙත විසෙදොතිතෙත අගතිතාරමමති. 1 කාණ්දිතං
 තිණං ඉද්දිතං සමප්පත්තපිසංගාහකතො වුත්තං: තිති ඉද්දි
 සෙති එකාබ්බො මිස කතොති. බුත්තං විජ්ඣතිති ආදිසු මිස
 වක්කුතා දිට්ඨතාති අයං වොහාරො ලොකෙ පානපොති ආත:
 බලාපිසෙතෙව ගසෙතොති. අවිමංසිතොති: අනුපප්පිකිතො,
 අනුපපාසෙතොති: අවිමංසිතොති. 2 ජලිතොති: අසෙසසු තො,
 දුරුසකුමං සොපජනා ගතොති: දුරුසකුමං යොපෙතො තත්
 තිසිදිතො ගතොති අතිපායො. ගතොති ගතිසංගිති: තපෙති
 සනතිවිතං කතො වුත්තො මුසාවාදද ජාතො. තෙති පත
 කෙළිං කුරුමාතොති වුත්තො එවං වදනො දුබ්බාසිතො
 ආපජජනි වදනති, තං ත ගතෙතබ්බං. ජාතිආදිති යෙව 3
 දසති අතොසවස්සිති දවකමසතො වදනොසු දුබ්බාසිතො
 වුත්තං, වුත්තං වෙතං:

තිනුක්කවෙති උක්කවිතං තිතං වා ජාතිආදිති,
 උජ්ඣං වා විසෙසසුපසෙත වදෙ දුබ්බාසිතං දවාති.

විතෙතන ථොකතරහාවං යෙව අගතොති බුත්තාවු යෙව
 ගතොති වුත්තො ගාමො එතෙතෙති ආදිතාපි මුසාවාද
 ජාතො. මාසෙසුතාති: උපතෙසු. විසංවාදන 4 පුරෙකාරො,
 විසංවාදනවිතෙතන ගමනං වතිත්තොමො, තසයා පුත්තලකං
 විසෙසසුපසෙතොවාති ඉමාතෙත් වෙදොති. උත්තර
 මුත්තං බමොරොවනත්තං මුසා හගතොසා පාරාජිතං, අමුරි

- 1 සි. 1, 3, අගතිතාරමමති. 2, ම. අවිමංසිද්දිතො,
 3, ම. ගෙවති 4, සි. 1, 3, පෙති.

කෙත පාරාජිකෙත අනුබංසනත්තං සබ්බාදිසෙසො, සබ්බාදි
 සෙසෙත අනුබංසනත්තං පාවිත්තියං, ආචාරවිපත්තියං දුක්කවං,
 ගො තෙ විතාර වතතිති ආදිපරිසංගා උත්තරිමිත්තං
 රොවනත්තං පටිවිජානනකං මුසාගතිතෙ පුරුමයං, අපටි
 විජාත 1 නාකං දුක්කවං, කෙවලං මුසාගතිතො ඉම
 පාවිත්තියං වුත්තං:

මුසාවාදසිත්තං, පදං පසිමං.

ප්‍රතිසෙ කණ්ණකපුත්තො අමතං වදනා කණ්ණකපු
 විජ්ඣනො මිස ගොතිති ආත: "බමසනති"ති විජ්ඣනති 2
 පසිංසෙතති: අතිහවති. බොධිසත්තො තොති සමංසො
 ගොතිති: තොති සමංසො තොති තොති තොති තොති තොති
 අසොසිති අසො: අතිතෙත් වක්කුමාවෙති; තිති 3 කා
 ලවතිවිජාත දා වක්කුමාවොසො: සෙසුතොසනති,
 තොති තොතිවෙතො: සිතොති. පුරුමය 2: අමතං ඉදති
 අසෙසසු. තොතිරුතො දවාති: උපත්තොදකිතො 4 දොති.
 සුමෙති පතිවිසිතාරපසෙදං පුත්ත අපරි පසෙතති: පුරුම
 උජ්ඣං තොතිමුමං සිත 6 අරයා තෙ 7 පසෙදං පුත්ත තමං
 යෙව අපරි පටිවෙතොති: 8 තොතිමුමාවොසො සමපතොති පසිමං
 ගුමියං පතිවිසිතතෙමිපසෙදං පටිවෙතොති 9 පුත්ත "ගුමියං
 පතිවිසිතති වුත්තං ගොති. සිවිලකංගිති: සට්ඨකිති.
 සුමෙති: අට්ඨපත්තියං. තවිජ්ඣනමමති: වසිතිතමං.
 කොසිකාගමමති වා පාසංසංකාරිකතමං. ගමමුද්දන
 නාති. අමුලුපසෙසො: වෙතෙව ගතොති අවිද්දනගතො. ආදසෙදො
 යො මිති ත වක්කුමාවෙති ගතොති අවිද්දනගතො. ආදසෙදො
 ත සබ්බලුපපුපාදනවොකලුපහාගාරාදිවෙතෙව පටිතො
 පිණිකතො ගතිතො. ගතො සංපතුණා ගොති, සො රුක්කවි
 දිවො එතෙතොති එත් පණ්ණාතිති ජාතොති. "ගත මෙප්පෙති"
 වෙතො ගොති, ආපත්තියා කාසෙතොබ්බොති: පාවිත්තියං
 කාසෙතොබ්බො, උපකොදිමිත්තමිසංගං අතිවිකොලාදිපදං
 පාලියං ආතෙතසු යෙව සබ්බතිතො: මොරොසිති: ආදිතො

1. සි. 1, 3, අපටිජාතනකං. 2. මු. සම: විජ්ඣනති 3. ම.
 කුමා. 4. උපත්තොසනර. සි. අපරි. 6. ම. පතිවිසිත.
 7. ම. ගුමි. 8. 9 සි. 1, 3, පතිවිසිතො.

පත කෙතවි පරිශ්‍යයෙහි පාලියං අනාගතතා දුක්ඛං වුත්තං. හය්‍යාධිපාසනාති: සුරිමපදංගං අනුමිතරණං. පාලියං අවුත්තනපි ජාතිආදීති අනෙකාසවච්ඡිති පරමබ්‍රහ්ම, පාලියං සත්තංගං වච්ඡිනං අනිසුද්ධාවතො යථා දුක්ඛං, අනෙකා කමෙතාය පරමබ්‍රහ්මවදනායායි දුක්ඛාසිතමෙවාති ආවිදිති වදනති. සබ්බසත්තාති එත්ථ වචනත්ථිජානනපසාධනා නිරවජ්ජනනොපි ගණනබ්බං. අනුසංසතිපුරුකාරිකාය ධර්මා වදනායා විතතංග ලුහුපරිවත්තිතාවතො අනතරා නොපෙ උපානෙනපි අනාපනති. යං අනෙකාසති, තංග උපසම්පන්නො අනිසුද්ධපදෙසෙන ජාතිආදීති අනෙකාසනං, මං අනෙකාසතිති ජානනා, අත්ථපුරෙකකාරිකාදිනං අභාවොති 1. ඉමානෙත්ථ ඊතොපි අභිනාති.

බමසවාද සිත්තාපදං සුතියං.

තතියෙ ගණිතං ජාතං එතෙසසති= "ගණිතයානං, බමමනනනති: රහොයංසද්ධං. ගත්ථපරාමාසදිවසෙන මත්ථ කමපනො" කලහො ජාතො එතෙසසති="කලහජාතා", අනා පතතිගාමිකං විරුඬිථාදග්ගං විවාදං ආපනනාති="විවාද පනනා", විගහසංවුත්තනිකා කථා=විගහාතිකපථා, පිංසතිති පිසුණා; වාචා; සමගෙන සංගත අවිග්ගසුත වගෙන හිසෙන කපොතිති අපෙඨා, පිසුණො එවිපෙසුද්ධං. තාය වාචාය සමනතාගතො පිසුණො, තංග කමමං=පෙසුද්ධං. පිසුණාමස සුද්ධකරණවාචනති ඉමිතා පත පිසුද්ධකරණතො පිසුණාති නිරුත්තනසංගත අත්ථං වදනති. ඉබ්බපි "දසති ආනා රෙති පෙසුද්ධං උපසංගරති"ති වචනතො දසවිධඅණකාස වච්ඡවසෙනව පෙසුද්ධං උපසංගරනනංග පාවිත්තියං, පාලි මුත්තකානං වොරොති ආදිතං වසෙන පත දුක්ඛවමෙවාති වෙදිතබ්බං. අනෙකාසවච්ඡිග්ගං පත පෙසුද්ධකරං තංග කිරියං වචනං වා පිගකමසංග උපසංගරනනංග කිංචොපි ඉමිතා සිත්තාපදෙන ආපනති ත දිස්සති, තථාපි දුක්ඛවෙ නෙත්ථ ගවිතංගනති වදනති. ජාතිආදීති අනිසුද්ධපදෙසෙන අනෙකාසනංග හික්ඛුන්හා සුත්වා හික්ඛුන්හා උපසංගරණං, පිගකමසංගඬුතිපාංගසු අසද්ධකරතා, තංග විජානනාති ඉමානෙත්ථ නිති අභිනාති.

පෙසුද්ධක සිත්තාපදං නාමියං.

1, ම. අභාවනාති,

වතුපෙඨ ඵකපනාති: අනුපසවනෙනග සබ්බං සුරිමවසඤ්ජ නෙන සදිසං 1 පච්ඡාච්ඡඤ්ජනනති: රූපං අතිවිමනති එත්ථ අතිවිමසද්දෙන සදිසං වෙදනා අතිවිමාති එත්ථ අතිවිමසද්ධං වදනති. අනවරසමුත්තොති: අවිමනතිනො අනවරපුත්තො. අනව රාහුබ්බ 2 ඤ්ජනසමුත්තො පදනති: විගතතිඅනංග පදමාන, විගතතිඅනමෙව පදං ගතොති. පඨමං පදං පදමෙව, දුතීයං අනුපදනති වුත්තං. එතං පදනති: ගාථාපදං අකාය වදනි පදගණනාති: ගාථාපදගණනාය. අපාසුත්ථිකාති: සබ්බං අනපෙඨො. රූනති බසානොති: එත්ථ අනුනාමිකා අනාම වසෙන වුත්තො. අංගොපබ්බසං රහ්මතං කතංග වෙදි තබ්බං. නෙතාග: රූකාරිමනනමොති. එත්ථ ව 3 රූපං අතිවිමනති ගණ සාමගණරුති වුච්චමානො: සවෙ රූතාරං අවිමා: රූභුති රහ්මං කතො වදනි, අංගො ගණිතං නාමිතොති, තංගො අනාපනති එවඤ්ච කතො: වෙදනා අතිවිමාති එත්ථාපි අතිවිමසද්ධමසනනෙනව ආපනති ගෙ තිති වෙදිතබ්බං. එසන ගොති: එකමෙවකකිරං වත්ථා ජාතං. "මෙඤ්ජුබ්බසමා ධර්මො"ති වුච්චමානො හි මකාරමනනමෙව වත්ථා තිවම්ති. "එවමෙඤ්ජු ත"නති ආදිසුත්තං ගණාසුමානො එකථා වත්ථා ඩිඬුති වෙ, අනිකපෙරන පාවිත්තියං. අපරිපුණ්ණං පදං වත්ථා සිසෙ අනුච්ඡඤ්ජනෙන, පසෙදු ඵකං පඨමපදං විරුක්ඛිති, දතියෙන අනුපදෙන පාවිත්තියං. අනබ්බසුත්තං සමාදිට්ඨිසුත්තං මහාවෙදලං ව ධර්මසංගපජිතා ගාසිතං. අනුමානසුත්තං මහාපොඤ්ඤානපෙරෙන. වුලුච්චවෙදලසුත්තං ධර්මදිත්තාය වෙරියා ගාසිතං. පච්චකවුත්තාසිතමපි බුබ්බාසිතෙසංග සමනං ගව්ඨති. අධිකපාතිසංගොති: පුරුබ්බ මග්ග 4 ගා සංග වුත්තං ධර්මසංගාරුහ්මා අධිකපථං සකාය වදනි ඉදුතිපි "අථාපි 5 දිපිතො තාම තිලිසිතා ගණනති මසෙ"ති 6 එවමාදිකං සංගාරුහ්මා අධිකපථාවචනං ගණනබ්බතති වදනති. පාලිනිසංගොති: "මග්ගපි චජ්ජිතතමා"ති එව මාදිකා පාලියං ගෙව ආසනො. විචවමුපති 7 සිසිතනති: තිබ්බා ඤ්ජුපතිසිතං. විචවතිසිතං පත සාමඤ්ජනො ගණනබ්බතති

1. සි, 1, 3, සද්ධා, 2. සි, 1, 3, වසඤ්ජ, 3. සි 1, 3, ගත්ථ,
4. සි, 2, මාගධි, 5. ම. යථාති, 6 මසෙ, සි 2, විචව,

ආහ: කිසිකොටිති ආදී. ඵෙථරයාහි: තාගසනතෙත්ථයාං.
 භෙග්ගකොටිති පකරණංති. අකමරණ වාමෙති අකමරකම
 රෙ ආපනති පාවිතතිරයාහි වතනෙබ්බ "අකමරා වාමෙති
 අකමරකමරාස ආපනති පාවිතතිරයාහි" යි පාලිං වුත්තං.
 අනුපසම්පෙයනනා සද්ධං. ගණිතනායක අභාපනති: අනුප
 සම්පෙයනනා සහ නිසිදිත්වා උදෙසං ගණනායක අභාපනති
 වුත්තා දුෂ්ඨකමු නිසිදිත්වා: පෙ: ගණිතො අභාපනති
 එත්ථ මිසුපි සීපෙසු නිසිදිත්වා වා උපසම්පෙයනනා ගණිතො
 ගණනායක අභාපනති යෙව. උපමාරං. මුසුදිත්වා: පරි
 පරිදන්තො වාදසහත්ථං. මුසුදිත්වා, නිසිදිත්වා වාමෙති
 ගණනායක උපමාරං මුසුදිත්වා නිසිදිත්වා අභාපනති
 සෙව පත දුරෙ නිසිදිත්වා වාමෙති මිසුං සලකෙතො,
 ගණති, ආපනති යෙව. එසො පාදෙ නාගවජ්ඣති: පුබ්බ
 පගුණො යෙව පච්ඡ: අසරනායක න ආගවජ්ඣති. තා එවං
 ගණති එකතො ගණනායක අභාපනති. ඔපාදෙති: සද්ධා,
 කපෙති, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව. අනුපසම්පෙයනනා, වුත්ත
 උක්කමං. 1 බමුං පදසො වාමනො, එකතො ගණනායක
 ඉමොත්තං නිති අවහාති.

පදසොධමසිකපදං වතුත්ථං.

පසුමෙ පිසුත්ථානාති: නිත්තනනා, ගාගවජ්ඣනාති:
 රොදන්තා. තද්දිං වත්ථිතිදසානං වා. තෙතං කුමො
 පාතිතනති පුච්ඡාමසෙත කපිතනා තත්ථි මුත්ථාදෙ. තෙවි
 පත සසෙදගවසෙත වචනං මුත්ථා නාම තතොති, තසමා එවං
 වුත්තනති වදන්ති. අභාතිකං අභාතිකාති: යං එතෙසං ත
 කපති, තං තෙසමෙ ත කපතිති අපිපාසෙත අභිනතො.
 දිරතනතිරතනාති: එත්ථ වචනසිලිඨතාමසෙතන දිරතනග
 ණං කතනති වෙදිතබ්බං. නිරතනං හි 2 සහවසෙ උබ්බා
 තෙ දිරතෙත වතනබ්බමෙව තත්ථි දිරතනගණං. මිසුං ත
 පයොජෙති 3 තෙතෙවහ: "උත්තමං දිරතනතිරතන"නති
 ගගටා ආමසෙත්ථානං සබ්බගණනං නිරතන පටිපාටි
 අද්ධති. නිරතන 4 තිරතනදසානත්ථං වා දිරතනගණං 5

1. ම, උක්කමංධමං. 2. ම, තිරතනද්ධි. 3. ම, ත යොජෙති.

4. ම, නිරතනරං. 5. ම, ගණගණං.

තනං. තෙවලං හි නිරතනති වුත්තෙ අද්ධත්ථ වාසෙන
 අනතරිතමි නිරතනං ගණනායක, දිරතනමිසිටිං. 1 පත
 නිරතනං වුච්චමානං. තෙත අනතරිතමෙව නිරතනං දීපෙති
 සයනං. සෙසා, සයනති එත්ථාති: පෙ: සෙසාති ආහ: කොසෙසා
 රණසමිච්ඡානති ආදී. කොසාති යමො උභයමි පරික්කතිතං
 තසමා. පසුමති ජදනති: ඉඨං තසිලාසුධාතිණපණ්ණො
 තෙති පඤ්ඤා ජදනති. වාමුත්තනවසනාති: පතුණ්වසන
 දිසෙධිගසුට්ඨෙවො වසිත්තසෙත්ථ ගසගනෙබ්බං. එතුටො
 රොති: වලසුත්තවාරයා එකතං සනිතං වුත්තං. සනතබ්බං
 වා වතුයාලං වා එතුටො. තොතිති සවිතො. උපමිත
 ලෙත සබ්බ අසංඛං භිතතිසසාති: ඉදං වුලාස අබ්බත
 රෙ සසිත්වා පුත තෙතො සුරිදරන නිත්තිමිත්වා භිතතිඅත
 රෙන ගෙට්ඨිතලං පරිමිතුං යොගෙයි උපරිමිතලෙත
 අසමිච්ඡිතනිතෙ සෙසාසෙන අභාපනති වුත්තා. යථා පරි
 මිතුං අසකුසෙතය, තථා සමිච්ඡිතනිතෙ අභාපනති
 නත්ථිති දසානත්ථං වුත්තං. ත පත සමිච්ඡිතනිතෙ අභාපනති
 දසානත්ථං. තෙමිඨාපාසාදෙ සබ්බගණනා අභාපනති
 ඉදමි තාදිසෙ සෙසාසෙන ගෙට්ඨිතලෙ සතිරයාම
 අභාපනතිපසසිතබ්බං. 3 සිතාති තං නිවාරණත්ථං වුත්තං, ත පත
 උපරිමිතලෙ සතිරයාම අභාපනති දසානත්ථං. නානුපමාරොති:
 යත්ථ බහි තියෙණ්ණං කත්වා උපරිමිතලං ආරොහනති, තාදි
 සං යනිතං වුත්තං. උපරිමිතලෙයි ආරොහිතෙති නිපජ්ඣනායක
 අභාපනති: අභාපිතො ජදනබ්බතනොති වුත්තං. සෙසාසමෙයි
 පෙතාති: යථා කාරෙන. අබ්බිකුබ්බසෙ සෙසාසෙතන: එත්ථ
 අබ්බිකුබ්බං නාම යත්ථ එතං පසං මුසුදිත්වා නිසු පසංසු
 හිතායො බබ්බා තොනති, යත්ථ වා එතංමිං පසංසු හිතං උඨ
 පෙත්වා. උපොසු පසංසු උපබ්බං උපබ්බං කත්වා හිතායො
 උඨාපෙතති, තාදිසං සෙසාසතනති නිසු පසංසෙදසු
 වුත්තං. ගණිතපදෙ පත අබ්බිකුබ්බසෙති ජදනං අසංසිත 4
 අසමපනකුබ්බසෙති වුත්තං, තමි පො ත සුත්තං. වාම
 සබ්බාමො 5 නාම එතොතං උපරි වාමුරුපෙති කතසසිසාමො
 වුච්චතිති වදන්ති. පටිසංකප්පය බහිගෙහි එත්ථ යමිං
 පසෙස පරිකෙට්ඨො තත්ථි, තත්ථා පරිකෙට්ඨපාරකපාදෙසෙතො

1. සි, 2, දිරතනාවසිටිං. 2. මු. සම. අද්ධෙත. 3. ම, පසසබ්බා.

4. සි, අද්ධෙත. 5. මු. සමං සබ්බාතං.

බසිගෙන අනාපතිය යවයි දර්ශන. අපටිගමන නිව්‍යාන
 මාරෙති එන් මෙරුක විවර්ධනවනනාසු මහා 1 ව. අනාපතිය
 යථා ආකාශනිකා අනෙතරුකා පමුණෙකෙව ගතකො, සබ්බ
 ගෙවන පමිසිනුං ත සකකා හොති, එව. එකෙතනකො වුසු
 පසෙසු කුඩා නිගරිකා කතං පරිවර්තන බහු පවාර. තාම.
 ඉදං පත තාදිං ත හොතිති අපරිවර්තන බහු පවාරෙති
 වුවෙති. 2 සබ්බගෙවන පමිසිනුං 3: ගබ්බු පවාරෙසු අපරිවර්
 තනනා ආභාසනිකං අනෙතරුකා 3 පමුණෙකෙව ගතකො,
 තං තං ගබ්බං පමිසිනුං. අප කුසො තසු පරිසෙකපො
 අගත 4 සබ්බපරිවර්තනකාති වුතනනාති ආහ: ගබ්බපටිසෙක
 පොසෙව ගිගු පටිසෙකපොති. ඉදංගම සමනතා භික්ඛුනිකියො,
 සකියං වුතනං. වතුසාල 5 වසෙත සනතිවිට්ඨං හි සෙතා
 සෙත ගබ්බපමුණං විසුං අපරිකම්පන මටි සමනතා භික්ඛුනි
 හිතතිසං වසෙත පරිකම්පනං තාම හොති. තනු ව අපරිකම්
 පනත පමුණෙ අනාපතනිති අනිකට්ඨකායං අවිසෙසන වුතනං,
 තසම වතුසාලවසෙත සනතිවිට්ඨං පොතාසන විසුං අප
 රිකම්පනත පමුණෙ අනාපතනිකවොති පො වසෙසන, තසු
 වාදපරිමොචනන් ඉදං වුතනං සමදාන: පො පොසෙකා සගාති
 වෙසා එකවස්දනා ගබ්බපාලිසො සකියං වුතනති. ඉදං
 වුතනං හොති: අපරිකම්පනත පමුණෙ අනාපතනිති යං වුතනං
 තං ත වතුසාලවසෙත සනතිවිට්ඨං හි සෙතාසන, ගබ්බ
 පමුණං විසුං අපරිකම්පන මටි සමනතා භික්ඛුනිහිතති. වසෙත
 පරිකම්පනං තාම හොති. තනු ව අපරිකම්පනත පමුණෙ අනා
 පතනිති යං වුතනං, තං ත වතුසාලවසෙත සනතිවිට්ඨං
 ගබ්බපාලිසො සකියං වුතනං. කිසුරුති විසුං සනතිවිට්ඨං
 එකමෙව ගබ්බපාලි සකියං. තාදිසාය හි ගබ්බපාලිසා අපරි
 කම්පනත පමුණෙ අනාපතනි, ත වතුසාලවසෙත සනතිවිට්ඨං
 යාති. එතාය ව ගබ්බපාලිසා තසු තසු ගබ්බස උපවාර
 පරිවර්දිකා අනතමසො උපොසු පසෙසු බුදුගතිනිති තං
 උට්ඨාපනමිසෙත තාපි පමුණං පරිකම්පනං තාම හොති. වතුසා
 ලසිසාලවසන 6 සනතිවිට්ඨාසු පත ගබ්බපාලිසු 7 උපොසු
 පසෙසු ගබ්බහිතනි තං වසෙතාපි පමුණං පරිකම්පනං තාම

- 1 ම. පමුණමහා. 2. ම. වාරෙති වුතනා. 3. ම. අනෙතරුකා.
 4. ම. ගෙව 5. සි. 1. 3. සාලා. 6. ම. වතුසාලවසෙත.
 7. ම. ලීසු.

හොති, තසමා යං ඉමිනා ලකඛණෙන පරිකම්පනං පමුණං තනු
 ආපතනි, ඉතරන් අනාපතනිති ඉදංගම සනතිවිකාතං. ඉදං
 අපරිකම්පනත පමුණෙ අනාපතනිති වෙසා තසෙව වචනසා අබ්
 පායං පතාසෙතනත යං වුතනංගුමිසං විනා පමිසිනං පමුණං
 සකියං න විනාති. තසු අසුතනතා විගාචනන් සසෙව තසොති
 ආදි ආරථං. ගුමිසං විනා ජගතිසා පමුණං සකියං කපිතනති
 හි ඉමියං වචනසා අගමිසපායො: අපරිකම්පනත පමුණෙ අනා
 පතනිති යං වුතනං, තං විනා වන්දුං ගුමිසං කතෙගහසා පමුණං
 සකියං කපිතනං. සෙව පත උට්ඨවන්දුකං පමුණං හොති
 පරිකම්පනතසිං තං ගමිසිති. ගෙතෙතවො: දසගමුණබ්බාසි
 හි පමිසි පටිසෙකපොසෙව 1 හි ගමිසිති. ගෙතොපි ඉදංගම ව
 2 මතති නිබායං වුතනං: උට්ඨවන්දුකං මටි සමනාති, පමුණෙ
 සසිතො ගෙතෙ සසිතානං ආපතනිං ත හරොහිති. තසොති,
 අනිකට්ඨකායං, පමිසිනං පමාණං වෙතාති: සෙව ජගතිසා
 බිතරිකා ගුමිසං සසිතො ජගතිසා උපරි සසිතං ත පසෙතිති.
 එව. ජගතිසා උපබ්බංගිත පමාණං වෙතා. එතාපාදිසු උපු
 කමෙව දිසං තනු සනතිවෙසිතො පාසෙද එකසාලසගාති
 වෙසො. විසාලසගාතිවෙසාදෙසා වුතනානුසාරෙතො වෙදි
 තබ්බං. සාලපසෙදපනමෙව වෙත් ගෙතොවුතනතො
 විසෙතො. මෙරුක පාසාරං කපරාතනිති එන් පරිසෙකපසා
 ගෙතෙව පරිවෙස්දන දිගබ්බහවුබ්බාසනා දිගබ්බහවු වෙපි
 මෙරුක පාසාරං කපරාතනි, තානු පවාරමෙව හොතිති වෙදි
 තබ්බං. හි ගි ජිදදදනා ගෙතො එකපවාරං හාම හොතිති එන්
 සෙව උපබ්බංගිත දිගබ්බහවුබ්බාසනෙව මනුසා 4 සෙතාර
 පහොතකං ජිදදදනා ගෙතො, තමි වාරමෙවො එකපවාරං හොති.
 හි පටිසෙකපො වෙසෙතාති: පමුණං පරිසෙකපො සකියං
 වදති. සබ්බන් පසුබනතො සෙව ජදනාතං ආගතතො වදති:
 පසුබනනුං අසුබනනෙව ජදනෙති ජගතිනාති. පාලිසො සෙතො
 තාම: "ගබ්බවසනා ගබ්බපටිවස්තනා 5, ගෙවුසෙතන ජගතා
 ගෙවුසෙතන පටිවස්තනා"ති වදනෙතන ගෙවුස 6 වස්තන
 ගෙවුස පටිවස්තනසෙතාසනං: පාචනිසෙසු අවසනං මිස
 තනු දසිතං. "උපබ්බවස්තන උපබ්බපටිවස්තන ආපතනි
 උපබ්බවස්තන"ති වදනෙතන ව උපබ්බවස්තන උපබ්බපටිවස්තන
 සෙතාසනං දුකතවසා ආදිං තනු දසිතං. උභිතනමනරො

1. මු. සම. සබ්බසං. 2. ම. ඉබ්බමෙව. 3. ම. සනතිවිකා. 4. ම.
 සෙසුසානං, 5. සි. 2. ම. ජගතො, 6. 7. ම. ගෙවුසෙතන.

කපේති: යා වන නිවසානි, නාව පුන දිවසෙසි කපේති. දුර්ග්ගසා විසුද්ධාපුරිසසා අගනණං අතිරියා, මාතුගාමෙන සද්ධා, නෙව ගහෙනබෙබා. සෙසං උත්තානමෙව. වුත්තලකිණසා බමමසා ඡත්තං වාමානං පරි දෙසනා, වුත්තලකිණසා ගාමො, ඉරියාපථපරිවත්තනා 2 භාවො, විසුද්ධාපුරිසාභාවො, අපසුගම්සාපරිනානි ඉමානි පතෙත් පසුබසානි.

බමමදෙසනසිකාපදං සත්තමං.

අර්ගම අනන්ත: පරිනිබ්බාණසමයනො අසුද්ධා, කාලො. අතිසබ්බසමානෙනානි: විද්ද හතෙන කිං භූමෙහි අධිගතනම් එවං නිබ්බිඤ්ඤා මානෙන. අනන්තසිකාමානෙන නාපි පුච්ඡිතෙ වා අපුච්ඡිතෙ වා තථාරූපෙ කාරණෙ සති ආරො වෙත්තුං වට්ටගියෙව. තෙනෙව අසුද්ධානරෙන දහර්තිකත්තා උප විදිනො අසුද්ධානරො පේරො ආපුසො උපරිමග්ගත්තාය වායාමො අකාසි, බිණ්ණවො නයා උපවිදිනොති ආහ. පේරෙන ච අත්ති නෙ ආපුසො ඉමිසමි සාසනෙ පතිට්ඨාති පුට්ඨො දහර්තිකු ආම හතෙන සොත්තපනතො අගනම් අවොව. කාරණො අගනම් සුඤ්ඤාපි පටිපත්තියා අමොසභාවදසානෙන සමුත්තෙත්තාය සමපභංසනාය ව අරියා අත්තානං පකාසෙනම් යෙව සුනාපසිකතිසිලගුණනා: සුතගුණං පරියත්තිගුණං සිලගුණං ව. උමමත්තකසා ඉධ අවචනෙ කාරණං විද්ද නන්ත බිත්තවිත්ත වෙදනට්ඨානවපි අවචනෙ කාරණං වුත්තලකිණසා දුර්ග්ගසා ඉතිසද්දෙන වා ආදිඅපෙන්න බිත්තවිත්තවෙදනට්ටෙව සංගණනාති තෙනෙව ව විදන්: විත්තකෙවසාය වා අභාවානි. දිව්ගිසස නානානනා: මග්ගප්ඵදිවිසා සමත්තාගතානං. අරියානමෙව හි උමමත්තකාදිභාවො නත්ති. කිනාලාගිනො පන තමිං සති කිනා පරිභායනානි. තසමා තෙසං අභුතාරොවනපථවියා අතා පත්ති වත්තබ්බා. න භුතාරොවනපථවියා, තෙනෙවගා: භුතා රොවනපථවියා අනාපත්තිනි 4 න වත්තබ්බානි. පුට්ඨො අපි පනාගිති: වහුත්ථාරාජිකෙ අවුත්තෙති. ඉදං ව සිකාපද පණ්ණාසකි: වහුත්ථාරාජිකෙ අවුත්තෙති. ඉදං ව සිකාපද පණ්ණාසකි: ජානනා විනික්කමං න කරොනාති. පුපුරුත්තා

1. ට. සස ව. 2. ම. වට්ටනා. 3. සි. 1. 3. නිබ්බන්ධය. ම. හිප්පිඤ්ඤා.
4. සි. 1. 3. අනාපත්ති.

පන පණ්ණාසකිං ජාතිභාවි විනික්කමං කරොනාති. තෙ ව සමුත්තො ආණ්ඩිතික්කමවෙනනාය බලවිභක්තිලභාවනො කිනා පරිභායනානි දුර්ග්ගසා. උක්කාසපරිවෙජ්දෙන අරිය පුග්ගලො 1 එව සකියා කුසලව්‍යාකතවිත්තෙති විවිත්තනානි වුත්තං. පණ්ණාසකිං අජානනා පන කිනාලාගි පුපුරුත්තා වහුත්ථි ලොභවසෙන අකුසලවිත්තනානි හ ආරොවෙනානි නත්ති. ඉධ දුක්ඛවෙදනාය අභාවනො විවෙදනනා ඉමිසා අනුරූපං කත්වා විවිත්තනානි ඉදං වුත්තනානි එවං වා ඒත් අධිපායො ගහෙනබෙබා. සෙසං උත්තානමෙව. උත්තරිමත්තසා බමමසා භුතනා, අනුපසම්පන්නාය ආරොවනං, තබ්බණං 2 විජානනා, අනසුද්ධපදෙසොති 3 ඉමානි පතෙත් වත්තාරි අබානාති.

භුතාරොවනසිකාපදං අධිමං.

නවමෙ දුටුලලසද්ධා දසානනානි: දුටුලලසද්ධා අත්ති දසානනා: අපෙති හි දසසිතෙ සද්දෙවි අයං එතෙසු අපෙති වත්තනානි දසසිතො යෙව හොති. යං යං දුටුලලසද්ධෙව අති සියති, තං සබ්බං දසෙසාමං පාරාජිකානි වුත්තනානිති අයං තෙත්ති අධිපායො. නත්තං විචාරණානි: තත්ත පාලියා අයං විචාරණං තත්ත පාලිඅධිකපාලි වා අයං විචාරණං. නත්ති හවෙසනානි නත්ති නසාපි මති එවං හවෙස. අනුපසම්පන්නාය දුටුලලසද්ධෙවනෙ විස දුක්ඛවෙන ගම්හබ්බනානි ආහ: දුක්ඛං ආපජ්ජති. අනෙකාසනොපි 4 දුක්ඛං ආපජ්ජනානි: මමසවාදෙන දුක්ඛං ආපජ්ජය. අධිපායං අජානනෙති 5 අධිකපාලි යානං වචනෙයෙව සාත්තබ්බනානි. දිපත්තං අධිකපාලිසිකා ව සුභ දිපමාණනා වුත්තං. පුනච අධිකපාලිවගමෙව උප්ප ත්තිතොද්දහං නත්වා පතිසංපන්නා අමිනාපි වෙන නති ආදි මාග. අසුද්ධා නික්ඛුං මමුතිසානි වුත්තත්තා සමමුති අවති ගහෙනබෙබාති ආහ: ඉධ වුත්තනා සෙවති ආදි. ආදිනො පසුබසිකාපදනි: පාණ්ණාසකාදිති පසුබසිකාපදනි. සෙසානි: විකාලගොජනාදිති පසුබානි වදනා. තෙව

1. සි. 2. පුග්ගලො. 2. ම. තබ්බණ. 3. ම. අනසුද්ධපදෙසො.
සි. 1. 3. අනසුද්ධපදෙසො. 4. සි. 1. 3. අනෙකාසනොපි.
5. ම. නෙත්තාපි. 6. සි. 2. වරියා එවෙත්.

පන ආදිනො පසුව සිකුම්පදනිති සුකකම්පට්ඨි ආදිති පසුවොති වදනති, නං න ගතෙතබ්බං. පාණාතිපානාදිති නි දසෙව සිකුම්පදනි සාමණේරානං පසද්දෙත්තනාති, වුත්තං ගෙනං: “අථ බො ආමණේරානං එතද්දොසි: නාති නුබො අමොකං සිකුම්පදනි, කන්ද ව අමොති සිකුම්පදනි. ගතවනො එතමනං ආරො වෙසුං. අනුජානාම තිකුම්පටි සාමණේරානං දසසිකුම්පදනි, අනුජ ව සාමණේරෙති සිකුම්පදනි; පාණාතිපානාවේරමණී අදිනො දුතා වේරමණී” යි ආදිති. තෙසං පසද්දෙත්තනසුගෙව 1 සිකුම්පද දෙසු දුටුපුලොදුටුපුලුම්පාරණ කාතබ්බා, න ව සුකකම්පට්ඨි ආදිති විසුං තෙසං පසද්දෙත්තනාති අපචිති. අථ තිකුම්පටිනො දුටුපුලුසකුම්පදනි සුකකම්පට්ඨි ආදිති අනුපසම්පන්නාසු යි. නාම ගොතතිති ආහං: “පට්ඨි-පෙ-අසකුම්පට්ඨි-නාමාති වුත්තනති. ඉමිනාපි වෙතං සිද්ධං අනුපසම්පන්නාසු සුකකම්පට්ඨි ආදි දුටුපුලං නාම න ගොතති. අසකුම්පට්ඨි ආදි කෙවලං අසකුම්පට්ඨි නාම න දුටුපුලො නාම අසකුම්පට්ඨි දිපෙති. අසකුම්පට්ඨි නාමාති ව අධිකපායං වුත්තනත් අනත්තබ්බරූපනතා ව අනුපසම්පන්නාසු සුකකම්පට්ඨි 2 ආදිති දණ්ඩකම්පට්ඨි පසකං හපනති. තාති ව අසද්දෙත්තන අනුපසම්පන්නාසු අවණේකාමනාය ආරොවෙතො තිකුම්පටි දුකකටං ආපජජතිති ව වදනති. ඉධ පන අනුපසම්පන්න ගතණෙන සාමණේර සාමණේරෙ සිකුම්පට්ඨි නාතං ගතං. වෙදිතබ්බං. සෙස මෙත් උත්තනාමෙව. අනාතිමවුත්තං අනාසකුම්පට්ඨි තිකුම්පටිනො සවුත්තො සකුසාදිසෙසො, අනුපසම්පන්නාසු ආරොවනං, තිකුම්පට්ඨිතයා අහාවොති. ඉමාති පනෙත් තිණි අභිගාති.

දුටුපුලොරොවන සිකුම්පදං නමමං.

දසමෙ එකිනෙකනි: කාසිද්දියං අපචිති මසද්දෙත්තනා වදනති. මුට්ඨිපමාණාති: මුට්ඨිනා සකුසකුතබ්බපමාණං. එත් කිසුට්ඨි යෙභුග්ගසංසුං අපපපංසුං ව පසම්මි වත්තා උපධිසංසුකා පසම්මි න වුත්තා. තථාපි පසද්දෙත්තනිවජ්ජසිකුම්පට්ඨි සාවසෙසපසද්දෙත්තනි යාපි සමභවනො උපධිසංසුකායාපි පසම්මියා පාවිත්තියමෙවාපි ගතෙතබ්බං. කෙවි පන සබ්බවජ්ජනාදිසු උපසෙසි දුකකටසු වුත්තනතා ඉධාපි දුකකටං සුත්තනනති වදනති, න සුත්තං

1. සි. 1. 3. යෙව ව. 2. ම. විසුට්ඨි.

පාවිත්තියවජ්ජකසු අනාපනතිවජ්ජකසු දුට්ඨිං පසම්මිං යෙවනො, අසද්දෙත්තනා දුකකටවජ්ජකාය, තතියාය පසම්මියා අහාවනො. වෙ යෙවති පසම්මියො වුත්තා, ජාතා ව පසම්මි අජාතා ව පසම්මි. තසමා විසු අසද්දෙත්තරාය පසම්මියා ගතෙතබ්බං, විතයවිතිවජ්ජෙව සමපතෙත ගරුකෙ යෙව යාතබ්බතනා න සකුසා එත් අනා පනතියා හවිත්තං. සබ්බවජ්ජනාදිසු පන උපසෙසි දුකකටං සුත්තං. තත් තාදිසසු දුකකටවජ්ජනො සබ්බාවා. පොකාපණං වණාති වදනි වට්ඨනිති: ඉමංමං ඔකාසෙති අතිසමෙත්තා! වුත්තනතා වට්ඨති. ඉමං වලං වණාති වුත්තෙති පසම්මිණෙන සකුසාය. පවත්තවොහාරනතා ඉමිනාපි සිකුම්පට්ඨි ආපනති. න භුගගාම පාතව්සකාය. 2 කුට්ඨිති: කුට්ඨිති. නුත්තකද්දෙමාති: උදභු මියකකද්දෙමා. සො ව උදකකතිකතනා වට්ඨති. ඔමක 3 වාතුමාසනති: උත්තවාතු 1 මාසං. ඔට්ටනති 5 දෙවෙන ඔට්ටං. අකට්ඨකායෙති: අවලඤ්ඤානිසාන දසකතං වුත්තං. තාදිසෙ වමිකසසු සබ්බාවොති. මුසිකුකුකුරං නාම මුසිකාති බණ්ඩා බතිකතපංසුරාසි. පසෙව නාමෙති: ඔමකවාතුමාසං ඔට්ටොයෙව වට්ඨනති අපො. එකදිවසෙව න වට්ඨනති. ඔට්ටොඑකදිවසා තිකුම්පට්ඨි විකොපෙත්තං න වට්ඨති. ගෙට්ඨාභුමිසමකෙති ව ගොකණ්ටකෙ භුමිවො ඡ්ඡද්ධි 6 උගතනතා 7 අට්ටගතං 8 මත්තකතො ඡ්ඡද්ධි ගතෙතු. වට්ඨනති වදනති. සකුට්ඨානෙ අතිධම්මානං කන්ධා පාදෙති මල්ලිකාආලොලිකකද්දෙමෙව ගතෙතු වට්ඨති. නාමොති: නාමො පුරාණසෙතොසතවො. ඉමිසං ගණනාමිති: ආදි සුඛවිත්තං සකුසාය වුත්තං. උදකෙතනාති: උජ්ජකං ආකාසනොයෙව පතනකඋදකෙත. සවෙ පන අසද්දෙත්ත පහරිත්තා එතෙන උදකෙත කෙමිනං ගොති වට්ඨනති වදනති. උට්ඨා ලෙකාති: උකුට්ඨිකා. නොති අපෙදසෙතනාති: තෙන ලෙසෙන. අවිසසනතා අනාපනතිති එත් සවෙපි තිබ්බාපෙත්තං සකුසා ගොති, ආරාමං සුඛවිත්තෙන දිනනතා දහතුති සලලකෙතිතාපි තිබ්බති, අනාපනති. ඔට්ටං 9 ජනනති පසම්මි ඔට්ටං සමජ්ජනතං. සෙසං උත්තනාමෙව. ජාතපසම්මි, පසම්මියසද්දෙත්තනා වණාපනතං අසද්දෙත්තරනති ඉමාති 10 පනෙත් තිණි අභිගාති.

පසම්මි වණා සිකුම්පදං දසමං.

මුසාවාදවග්ගො පසමො.

1. සි. අතියාමෙත්තා. 2. ම. බසනාය. 3. සි. 1. 3. ඔමකං. 4. සි. 1. 3. වතු. 5. ම. සි. 1. 3. ඔට්ටං. 6. සි. 1. 3. ඡ්ඡද්ධි ඡ්ඡද්ධි. 7. ම. උඨං ඩිනනතා. 8. ම. ගතා. 9. ම. ඔට්ටං. 10. ම. ඉමානෙත්තං.

සෙසාසත්වගෝඨානා පස්මෙ තිග්ගෙහො. අසකොගෝඨානා: සකොරෙහො. අසකොගෝඨානා. ඉමිනා පඤ්චා විවිදනෙ දුරකස්ස තස් උපනිතභාවො තෙන ව දිට්ඨිභාවො වුත්තො. යෙවංති දට්ඨබ්බං, තෙනති භික්ඛුනා තං රුක්ඛං ඡේදිතං ආරඤ්ඤා තස් නිබ්බන්තා එකා තරුණපුත්තා දෙවනා 1 පුත්තං අසකොගෝඨානා සිතා තං යාවි: 2 මා මෙ සාම විමානං ඡේදි, න සකස්සාමි පුත්තං ආදාය අනාචාරා විවර්තුනා. සො අහං අසුඤ්ඤා ඡද්දා රුක්ඛං න ලුභිස්සාමිති තස්සා වචනං නාදිසි. සා ඉමමි පාච දුරකං ඔලොකෙත්වා ඔරමිස්සාතිති පුත්තං රුක්ඛසාධාර 3 සපෙසි. සො භික්ඛු උභික්ඛනං ඵරස්ස 4 සකොරෙහො අසකොගෝඨානා දුරකස්ස බාහං ඡේදි. එවස්සු සසිතො විමානෙ සමිතො නාම ගොතිති භතො වුත්තං: රුක්ඛධි 5 දිට්ඨිමානෙ තිග්ගෙහොති. රුක්ඛධිදිබ්බවිමානෙති ව සාධධිකවිමානං සකස්ස වුත්තං. රුක්ඛස්ස උපරි තිබ්බන්තං ති විමානං රුක්ඛපටිබ්බන්තා රුක්ඛධිවිමානනා වුච්චති. සාධධිකවිමානං පඤ්ච සාධසත්තිසත්ති හුත්වා තිට්ඨති. තස්ස සං රුක්ඛධිකවිමානං ගොති, තං යාව රුක්ඛස්ස මුලමහනමි තිට්ඨති, තාව න නස්සති. සාධධිකවිමානං පඤ්ච සාධස්ස භිජ්ජමානාස්ස තස් තස්සෙව භිජ්ජත්වා සබ්බසාධස්ස භික්ඛාස්ස සබ්බං භිජ්ජති. ඉදමි ව විමානං සාධධිකං, තාමා රුක්ඛං ඡේදනා තං විමානං 6 සබ්බසා විතට්ඨං, තෙනෙව සා දෙවනා හගවිතො සත්තිකා ලඤ්ඤා අසුඤ්ඤාමි විමානෙ වසි. බාහං 7 එනමුලෙසෙව ඡේදිති: අංසෙත සද්ධිං බාහං ඡේදි. ඉමිනා ව රුක්ඛදෙවනානං ගහනාති ඡුජ්ජනාති, 8 න වාතුමහාරුජ්ජනාදිනං විස අවේජ්ජනාතිති දට්ඨබ්බං. රුක්ඛ ධිමෙමති: රුක්ඛපඤ්ඤා; රුක්ඛසභාවෙති අපේථා. රුක්ඛානං විස ඡේදනාදිස්ස අකුප්පානං ති රුක්ඛධිවිමානං නාම. උපසන්නානා: උපසන්නා. ගහනානා: බාවන්තං. වාරසෙති: නිග්ගහනස්ස. ඉදං උත්තං ගොති: යථා නාම ඡේදකො සාරපි අතිවේගෙන බාවන්තං රථං නිග්ගහතිත්වා යට්ටන්නං පෙසෙති, එවං

1. ම. දෙවධිතා. 2. සි. 1. 3. සිතා යාවි. 3. සි. 2. රුක්ඛ සාධාර. 4. සි. 1. 3. උභික්ඛනඵරස්ස. 5. මු. සම. රුක්ඛධික. 6. සි. 1. 3. ඡේදනෙ විමානං. 7. මු. සම. බාහුං. 8. සි. 2. භිජ්ජනාති,

යො පුග්ගො උපසන්නං කොධං වාරසෙ 1, නිග්ගහිතං සකොගෝඨානං, නාමං සාරපි: 2 මු. මු. ඉහරො පඤ්චා උපසන්නාදිනං රථසාරපිජනො රථසාරසො නාම ගොති, න උත්තං සාරපිති. දුතිග්ගාදාය පනායමිත්වා: සොති: යො යාදිසො බන්ධිකුලා වා පබ්බජිතො බ්‍රාහ්මණකුලා වා පබ්බජිතො නවො වා මජ්ඣිමො වා ථෙරො වා. උපසන්නානා: උදුමුඛං 3 පතිතං ගතං පටිත්තනති අපේථා. උපසන්නනති වුත්තං ගොති. තොධනාති: “අනන්තං මෙ අවරිති 4 ආසාදො ජායති” ති ආචිනා තයෙන සුත්තෙ වුත්තානං නවත්තං, “අප්පං මෙ න වරිති” 5 ආදිනස්සු තප්පටිපක්කතො භිද්ධානං නවත්තමෙවති අවරා රසන්නං, බාහුසන්ධිකාදිනා අධාරෙන සද්ධිං එකුත්තිසං. ආසානවස්සුතං අසුඤ්ඤාරුක්ඛවත්තුසමචං ආසානං. විසකන්ති වින්තං. 6 සප්පටිසන්නා: සප්පස්ස විසං. ඉධාති: ඔපමමවන්තං. ඉතාරලොපං කත්වා ව ඉමෙවමං 7 වුත්තං. ඔසකධිති: අගදෙති ඉදං වුත්තං ගොති: යථා විසතිච්ඡිකො වේජ්ජා සප්පන දට්ඨො සබ්බං කායං ඵරිත්වා සිතං විසතං සප්පටිසං මුලකං කවිපන්නපුප්පාදිනං අසුඤ්ඤාදෙති නානාගෙසජ්ජෙති පයො ජේත්වා කතෙති වා ඔසකධිති සිප්පමෙව විනෙය්, එවමෙව 8 යො යථා වුත්තෙන ආසානවත්තුතං උපසන්නං විත්තසන්නානං වසාපෙත්වා සිතං 9 කොධං විනෙය්තු 10 පායෙස්ස විතසාදිස්ස යෙන තෙනාමි උපායෙන විනෙති නාධිවාසෙති පජ්ජති විනොදෙති බන්ධනිකරොති. සො භික්ඛු ජ්ඣාති ඔරපාරං, සො එවං කොධං විනෙත්තො භික්ඛු යස්සා කොධො තතිග්ගෙහෙත සබ්බසො පටිග්ගති, තස්මා ඔරපාරසසුඤ්ඤාති පසෙදාරමානිය සංයෝජනාති ජ්ඣාතිති. 11 අවිසෙසෙන ති පාරන්ති තිරස්ස නාමං නස්මා ඔරාති ව තාති සංසාරසාරස්ස පාරතුනාති වාති කත්වා ඔරපාරන්ති වුච්චති. අථවා යො උපපතිතං විනෙති කොධං විසතං සප්පටිසංව ඔසකධිති, සො තතිග්ගෙහෙත සබ්බසො කොධං විනෙත්වා 12 අනාගාමිප්ලෙ සිතො භික්ඛු ජ්ඣාති ඔර පාරං. තස්මා ඔරන්ති සකන්තභාවො. පාරන්ති: පරන්තභාවො. ඔරං වා ඡද්දස්සිත්තිනාති ආශන්නාති. පාරං ඡබ්බාරායන්නාති. තථා ඔරං මුත්තස්සලොකො. පාරං දෙවලොකො. ඔරං ආමධාතු.

1. සි. ධාරසෙ. 2. සබ්බන්-සාරපි. 3. සි. 2. උදුමුඛං. 4. 5. ම. වරති. 6. ම. විසකං. 7. ම. සි. 1. 3. ඉමෙවමං. 8. සි. 1. 3. එවමෙවං. 9. ම. බන්ධනෙති සිතං. 10. ම. විනෙය්තු. 11. සි. 1. 3. ජ්ඣාති. 12. ම. විනොදෙත්වා,

පසුකවවනොති ආහ: පසුනානිති. පසුනි ව නාමෙත්ව නිබ්බන්ත පණ්ණමුලනාති ආහ: නිබ්බන්තපණ්ණමුලානිති. ඉමිනා ඉමං දිපෙති: නිබ්බන්තපණ්ණමුලාති බිජාති භූතගාමසංඛිමෙව ගම්පනති, හෙසු ව චත්තමානො බිජජානසද්දො රුළුබ්වසෙන රුකොදිසුපි චත්තනිති. පුරිමසමිං අත්චිකපෙප පන බිජෙති ජානානං රුකබලනාදිනං යෙව භූතගාමනා ප්‍රිත්තනාති දසොනෙනාති: තාති බිජාති දසොනෙනා. මුලබිජනති ආදිසු මුලමෙව බිජං=මුලබිජං. සෙසෙසුපි එසෙව නයො, එළබිජනති: ජබ්බබිජං. පට්ටයනතරසමවායෙ සද්දසඵලපාතනියා 1 විසෙසකාරණභාවනො විරුහණසමත්ව සාරථලෙ තිරුසො 2 බිජසද්දො. තදත්ථසංඛිපියා මුලාදිසුපි හෙසුපි පවත්නාති මුලාදිනො නිවත්තනත්ථං එකෙන බිජසද්දන විසෙසෙසු, ප්‍රිත්තං: බිජබිජනති. රුපරුපං දුක්ඛදුක්ඛං නි ව යථා.

බිජනො නිබ්බන්තන බිජං දසසිතනති කාරියොපමා රෙන කාරණං දසසිතනති දිපෙති. “බිජෙ බිජසද්දො”ති එත්ව කාරණපමාරෙන කාරියං ප්‍රිත්තනති දසොනෙනා ගත්ථ සථාති ආදිමාන. භූතගාමපෙට්ටෙවත්තං කාමාති: භූතගාමනො මොවෙනා; විශොඝජනාති අත්තො. සං බිජං භූතගාමො නාම හොතිති: බිජාති ව තාති ජානාතිවාති ප්‍රිත්තමත්ථං සකාය වදති. තත්ථ යං බිජනති: යං නිබ්බන්තපණ්ණමුලං බිජං. නසමිං බිජෙති: තසමිං භූතගාමසද්දොදිනෙ බිජෙ. එත්ව ට බිජජානසද්දසු විය රුළුබ්වසෙන රුකොදිසු 3 බිජසද්දසුසාපි පවත්ති වෙදිතබ්බා. සථාරුහනති: යථාපාළි. අත්ථ කත්ථෙති මුලෙ අග්ගෙ මජ්ඣෙක වා. සද්දෙව්ව උභබ්බිකුං න ට්ට්ට්ට්ට්ට්: එත්ව සවෙපි සරිරෙ උග්ගභාවං ජානෙනොව උදකනො උරිස් හති, තං උරිස්සාමිති සද්දසු අභාවනො ට්ට්ට්ට්ට්. උප්පාටිනා නිති: උච්චාති. බිජගාමෙ සබ්ගහං ගම්පනතිති: භූතගාමනො පරිමොචිතත්තා ප්‍රිත්තං. අනන්තකග්ගණෙන සාසපමනික්ක ගම්නා. නාමිං හෙනා තසසා සෙවාලජාතියා, මුලපණ්ණනො අසමුපණ්ණනො අසමුපණ්ණනාමා නාමාති ප්‍රිත්තං. අභුත ගාමමුලනගාති එත්ව භූතගාමො මුලං කාරණං එතසානි= භූතගාමමුලො, භූතගාමසු වා මුලං කාරණනති=භූතගාමමුලං බිජගාමො හි නාම භූතගාමනො සමගම්නි, භූතගාමසු ව කාරණං හොති, අයමපන තාදිසො න හොතිති අභූතගාමමුලනනාති ප්‍රිත්තං.

1. සි. 3. ඵලපපනතියා, 2. ම. තිරුළෙනා, 3. ම. දිසුපි.

නත්ථබ්බත්තා ප්‍රිත්තං: සො බිජගාමෙන සබ්ගතිනොති. 1. ඉද්දො අභූතගාමමුලනනාති එත්ව පස්මිං ප්‍රිත්තඅත්ථසමගම්නො ප්‍රිත්තං. කිසුට්ඨි හි තාලනාලිකෙකරුදිනං වානු උරිං අවික්ඛන්තො භූත ගාමසු කාරණං න හොති, තථාපි භූතගාමසද්දප්පගනතිබ්බන්ත පණ්ණමුලබිජනො සමභූතත්තා භූතගාමනො උපපන්නා නාම හොතිති බිජගාමෙන සබ්ගහං ගම්පනති. අභිකුපෙර ගදිනොති වත්තා තමෙව විගාවෙති: නිලපණ්ණවණ්ණ ජානෙති. නිල පණ්ණසා වණ්ණසද්දසෙ වණ්ණ ජානෙති අත්තො. නිල වණ්ණ ජානෙති වා පාසො ගහෙතබ්බො. අමුලසාභුතගාමෙ සබ්ගහං ගම්පනති නාලිකෙරසු අවෙණ්ණං කත්තා වදති. පොතිසසවාදිනං බහිසෙවාලො උදනෙ අට්ඨිතත්තා බිජගාමොනු පොමත්තා ව දුක්ඛවචනුදිති වදනති. කාණ්ණකමි 2 අබ්බො හාදිසමෙමාති: නිලවණ්ණමි අබ්බොහාරුකමිව. සෙලෙයකො නාම සිලාය සමභූතා එකා සුගක්ඛාති. රුකබලනවා විහො පෙතිති ප්‍රිත්තනති රුකෙක ජානං යං කිසුට්ඨි ජනනං රුකබලනවා අවිකොපෙනා මත්ථකනො ජිජුත්තා ගහෙත්තා මට්ට්ට්ට්ට් වදනති. රුකබලනො මුට්ඨිකා 3 නිබ්බිද්ධි එත්ව යට්ටි කිසුට්ඨි මත්තා රුකෙක අලලිකා හුත්තා නිබ්බිද්ධි, රුකබලනො ගහමානා 4 පන රුකබලත්ථිං 5 න විකොපෙති, වට්ට්ට්ට්ට් වදනති. අලල රුකබලනො න ට්ට්ට්ට්ට්: එත්වා රුකබලනවා අවිකොපෙනා මත්ථකනො තවෙත්ථා ගහෙත්තා වට්ට්ට්ට්ට් වෙදිතබ්බං. ගත්ථ කුකකුමෙවනාති: ගත්තං අසංයතානාවෙන; ගත්ථවාපලෙතාති ප්‍රිත්තං හොති. පානියං න වාසෙතබ්බනති ඉදං අත්තනො අත්තං නාමිතං සකාය ප්‍රිත්තං. කෙවලං අනුපසම්පන්නසු අත්තං නාමිතෙ පන පට්ඨා තතො ලුතිතා වාසෙතබ්බනති තත්ථි. සෙසං රුකබලනං සාධා රුහතිති ප්‍රිත්තත්තා යෙසං සාධා න රුහති, තත්ථ කපටියකරණකිවං තත්ථි වදනති. “පසුබ්බිසුමණ්ණපෙට්ටි”ති: පසුබ්බි සමණ්ණවොහාරෙති. කිසුට්ඨි පිති බිජාතං අග්නිතා පුරිස්මත්තන තබාදිති විලිබතමත්තන ව අමිරුළුබ්බමමනා න හොති, තථාපි එවං කතෙ යෙව සමණනං කපටාතිති අග්නිපරිජිතාදයො 6 සමණ්ණවොහාරා නාම ජතා. තසමා තෙති සමණ්ණවොහාරෙති කාරණං 6 භූතනම් 7 ඵලං පරිභුසුද්ධං අනුජානාමිති අධිපජායො. අබිජනිබ්බට්ට්ට්ට්ට් සමණනං කපටනතිති පසුසුත්තපණ්ණනතිගාවනො සමණ

1. ම. සබ්ගතිනො, 2. ම. කණ්ණකිගමි. 3. ම. සි. 1. මුළුමිනා, 4. ම. මානො, 5. සි. 1, රුකබලත්ථිලුට්ට්ට්. 6. ම. කරණ.

වෛතාරා ඉවෙව් සඛිං ගතාති. අථවා අග්නිපරිජි 1 තාදිනං පඤ්චනං කප්පියභාවනො යෙව පඤ්චති සමණො 2 කප්පිය භාවසඛිංතෙති කාරණෙති ඵලං පරිඤ්ඤාප්පං අනුජානාමිති එවමෙත් අධිප්පායො වෙදිතබ්බො. අග්නිපරිජිතානි ආදිජ පරිවිතනාපි පඨනාති. අබ්බං නාම තරුණබ්බඵලාදි. 3 නිබ්බසා නිජං නාම අබ්බපසාදි, යං බිජං නිබ්බවෙට්ඨාමි පිඤ්ඤා කත්වා පරි භුජිතුං සක්කා භොති. කප්පියානි වට්ඨාමි කානබ්බනාති යො කප්පියං කාරොති, තෙන කත්තබ්බපසාකාරණෙව 4 වුත්තත්තා 5 හික්ඛුනා අවුත්තෙති නාමුං වට්ඨති න ගහකබ්බං පුත්ත කප්පියං කාරෙතබ්බනාති කාරාපනායා පඨමමෙව කට්ඨත්තා 6 හික්ඛුනා කප්පියං කාරොතිති වුත්තෙත යෙව අනුපසව්පනෙත කප්පියනති වත්වා අග්නිපරිජිතාදි 6 කානබ්බනාති ගහකබ්බං කප්පියනති වට්ඨනං පන යාය කායව භාසාය වත්තං වට්ඨති වදනාති. කප්පියනති වත්වා කානබ්බනාති වට්ඨනො පඨමං කප්පියනති වත්වා පඨමං අග්නිආදිනා පුසනාදි කානබ්බනාති වෙදිතබ්බො. පඨමං අග්නිං නික්ඛිට්ඨා නිබ්බදිනා වා විජ්ඣානා නං අනුචරිත්වා කප්පියනති වත්තුං 7 වට්ඨතිති වදනාති. එකසමං බිජෙ වාති ආදිප්ප ඵකං යෙව කාරෙමිති අධිප්පායෙ සතිධි ඵකාබ්බතරි සබ්බං කත්තමෙව භොතිති වදනාති. දුරු විජ්ඣාතිති එත් ජාතිත්වාපි විජ්ඣාති වා විජ්ඣාපෙති වා වට්ඨති යෙවති වදනාති. ගහකබ්බෙව විජ්ඣාතිති එත්වාපි එසෙව නයො, නං විජ්ඣාති න වට්ඨති රජ්ජුආදිනං භාජනගතිකත්තා වදනාති. මදිවෙකකාදිති 8 විසෙසානාති එත් ගත්තසිත්තසමබ්බ වසෙන එකාබ්බතා වෙදිතබ්බො. න ඵලානංයෙව අඤ්ඤාමඤ්ඤ 9 සමබ්බවසෙන. හික්ඛුපෙට්ඨා කප්පියං කාරාපෙතිබ්බනාති බිජෙතො වුත්තස්ස කවාහස්ස භාජනගතිකත්තා වුත්තං. හික්ඛා මෙතුනාති: නං හික්ඛුං නික්ඛාමෙතුං. යමෙ ඵනස්ස අනුලො මනාති සෙතාසනරක්කණ්ණාය අනුඤ්ඤාමපි පටිග්ගිදාදි අත්තනාපි නාමුං වට්ඨතිති එත්තනෙතෙව ඉදමපි ඵනස්ස අනු ලොමනාති එවමසිප්පායො සියා. පටිග්ගිදනං පරිත්තකරණෙව අත්තනො පරස්ස වා සෙතාසනරක්කණ්ණාය වට්ඨියෙව. තසමා යමෙ තස්ස පුත්තස්ස එත්වා අනුලොමං සියා, අත්තනො න වට්ඨති, අඤ්ඤස්ස වට්ඨතිති අයං විසෙසො කුතො ලබ්බතිති

1. සි. 1. විතාදිනං. 2. ම. සමණකප්පිය. 3. සි. ඵලාති.
4. ම. කත්තබ්බාකාර. 5. සි. අධිකත්තනා. 6. සි. පරිවිතාදි.
7. ම. වත්තුමපි. 8. සි. පසෙකති. 9. මඤ්ඤා.

ආහ: අත්තනො න වට්ඨති: පෙන සක්කා ලද්ධනාති. සෙසමෙත් උත්තානමෙව. භුත්තාමො, භුත්තාමසඤ්ඤිතා, විනොපනං වා විනොපාපනං වාති ඉමාති පනෙත් 1 තිති අබ්බාති.

භුතගාමසික්ඛාපදං පඨමං.

දුතියෙ අඤ්ඤං වට්ඨනාති: යං වොදකෙත වුද්ධකස්ස දෙසවිභාවනවට්ඨනං වුත්තං, තං තෙනො අඤ්ඤාදිනෙව වට්ඨනෙත පටිවරති. අථවා අඤ්ඤාදිනෙව පටිවරති: අඤ්ඤාදිනා කාර ණෙත අඤ්ඤා කාරණං පටිවරතිති එවමෙත් 2 අත්තො වෙදි තබ්බො. යං වොදකෙත වුද්ධකස්ස දෙසවිභාවනකාරණං වුත්තං, තෙනො අඤ්ඤාදින වොදනාය අමුලිකභාවදිපකෙත කාරණෙත පටිවරතිති වුත්තං භොති. පටිවරතිති ව පටිවර්ණවසෙන වරති. පටිවත්තතිති අත්තො. පටිවර්ණාදිනෙත්වා එව වා වරති සද්දා, අත්තනත්තනා ධාතුනං. තෙනාහ: පටිවර්ණාදිති. කො ආපනෙනාති ආදිනා පාලියං වොදනං. අවිසංජේතා විසෙක පාපජනවසෙන අඤ්ඤාදින අඤ්ඤා 3 පටිවරණං දස්සිතං. අපරමපි පන වොදනං විසංජේතා බිච්ඡා කථාඅප්පනාමිත විසෙත පමත්තං පාලිවුත්තනං අඤ්ඤාදිනෙත්වා 4 පටිවරණං වෙදිතබ්බං. ඉත්තානාමං ආපනාති ආපනොසිති පුට්ඨො පාලිපුත්තනං ගතොමතිති වත්වා පුත්ත න තව පාලිපුත්තනමිතං පුට්ඨො, ආපනති. පුට්ඨොති වුත්තෙත තෙනො රාජගහං ගතො මති. රාජගහං වා යාති බ්‍රාහ්මණගහං වා, ආපනති ආපනොසිති. තත් මෙ සුකරමංසං ලබ්බනාති ආදිති වත්වා 5 කථං බිච්ඡා විසංජපනොසිති අඤ්ඤාදිනෙත්වා පටිවරතිවෙව සඛිං ගවජති. යදෙතං අඤ්ඤාදිනෙත්වා පටිවරණවසෙන පටිවත්තව ව නං, තදෙව පුට්ඨිතමත්වා ධපෙත්වා අඤ්ඤා වදනාති අඤ්ඤා වා දකනති ආහ: අඤ්ඤාදිනෙත්වා පටිවරණෙය්ගං නාමනාති. භුණ්තිභුතෙය්ගං නාමනාති: භුණ්තිභාවෙය්ගං නාමං. අයමෙව වා පාසො. අඤ්ඤා වාදනං ආරොපෙත්වා: අඤ්ඤා වාදකරිකාවමං ආරොපෙත්වා. අඤ්ඤා වාදකත්තං වා ඉද්දති කසිරිමානෙත 7 කමෙමන ආරොපෙත්වා අත්තො. විගහස්සා රොපෙත්වා 8 එත්වාපි විගහසකාමමං විගහසකාමං වා, ආරොපෙත්වා එව

1. සි. 1. ඉමානෙත්වා. 2. ම. එවමෙත්වා. 3. 4. සි. අඤ්ඤාදිනෙත්වා.
5. ම. වත්තාව. 6. ම. වාදකමං. 7. ම. කරිය. 8. ම. ආරොපෙත්වා.

මහේන්ද්‍රාදිය බලා. අනාරොපිතෙ අසුඤ්ඤාදනෙ වුත්තදුක්ඛකම.
පාලියං ආගතඅසුඤ්ඤාදනසුඤ්ඤා 1 පටිවරණවසෙන සුඤ්ඤා.
අධිකපායං ආගතෙන පන පාලිමුත්තකඅසුඤ්ඤාදනසුඤ්ඤා 2
පටිවරණවසෙන අනාරොපිතෙ අසුඤ්ඤාදනෙ මුසාවාදෙන
පාචිත්තියං, ආරොපිතෙ ඉමිනාව පාචිත්තියනති වෙදිනබ්බං.
කෙවි පන ආරොපිතෙ අසුඤ්ඤාදනෙ මුසාවාදෙන ඉමිනාව
පාචිත්තියවයං හොතිති වදනති, නං චිමංසිත්වා ගහෙතබ්බං.
යා සා ආදිකමුමිකස්ස අනාපනති වුත්තා, සාපි පාලියං ආගත
අසුඤ්ඤාදනසුඤ්ඤාපටිවරණවසෙන වුත්තාති දට්ඨබ්බං. ඉමිනා
සික්ඛාපදෙන අනාපනතිදස්සනත්ථං වා. සෙසං උත්තානමෙව,
බමුකමෙමන රොපිතතා, ආපනතියා ඩා වජ්ජිතා වා අනුසුඤ්ඤා
මානතා, ඡාදෙතුකාමතාය අසුඤ්ඤාදනසුඤ්ඤාපටිවරණං වා
තුණ්ණිතාවො වාති ඉමාති පනෙත්ථ තිත්ථි අබ්බාති.

අසුඤ්ඤාදනසික්ඛාපදං දුතිසං.

තතිසෙ ඛාතුපායෙ කෙසදෙද් විත්තායං පටිතොති ආගත:
ලාමනතො වා විත්තාපෙතගිති ආදි. අගමෙව ව අනෙකත්තතා
ඛාතුතා ඔලොකනත්ථංපි හොතිති දට්ඨබ්බං. අකාරාය වාචෙතිති
ආදිසු මිස “ඡන්දසාති”ති ලිඛිතවිපල්ලාසවසෙන වුත්තනති ආග
ඡන්දසාති. සෙතා වචනෙතාති: ඡන්දය ඉන්ද්‍රියතාමො ඉදං නාම
කරොතිති ආදිවචනෙන. **සෙත්ථ ව විසගගිති:** යෙන ඡන්දය ඉන්ද්‍ර
රියතාමොති ආදිවචනෙන තත්ථ තත්ථ භික්ඛුතං සවණ්ඤ්ඤාපචාරෙ යත්ථා
අවණණං පකාසෙනති. **අසුඤ්ඤා අනුපසම්පන්නං උප්ඤ්ඤාපේති:**
අසුඤ්ඤා අනුපසම්පන්නෙත උප්ඤ්ඤාපෙති. නස්ස වා නං සගති
කෙවිසගිති: තස්ස අනුපසම්පන්නස්ස සනතිකෙ තං සබ්බෙත
සමමතං උපසම්පන්නං බීයති, අවණණං වදනෙතා 3 පකාසෙති
“අනුපසම්පන්නං සබ්බෙතා සමමත”නති එත්ථ සමමතපුබ්බො
සමමතොති වුත්තො, තෙනාත: **ඛිඤ්වාපි** ආදි. යසො උප්ඤ්ඤාපතා
බීයනඤ්ඤා මුසාවාදවසෙනෙව පචර්තා, තසො ආදිකමමිකස්ස
අනාපනතීති පාචිත්තියවයානෙ දුක්ඛතට්ඨානෙ ව ඉමිනාව අනාප
නතිදස්සනත්ථං වුත්තනති ගහෙතබ්බං. එවඤ්ඤා කතො උප්ඤ්ඤා
පෙනතස්ස බීයතතස්ස ව එකකනණෙ වෙ ඔප්පෙ ආපනතියො
හොනති ආපනතං. අඑවා ඊදිසං සික්ඛාපදං මුසාවාදනො පඨමං

1, 2. සී. තසුඤ්ඤා. 3. ම. වදනෙතා වා.

පසුඤ්ඤානනති ගහෙතබ්බං. සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව. බමු
කමෙමන සමමතතා, උපසම්පන්නතා, අගතිගමිතාතාවො, තස්ස
අවණණකාමතා, යස්ස සනතිකෙ වදති, තස්ස උපසම්පන්නතා
උප්ඤ්ඤාපතං වා බීයනං වාති ඉමාති පනෙත්ථ ඡඅබ්බාති.

උප්ඤ්ඤාපනසික්ඛාපදං තතිසං.

වතුන්හි ගිවමසෙන්නාති: ගිවමෙව වුත්තං. අපසුඤ්ඤාතෙති: 1
අපාතිතෙ; අපසුඤ්ඤාති අපන්තං. මහාසංඝො වා රුක්ඛමුලෙ
ව ති වචනතො වචන2කණෙති තික්ඛිතිදං වචනති තික්ඛි
ගණිපදෙසු වුත්තං. **ගෝවරපසුඤ්ඤා**ති ගෝවරට්ඨානං පටිපත්තා.
අට්ඨමාසෙති ඉමිනා වස්සානං වාතුමාසං වෙයි 3 දෙවො න
වස්සති, පටිකඛිත්තමෙවොති ආගත: **අට්ඨමාසෙති වචනතො** : පෙ:
තික්ඛිතිදං න වචනති සෙවොති. තත්ථ වත්තාරො මාසෙති
වස්සානස්ස වත්තාරො මාසෙ. **අවසගිකසබ්බෙතොති:** ඉමිනා
අනුසුඤ්ඤාපටි අට්ඨමාසෙ යත්ථ ගෙමනෙත්ථා දෙවො වස්සති, තත්ථ
අපරෙයි වත්තාරො මාසා පටිකඛිත්තාති ආගත: **අවසගිකසබ්බෙත**
තෙති වචනතොති ආදි. ඉමිනා ඉමං දිපේති: යසමිං දෙදස ගෙම
නෙතා දෙවො වස්සති, තත්ථ පන වස්සානෙ යෙව වස්සති, තත්ථ
වත්තාරො මාසෙ පටිකඛිතිවො අට්ඨමාසා අනුසුඤ්ඤාති. ඉමිනාව
නසෙන මජ්ඣිමදෙසෙ 4 යත්ථ ගෙමනෙතා ගිවමස්සං වස්සති
තත්ථාපි අට්ඨමාසා පටිකඛිත්තාති වෙදිනබ්බං. තස්සා වස්සා
නකාලේ පකතිඅපේක්ඛාකාසෙ ඔවස්සකමණ්ඩපෙ රුක්ඛමුලෙ ව
සත්ථරිදං න වචනති. ගෙමනකාලෙ පකතිඅපේක්ඛාකාසෙ
ඔවස්සකමණ්ඩපාදිසුපි වචනති. තසුඤ්ඤා යත්ථ ගිවමසෙත සෙතා
සතං ආ තිවමති 5, ගිවමකාලෙපි පකතිඅපේක්ඛාකාසාදිසු වචනති
යෙව. තසුඤ්ඤා අකාලමෙසාදස්සනෙ 6. කාකාදිනං තිබ්බා
වාසරුක්ඛමුලෙ පන කදම්පි න වචනති එවමෙත්ථ විතිවජ්ජෙයො
වෙදිනබ්බං. ඉමඤ්ඤා පන අද්විතියෙසං ගහෙතො ගගවතා පඨම
මෙව සික්ඛාපදං පසුඤ්ඤානනති විසුං අනුපපසුඤ්ඤාති වුත්තො
තෙනෙව 7 මාතිකට්ඨකපායං වුත්තං: “ඉති යත්ථ යද ව සත්ථරිදං
න වචනති, නං සබ්බමිධ අපේක්ඛාකාසසබ්බමෙව 8 ගත”නති

1. මු. සම: අපසුඤ්ඤානෙන, 2. ම. විවචන. 3. සී. 3. සවෙයි. 4. ම. පදෙසෙ. 5. ම. තෙමති. 6. සී. 1. 2. මෙසදස්සනෙ. 7. ම. වති. 8. සී. සංඛෙප.

අථවා අවිසේසෙන අපේක්ෂාකාසෙ සඤ්ඤාසඤ්ඤාපනාති පටික්ඛිනිනා ජද්දසෙ කාලෙ ජද්දසෙ ව පදෙසෙ සංපෙඨාති අනුජා නතමිත්තෙනෙව අලන්ති සිත්තාපදෙ විසුං අනුපසංඤ්ඤාති න වුද්ධාගමිකයෝ වෙදිකබ්බා. පරිවාරෙ පන ඉමසෙසෙව සිත්තාපදෙසෙ අනුරූපවසෙන පසංඤ්ඤාතතතා“එකා අනුපසංඤ්ඤාති”ති වුත්තං නවවාසමො සිසං න නසස්නිති ආහා නවවාසමො වාති. ඔන දබ්බොති: වමෙමන ඕනදො. උක්ඛාධිඅබොධාසාසිකොති ඉදං තස්ස පරිවහනාදස්සනමනං. උක්ඛාධිඅබොධාසාසිකස්ස පන විවරකුටි න වට්ටනිති නත්ති. කාසානුගතිකතාති තිකුත්තො නඤ්ඤව සනති විතහාමං සන්ධාය වුත්තං. ඉමිනා ව නසමි. සෙව කාලෙ අනාපත්ති වුත්තා. විවරකුටිනො තිකුමිමො පන අසංඤ්ඤාති ගවජනතස්ස පිණ්ඩාය පටිසන්තස්සාපි ආපත්තියෙව. යසො පන දයකෙති දනකාලෙයෙව සහස්සකෙනානමපි කලිංචා පාදපුස්සතිං කඛා පරිභුඤ්ජාති දිනනං නපෙව පරිභුඤ්ජා. වට්ටනි, තසුමා ඉදං 1 මඤ්චපිසාද්දසෙනාසනං අබොධාසාසෙව යථාසුඛං පරිභුඤ්ජාති දයකෙති දිනනසෙව, සබ්බසමපි කාලෙ අබොධාසෙ තිකුමිපිඤ්ච වට්ටනිති වදනති. පෙසෙධා ගනා බබන්ති එජ්ඣ යො තිකුමි ඉමං සානං ආගන්තො වසති, ගස්ස දෙථාති වතො පෙසෙනබ්බං. ඔලාගන්තො අනුධිගන්තො ඔලෙ කෙවධාති ඉමිනා ව 2 ගිමහානෙපි මෙසෙ උට්ඨිතෙ මඤ්චපිසාදි. යං කිඤ්චි සෙනාසනං අපේක්ෂාකාසෙ තිකුමිපිඤ්ච න වට්ටනිති දිපි යනි වෙදිකබ්බං. පාදධොනාතිමුඛාති: තිසිදනතානං පාදපන නට්ඨානාතිමුඛනති කෙවි. සමමජ්ජනතස්ස පාදධොනාතිමුඛනති අපරෙ. බහිවාලිකාය අගමනතිමිත්තං පාදධොනාතිමුඛාලාලිකා හරිතබ්බාති වුත්තනති එකෙ. කාචමරං හපෙති ගහෙධා බති ජසෙධිගන්තනති ඉමිනා කවචරං ජසෙධිගන්තමිති වාලිකා 3 න ජසෙධිගන්තනති දිපෙති. අනෙතා සංමෙසෙධා බද්ධනති:ඵරක පනනාදිති වෙණිං කඛා තාය වෙණියො උගොසු පසෙසු විජ්ඣ වට්ඨානෙති බහුං වෙසෙධා නනො පට්ඨාය යාව මජ්ඣිමානං,නාව අනෙතා ආකාසිකවසෙන වෙණියො මජ්ඣෙ සංඛිට්ඨා ගිරියො නත්ත තත් බහිමො කතං. කපසං ලුහිමොති: ගවජාති වුත්තවම නෙන කපසං ලුහිමො. ඵෙරස්ස හි ආණ්ඩනියා ගවජනතස්ස අනාපත්ති. සුමිමනසෙනෙවොති: තිසිදිනා සයං 5 ගවජනොති ආදිනා පුබ්බෙ වුත්තනසෙනෙව, අසංඤ්ඤාති ගවජනිති: නං මනං

1. ම. ඉමං. 2. සි. 1. 2. ඉමිනාව. 3. ම. සබ්බජා—වාලිකා.
4. ම. නෙසු. 5. ම. සායං.

අතිකතමිමො අසංඤ්ඤාති ගවජනි. ලෙඩ්චුපානුච්චාරතො බහි ගිතතතා පාදධොරෙණ කාරෙතබ්බොති වුත්තං. අසංඤ්ඤාති ගවජනතස්ස පට්ඨාපද්ධොරෙ දුක්ඛං, දුතියපාද්ධොරෙ පාවිතනියනති අපෙඨා. පාඨාතිකං අකාමොති: අපට්ඨසාමෙතො. අනන්තගාමිපානෙති: අනන්තගාමිසනාතිපානෙ. ආවාසිකානං සෙව පට්ඨෙතොධොති එජ්ඣ ආගන්තුකෙති ආගන්තුකිඤ්ච අවතො තත්ත තිසිනෙතපි ආවාසිකානං යෙව පට්ඨෙතොධොති අධිපාසො. මහාපච්චරිතාදෙ පන අසංඤ්ඤාති ආගන්තුකි ආගන්තුකිඤ්ච අධිපාසො. මහාපච්චරිතාදෙ ආගන්තුකි:පාවිතනියමෙව වුත්තං. මහාපච්චරිතෙව පන සඤ්ඤාසඤ්ඤාපනෙ සති පාවිතනියෙන හවිතබ්බනති. අනාණ්ඩනියා පසංඤ්ඤාතතතා දුක්ඛං වුත්තං. ඉදං උස්සාරකස්ස ඉදං බමෙකට්ඨකස්සාති පිසුං පසංඤ්ඤාතතතා අනාණ්ඩනියා පසංඤ්ඤාතෙතපි පාවිතනියෙනෙව හවිතබ්බනති අධිපාසෙන නගමි. ආගන්තුකි තිසිනෙත තස්ස පට්ඨෙතොධොති වුත්තං.

කෙවි පන වදනති අනාණ්ඩනියා පසංඤ්ඤාතෙතපි බමෙ කට්ඨකස්ස අනුධොපතියතතා:පාවිතනියෙන හවිතබ්බං, ආගන්තුකස්ස පන පට්ඨා ආගන්තුකි වුක්ඛතරෙති උට්ඨාපෙතබ්බතතා දුක්ඛං වුත්තනති. යුමිසං අපට්ඨිතබ්බාති: විමිලිකායරසති තස්සා උපරි, අසති සුඛභුමියං අපරිතබ්බා. සිඤ්ඤාදිනං පටිගරෙණ සෙව පටිකෙතපො වෙදිතබ්බොති ඉමිනා “න තිකුමිවෙ මහාවමොති ධාරෙතබ්බොති: සිඤ්ඤාමං වාසකවමං දිපිවමං, යො ධාරෙය්ස ආපත්ති දුක්ඛවස්සා”ති එවං වුත්තාය බහුකපාලියා අධිපාසං විහාවෙති. ඉදං වුත්තං ගොති:“අනෙතාපි මඤ්ච පසංඤ්ඤාතනාති ගොනති, බහිපි මඤ්ඤා පසංඤ්ඤාතනාති ගොනති”ති ඉමසමි වජ්ඣසමි සිත්තාපදෙසෙ පසංඤ්ඤාතතා මඤ්ච පිසෙසු අපරිතනා පරිගොගො යෙව පටික්ඛිතොනා, භුමිච්චරණ සෙව පරිගොගො පන අපට්ඨකිතොනාති. යදි එවං පටිගරෙණ සෙව පටිකෙතපොති ඉදං කසො වුත්තනති. යථා “අනුජානාමි හිතබ්බෙ සබ්බං පාසාදපරිගොන”නති විවතනො පුක්ඛලිකෙපි සෙනාසනෙ සෙනාසනපරිගොගවසෙන නියමිතං සුවණ්ණසවං දිකං පරිභුඤ්ජානං වට්ටමානමපි කෙවලං අනන්තො සත්තකං කඛා පරිභුඤ්ජානං න වට්ටනි, එවමිදං භුමිච්චරණවසෙන

1. ම. පතිභු. 3. සි. රිය.
2. ම. අපට්ඨ. 4. සි. තියතතා. 5. සි. විමිලිකාය.

පරිභ්‍රාණයමානවේ අත්තනො සන්නතං කතා නං නං විහාරං
 හරිතා පරිභ්‍රාණයං න වට්ටනිති දිස්සන්තං පටිගරණෙසෙව
 පටිගෙහපො පටිදිනබ්බාති වුත්තං. දුරුමසං පිඨිනාති: එලික
 මයමෙව පිඨං වුත්තං. පාදනාදිකතාති: අබ්බාතපාදවිසානකං,
 අපේක්ඛාකාසෙ රජනං පටිත්තං: පෙ: පටිසාමෙතබ්බනි එන්
 දෙවෙ: අසති රජනකමෙව නිට්ඨිතෙ පටිසාමෙතබ්බං. ගිකු වා
 සාමණෙගේ වා ආරම්භො වා ලජ්ජි හොතිති වුත්තතො
 අලජ්ජං ආදාමිත්තං ගතො න වට්ටනිති වදනති.

මනාපෙතො ගව්නිති: එන් කිඤ්චාපි එත්තකං දුරං ගතා
 බ්බනති පරිවේෂදෙ නස්සි, තථාපි ලෙඛිමුපාතං අතිකකම නාති
 දුරං ගතබ්බනති වදනති. සෙසමේන් උත්තාතමෙව. මඤ්චා
 දිනං සබ්බිකතා, වුත්තලකිණේ දෙසෙ සන්තරණං වා සන්තරා
 පනං වා, අපලිබ්බුතා, ආපද්‍ය අභාපො, ලෙඛිමුපාතාතිකකමොති
 ඉමාති පනෙත් පඤ්ච අබ්බාති. මාතිකට්ඨකථායං පන “අනා
 ප්‍රච්ඡං වා ගවේශයාති එන් යො හිකුචු වා සාමණෙරො වා ආරා
 මිකො වා ලජ්ජි හොති, අත්තනො පටිලොධං පිය මඤ්ඤති, තථා
 රූපං අනාප්‍රච්ඡිතා නං සෙනාසනං තස්ස අතිශාසනො 1 නිර
 පෙකො ථාමමස්සමෙස පුරිසස්ස ලෙඛිමුපාතං අතිකකමෙය,
 එකෙන පාදෙන ලෙඛිමුපාතාතිකකමෙ දුක්ඛං, දුතියෙන
 පාවිත්තිය”නාති වන්තා අබ්බෙසුපි නිරපෙකවිතාය සද්ධිං ඡ
 අබ්බාති වුත්තාති. පාලියමපන අට්ඨකථායඤ්ච නිරපෙකො
 ගව්නිති අයං විසෙසො න දිස්සති. මනාපෙතො ගව්
 නිති ව මනාපනවිසයෙ එව සාපෙතගමනෙ අනාපතති වුත්තං.
 යදි අඤ්ඤාදිසං සාපෙතගමනෙ අනාපතති සියා, අනාපතති
 සාපෙකො ගව්නිති අවිසෙසෙන වත්තබ්බං හවෙය්, තස්මා
 විමංසිතා සුත්තතරං ගතෙතබ්බනති.

පඨමසෙනාසනසිකිකාපදං මනුස්සං.

දුතියසෙනාසනසිකිකාපදෙ එත්තගමෙව වුත්තනාති: අට්ඨ
 කථාසු වුත්තං. ඉදං ව අට්ඨකථාසු තථා වුත්තනාවදස්සන්තං
 වුත්තං. අඤ්ඤාමි නාදිසං මඤ්චපියෙසු අන්තරිතබ්බං 2 පව්චන්
 රණමෙවංති නිසුපි ගණිපදෙසු වුත්තං. මාතිකට්ඨකථායමපන
 “පව්චන්තරණං නාම පාචාරො කොරවො”ති එත්තකමෙවංති

1. සි. 3. දෙවො. 2. ම. අන්තරිතපව්චන්තරණං
 3. ම. මෙවෙ,

නියමෙවං වුත්තං. තස්මා ගණිපදෙසු වුත්තං ඉමින න සමෙති.
 ඉමංසිතා ගතෙතබ්බං. සෙනාසනානාති: සබ්බපච්ඡිකෙතා,
 නෙතො. සො හොමිති: තස්ස ඤාතො වා අඤ්ඤාතො වා
 යො නොවි. පටිවෙණනාති: එකෙකස්ස විහාරස්ස පරිකෙව
 පබ්බන්තරං. කුරුඤ්ඤාකථායං වුත්තමෙවන් සවිසෙසං කතා
 දස්සෙතුං කිඤ්චාපි වුත්තොති ආදි ආරඤ්ඤං. අපට්ඨිකෙන 1
 මණ්ඩපෙති විසුං යොජෙනබ්බං, තෙනෙව මාතිකට්ඨකථායං
 “අපට්ඨිකනාමණිපෙ වා පට්ඨිකෙනො වා බුත්තං 2 සතති පථන
 යුතෙ”ති වුත්තං. හොරුකසාලාසමි අයං විසෙසො ලබාති යෙව.
 වත්තබ්බං නාපට්ඨික විසෙසෙතා කිඤ්චි වත්තබ්බං නපි. පලජ්ජ
 නිති: විතස්සති. නාසෙසානාති: වොරාදිති විතස්සෙය්. යෙන
 මඤ්චං වා පිඨං වා විතස්සති, නං මඤ්චපිසකවනං. සිලුච්චි
 ලෙණනාති සිලුච්චියෙ ලෙණං; පබ්බතානුමාති අපො.

“සෙනාසනං උපට්ඨිකාති වාසින”නාති ඉමෙමිං වනුසමිං
 පඤ්ඤාත්තතා වනුසුදුසුරුපවසෙන අට්ඨකථායං උපට්ඨිකා
 සබ්බාය අභාපෙව අනාපතති වුත්තං. වත්තකවකිකෙ මෙකවත්තා
 පඤ්ඤාපෙතොන සෙනාසනං ආප්‍රච්ඡිකාවනි වුත්තතො
 කෙවලං ඉතිකත්තබ්බතාමත්තදස්සන්තං ආප්‍රච්ඡන්තං පන
 වත්තනාති වුත්තං, න පන වත්තනෙදෙ 5 දුක්ඛවනාති දස්සන්තං.
 තෙනෙව අති කට්ඨකථායං සෙනාසනං ආප්‍රච්ඡිතබ්බනාති එන්
 යං පාසාණධර්මයං වා පාසාණන්තමෙසු වා කතසෙනාසනං යන්
 උපට්ඨිකා නාරොහනාති, නං අනාප්‍රච්ඡන්තස්සාපි අනාපතතිති
 වකති. තස්මා යං වුත්තං ගණිපදෙ: නාදිසෙ සෙනාසනෙ
 අනාප්‍රච්ඡං ගව්නන්තස්ස පාවිත්තියං නපි. මෙකවත්තවසෙන
 පන අනාප්‍රච්ඡං ගව්නො වත්තනෙදෙ හොති, තස්මා දුක්ඛං
 ආප්‍රච්ඡනිති, නං න ගතෙතබ්බං. පට්ඨිමස්ස ආහොගො වුත්තති
 නාපට්ඨික: තස්ස පච්ඡන්තො ගව්නන්තස්ස අඤ්ඤස්ස අභාවතො
 වුත්තං. එසං වා පෙසෙතො ආප්‍රච්ඡිතබ්බනාති එන් ගමන
 විතස්ස උපපන්නාධිකාසො අනාප්‍රච්ඡිතො ගව්නො දුතිය
 පාදඤ්ඤෙර පාවිත්තියං.

කිඤ්චාපි මඤ්චං වා පිඨං වා අපේක්ඛාකාසෙ නිකුට්ඨිතො
 ගව්නන්තස්ස ඉධ විසුං ආපතති න වුත්තා, තථාපි අනාල
 අපේක්ඛාකාසෙ මඤ්චපියාති පඤ්ඤාපෙතො ගව්නන්තස්ස ලෙඛිමු
 පාතාතිකකමෙ පුරිමසිකිකාපදෙන පාවිත්තියං, පරිකෙවං

1. සි. වත්තන. 3. සි. 2. පඤ්ඤ.
 2. ම. බුත්තං. 4. ම. කත්තබ්බාකාර. 5. ම. හෙදෙන.

නිකාමෙ ඉමිනා දුක්ඛවනති වෙදිනබ්බං. මණ්ඩපෙ වා රුක්ඛමුලෙ වානි හි ඉමිනා අපේක්ඛානාසොපි සබ්බතිනො යෙවානි තත්ථාපි දුක්ඛවනති 1 වුත්තමෙවානි දට්ඨබ්බං. සෙය්‍යං පන අපේක්ඛානාසෙ සන්තර්ඛා ගව්ඡන්තස්ස උභයෙනාපි දුක්ඛවමෙව සබ්බිකො විහාරෙ සබ්බිකා යෙව සෙය්‍යං සන්තර්ඛා පසංකමන්තස්ස පාවිත්තියං වුත්තනති උභොසු එකෙකස්මිං 2 සබ්බිකො දුක්ඛවනති විදානති. සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව, වුත්තලකඩ්ඪණ්ණසෙය්‍යා, තස්සා සබ්බිකනා, වුත්තලකඩ්ඪණ්ණෙ විහාරෙ සන්තර්ඛං වා සන්තරාපනං වා, අපට්ටිඛිතා, අපදය අභාවො, අනපෙක්ඛස්ස දිසාපක්ඛමනං, උපවාරසීමානිකාමොති ඉමානි පනෙත් සත්තඅඛානා.

දුතිසසෙනාසනසිකාපදං පඤ්චමං.

ජට්ඨෙ අනුපට්ඨිකානි: සමීපං පට්ඨිතා, බහුපභාරකා. ගුණවිසිට්ඨනාසෙව සලකෙවනොති: හණ්ඩාගාරිකස්ස බහුපකාරකං ධම්මකවිකාදිනං ගුණවිසිට්ඨනාසෙව සලකෙවනොති. සමනතා දිසසෙධා 3 හන්තොති: මජ්ඣෙ පඤ්ඤානතමඤ්චිදං සකාය වුත්තං. උපවාරං ධපෙය්‍යානි: වුත්තලකඩ්ඪණ්ණං උපවාරං ධපෙය්‍යා. එකවිහාරෙති: එකස්මිං සෙනාසනෙ. එකපට්ටිවෙණ්ඨි: තස්ස විහාරස්ස පරිකෙඛපබ්බන්තරෙ. ගිලානො පටිසන්ති අදිසු අනාපත්තිකාරණසබ්බාවතො ගිලානාදිභය පටිසික්ඛාමිති උපවාරං පටිසන්තස්ස සන්ති සබ්බාධෙතුකාමිතාය ආපත්ති වුත්තායෙවානි තිසුපි ගණ්ඨපදෙසු වුත්තං. එවඤ්ච යති අගිලානාදිභාවොපි විසුං අභෙතසු වත්තබ්බං සියා. මානිකට්ඨකථායමපන “සබ්බිකවිහාරකා, අනුට්ඨාපනියගාච්ඡා නනං, සබ්බාධෙතුකාමනා, උපවාරෙ නිසිදනං වා නිපජ්ජනං වානි ඉමානෙස්ස 3 වත්තාරි අඛානා”ති එත්තකමෙව වුත්තං. තස්මා විමංසිතබ්බං.

අනුපට්ඨිකාපදං ඡට්ඨං.

සත්තමෙ කොට්ඨිකානිති: වාරකොට්ඨිකානි. නිකමානි වචනං සුත්තාපි අත්තනො රුචියා නිකමති, අනාපත්ති විදනති. අලජ්ජිං 4 නිත්තකඩ්ඨිති අදිසු පඨමං අලජ්ජිං 5 අදි

1. ම. දුක්ඛවං ඉධ.
2. සි. එකමෙක.
3. ම. ඉමානි පනෙත්.
4. සි. අලජ්ජි.
5. ම. අලජ්ජි.

හාවෙන නිකාමසික්ඛාමිති විනාතනා, නිකාමසික්ඛානස්ස විත්තස්ස ලුහුපරිවහනිතාය කොපෙ උපානෙති අනාපත්ති. සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව. සබ්බිකවිහාරො, උපසම්පන්නස්ස ගණ්ඨනකාරක හාවාදිවිතිමුත්තතා, 1 කොපෙන නිකාමසික්ඛං වා නිකාමසික්ඛාපනං වානි ඉමානි පනෙත් නිසිද අඛානා.

නිත්තකඩ්ඨාසිකාපදං සඤ්චමං.

අට්ඨමෙ උපරිමතලෙ පදාරතං අසන්තරිතතා උපට්ඨෙ අවජ්ජනනලාභානි වුත්තං. සුමෙඛ වුත්තනසෙනොති: අනුපබ්ජ්ජිකාපදෙ වුත්තනමසෙනව 2. සෙසං සුච්ඤ්ඤායමෙව. සබ්බිකො විහාරො, අධිසංඝට්ඨා වෙහාසකුට්ඨ, හෙට්ඨා සපරිභාගනා, අපවාණ්දිනො ආභවමාදනෙ නිසිදනං වා නිපජ්ජනං වානි ඉමානි පනෙත් වත්තාරි අඛානා.

වෙහාසකුට්ඨිකාපදං අට්ඨමං.

තවමෙ “මහලකො නාම විහාරො සංඝාමිකො”ති වුත්තනතා සඤ්ඤවිකාය කුටියා අනාපත්ති. අධිසෙනායගත්ථෙවිති උක්ඛට්ඨපරිවෙජ්දෙන වුත්තවමනං පාලියා සමෙති අභානං සුචුත්තනති. පාලියා අට්ඨකථායඤ්ච උක්ඛට්ඨපරිවෙජ්දෙන අධිසෙනායගත්ථපමාණස්ස ඕකාසස්ස දස්සිතතා කචාවං අධිසෙනායගත්ථවිපාරතො උපානං වා හොතු අධිකං වා, අධිසෙනායගත්ථපමාණං යෙව ඕකාසොති වදනති. සස්ස මෙම ඡෙකිති: යස්ස විහාරස්ස වෙමජෙකි. සා අපට්ඨපුරුපවාරාපි හොතිති: විවරියමානං කචාවං යං භිත්තිං ආගන්ති 3, සා සමනතා කචාවට්ඨිකාරපමාණ උපවාරරතිතාපි හොතිති අපේභා. ආලොකං සකෙති විධේති=ආලොකසංඝි. “සුභපසුභං ඡාදපෙසි සුභපසුභං ලිමපාපෙසි”ති 4 ඉමස්මිං වඤ්ඤමං උපානාදෙසෙන සිකාපදස්ස පඤ්ඤාත්තතා ලෙපනං 5 අනු ජානනොන ව වාරබකියස්ස සාමනනා අධිසෙනායගත්ථපමාණෙ යෙව පදෙසෙ සුභපසුභං ලෙපස්ස අනුඤ්ඤාත්තතා තතො අඤ්ඤත්ථ සුභපසුභං ලිමෙපන්නස්ස වා ලිමපාපෙනස්ස වා

1. ම. විමුත්තතා.
2. සි. කයෙක.
3. ම. ආගන්ති.
4. පා. ලෙපාපෙසි.
5. සි. ලෙපං.

භික්ෂුයං මහත්තාය භත්තබ්බකිවං නිට්ඨාපෙනා පුන චතුසු ලෙප දිනෙත පාචිතියෙත භවිතබ්බතති වදන්ති.

ගණපිපදෙසු පන තිසුපි පුනපුනං 1 ලෙපදහසය බුත්ත පමාණෙනා අසුඤ්ඤා පටිඝභිත්තමත්තං සපෙනා පාචිතියසය අවුත්තත්තා දුක්ඛං අනුරූපනති වුත්තං. අධිට්ඨානබ්බතති: සංවිධානබ්බං. අප්පජිනෙති එත් අප්පසද්දෙ “අප්පජිනෙ” යි ආදිසු විය අභාවදෙත්ති ආහ: අපජිනෙති. පනනොකාසොති: පනනොකාසනා නම සිත්තං නිකමුනො උපරි පනෙය්‍යාති අධිප්පායො. “සචෙ හජිතෙ සිප්පා අධිට්ඨානි 2 ආපනති දුක්ඛං සංඝා” යි වචනෙත ඉමමත්: දිපෙති. සචෙ විහාරස්ස 3 සමත්තා වුත්තපමාණෙ පරිවෙජ්දෙ පුබ්බන්තොදිති න සත්ති, තත්ථ විහාරො කාරෙතබ්බතා. යත්ථ පන සත්ති, තත්ථ කාරා පෙනෙස්ස දුක්ඛං වනති. එකෙකා මග්ගං උපුක්කමෙව උට්ඨපෙනා ඡාදනං මග්ගෙන ඡාදනං නාම ගොතිති අයෙස්සාමු: “මපගග ඡාදෙනස්ස” යි වුත්තං. ඉමිනා පන නයෙන සබ්බස්මි. විහාරෙ එකවාරං ඡාදිනෙ තං ඡදනං එකං 4 මග්ගනති ගහෙත්වා “පචමගෙ” යි ආදි වුත්තං. පරියායෙන ඡාදනෙපි ඉමිනා ව නයෙන යොජෙතබ්බතති තිසුපි ගණපිපදෙසු වුත්තං.

තං පුනපුනං ඡාදපෙසිති ඉමාය පාළියා සබ්බමිපෙනා ඡදනං ඡදනුපජි වෙදිනබ්බතති ඉමිනා අට්ඨකථාවචනෙත ව සමෙති, තස්මා “පච මගෙන අධිට්ඨානිධා නති” යං 5 මග්ගා ආණාපෙනා පනනමිතබ්බ” නති එත් වෙ ඡදනාති අධිට්ඨානිධා නති. ඡදනං එවං ඡාදෙතිති ආණාපෙනා පනනමිතබ්බතති එවමදො ගහෙතබ්බතා. කෙවි පන පස්මං තාව එකවාරං අපරිසෙසා ඡාදෙත්වා පුන ඡදනදණ්ඩකෙ බන්ධිතා දුතියවාරං තපෙව ඡාදෙතබ්බං. තතියවාර 6 වතුසු වාරෙ සමපනෙන වෙ මග්ගෙ අධිට්ඨානිධා ආණාපෙනා පනනමි තබ්බතති වදන්ති. අපරෙ 7 පස්මවාරෙ යෙව නයොපි මග්ගෙ අධිට්ඨානං වට්ටති. වතුසුතො පට්ඨාය ආපනති පාචිතියනති වදන්ති. තදුභයමිපි පාළියා අට්ඨකථාය ව න සමෙති.

1. සි. පුන.
2. සි. ම. අධිට්ඨානි.
3. ම. විහාරසමත්තා.
4. ම. එක.
5. සි. 1. 3. ම. තතියාය.
6. සි. 2. රෙ.
7. ම. අපරෙ පන.

තතියාය මග්ගනති එත් තතියායාති උපයොගෙනෙ සමප දනවචනා, තතියං මග්ගනති අත්තං. තිණ්ණං මග්ගානනති: මග්ගවසෙන ඡාදිනාතං තිණ්ණං ඡදනාතං. තිණ්ණං 1 පජිනා යානනති: එත්ථාපි එසෙවනෙයො. වතුසු මග්ග වා පරියායෙ වා නි ව තාපා ඡාදෙනාතං වතුසු: ඡාදනමෙව වුත්තං. සෙසං 2 උත්තානමෙව. මහලුකවිහාරතා, අත්තනො වාසාගාරතා, උත්තරං අධිට්ඨානනති ඉමාති පනෙත්තිති අබ්බාති.

මහලුකවිහාරසිත්තාපදං නමමං.

දසමෙ ඉමස්ස සිත්තාපදස්ස “සිත්තොපදස්ස වා සිත්තොපදස්ස වා” යි: බාහිරපරිභොගවිසේන පස්මං පසුඤ්ඤාත්තනා සපාණ කං උදකං පරිභුඤ්ඤායාති සිත්තාපදං අත්තනො නාගාන පානාදිපරිභොගවිසේන පසුඤ්ඤාත්තනති වෙදිනබ්බං. තස්මිං වා පස්මං පසුඤ්ඤාත්තනෙපි අත්තනො පරිභොගවිසේනෙව පසුඤ්ඤාත්තනා පුන ඉමිං සිත්තාපදං බාහිරපරිභොගවිසේනෙව පසුඤ්ඤාත්තනති වෙදිනබ්බං. සපාණකසසුඤ්ඤා පරිභොගෙන පාණකා මරිය්ණනති පුබ්බභාගෙ ජානනස්සාපි සිත්තොපදාපනං පදිපෙ නිපතිතො පට්ඨානදිපාණකා 3 මරිය්ණනති ජානනස්ස පදිපුජ්ජනං විය විනාපි වට්ඨකවෙත්තාය ගොතිති ආහ: පණ්ණ නතිවජ්ජනති. සෙසං වුත්තානත්මෙව. උදකස්ස සපාණකා, සිත්තොපදාපනෙත පාණකා මරිය්ණනති ජානනං 4, තාදිසමෙව ව උදකා, විනා වට්ඨකවෙත්තාය කෙතවිදෙව කරණියෙන තිණ්ණ දිනං සිත්තොපදාපනති ඉමාති පනෙත්තිති තත්තාර අබ්බාති.

සපාණකසිත්තාපදං දසමං.

භුතගාමවගො දුතිසො. x

තිකමුතිවග්ගස්ස පස්මසිත්තාපදෙ කථානුසාරෙනාති: සො පෙරො කිංසිලො කිංසමාවාරිතා කරකුලා පබ්බජිතොති ආදිනා පුච්ඡනාතං පුච්ඡාකථානුසාරෙන. කපෙතුං වට්ටනති: තිරාමිසෙනෙව විත්තෙන කපෙතුං වට්ටනති. අතියානතිකත්තා

1. ම. වා.
2. සි. 1. 3. සබ්බත්.
3. සි. පන.
4. සි. 2. ජානනතා. x සි. 1. 3. ම. සෙතාසනවග්ගො දුතිසො.

සංගමොක්ඛනානං තීරව්‍යානගුණා කථාං තීරව්‍යානගුණානි
 ආහ: සංගමගුණගමනෙපිති ආදි. අපිසෙද්දන පඨෙව මොක්ඛ
 මග්ගමනෙති දිපෙති. තීරව්‍යානගුණානි: කිරොකරණගුණ
 බාධකනති වුත්තං හොති. ලොසෙවනා හි තීරව්‍යානගුණා සංග
 මොක්ඛානං බාධකාව හොති. සමිදොදාති: පරිපුරණෙන, සංග
 තාපෙති: 1 සුත්තපෙතා. අන්තමතිරතාදි යොගනො ගමනිනෙ.
 බහුරසොති: අන්තසාදිබහුරසො. ලක්ඛණපටිච්චෙධ 2
 සංජ්ඣනනාති: අන්තවාදිලක්ඛණපටිච්චෙධස්ස 3 ආවගනනො
 ලක්ඛණපටිච්චෙධසංසුත්තො. පරපොති: 4 පරත්ථ; උත්තරිනති
 අන්තො. කණ්ණෙනා වාති: 5 පරිබාහිරෙ කරොනෙනා යෙව.
 පාතිමොක්ඛනාති: වාරිත්තවාරිත්තපපහෙදං සික්ඛාපදසිලං.
 නා හි යොනං පාති රක්ඛති, ත්වි මොක්ඛනති මොවෙති
 ආපාසිකාදිති දුක්ඛෙති, තසං පාතිමොක්ඛනති වුවෙති.

සංවරණං සංවරො. කාශවිච්චාරානං පිදගනං. යෙන හි තෙ
 සංවුතා පිතිතා හොනති, සො සංවරො. කාසිකවාචසිකස්ස අපි
 තික්ඛාමියෙතං නාමං. පාතිමොක්ඛසංවරෙන සංවුතොති:
 පාතිමොක්ඛසංවරෙන පිතිකකාශවිච්චාරො. තථාතුතො ව සසං
 තෙති සමඛිති නාම ඵගාති, තසං වුත්තං: සමනනාගනොති.
 චන්තනීති: 7 අත්තගාවං පවනෙති. විහරනීති ඉමිනා පාති
 මොක්ඛසංවරසිලෙ සිත්තස්ස හිත්තමත්ථං විචාරනො පාලියා විහාවෙතා.
 සංවෙපනො වුත්තමත්ථං විචාරනො පාලියා විහාවෙතා.
 වුත්තං හෙතනති ආදි ආරුධං. තත්ථ විහවෙති: ක්කානවිහ
 වෙහ. සිලං පතිට්ඨාති ආදිති පාතිමොක්ඛස්සෙව වෙවචනාති.
 තත්ථ සිලනති: කාමං වෙතං සහ කමමවාපරිභොසානෙන
 ඉප්ඛිතකස්ස පාතිමොක්ඛස්සෙව වෙවචනං. එවං සනෙතපි
 බමමනො එහං සිලං නාම පාණ්ණාපානාදිති වා විරමනනස්ස
 වත්තපටිපනතිං වා පුරෙන්නස්ස වෙත්තාදයො බමමා වෙදිතබ්බා
 යසං පන පාතිමොක්ඛසිලෙන භික්ඛුසාසනෙ පතිට්ඨාති නාම
 තසං තුං පතිට්ඨාති වුත්තං.

1. මු. සම: සතිතනෙතා. 3. ම. වෙධරස. 5. මු. සම: කණ්ණෙනා ව
2. මු. සම: වෙද. 4. මු. සම: පුරතො. 6. ම. අතික්ඛ.
7. ම. වත්තනතිති.

පතිට්ඨනති වා එත්ථ හිත්තං, කුසලබමො එව වා එත්ථ පතිට්ඨ
 නනතිති=පතිට්ඨා. අයමන්තො “සිලෙ පතිට්ඨාය නරෙ සපෙක්ඛ”ති
 ව. “පතිට්ඨා මහාරාජ සිලං සබ්බස්ස කුසල 1 බමමාන”නති ව,
 “සිලෙ පතිට්ඨිතස්ස බො මහාරාජ සබ්බෙ කුසලා බමමා න පරි
 භායනතිති”ව ආදිසුත්තවසෙන වෙදිතබ්බො. තදෙතං පුබ්බපතාති
 අන්තො 2 ආදි. වුත්තමි වෙතං: “තසං තිහ චං උත්තිය ආදි
 මෙව විසොධෙති කුසලෙසු බමමෙසු. කොවාදි කුසලානං
 බමමානං: සිලං ව සුචිසුද්ධං, දිට්ඨි ව උප්පත්ති. යථාති තථීර
 වස්සති තගරං මාපෙතුකාමො පඨමං තගරට්ඨානං කොධෙති,
 තතො අපරභාගෙ විචිච්ඡානසික්ඛාපදාපරිච්ඡෙදෙන විහ
 ජ්ඣා තගරං මාපෙති, එවමෙව යොගාවචරො ආදිමි සිලං
 සොධෙති, තතො අපරභාගෙ සමාධිවිපක්ඛනාමග්ගප්පතිබ්බං
 නාති සච්ඡිකරෙති. යථා වා පන රජකො පඨමං තිති බාරෙති
 වත්ථං බොවිත්තා පරිසුද්ධො වත්ථෙ යදිත්ථං රක්ඛණං උපනෙති,
 යථා වා පන ඡෙත්තො විත්තකාරො රූපං ලිඛිතුකාමො ආදිතො
 හිත්තිපරිකමමං කරොති, තතො අපරභාගෙ රූපං සමුට්ඨා 3
 පෙති, එවමෙව 4 යොගාවචරො ආදිතොව සිලං විසොධෙත්තා
 අපරභාගෙ සමපටිපක්ඛනාදයො බමමෙව සච්ඡිකරෙති, තසං
 සිලං ආදිති වුත්තං. තදෙතං වරණසරිත්තකාශ වරණං වර
 ණාති පාද වුවෙති. යථාති ඡිත්තවරණස්ස පුරිසස්ස දිසංගම
 නාතිසංඛාරො න ජායති, පරිපුරණපාදස්සෙව ජායති. එව
 මෙව යස්ස සිලං හිත්තං හොති බමමං අපරිපුරණං, තස්ස
 තිබ්බාණගමනාය සද්දණමනං න සමපජ්ජති. යස්ස පන තං
 අභිත්තං හොති අබණ්ඩං පරිපුරණං, තස්ස තිබ්බාණගමනාය
 සද්දණමනං සමපජ්ජති. තසං සිලං වරණනති වුත්තං. තදෙතං
 සංගමනවසෙන සංගමො. සංවරණවසෙන සංවරොවාති උග
 යෙනාපි සිලසංගමො වෙව සිලසංවරො ව කවිතො. වචනත්ථො
 පනෙත්ථ සංගමෙති විනික්ඛමවිපජ්ජනං, පුග්ගලං වා සංග
 මෙති විනික්ඛමවසෙන තස්ස විපජ්ජනං න දෙකුති=සංගමො.
 විනික්ඛමස්ස පවෙසනවාරං සංවරති පිදගතිති=සංවරො.
 මොක්ඛනති උත්තමං මුඛගුණං වා. යථාති සත්තානං වගුබ්බො
 ආහාරො මුඛෙන පටිසිත්තා අභග්ගාති එරති, එවං සොභිතොපි
 වගුගුමකකුසලං සිලමුඛෙන පටිසිත්තා අත්ථසිද්ධිං සමපාදෙති,
 තෙන වුත්තං: මොක්ඛනති. පමුඛෙ සාධුති=පමොක්ඛං, පුබ්බ

1. ම. කුසලානං. 3. සි. 1. 3. සමුට්ඨ.
2. සි. අපට්ඨන. 4. සි. මෙවං. 5. ම. යදෙතං.

භූමිං සෙව්ඨං පටිකතනානි අපේථා. කුසලානං ධම්මානං සමා පනතීයාති: වතුභූමික කුසලානං පටිලාභප්ථාය පමොක්ඛං පුබ්බ භූමිං සෙව්ඨං පටිකතනානි වෙදිතබ්බං. කාසිකො අමිතිකා මොති: තිවිධං කායසුචරිතං. වාචිසංඝාතී: වතුබ්බිධං වච්ඡුපු රිතං. කාසිකවාචිසංඝාතී: තදුශයං. ඉමිනා ආජ්චට්ඨකෙබ්බලං පරියාදය දසෙයති. සංවුජනාති: පිතිනො; සංවුතිඤ්ඤා පිති තිඤ්ඤොති අපේථා. යථාති සංවුතවාරං ගෙහං සංවුතං ගෙහං පිතිතං ගෙහනාති වුවෙති, එවමිධ සංවුතිඤ්ඤා සංවුජනාති වුජෙනා. ජාතීමොක්ඛසංවෙරනාති: පාතිමොක්ඛසංඛාතෙන සංවෙරෙණ. උපපෙතොති ආදිති සබ්බාති අසුඤ්ඤාසුඤ්ඤවචන නාති. ඉරිසෙති ආදිති සත්තතිපි පදෙති පාතිමොක්ඛසංවෙ රසීලෙ සිතස්ස භික්ඛුනො ඉරියාපට්ඨිතාරො කට්ටිතො. තස් ඉරියෙතිති: වතුනං ඉරියාපට්ඨනං අසුඤ්ඤාරසමුප්පිතාවතො ඉරියති. තෙති ඉරියාපට්ඨතුසෙකති කායසංඛට්ඨතනෙන වත්තති. 1 එකං ඉරියාපට්ඨකං අපරෙණ ඉරියාපට්ඨන බාධිනො 2 චිරවසිතිභාවෙන සිරිරකම්භෙනො පාලෙති. එකස්මි ඉරියාපට්ඨ අසණ්ඨතිත්වා සබ්බඉරියාපට්ඨ වත්තනතො සපෙති තෙන තෙන ඉරියාපට්ඨන තථා තථා කායස්ස යාපතතො ඤාපෙති. චිරකාලචිත්තාපතතො චරති. ඉරියාපට්ඨන ඉරියා පට්ඨ වච්ඡිඤ්ඤා ජිවිතභරණෙනො විහරති. මවජාජිවපට්ඨසෙක නාති: “ඉධෙකාවෙචා වෙච්ඡදනෙන වා මතතිකදනෙන වා පුප්ථ එලසිනාන දන්තකට්ඨදනෙන වා වාටුකමයතාය වා මුක්ඛසුප්ප තාය වා 3 පාරිභවපතාය වා 4 ජංඝපෙසතිකෙන වා අසුඤ්ඤ තරසුඤ්ඤතරෙන බුබුසතිකුට්ඨෙන මවජාජිවෙන ජිවිකං කපෙස ති, අයං වුවෙති ආවාචාරො”ති එවං වුත්තආනාචාරං සංඛාත ඉධෙකාවෙචා වෙච්ඡදනාදිනා ආවාචාරනාති: “ඉධෙකාවෙචා න වෙච්ඡදනෙන, න මතතික 5, න පුප්ථ, න එල, න සිතා කවෙචා න වෙච්ඡදනෙන, න මතතික 6, න පුප්ථ, න එල, න සිතා න, න දන්තකට්ඨදනෙන, න ජංඝපෙසතිකෙන න අසුඤ්ඤාරසුඤ්ඤ තාය න පාරිභවපතාය න ජංඝපෙසතිකෙන න අසුඤ්ඤාරසුඤ්ඤ තරෙන බුබුසතිකුට්ඨෙන මවජාජිවෙන ජිවිකං කපෙසති, අයං වුවෙති ආවාචාරො”ති එවං වුත්තෙන න වෙච්ඡදනාදිනා ආවාචාරෙන. මෙසිසාදිඅගොචරං පනායාති: “ඉධෙකාවෙචා වෙසියෙගොචරො වා ගොති, විධවජ්ජලකුමාරික 6 පණ්ණිකතිකුත්ති වෙසියෙගොචරො වා ගොති, සංසවෙයා විහරති රාජ්ජි පානාගාරගොචරො වා ගොති, සංසවෙයා විහරති රාජ්ජි

1. ම. වතෙනති. 3. ම. සුපතාය. 5. සි. පත්ත.
2. ම. බාධිනො. 4. සි. පාරිභවට්ඨක. 6. ම. කුමාරි

රාජමහාමනෙතති තිථියෙති තිථියසාවකෙති අනසුලොමනෙත සංසගෙන, යාති වා පත තාති කුලාති අක්ඛාති අපසක න්නාති අනෙකාසකපරිතාසකාති අනථකාමාති අතිතකාමාති අථාසුකාමාති අයොගසෙකමකාමාති භික්ඛුනං භික්ඛුතිතං උපාසකානං උපාසිකානං, තථාරූපාති කුලාති සෙව්ඨි ගජති පසිරූපාසති, අයං වුවෙති අගොචරොති” එවමාගතං වෙසියාදි අගොචරං පතාය. සද්ධාසමපනතකුලාදිනාති: එත් ආදිසද්දොත උපතිස්සයගොචරදිං සංගණනාති.

තිවිධො ගි ගොචරො: උපතිස්සයගොචරො, ආරකගො චරො, උපතිබ්බිකගොචරොති; තත් කතමො උපතිස්සයගො චරො: දසකථාවාද්දුග්ගසමන්තොගතො කල්පාණ්මෙනො, යං තිස්සාය අස්සුතං පුණ්ණති සුතං පරියොදපෙති කම්බං විහරති ට්ඨො උජ්ජං කරොති විත්තං පසාදෙති, යස්ස වා පත අනුසිකම්බ මානො සද්ධාය වර්ධති, සිලෙන සුත්තෙ වාගෙන පසුඤ්ඤ වර්ධති; අයං උපතිස්සයගොචරො. කතමො ආරකගොචරො: ඉධ භික්ඛු අනාරකරං පට්ටො චිවිමපට්ටපෙනො ඔක්ඛිතවකසු සුගමනදස්සාපි සංවුජනා ගච්ඡති, න ගම්මිං ඔලොකෙනො, න අස්සං න රථං න පතනිං න ඉච්ඡං න පුරිඤ්ඤා ඔලොකෙනො, න උඤ්චං උලොකෙනො 1 න අධො ඔලොකෙනො න දිසාවිදිසවටි පෙකම්බො 2 ගච්ඡති; අයං ආරකගොචරො, කතමො උපතිබ්බිකගොචරො: වත්තාරො සතිපට්ඨානා; යත් විත්තං උපතිබ්බිකිති. වුත්තං ගෙතං ගගවතා: “කො ව තිත්තවෙ භික්ඛුනො ගොචරො: සකො පෙත්තකො විසසො, යදිදං වත්තාරො, සතිපට්ඨානා”ති; අයං උපතිබ්බිකගොචරො. ඉති අයං තිවිධොගි ගොචරො ඉධ ආදිසද්දොත සභිගිතිනාති දුට්ඨබ්බො.

අසමනනෙකසු වජ්ජසුති: අසසුචිව ආපත්තසෙසිය අකුසල විංතුපාරාදදිගෙදෙසු වජ්ජසු. ගසො දස්සනසිලොති: පරමාණුමනතං වජ්ජං අට්ඨසට්ඨියොජනසතසහස්සබ්බෙධසිතෙරු පබ්බතසදිසං කනිා දස්සනසහසො, සබ්බලුත්තං වා දුබ්බාසිත මනනං පාරාජිකසදිසං කනිා දස්සනසහසො. සමො ආදිසාති: සමමදෙව සකකච්චං සබ්බසො ව 3 ආදිසිනා. වට්ටකතිසයර භ්ථියෙකෙති සොතබ්බෙනො සුනා, පරියතතිධිමෙමා; තං ධාරෙතිති: සුතබ්බෙරො. සුතස්ස ආධාරභූතො. යස්ස න ඉතො ගතිතං ඉතො 4 පලායති, ජිදුසවෙ උදකා යිත න තිට්ඨති, පරිස

1. ම. ඔලො. 2. ම. විදිසං විපෙකති. 3. ම. වා. 4. ම. අනෙකා.

උඩින්ගති, නිකිතිනසුනාං පන නිකිතිනසුනාංවෙම ගොති. තස්ස කපා අපරිමණිලා නාම ගොති, අපරිමණිලා අපරිපුණ්ණ භාවතො. යො පන සුත්තං වා ජාතනං වා නිකිතිනා, බිති එකපදමපි අගනාමා යථානිකිතිනස්ස සුත්තස්ස අපරිමණිකා විසෙතෙව සුත්තනතරමපි ආනෙතො පාලියා අනුසංහිතව පුබ්බාපරසද්ධි අමකොනො 1 ආවර්ගෙහි දිනනතයෙ යථා තුලිකාං පරිවර්තනො විය තං තං අපරිමණිකා 2 කතා දස්සෙතො ගම්හිරමානියාය උදකං පෙසෙතො විය ගම්හිරමනං ගම්මෙතො වග්ගිතාදිවිග්ගියා පදෙ පදං කොලො නො සිකිවිජානියො විය එනං යෙව පදං අනෙකෙහි පරිගායෙහි පුනපුනං සංවණ්ණෙනො ගව්හි, තස්ස කපා පරිමණිලා නාම ගොති. බමමො අපරිමණිකා අනුසංහිතා පුබ්බා පරතො ආවර්ගුග්ගහණෙනා 4 සබ්බසො පරිපුණ්ණභාවතො එවරුපමපි කපං සකිය පරිමණිලපදබ්බසද්ධිතායාති වුතො. තුණපරිපුණ්ණභාවෙන පුරෙ හවානි=පොරි. තස්ස හිකුනො තෙනො නාසිතබ්බං 5 අපරිමණිකා ගුණපරිපුණ්ණභාවෙන පුරෙ පුණ්ණභාවෙ හවානි අපොරි. පුරෙ වා හවතො පොරි 6 නාග රිකිත්තියා සුබ්බාලතනෙන සද්ධිතා=පොරි; පුරෙ සංවිසිතා 7 විය සුකුමාරාති අපොරි. පුරස්ස එසානිපි=පොරි; පුරස්ස එසානි නගරවාසිනං කපාති අපොරි. නගරවාසිනො හි සුත්තකපා ගොනති. පිතිමනං පිතාති 7 හානිමනං හාතාති වදන්ති. එව රුපිති කපා බහුතො ජනස්ස කතො ගොති මනාපා; තාය පොරියා. විස්සධ්මාසාති: පිත්තපෙමාදිහි අපලිබ්බාය සංඥා 8 විලම්බිතාදිහෙදදෙසරිතිතාය. අථවා නාතිසිසා නාතිසතිකා නිරන්තරං එකරසං ව කතා පරිසාය අක්කාසයානුරූපං බමමං කපෙනස්ස වාමා විස්සධ්මා නාම.

යො හි හිකුනු බමමං කපෙනො සුත්තං වා ජාතනං වා ආරහිකා ආරභිකාලතො පටියාය තුරිතතුරිතො අරණිං මනෙතො විය උණ්ණබාදනියං බාදෙනො 9 විය පාලියා අනු සනිපුබ්බාපරෙසු ගතිතං ගතිතමෙව, අගතිතං අගතිතමෙව කතො පුරිණපුණ්ණතරෙසු වරමානං ගොධං උට්ඨාපෙනො විය තත් තත් පහරෙනො ඔසාපෙතො උට්ඨාය ගව්හි. පුරාණ

1. ම. අපෙකන.	4. ම. සි. 1.3. යුගගතො.	7. සි. තාතා.
2. සි. පුථගවචනිකා.	5. සි. 1.3. තෙනෙවාහාසිතබ්බ.	8. සි. 2. සිතිද්ධි.
3. ම. හාරි.	6. ම. පොරියා.	9. ම. බාදෙ.

පුණ්ණතරෙසු හි පරිපාතියමානා ගොධා කදම් දිස්සති, කදම් න දිස්සති, එවමෙකවස්ස අපරිමණිකා කත්වි දිස්සති, කත්වි න දිස්සති. යොපි බමමං කපෙනො කාලෙන සිසං කාලෙන සතිකං කාලෙන මඤ්ඤං කාලෙන මහාසද්දං කාලෙන බුද්ධ සද්දං කරොති. යථා නිජ්ඣාමතණිකපෙතස්ස මුඛතො නිවර්ණකඅග්ගි කාලෙන ජලති, කාලෙන තිබ්බායති. එමං පෙතබමකපිනො නාම ගොති. පරිසාය උට්ඨාගුනාමාය 1 පුන ආරහති. යොපි කපෙනො තත් තීන් පිත්තායති, අපරි භාතනාය සප්පති 2, තෙනවි රොගෙන නිකුතිතො 3 විය කඤ්ඤෙනා විය කපෙති. ඉමෙසං සබ්බසමපි කපා විස්සධ්මා නාම න ගොති, සුබෙත 4 අපවචනභාවතො. යො පන සුත්තං ආගරිතො 5 ආවර්ගෙහි දිනනතයෙ ධිතො ආවර්ගුග්ගා අමුඤ්ඤනො තං ව 6 ආවර්ගියා තං සුත්තං සංවණ්ණසු, තෙනෙව තයෙත සංවණ්ණෙනො නාතිසිසං නාතිසතිකතා ආදිනා වුත්තනෙත කපාපබ්බං අවිච්ඡිතනං කතා කදිසොතා විය පවත්නාති. ආකාසගම්ගතො සස්සමානඋදකං විය නිරන්තරකපං පවත්නාති. තස්ස කපා විස්සධ්මා නාම ගොති. තං සකිය වුතනං: විස්සධ්මායාති.

අනෙකලාසාති: එළලෙ 7 විරිතිතාය. කිසංහි හි කපෙනස්ස එළා ගලති, ලාලා පහසරති, වෙළුපිසිනාති වා නිකිතිමනති, තස්ස වාමා එළලා නාම ගොති. තබ්බිපරිතායාති අපොරි. අපරස්ස විඤ්ඤාපනියාති: ආදිමණිපරිගොසානං පානවං කතා හාසි තත්ස්ස විඤ්ඤපනසමත්තාය අපවිඤ්ඤපනෙ 8 සාධනාය 9. වාමා ව කරණනාති=වාකකරණ; උද්භාරසොසො. කල්පාණං මධුරං වාකකරණං අස්සාති=“කල්පාණාකකරණො.” තෙනෙවාහ: මධුරස්සරෙති. හිලෙති: අවජානාති. මාතු ගාමොති සබ්බකො, මනං අපසාති 10 වෙසිති=“මනාපො” තෙනාහ: මනවිසිතිගොති. වට්ටනසෙන නපෙත්තාති: යොබ්බනමදදිමනා හිකුතිගො සංසාරහයෙත තාපෙතො. හිනිකාලෙති: අත්තනො හිනිකාලො. හිකුතිගො මෙප්පනෙත හිකුතිද්දසකො ගොති හිකුතිගො කායසංසතමෙව වදති. සිකිතිමානසාමණෝරුපු පන මෙප්පනොපි හිකුතිද්දකො න ගොතිති ආහ: සිකිතිමානසාමණෝරුපු මෙප්පනබමනති.

1. සි. 2. තාය.	3. සි. තිත්ත.	5. සි. 1.3. ආරහිකා.	7. සි. ගලන.
2. ම. ආපප්පති.	4. සාරකෙන.	6. සි. 1. 3. ව.	8. ම. ඤ්ඤපන.
		9. සි. තාය.	10. ම. අපායති.

කාසාසවසන්තයාසානි වචනනො දුසිලාසු හිකුතිසිකු
මානසාමණේරාසු ගරුමමං අස්සාපනනපුබ්බො පටිඛනිනො,
යෙවනි දට්ඨබ්බං.

තසාසා හිකුතිසා අභාවෙපි යා යා තසාසා වචනං අසොසාසා
නා නපේව මසුදුකන්ති අභා: මාතුගාමොගිති ආදි. ඉදං
අට්ඨකුසානි සමොධානෙත්වා දුසොසාසා පට්ඨමානි ආදි ආරඥං.
ඉදේසි පන අට්ඨකුසානි අසමනතාගතං සුදන්තිවතුප්ඵලං
කමෙතන සමුත්තනනො දුසකවං ආපජ්ජති, හිකුති පන සම
තොයෙව හොති. ගරුකොගිති: ගරුකානාබෙබ්බි. පඤ්ඤා
උපසංපන්නාසානි: උපයොගෙත්ව භූමමවචනං. ඔවදනිති වා
ඉමසා වදනිති අපේ සති සමපදනවචනමපි සුජජති. හිකුති
සානිකො උපසමපන්නා නාම පරිවනනලිඛනා වා පසුපසනාසි
යානියො වා. ආසනං පසුපසනාසි වදනිති භූමි මනාපා
හොති, ආසනං අපසුපසනාසි වචනිති නිසුපි ගණිපදෙසු
වුත්තං.

මාතුගාමගණෙන හිකුතිසි සකතිතානි ආභා: බම
දෙසනාපනතිමොචනිසානි. සමතසාසා හිකුතිනො සානිතං
පාටිපදුද් ඔවාදන්තං සබ්බානි හිකුතිනි ආගන්තබ්බනො සම
ගන්තං 1 ගතිකයොති ඉමිනා සබ්බාසං ආගමනං පුච්ඡතිති
ආභා: සබ්බා ආගන්තං. ගිලානාසු අනාගතාසුපි ගිලානානං
අනාගමනසා අනුසුදුකන්තා ආගන්තුං සමන්තං ව සබ්බානි
ආගන්තනා සමග්ගමනසානි වනතුං වට්ටති. අනෙතාගාමෙමානි
ආදිසු යන් පසුපස අසානි භූමියං පතිට්ඨාපෙනා වද්දුං න
සකසා හොති, තන් සිතාය ඵල කායං පුරතො නාමෙත්වා
වතුම අයොගි අසුද්ලිමපග්ගග්ග ගන්තුමපි වට්ටති.

අනතරසරනති කන්ථි නගරවාරසා බති ඉදුසිලනො
පට්ඨාය අනෙතාගාමො වුච්චති. කන්ථි සරුමමාරනො. පට්ඨාය
අනෙතා ගෙහං. ඉධ පන අනෙතාගාමෙ වානි මිසු. වුත්තතනා
අනතරසරෙ වානි අනෙතාගෙහං සකිත වුත්තතනි දට්ඨබ්බං.
සසන්තකුසන්ති: අනෙතාගාමාදිසු යන් කන්ථි. වට්ටනිති: “වසප්
අයො මයං හිකුති ආනෙසාමා”ති වුත්තවචනං සද්දන්තනි
වසිතුං වට්ටති. න ගිමනනිතා භූමි 2 ගන්තුකාමානි:
මනුසොගි නිමනනිතා භූමි ගන්තුකාමා න හොනති අපේ
3. තුන්ව වසං උපගන්තුකාමා හොනති අභිසායො.

1. ම. සමග්ගාත්. 2. ම. නුත්වා. 3. සි. 2. අභිසායො.

සනොති: හිකුති 1 උපසායනො. සාවිමානි: කුප්පිතං ආතිත
ඔවාදෙනව මයමපි වසිසාමානි යාවිතා. නසානි: තමං
හිකුති උපසායො. ආගන්තං: සානිකො බවාදෙන වසි
නතිනානි: පච්ඡිකාය වසං මසිතබ්බං.

අනිකුතිතාමසෙ වසනිතා ආපනති: වොදනාසුබෙන
සාමසුදුකො ආපනතිපසසිතං වදති, ත පන තසා ආපනති,
වසායෙදං කතා ගච්ඡන්තිසා ආපනති: වසානුමිගම
මුලං? ආපනතිං වදති. ඉතරාය ආපනතිසා අනපනතිකාරණ
සබ්බාවතො සාරණිකබ්බානි වුත්තං. සා වසානුමිගමුලා
ආපනති රකිතබ්බානි අපේ. අනිකුතිනෙපි ආවාසෙ ඊද්දසාසු
ආපදසු වසං උපගන්තබ්බනති අභිසායො, තෙනාන: අපදසුනි
පෙ: අනාපනති වුත්තානි. ඉතරාය පන ආපනතිසා අනාපනති,
කාරණෙ අසති පච්ඡිකායෙපි වසං න උපගන්තබ්බං. සනෙතාසු
හි හිකුතිසු වසං අනුපගච්ඡන්තිසා ආපනති. තන් ගන්තා
පවාසෙතබ්බනති ඵන් අපවාසෙතනිතං ආපනතිසුබාවතො. 4
සවෙ දුරෙපි හිකුතිනා වසනට්ඨානං හොති, සකසා ව හොති
නවමියං ගන්තා පවාසෙතා; තන් ගන්තා පවාසෙතබ්බං. සවෙ
පන නවමියං නිකමිතොපි සමාපදන්තං න සකසා හොති,
අගච්ඡන්තිතං අනාපනති.

උපොසථසාසු පුච්ඡනං=උපොසථපුච්ඡනං. සායෙව කප්පවසං
රසානතසු කතා “උපොසථපුච්ඡන”නති වුත්තානි ආභා:
උපොසථපුච්ඡනනානි. උපොසථං පුච්ඡනබ්බානි: නද අයො
උපොසථොති පුච්ඡනබ්බං. හිකුතිනා සවෙ ගතිති උපො
සථොති වනතබ්බං. හිකුති කදපි තෙනව කාරණෙත පණණ
රසිකං වා වාතුදුසි 7 උපොසථං; වාතුදුසිකං වා පණණරසි උපො
සථං කරොනති. යසමිං ව දිවසෙ හිකුති උපොසථං නො,
තසමියෙව හිකුතිහි උපොසථො කාතබ්බානි අභිසායෙන
පඤ්ඤා තෙරසිසං සෙව ගන්තානි ආදි වුත්තං. ඵන් පුච්ඡ
තෙත හිකුතිනා සවෙ වාතුදුසියං උපොසථං කරොනති, වාතුදු
සිකො ගතිනිති වනතබ්බං. සවෙ පන පණණරසිකං කරොනති,
පණණරසිකො ගතිනිති ආවිකිතබ්බං. බවාදෙනාසානි: ඔවාද
යාවනන්තං. පාටිපදදිවසනො පන පට්ඨාය බමසවන්තාස

1. ම. හිකුතිනු.	3. සි. 1. 3. තාදිසාසු.	5. ම. නිකමිතා.
2. සි. 1. 3. ගමුල.	4. ම. සමභව.	6. ම. අයො.
	7. සි. 2. සිකා.	

ගනනබලනා: පාවිසදිවසෙ ඔවාදගහණන්යාය දුතිය දිවසනො පරිසාය අනතරන්නායා බමමසවණන්යාය ගනනබල. ඔවාදගහණ මපිති බමමසවණමොති අගෙදෙන වුත්තං.

තිණෙනරං විහාරං උපසංඝයානිසංඝිනි: යෙහුයොන උපසංඝයා මනං සංඝාය වුත්තං. වුත්තං නෙත්තනි ආදිනා යථානුසිට්ඨං පටි පජ්ජිකාමාති සබ්බාසං යෙව හික්කුතිනං උපසංකමන දිපනන්දං පාදි නිදසිනා. ඔවාදං ගවස්නිති: ඔවාදං යාච්ඡං ගවස්නි, වෙ නියොගාති: මිති නිති: කර්ණන්දෙවෙනං පච්චන්දනවෙනං, පාසාදිකෙතීනි: පසාදර්ශකෙන නිදෙසෙන කායකමොදිනා සමපාදෙකුති: නිවිධං සික්ඛං සමපාදෙකු. සවෙ පාතිමොක්ඛද්දෙ සනා යෙව දිසො තාති හික්කුතිනි ඔවාදෙ යාචිතො ගවෙය්, තොත නිං කානුබ්බන්ති. උපොසථයෙන සන්තිපතිතෙ හික්කු සංසෙ පුබ්බතිවචවසෙන අන්ති කාචි හික්කුන්දො ඔවාදං යාච මානාති පුච්ඡිගමානෙ එවං වදෙතිනි ඔවාද පටිගොගනෙන වත්තබ්බවෙනං අදෙසෙන හික්කුනා කපාපෙනා පාතිමොක්ඛ ද්දෙසකෙනා වත්තබ්බවෙනං අත්තනා වන්ත පුත්ත සයමෙව ගන්තා හික්කුතිනං ආරොවෙනබ්බං. අදෙසෙන වා හික්කුනා තසමි දිවසෙ පාතිමොක්ඛං උද්දිසාපෙනබ්බං.

එහිං වුත්තනාති: නාගිති එතං බහුවචනං වුත්තං. එකා හික්කුති වාති: ඉදං බහුති හික්කුනුපසංගයෙති එකාය එව හික්කු නියා සාසනපටිගහණං සංඝාය වුත්තං, න පන දුතිසිකාය අභාවං සංඝාය. බහුති හික්කුති උපසංගයෙති: 1 අනතරාමයෙන වා තසමි යෙව වා ගාමෙ බහුති හික්කුති උපසංගයෙති හික්කුති සංගො ව අසා හික්කුතිසංගො ව හික්කුති වාති ඉමිනා නානාඋපසංගයෙති සාසනං ගමනන්දා ආගතතික්කුතිසංගා වත්තබ්බ වෙනං දුසොති. ඉදංසෙව එකෙන පසාරෙන වුබමත්තනිදසං නන්දං වුත්තං. තසමි තසමි පන හික්කුනුපසංගයෙති හික්කුතිනං පමාණං සලලකෙබන්තා තදනුරූපෙන නයෙන වත්තබ්බං. තිංචු සංඝසං අසානං අසායානාති ඉදං සබ්බිපන්තා වුත්තං.

පාතිමොක්ඛද්දෙසකෙනාපිති ඉදං සංඝපොසථවසෙනෙව දසසිතං. යන්ද පන නිත්තං මිත්තං වා වසනට්ඨානෙ පාතිමොක්ඛ ද්දෙසො තන්ති, තන්තාපි සද්ධනිස්සනකෙන ඉත්තරෙන වා හික්කුනා ඉමිනාව නයෙන වත්තබ්බං. එකපුගලෙනාපි උපොසථදිවසෙ ඔවාදයාවනං සමපට්ටිතිනා පාවිසදෙ ආගතානං හික්කුතිනං

1. සි. හික්කුනුපසංගයෙති.

නන්දි කොච්ඡි ආදි වත්තබ්බමෙව. සවෙ සයමෙව සමමනො අත්තනි වත්තබ්බං. ඉමං මිතිං අජානනො ඉධ බාලොති අධි පෙසනො. "අධිමමකමෙව අධිමකමමසංඝදි වගං හික්කුති සංඝං වගසංඝදි ඔවදති, ආපත්ති පාචිත්තියං"නි ආදිසු මිජ්ජ මානෙසුපි වගාදිගාවතිමිත්තෙසු දුක්ඛවෙසු අධිමකමෙව මුත්තං. පාචිත්තියමෙව පාදිගං සබ්බන් වුත්තනාති ආග: අධිමක නිමමි මිත්තං නාචිකානං මසෙන අධිමකපාචිත්තියාති. සෙසමෙත් උත්තානමෙව. අසමමනා, හික්කුතිසංපට්ටිකුප සමපනනා, ඔවාදවසෙන අවිභවාර්ථබමගණනනි ඉමාති පනන්ද තිති අබ්බාති.

ඔවාදසික්ඛාපදං පසිමං.

දුතියෙ කුසලානං බමමානං සානවමනිකොසාති පුබ්බතාග පටිපත්තිවසෙන වුත්තං. "මුනාති"ති: ජානාති. නොග සද්දෙ නාති: තෙන අරගන්තපිඋපසද්දසංඛාතෙන සද්දෙන, පටෙපුජ්: උපාය මගෙහසු. අරගතො පටිච්චිකම්භකුත්තා ආග: ඉදංසෙව: පෙ: වුත්තනාති. අර්ථං "අපමන්දො සිග්ගො"ති ඉමෙසං පදනං ගෙකුඅන්තා දර්ශබ්බා, තසමි අපමන්දතගෙකු සික්ඛන ගෙකු ව අධිමෙධාසෙති අන්තො. සොකාති: වත්තසත්තාපා, එන්ද ව "අධිමෙධාසො"ති ඉමිනා අධිවත්තසික්ඛා. "අපමන්දො"ති ඉමිනා අධිපිලසික්ඛා. "මුනිනො මොනපටෙපු සික්ඛ නො"ති එතෙති අධිපසද්දසික්ඛා. මුනිනොති වා එතෙන අධි පසද්දසික්ඛා. මොනපටෙපු සික්ඛනොති එතෙන තාසං ලොකුත්තරසික්ඛානං පුබ්බතාගපට්ටිදං. "සොකා ගාමනාති"ති ආදිති සික්ඛාපාටිපුරියා ආනිසංසා පසාධිතාති වෙදිතබ්බං.

සොකානිදන්තා: 1 පද්ධිවසෙත්තං, යථා සොකාසත්තනි. 2 තං කිරි බහුපත්තං වග්ගසමපත්තං අතිමිය සුගඬං ව ගොති. කොකනදං නාම සෙසපද්ධන්තිපි වදන්ති. ආනොති: පගෙව. අගං නෙත් අන්තො: යථා කොකනදසංඛාතා පද්ධිං පානො 3 පුරිය 4 සුගගමනවෙලායං 5 පුලං විකසිතං අවිගත 6 ගඬං සියා විරොවමානං, එවං සරිථගෙතින ගුණගෙතින ව සුගඬං, සරදකාලෙ අත්තාදිකෙති ආදිවමිව අත්තනො 7 තෙජ්ජා තපත්තං, අබ්බෙති නිවර්තකජ්ජිතාය අබ්බිරිසං, සමොසලබ්බං

- 1. ම. නුදං. 3. සි. 2. පානොව. 5. සි. 1. 3. ය.
- 2. ම. සගන්ති. 4. ම. සුරිසුගමන. 6. ම. අච්ච. 7. සි. ගො.

පසායනි. අභයබෝධි පටිපත්තිසාරමිදං සාසනං, පටිපත්ති ව පරියත්තිමුලිකා, කුසුදු පරියත්තිං උග්ගසෙත්ථා අසම්පේදා, තඤ්ඤා අභයබෝධි අධිපායො. සුද්ධං පිලෝනිකවණ්ණනාති: ඉඤ්ඤා අභිසංඛාරා 1 පරිසුද්ධං වොලවණ්ණං. තදු කිර ගඟවා න සප්තධායා කාතුං අසංකොපනො මම සාසනෙ අභයබෝධි නාම භොති, මා සොව නිකමුති නං බාහාය 2 ගඟෙනා විහාරං පටිසිද්ධා ඉඤ්ඤා පිලෝනිකවණ්ණං අභිනිවේණිකා නපද නිකමු ඉමං පරිමජ්ජනො රජොගරණං. රජොගරණනා පුනපුනං සප්තධායා කරොගිති වතො අදසි, තත්ථ පුබ්බෙ කතාධිකාරනතො.

සො කිර පුබ්බෙ රාජං පුනා නගරං පදනම්ණං කරොනො, නිලාවතො සෙදෙ මුළුවනෙක පරිසුද්ධික සාවනෙක නලාවං පුඤ්ඤ 3, සාවනො කිලිට්ඨො අසොසි. සො 4 ඉමං සරිටං නිසාය එවරාජො පරිසුද්ධිසාවනො පනති ජනිතො කිලිට්ඨො ජානො, “අනිච්චා වත සම්භාරා”ති අනිච්චසඤ්ඤං පටිලභි. තෙන කාර භේතසා ජ්ජොගරණමෙව පව්වයො ජානො. රජං ගරනිති රජොගරණං. සංවේශං පටිලභිතො: අසුභසඤ්ඤං අනිච්ච සඤ්ඤාදුටු උපධිපෙතො සංවේගං පටිලභිතො. සො හි සඤ්ඤාදුටු උපධිපජනො 6 පරිසුද්ධිං වන්තො, නන්තන්තං දෙසො අනතභාවසා පනායං දෙසොති අසුභසඤ්ඤං අනිච්චසඤ්ඤං ව පටිලභිතො නාමරාජ පරිගහාදිනා 7 පසුදුස්ස බණ්ණිසු සඤ්ඤං බොරෙතො නලාපසමසනාදිකමෙන විපසානං වසෙතො උදයබ්බසරිසඤ්ඤාදිපටිපාටිකා විපසානං අනුලොමගොචුචු උදයබ්බසරිසඤ්ඤාදිපටිපාටිකා විපසානං පුනතො: විපසානං ආරම්භි. ඔහාස ගාථා අභාසිති: ඔහාසවිසයජනපුබ්බකං 9 හාසිතගාථා ඔහාස ගාථා, නං අභාසිති අනො. එන් ව අධිවේනසොති ඉමං ඔහාස ගාථා අභාසිති ඉබෙව වුනතො. විසුද්ධිමග්ගෙ පන ඔවමපද්ධි කාථායං ථෙරගාථාසංවණ්ණනායදුටු:

රාගො රජො න ව පන 10 රෙණු වුවති,
රාගසෙත්තං 11 අධිවචුනං රජොති,
එතං රජං විපජ්ජනිති පණ්ණිතො
විහරන්ති 12 තෙ විගතරජසා සාසනෙ.
දෙසො :පෙ:

1. සි. 1. 3. බවං.	4. සි. 1. හො.	7. සි. ගා. හ.	10. ම. නප්ප.
2. ම. යං.	5. සි. රජො.	8. සි. වස.	11. ම. සා නං.
3. ම. ඤ්ඤ.	6. ම. වම.	9. ම. බ්බක.	12. ම. විහරති.

මොහො රජො න ව පන රෙණු වුවති
මොහසෙත්තං අධිවචනං රජොති,
එතං රජං විපජ්ජනිති පණ්ණිතො
විහරන්ති තෙ විගතරජසා සාසනෙ.

ඉමා නිසෙසා ඔහාසගාථා අභාසිති වුනතො. අධිවේනසොති ව අයං වුල 1 පන්තන්තරසා උදයගාථාති ඉමිසායෙව පාලියා ආගතං. ථෙරගාථාය 2 පන වුලපන්තන්තරසා උදයගාථාය අයං අනාරාලතො. එකදුකිත්තන්තරසා පන අයං උදයගාථාති තන්ත වුනතො. එවං සනෙතදි ඉමිසා පාලියා අවධිකාය ව එව මාගනතො වුලපන්තන්තරසාපි අයං උදයගාථා ඔහාසගාථා විසෙත ව ගඟවතා හාසිතාති ගඟනබ්බං.

අනතං පාසුණ්ණි: අභිසංඛාරපමනදි පරිවාරං අරගතතං පාසුණ්ණි. අභයබෝධි නිකාති ආදිවචනො අනුකම්පාවසෙක සද්ධිවිහාරිකාදිං සසිද්ධා 3 විහාරා නික්කඤ්ඤාපෙනායං අනා පන්ති විස දිසෙති. අභයබෝධි ථෙරො සංවිච්චිතං කාතුං. නික්කඤ්ඤානිකාපදෙ වා අපසඤ්ඤානෙක ථෙරොන එවං කතනාති ගඟනබ්බං. ඔබ්දනායං පාලිනිකනාති. අප්භ්ගතෙක සුරියෙ ගරාධමෙමිති වා අසඤ්ඤාන වා බමෙමු 4 ඔබ්දනායං සමවතසාපි පාවිත්තියං. සෙස්මෙත් උනතානමෙව. අප්භ්ගත සුරියතො, පරිසුද්ධිපසම්පන්නතො, ඔබ්දනනාති ඉමාති පනෙත්තීති අභිසාති.

අප්භ්ගතනිකාපදං දුතිසං.

නායං උනතානන්තමෙව. උපසංසුපමනං, පරිසුද්ධිප සම්පන්නතො, සම්මානාවො, ගරාධමෙමිති ඔබ්දනනාති ඉමාති පනෙත්ත වනතාරි අභිසාති.

නිකමුති උපසංසු 5 ධිකාපදං නායං.

වතුපො “උපසංසුනතං: පෙ: නිකමුතොවාදක” නති ඉමෙසං මඬකුං 6 කතතුකාමොති ඉමිනා සබ්බෙසා. “අවණ්ණං කතතු කාමො අසංසං කතතුකාමො”ති ඉමෙසං පන වසෙක උප සම්පන්නනාති ආදිසු උපසම්පන්නායාති විගතතිවිපරිතාමො:

1. ම. මුළු.	3. ම. සිකික.	5. ම. නිකමුතුපසංස.
2. ම. යං.	4. ම. නෙව.	6. ම. මු: පා. ඬකු.

කාතබ්බොති ඉමමත්ථං සංඝාය උප්පාදානකො චුත්තනසෙතො
 වජ්ඣො වෙදිතබ්බොති චුත්තො. "චිට්‍රපෙහෙ ඛට්ඨදුකි" යි
 ආදිනා හණන්තො ඵෙකෙකමිං වචනෙ නිරිසිතො පාවිතරිං.
 වෙදිතබ්බං. "උපසමපනතං සංඝෙන අසමමන" නති පාළි
 වචනතො සමමනොති වා සංඝෙන වා හාරං. ඛට්ඨො
 ධම්මකොති අට්ඨකථාවචනතො ව අට්ඨති අසමමති සමනතාගතො
 සමමනෙත වා විප්‍රච්ඡිද්ධකාමෙන යාවාහං ආගමිකාමි තාව
 නො භාණ්තුං භොතුති යාවිතො ධම්මකො, තත්තොභාවතො 1
 සංඝෙන වා තප්ථෙව හාරං කත්වා ධම්මකො අට්ඨති ගරුඛමෙමි
 අසොදන වා ධමෙමන ඔවදිතුං ලහතිති වෙදිතබ්බං. තත්තො,
 "සො පන භික්ඛු අසමමනො. භික්ඛුනිසො ඛට්ඨදෙසො
 පාවිතරික" නති ඉදං පථෙව හාරං කත්වා අට්ඨපිතං සංඝාය
 චුත්තනති ගගෙනබ්බං. "අනාපනති සංගාමිකා චිට්‍රපෙහෙ පෙ:
 ඛට්ඨදානං හණති" යි එන් ආමිසගෙහු ඔවදනං ආමිසගෙහු
 ඔවදතිති සංඝඤ්ඤා එවමනන්තො අනාපනති. න ආමිසගෙහු
 ඔවදතිති සිඤ්ඤාදිනො පන දුක්ඛවං. න ආමිසගෙහු ඔවදනං
 පන ආමිසගෙහු ඔවදතිති සංඝඤ්ඤා හණන්තො පි අනාපනති.
 සවිත්තකතො සිද්ධාපදස්ස. සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව.
 උපසමානතො, ධමෙමන ලද්ධසමමුතිතො, අනාමිසනරතො,
 අවණණකාමනාය එවමනන්තො ඉමිති පනෙත්ථ වත්තාපි
 අඛිනාති.

ආමිසගිණිතාපදං ඛට්ඨත්ථ.

පඤ්චමං උත්තානත්ථමෙව.

ශ්‍රේෂ්ඨ සචෙ සා භික්ඛුනි තං චිට්‍රං ආදිනොව පාරිපෙය්ස,
 අසංඝ භික්ඛුණිසො දිස්වා උප්පාදායෙය්ස; 2 තතො මච්ඡාපකො
 පස්සිතුං න ලහතිති මඤ්ඤමානො "සංඝං සංඝං හට්ඨිකා
 නික්ඛිපිට්ඨා" යි ආදිමාන. නික්ඛිති: සංඝං නිතරි. සෙසි
 තොසං භික්ඛිනිකාති සමබ්බො. ඛට්ඨිතවත්තනති: සමුත්තමාපිනං
 කාදුං වචනති ඉතිකතාබ්බතාවසෙත සුචිතමකරණං.
 ආවට්ඨසමාසානං දුක්ඛමනති: අනප්පිසමාදානවසෙත
 දුක්ඛවං. විසෙච්ඡාති: තව ඤාතිකායාති අවජ්ඣා එතිස්සා
 භික්ඛුනියාති එත්තනමෙව වජ්ඣා. එතිස්සා භික්ඛුනියාති සුච්ඡා

1. සි. තත්තොභාවතො.
2. ම. පෙය්ස.

නො අසංඝාතිකසංඝාදිනො අගෙහුනති 1 ආහ: අගෙහිසෙ
 නිසොදිතනාති.

ඉදං නො මාදු චිට්‍රනති ආදිති අවමාපි ඉදං චිට්‍රං
 සිබ්බෙතිති සුච්චිතෙන න සිබ්බාපෙනායාපි අනාපනති.
 උපානත්ථමිකාදිති ආදිසද්දෙන යං චිට්‍රං නිවාසෙය්ස වා
 පාරිපිතුං වා න සක්කා භොති, තමපි සංගණති. සෙසමෙත්ථ
 උත්තානමෙව. අසංඝාතිකාය භික්ඛුනියා සත්තකතො, නිවාස
 පාරිපෙය්සපනතො, චුත්තනසෙත සිබ්බතො වා සිබ්බාපනං වාති
 ඉමාති පනෙත්ථ තීති අඛිනාති.

චිට්‍රසිබ්බනිසික්ඛාපදං ඡට්ඨං.

සත්තමෙ "පච්ඡාගච්ඡන්තිනං මොරා අවජ්ඣංසුති එන්
 පනතචිට්‍රනති පාඨසෙසොති ආහ: පච්ඡාගච්ඡන්තිනං සත්ත
 චිට්‍රනති. තා භික්ඛුණිසොති: තා පච්ඡාගච්ඡන්තිසො භික්ඛු
 නියො. පච්ඡාගච්ඡන්තිනති ව භික්ඛුනිපට්‍රනාමෙතෙත්ථ
 සමබ්බො වෙදිතබ්බො. පාළියං "ගච්ඡාම ගතිති, ගච්ඡාම
 අසා" යි භික්ඛුපුබ්බතං සංවිධානං චුත්තං. "ගච්ඡාම අසා, 2
 ගච්ඡාම ගතිති" යි භික්ඛුනිපුබ්බතං. "එඤ්ඤානමග්ග" නති:
 එනං අඤ්ඤාසංඛාරං. මග්ගං; එකතො වා අඤ්ඤාමග්ගං.
 "ඤ්ඤා" යි සුචෙ. "පෙර" යි තතිශ්ඤිකෙ. විධානනස
 කාගති: පාදගමනවසෙත පක්ඛගමනවසෙත වාති; විධා චුත්ත
 පාඨගෙදො, වතුනතං මග්ගානං සමබ්බිධානං මතුග්ගං. තිත්තං
 මග්ගානං සමබ්බිධානං සිඤ්ඤාමග්ගං. "ගාමනතෙර ගාමන
 රො" යි එන් අසංඝ භාමො ගාමනනරනති ආහ: නික්ඛිතො
 අනාපනති. පෙ: භික්ඛුනොපාවිතරිකනති. "සංවිධාන" යි
 පාළියං අවිසෙසෙන චුත්තනතො නෙව පාළියාසමෙතිති චුත්තං.

එඤ්ඤානෙර සංවිද්ධිනෙපි භික්ඛුනො දුක්ඛමනති
 චුත්තනතො න සෙසඅට්ඨකථාස සමෙතිති චුත්තං. අඤ්ඤාපනං
 අනික්ඛාමනසංඝාති: අසති ද්‍රාමෙ අඤ්ඤාපනං අනික්ඛ
 මනසං. යන්ති අඤ්ඤාපනබ්බතනෙර අසංඝ භාමො න
 භොති, නං ඉධ "අභාමකං අරඤ්ඤ" නති අවිසෙසනං.
 අඤ්ඤාපනබ්බතනෙර පන භාමෙ සති ගාමනනරගණනාය
 එව ආපනති. රට්ඨගෙදෙති: රට්ඨවිලොපො. වක්ඛනමාර්ගානාති:

1. ම. ගච්ඡෙය්ස.	3. ම. වා.
2. මු. පා. ගච්ඡාමග්ග.	4. සි. 1. 3. සෙතෙව.

ඉරියාපථවක්කං සංකප්පවක්කං වා සමාරාලිතං. සෙසං උත්තරාන මෙව. විත්තමපි සංවිදිතීති; මග්ගපටිපත්ති, අවිසංකේතං, සමයාභාවො, අනාපදං ගාමනාරොක්කමනං, අභියොජනා තික්කමොවානි 1 ඉමානි පනෙත් පඤ්ඤ අසීනාති. එකතො උපසම්පන්නාදිති සද්ධිං ගව්ඡන්තායා පන මාතුගාමසික්කාපදෙන ආපනති.

ආවිධානසික්කාපදං සත්තමං.

අධිමෙ ලොකස්සාදමිත්තසත්ථවමසෙන කිලාපුරෙකොරා 'සංවිදිතීතාති අයං විසෙසො "එවමිමෙ? :පෙ: හික්කුනිති සද්ධිං නාමාස කිලනති"ති ඉමිනා, "උද්ධි? ගාමිනිං වා අමොගාමිනිං වා"ති ඉමිනා ව සිද්ධො. නදියා කුතො ගාමනාරනති ආභ සස්සා නදිසාති ආදි. නස්සා සගාමසාතිරපසෙසනා:පෙ: අද්ධිමො ජනගණනාසාති එකෙනපසෙසනෙව ගමනං සංකාය වුත්ත ත්තා නාදිසිකාය නදියා මජ්ඣෙක ගව්ඡන්තායා ගාමනාරගණ නාය අභියොජනගණනාය ව ආපනතිනි වදන්ති. සබ්බද්ධි සාමාජිකි ආදිනා අත්තනා වුත්තමෙවත් සමපෙති. කිලාපුරෙ කොරතාය හික්කුනියා සද්ධිං සංවිධාය නාවං අභිරුහන්තස්ස නදියං යෙව පාවිත්තියස්ස වුත්තතො වාපිසමුද්දාදිස්ස කිලාපුරෙ කොරතාය දුක්කමමෙව. න පාවිත්තියනති වදන්ති. ලොකස්සාද මිත්තසත්ථවමසෙන කිලාපුරෙකොරා සංවිදිතීතාති වචනතො කෙවි ඉමං සික්කාපදං අකුසලවිත්තං ලොකවජ්ජනති වදන්ති, තං න ගහෙතබ්බං. කිලාපුරෙකොරතාය හි අභිරුහිතීපි ගාමනාරොක්කමකේ අභියොජනාතික්කමෙ වා කුසලාචාරාක්ක 4 විත්තසමබ්බිපි හුතො ආපනතීං ආපජ්ජති. යදි හි සො සංවෙසං පටිලභිතා අරහත්තං වා සච්ඡිකරෙය්, නිද්දං වා මික්කමෙය් කමමොනානං වා මනසිකරොනො ගවෙජ්ජය්, කුතො තස්ස අකුසලවිත්තසමබ්බිතා, යෙතිදං සික්කාපදං අකුසලවිත්තං ලොක වජ්ජනති වුවමිති, තස්මා පණ්ණනතිවජ්ජං නිවිත්තනති සිද්ධං සෙසමෙත් උත්තානමෙව.

නාමාභිරුහණසික්කාපදං අධිමං.

1. සි. 1. 3. ම. වා.

2. මු. පා. එවමෙවිමෙ,

3. ම. උද්ධිං.

4. ම. බ්බා,

නවමෙ පටිසාදිතනති:හික්කුනං අත්තං සමපාදිතං. "සද්ධානා වා හොනති පටිසාදිතා වා"ති එත් සමෙපි හික්කුනො අසද්ධනතා අපවාරිතා ව සිද්ධං, හික්කුනියා සද්ධතා පවාරිතා වෙ වට්ඨති. පාපහික්කුනං පක්කුපවෙජ්ජය ඉදං පඤ්ඤතං, තත්තා පඤ්ඤාභොජනෙයෙව ආපනති වුත්තා. "පඤ්ඤාභොජනාති එවෙස ඩා සබ්බස්මි අනාපනති"ති ඉදං පන ඉමිනා සික්කාපදෙන අනාපනතිදස්සනත්තං වුත්තං. විඤ්ඤතියා උපනතං පටිගුණ න්තාය පන 1 අසද්ධත් වුත්තකයෙන දුක්කමං. ඥායං වුත්තා නමෙව. හික්කුනියා පටිපාචිතතා 2, පටිපාචිතභාවජානතං ගිහිසමාරමගාභාවො, මද්දනාදිනා අසද්ධතරතා, තස්ස අජේයා හරණනති ඉමානි පනෙත් පඤ්ඤ අසීනාති.

පටිපාචිතසික්කාපදං නවමං.

දසමෙ උපනිඤ්ඤාය වතුත්ථසික්කාපදෙනාති: අපට්ඨිකුත්තො මාතුගාමෙන සද්ධිං රහොතිසජ්ජන 3 සික්කාපදං සංකාය වුත්තං කිස්සොපි තං අවෙලුකවගෙය පඤ්ඤමිද්ධිකාමාදි: හොති, උපනදු ජෙරං ආරබ්භ පඤ්ඤත්තෙය් පන වතුත්ථාමනො උපනදුස්ස වතුත්ථසික්කාපදෙනාති වුත්තං. වතුත්ථසික්කාපදත් වතුත්තො ඉමෙස්ස සික්කාපදස්ස වතුත්තො පස්මං උපනත්තතො ඉදං සික්කාපදං පස්මං පඤ්ඤතං. ඉමිනා ව සික්කාපදෙන කෙවිලං හික්කුනියා එව රහොතිසජ්ජාය ආපනතියා පඤ්ඤත්තතො උපරි මාතුගාමෙන සද්ධිං රහොතිසජ්ජාය ආපනති විද්ධං පඤ්ඤත්තාති දට්ඨබ්බං.

රහොතිසජ්ජසික්කාපදං දසමං.

හික්කුනි 7 වගො තතියො.

ගොජනවග්ගස්ස පස්මසික්කාපදෙ අද්ධිමොජනං වා සොජනං වා ගනතුං සහෙකානිති එත් තත්තං ගනතුං සහෙකානන ස්සාපි නාවතං ගනාමි අලභිතික්කස්ස ඉතො භුඤ්ඤං වට්ඨති

1. ම. හි.

2. ම. හික්කුනිපටිපාචිතභාවො.

3. ම. ජජ්.

4. සි. 1. 3. ම..

5. ම. පදස්ස.

6. ම. ආපනති පඤ්ඤතො.

7. මු. පා. හික්කුනොවාද.

මමාසං ඛනාති, විමංසිතා සුත්තකරං ගහෙනබ්බං, එකතො ගණනානිති එත් අසුඤ්ඤාසුඤ්ඤා වාදසහස්සං අමුඤ්ඤිතා සිතා එකතො ගණනානි නාමාති ගහෙනබ්බං.

අමාසං චතුර්නමි ගතං දෙතිති විඤ්ඤාපෙසුඤ්ඤාති වචනතො, හෙට්ඨා ඤාමං එකස්ස භික්ඛුනා ගතං දෙති, ඤාමිනනනාති එමං විඤ්ඤාපෙසුඤ්ඤාති වචනතො ව අනතො අත්ථාය අසුඤ්ඤා1 විඤ්ඤානමපි සාදියනස්ස ගණනොපනං හොති යෙවාති දට්ඨබ්බං. එමං විඤ්ඤානානො පසවතිති එත් විඤ්ඤානායා සති ගණනාස්ස2 එකතො හුතා ගහණේ ඉමිතා සිතා පදෙන ආපනති. විසුං ගහණේ පණිනිහොපනසුපොදනවිඤ්ඤානාති ආපනති වෙදිතබ්බං. විවාරෙතිති: පඤ්චවංශොදිවසෙන සං විදහති. සපෙට්ඨති: අනුචාරං ජිඤ්ඤා ගත්තං දණ්ඩකෙන වා සවෙට්ඨති. සුත්තං සිතෙතිති: සුත්තං වවෙට්ඨති. චලෙතිති: දණ්ඩකෙන වා ගත්තං වා ආවවෙට්ඨති. අභිතවසෙව විවරස්ස කරණං ඉම විවරකම්මං නාම. පුරාණවිවරෙ සුචිකම්මං විවරකම්මං නාම න හොතිති3 වදනති. චතුර්නමි ආගතො න සාපෙතනිති වචනතො සවෙ අසුඤ්ඤා ඉතාපි ආගමිකතො නපි, වතාරො යෙව ච තත්ති සිතිතා යාපෙතං න සකෙතානති, න වට්ඨති වදනති. ගණනොපනාපනතිපනකතිමනනතභාගතො අනපිසිතිමනනානාති වුත්තං. සමපට්ඨෙසෙත්ථාති: නිසීදපෙත්ථා. ගණො ගිජ්ඣතිති: ගණො ආපනතිං න ආපජ්ජතිති අපිපසායො. යථ “චතුරාරො ගික්ඛු: පෙ: ගුඤ්ජනති” ති ඉමාය පාළියා සංසද්ධතො ඉතරෙසං පන ගණසුරෙසො හොතිති වුත්තං. අවිසෙසෙනාති ගිලානො වා විවරකාරතො වාති අවිසෙසෙත්ථා සබ්බ සාධාරණවනෙන. හෙමාති: අවිසෙසිතතො. ගුට්ඨා ගනෙසුති එත් අගතෙසුති හොපනතිවෙව නිට්ඨිතෙ ගණතිචුං වට්ඨති. තාති වනෙති එකතො න ගතිනාතිති: යෙති හොපනෙති විසංකෙතො නපි, තාති හොපනාති තෙති භික්ඛුති එකතො න ගතිනාති, එකෙන පච්ඡා ගුතිතතො. මහාපෙට්ඨෙති: භික්ඛු සක්ඛාය වුත්තං. දුතස්ස සුත පටිපථං ආගතත්ථා භතො ගණනාති වචනතො4 හයෙන ගාමවාලෙ අසිත්ථා වාති වුත්තං තත් තත් ගතත්ථාති: අනතරවිචිතාදිසු තත් තත් සිතාති සනතිනං ගතත්ථා. භික්ඛුනං අත්ථාය සරවාලෙ අසිත්ථාදි යෙමානෙති

1. ම. සි.
2. සි. ගණස්ස.
3. ම. සි.
4. ම. නං.
1. 3. සුචිකම්මං නාම න හොතිති.
- † ම. නං.
5. ම. ධරෙත්ථා.

එසෙවනෙයො. නිවනතොති වුත්තපදෙ නිවනතිඤා වට්ඨතිති නිවනතොති විවරිතො පච්ඡා, ගතං ගණනාති වුත්තතො වට්ඨති. සෙසමෙත් උත්තානමෙව. ගණනොපනතො, සමායා වො, අපෙකාගරණනති ඉමාති පනෙත් තිති අමානා.

ගණනොපනසහස්සාපදං දුතිසං.

තතිසෙ කුලපටිපාටියා අබ්බොවත්තං* කම්මා නිරන්තරං දියමානතො4 ගතපටිපාටි අබ්බිතා හොති” ති පාළියා වුත්තං අනතරා අසිත්ථා නිරන්තරං පවත්නාති වුත්තං හොති. උපමාර වසෙනාති: වොහාරවසෙන. න හි සො බදරවත්තමෙව දෙති, උපමාරවසෙන පන එමං විදති. බදරවුණ්ණසක්කාරාදිති ගොපනං 1 බදරසාලවත්ති. විකප්පනාවසෙකෙව තං 2 හතං අසනං නාම හොතිති අනුප්පඤ්ඤාතිවසෙන විකප්පනං අට්ඨපෙත්ථා යථාපසුඤ්ඤානා සික්ඛාපදමෙව ධරිතං. පරිවාරෙ පන විකප්පනාය අනුප්පානනමපි අනුප්පඤ්ඤාති සමානතති කම්මා “වතස්සො අනුප්පඤ්ඤාති” ති වුත්තං.

මහාපට්ඨවියාදිසු 8 වුත්තතො පච්ඡා වදනො පාළියා සංසද්ධතො පරමමුඛා විකප්පනමෙව පට්ඨාපෙති 1. කෙවි පන තද අත්තතො සනතිකෙ ධරෙත්ථා ගතවත්තං අසුඤ්ඤා අතා වතො ථෙරො සමමුඛා විකප්පනං නාමාති. ගතවතා ව විසුං සමමුඛා විකප්පනා න වුත්තං, තරාපි සමමුඛා විකප්පනාපි වට්ඨ තිති වදනති. තෙතෙව මාතිකට්ඨකට්ඨායමදි: “යො භික්ඛු පඤ්චසු සහධමිතිකෙසු අසුඤ්ඤාරස්ස මයා ගතපට්ඨාසං තුයා දමිති වා, විකපෙමිති වා එමං සමමුඛා වා, ඉත්තනාමස්ස දමිති වා, විකපෙමිති වා එමං පරමමුඛා වා, පඤ්චමිතිතො අවිකපෙත්ථා පච්ඡා නිමනතිකතුලෙ උඤ්ඤිකතො එකසිත්ථමපි අපෙකාගරති පාචිනති” නති වුත්තං. පඤ්චමිති හොපනෙති නිමනතිස්ස, යෙන යෙන පඤ්චමිති නිමනති, තස්ස තස්ස හොපනතො උපමි පාටියාවා අවිකපෙත්ථා වා පරස්ස පරස්ස හොපනා පරමපර හොපනනති ආහ: සවෙ පන මුලතිමනනං හෙට්ඨා හොති, පච්චිමං පච්චිමං උපමි, නං උපමිතො පට්ඨාස ගුඤ්ජනති

1. ම. පයොජනං.
2. සි. 1. 3. නං.
3. ම. පිඤ්ඤා.
4. සි. 1. 3. පට්ඨාපෙති.

ආපනානිති. හැම අනෙක පවසෙක, සබ්බසංඝායං ගණනාකරණං ඔප්පෙති ධර්මාදි අනෙකාගන්තං හොතිති ආහ: හස්ස, ඔපන: පෙ: සථා, නථා වා 1 භුද්ධාගමිකයා ආනාපනානිති. බිරසා රසසංඝායං ව හතෙකක අමිසං හුත්වා උපරි සිතනතා බිර. වා රසං වා සිව්වනො ආනාපනානිති වුත්තං.

මහාඋපාසකො2ගෙසසාමිකො. මහාඅධිකාරියා ආපනානිති වච්ඡානක කුරුඤ්ඤා චිච්චනිති වචනං විරුද්ධං විශ දිස්සති. විත්තමයි අධිප්පායො මහාපච්චරියං විශාචිකොති මහාගණ්ඨපදෙ වුත්තං 3. සබ්බං නිමිගොනනානිති: අනුප්පියතිමනනනෙක නිමි නොනනාති. පරමපරහොර්තං නාම: පඤ්චානං හොර්තනා, අඤ්ඤානරෙන හොර්තෙක නිමිනානො නං සප්පථා අඤ්ඤා පඤ්චානං හොර්තනං අඤ්ඤානරං හොර්තනං භුඤ්ඤාති, එතමා රමපරහොර්තං නාමාති වුත්තනා සතිපි තිස්සාවරියා පස්මං ලුභ්බාවෙ පිණ්ඩාස චිත්තො ලුභ්බානං භුඤ්ඤාති, ආපනානිති වුත්තං: අවිකප්පනවසෙක වචිකමනනි වුත්තං. සෙසමෙත්ථ උත්තානමේව. පරමපරහොර්තනා, සමයාහාවො, අමෙකාගර්ණනති ඉමාති පනොත් තිති අභිසාති.

පරමපරහොර්තසිසංඝායං නානිසං.

වතුපෙ කාණ්ඩාස මානාති: කාණ්ඩා ලුභ්බාමාය දරිකාය මානා. කසමා පනෙසා කාණ්ඩා නාම ජාතාති ආහ: සා කිරිසාති ආදි. ඉමිසං දහරකාලෙ මානාපිතරො සිනෙහවසෙක අවම කාණ්ඩා අවම කාණ්ඩාති වොගර්ථංසු. සා තදුපාදාය කාණ්ඩා නාම ජාතා. තස්සා ව මානා කාණ්ඩානාති පානව අභිසාති එවමෙත්ථ කාරණං වදිනති. “පටිසංලොක”නාති: පටිච්චං දිසං; පටිසංලොක 4 වුත්තං හොති. සුචිගොනාස පාපිනාසනාති: ඉබවටියා හෙවම්මලොකො උපරිසිතපුච්චණ්ණාය පාපිනාසං. “මනනිපනපුරා පටිගහගෙනබ්බා”ති හි වචනොවුබවටියා හෙවම්මලොකං අනතිකකපෙකා වෙ වා තයො වා පනතපුරෙ ගහෙත්ථං වට්ඨති. අධිකාරියා පුපන: පෙ: වුත්තනාති ඉදං අධිකාරියා නථා ආගතහාවමිනනදිපනනං වුත්තං, න පන තස්ස වාදස්ස පටිච්චාපනනං. අධිකාරියා වුත්තං හි පාලියා න සමෙති. තතුත්තරිං ගහණේ 5 අනාපනතිදස්සනනං හි “ඤ්ඤානානං පටිසංලොක”නාති වුත්තං. අඤ්ඤාති “අනාපනති

1. ම. සථානථා.
2. ම. මහාඋපාසකොති.
3. ම. සුවුත්තං.
4. සි. 2. පටිච්චදිසං.
5. ම. තතුත්තරි.

මනනිපනතපුරෙ පටිගහගෙනාති”ති 1 ඉමිනාති පටිසංලොක ගහණේ අනාපනතිසිද්ධිපො ඤ්ඤානානං පටිසංලොකනාති විද්ධා න වත්තබ්බං. යදි එවං තං පාලියා න සමෙතිති කසමා න වුත්තනාති. හෙවම්යා තතුත්තරිසිසංඝායදෙ වුත්තනායෙනෙව සක්කා විඤ්ඤානාති න වුත්තං. වුත්තං හි තත් අධිකාරියා පන ඤ්ඤානවාරිකාරියානෙ පනතිසාච බහුමයි වට්ඨති, අවිකප්පන නාරණං පටිසංලොක වට්ඨති වුත්තං, තං පාලියා න සමෙතිති. අපාපොයාදිඅනාය පටිසංලොකනාති සඤ්ඤාය ගඤ්ඤානායාපි ආපනතිසෙව, අවිකප්පනනා සිසිනාවදස්සං. අනානොසංච ගහණො ඉමිසං හත්ථෙ දෙතිති වචනොති ආපර්ජනො වචිකමනනා වුත්තං. සෙසං උත්තානමේව. වුත්තලකසිද්ධි මනනා, අසෙසනානා, අපට්ටපාස්සාභිගමනනා, න ඤ්ඤානාදිනා, අතිරෙකපටිගහගෙනති ඉමාති පනොත් පඤ්ච අභිසාති.

කාණ්ඩානාසිසංඝායං වතුපෙ.

පඤ්චමෙ භුත්තාපිති: භුත්තාපිතො; භුත්තවසෙකා, කත හත්තතිවොති වුත්තං හොති. පටිසංලොක: එත් වතුපු පටිසං ලොකා යාවදත්ථපටිසංලොක පටිසංලොකපටිසංලොක ටි ලබනතිති ආහ: බ්‍රාහ්මිණොන: පෙ: පටිසංලොකපටිසංලොක පටිසංලොකාති. වතුපිටියා හි පටිසංලොක: වස්සංවුත්ථපටිසංලොක පටිසංලොක පටිසංලොක පටිසංලොක යාවදත්ථපටිසංලොක. “තත්ථ අනුජානාති තිස්සමෙ වස්සං වුත්ථානං හිකුක්කා තිති සානෙති පටිසංලොක”නාති අයං වස්සං වුත්ථපටිසංලොක. පනාරොති දිට්ඨාදිති වාරොති, සංඝාදිකෙ හර්පෙති හතෙත කරොති එතායාති=පටිසංලොක, ආපනතිවිසොධිනාය අනතවොස්සංගො 2, මනාසදුතං. සා පන හෙමා. හෙවතුයොන වස්සං වුත්ථෙති කාතබ්බාතිති වුත්තං. තස්මා වස්සංවුත්ථපටිසංලොක වුට්ඨති.

“ඉච්ඡාමහං හතෙත සංඝං වාතුපාසං හෙසප්පෙත පටිසංලොක”නාති, “අඤ්ඤානු පුත පටිසංලොක අඤ්ඤානු නිව්ච්චපටිසංලොක”නාති ව, අයං පටිසංලොක. පටිසංලොක පටිසංලොක ඉච්ඡාපෙති එතායාති කත්වා විවරාදිති උපතිමනනායෙතං අභිවචනං. “පටිසංලොක නාම: අඤ්ඤා පටිසංලොක, පටිසංලොක, පටිසංලොක හිසංපායෙස සිතො අභිගර්ථති, පටිසංලොක, පටිසංලොක, පටිසංලොක නාමා”ති අයං පටිසංලොක පටිසංලොක. විපකන

1. ම. පටිසංලොක.
2. ම. ගොතාස.
3. ම. කාතබ්බා.

හොඳකතාදිපඤ්චිකසම්මානාදිය හොඳකපටිකෙට්ටපොදිය හෙවත් පකාරසුත්තා:1 වාරණානි=පවාරණා. “පඤ්චෙනා බාදනියෙන හොඳනියෙන සහන්තා සන්තප්පෙයි සම්පවාරෙසි”නි අයං යාම දන්තපවාරණා. යාවදන්තං හොඳනායං පවාරණා=යාවදන්තපවාරණා. නිකාරං අවසා:පෙ: චතසු චට්ඨනිනි ඉදං වත්තබ්බා කාරදස්සනන්තං වුත්තා. නිකාරෙ පන වුත්තො පි අතො නාම න හොතිති නිසුපි ගණිපදෙසු වුත්තං. පවාදිනොති: පටිකෙට්ටිනො. යො හි භුඤ්ජනො පටිවෙසකෙන උපතිතො හොඳනං අනිච්ඡන්තො පටිකම්පති. ජො තෙන පවාරිනො පටිකෙට්ටිනො නාම හොති. ව්‍යඤ්ජනං පන අනාදිබ්බො අන්තමෙව දස්සෙත්තං කනිපවාරණො කනිපටිකෙට්ටිපොති වුත්තං.

යසො අසනනති ඉමිතාව පදෙන භුත්තාපීති ඉමස්ස අන්තො වුත්තො, තසො න තස්ස කිඤ්චි පයොජනං විසුං උපලබ්ධති. යදි හි උපලබ්ධියා, පවාරණා ජලබ්ධිසම්මානාගතො ආප ජෙජයානති මහයි කන්ධා පඤ්චබ්ධිසම්මානාගතතො යෙව දස්සෙත්තං වුත්තමපි මෙවනති ආදිනා පාලිං ආගරති. කෙව් පන හන්තපාසෙ ධිඨො අනිගරතිති එකමෙව අබ්බො කන්ධා වතුරබ්ධිසම්මානාගතො පවාරණානිච්ච දන්තං. අමබ්ලපාසාදි 2 සුති: ආදිසද්දෙන බිරපාසාසාදි සම්බන්ධාති. තන් අමබ්ල පාසාසගන්තො නකකාදිඅමබ්ලසංසුත්තා සන්ධාය වුත්තා බිරපාසාසගන්තො බිරසංසුත්තා යායු සම්බන්ධාති. පවාරණා න ජනෙතිති: අනතිරිත්තහොඳනාපනතිතිබ්බිකිතං පටිකෙට්ටි න සාබෙති. කතොපි පටිකෙට්ටිපො අනතිරිත්තහොඳනාපනති තිබ්බිකිතො න හොතිති අකතව්වානෙ යෙව තිබ්බිකිති ආහ: පවාරණං න ජනෙතිති. යායුසද්දස්ස පවාරණජනකායායුසාපි සාධාරණත්තා යායු ගණනටාති වුත්තොති නිසුපි ගණිපදෙසු වුත්තං. පවාරණං ජනෙති යෙවොති වුත්තොති නිසුපි ගණිපදෙසු වුත්තං.

තං පරතො තන්තෙව ගතතුමස්සකං සායං ආගට්ඨොති එන් වුත්තකාරණෙන න සමෙති. වුත්තං හි තන්ත: හෙට්ඨා අයායුතෙ නිමිත්තනෙ උදකකඤ්ජකබිරාදිති සද්ධිං මද්දිතං ගත්තමෙව සක්ඛාය යායු ගණනටාති වුත්තත්තා යායුපවාරණ හොති. ගත්තමස්සකං යායු ආගරිතොති එන් පන විසුං යායුසා විජ්ජමානත්තා පවාරණා න හොතිති. තසො තන්

1. ම. සුත්ත. 2. ම. දී. 3. ම. කනහි.

වුත්තකයෙනෙව බිරාදිති 1 සමවද්දිතං ගත්තමෙව සක්ඛාය යායු ගණනටාති වුත්තත්තා යායුසා ව. තන් අහාවතො පවාරණා හොතිති එවමෙව කාරණං වත්තබ්බං. එවං හි සති පරතො යෙනාපුරිත්තො, තස්ස අප්පිතායාති අවිකප්ථාය 2 වුත්ත කාරණෙනපි සංසද්ධි. අද්දාපි ගණිපදෙසු යෙව පුබ්බාපර විරොධො ආපජ්ජති. අවිකප්ථාවචනෙන ව 3 නසමෙති. සමෙ:පෙ: පඤ්ඤාසතිති ඉමිතං වුත්තපමාණස්ස මච්ඡමංසබ්බෙත්තං තනා රුණො වා සම්බාවමත්තං දස්සෙති. නායිති: පුට්ඨාති. සාලිව්ඨි යෙවති කනිසකතුති යෙතුසානෙත වුත්තං. සම්බන්ධකුඤ්ජ පන හන්තො කතොපි සත්තුයෙව. තෙනෙවහ: කඬගු වරත:පෙ: සත්තුසම්බන්ධමෙව ච්චිත්ති. සත්තුමොදනොති. සත්තුයො පිණ්ඩො කතො අපකොතා සත්තුයුලො. පඤ්ඤාන: කාරිකානං අඤ්ඤානරම්සෙන විපසන්තහොඳනායායු උප වර්තනත්තා වුදෙව සාසමෙතමෙ:පෙ: න පමාරෙතිති වුත්තං.

අනපටිකමංසං පටිකම්පති න පමාරෙතිති වචනො සමෙ සංඛිතං ලාභං අත්තනො අපාපුත්තං ජාතිතා වා අජා තිත්තා වා පටිකම්පති, න පමාරෙති. පටිකම්පිතබ්බස්සෙව පටි කම්පත්තත්තා. අලජ්ජසත්තකං පටිකම්පණොපි න පමාරෙති. අවද්දුනායාති: අනතිරිත්තාපනතිසාධිකාය පවාරණාය අවද්දු හාවතො. එතෙන “පටිකම්පිතබ්බස්සෙව පටිකම්පත්තාචං දීපෙති. යං හි පටිකම්පිතබ්බං හොති, තස්ස පටිකෙට්ටිපො ආපනතියා 4 අබ්බො න හොතිති තං පවාරණාය අවද්දුති වුච්චති. උපනාමෙතිති ඉමිතං කායාචිතාර දස්සෙති.

ගන්තාසනො බිභිසස්ස සතිපි දතුකාමාචිතාරෙ පටිකම් පත්තස්ස දුර්භාවෙනෙව පවාරණාය අහාවතො ථෙරස්සාපි දුර්භාවමත්තං ගහෙත්තා පවාරණාය අහාවං දස්සෙත්තො ථෙරස්ස දුර්භාවතොති ආහ. න් පන ථෙරස්ස අභිභාරසබ්බා විතො. සමෙව ගහෙත්තාගතො ගන්තපාසෙ ධිඨො හොති. කිඤ්ච පන අවසාව 5 ආධාර 6 විධානෙ ධිත්තො අභිභාරෙ නාම න හොතිති දුතස්ස ව අනභිභාරණොති වුත්තං. ගහෙත්තාගතො ගත්තං ගණනටාති වුත්තො අභිභාරො නාම හොතිති සමෙව පන ගහෙත්තා ආගතො හිකු:පෙ: පවාරණා හොතිති වුත්තොති නිසුපි ගණිපදෙසු වුත්තං. කෙව් පන පත්තං කිඤ්චි උපනා

1. ම. සද්ධි.	3. සි. අවිකප්ථා.	5. ම. අවසා.
2. ම. යං.	4. ම. ආපනති.	6. ම. ආධාරක.

මේවා ඉමං ගතොං ගණනා1නි ප්‍රත්තනානි ගණනබ්බනානි වදනැති 2. නං සුත්තං විය දිසෙති. වංචානිකාරයා ඉධ අනධිපෙපත්තො,

පටිවේසනායානි: ගතොගො. අභිසංචි ගොතිති: පටි වේසනෙතො අභිගවා ගොති. තෙතො දානුකාමිකාය ගණනානං පටික්ඛිපත්තො පචාරණං හොතිති එත්ථ අගණනානාදිපටි පටි ක්ඛිපත්තො පචාරණං හොති යෙව්. තස්මා දානුකාමිකාය අභිග වත්තා. තස්මා සංආභිගවාචි ගොතිති ප්‍රත්තං. තෙතොව තිසුපි ගණනිපදෙදු: දානුකාමාභිගාරො සති කෙවලං දසොමිති ගහණ මෙව අභිගාරො නාම න ගොති. දසොමිති ගණනෙතො අගණනෙතොව දානුකාමාභිගාරොව අභිගාරෙ නාම ගොති. තස්මා ගහණසමයෙ වා අගහණසමයෙ වා තං පටික්ඛිපත්තො පචාරණං හොතිති ප්‍රත්තං. ඉද්දති අසති තස්ස දානුකාමාභිගාරො ගහණසමයෙපි පටික්ඛිපත්තො පචාරණං නාම න ගොතිති දසොමා: සමච්ඡි පනාති ආදි ප්‍රත්තං. රසං ගණනාති අපචාරණ ජනකස්ස ආමං ගහණානා ප්‍රත්තතො තං සුත්තං පටික්ඛිපත්තො පචාරණං නාමති ප්‍රත්තං. මච්ඡරසං මංසරසනති. එත්ථ පන න කෙවලං මච්ඡසං රසං මච්ඡරසමිවෙව විසද්දසති. අථ ඛො මච්ඡා මච්ඡරසංසිංමච්ඡරසනති එවං පචාරණජනක සාධා රණනාමවසෙනපි විසද්දසමානතො තං පටික්ඛිපත්තො පචාරණංව ගොති. පරතො මච්ඡසුපනති එත්ථාපි ඵසෙව නයො.

ඉදං ගණනානානි ප්‍රකෙතසිති: එත්ථ එවං අවසාපි පචාරණ පහොතො සංකිසුපි අභිගවං පටික්ඛිපත්තො පචාරණං හොති යෙවානි දට්ඨබ්බං. කර්මබ්බංගොති: මිසංසාධිවචනාමොකං, සංති අසෙසුනෙසෙසුන මිසංසාධා නරොනති, සො කර්මබ්බංගොති ප්‍රිච්චති. සො සමෙපි මංසෙන මිසංසාධා කතොර් හොති, කර්මබ්බං ගණනානානි අපචාරණාර්ගසා නාමෙන ප්‍රත්තතො පටික්ඛිපත්තො පචාරණං න ගොති. මංසෙනමබ්බං ගණනානානි ප්‍රිතො පන මංසමිසංසං ගණනානානි ප්‍රත්තං හොති. තස්මා පචාරණංව ගොති. උද්දිසං භාද්දනාතිර් මසෙසුමාගොති එත්ථ චජුනො කප්පිතො අකප්පිතෙසෙසුසු පටික්ඛිපත්තොව අවිත්ත කත්තා ඉමස්ස සිකාපදස්ස පචාරණං හොතිති වදනැති. ගෙට්ඨා අයානුකෙ නිවිත්තනෙ උදකකසුද්ධිකිරිදාදිති සද්ධිං මද්දිනං

1. ම. ගණනානානි.	3. සි. 1. 3. ගණනානාමපි.	5. ම. කතොව.
2. ම. ගහනබ්බනානි.	4. ම. ඵසො.	6. ම. නානං.
		7. ම. කසුද්ධික.

ගතනමෙව සකාය යානු ගණනානානි ප්‍රත්තතො පචාරණං හොති. ගතනමිසංසං සාමං ආහරිමානි එත්ථ පන වීසු යානුයා විජු මානතො පචාරණං න ගොතිති වදනැති.

අසමෙත්ථ අධිසාපයානි: පෙට්ඨාසුච්ඡිකොති ආදිනා ප්‍රත්ත මෙවත්ථ සකාය වදනි. පාරණං පතෙත්ථ දුද්දසනති එත්ථ එකෙතොව වදනැති: සමා යානුමිසංසං නාම ගතනමෙව න ගොති. බිරාදිකමපි 1 හොති යෙව්. තස්මා කර්මබ්බෙක විය පචාරණය න ගවිතබ්බං. එවිසුපි සති යානුමිසංසං වී ගොති, සම සමා වා, න පචාරෙති. සාභු මිසදු ගතනං බහුතරං පචාරෙතිති එත්ථ පාරණං දුද්දසනති. තෙව් අන වදනැති: යානුමිසංසං නාම ගතනං, තස්මා තං පටික්ඛිපත්තො පචාරණය එව් ගවිතබ්බං. එවිසුපි සති ඉධ පචාරණං හොති, න ගොතිති එත්ථ පාරණං දුද්දසනති. යථා වෙත්ථ පාරණං දුද්දසං, එව් පරතො මිසංසං ගණනානානි එත්ථාපි පාරණං දුද්දසමෙවානි වේදිතබ්බං. තති පචාරණං පහොතස්ස 2 අපබහුතොවො පචාරණය ගාචානුචිතිතො, කිසුච්චරිති පචාරණජනකස්ස 3 නාමගහණමෙවෙත්ථ පමාණං. තස්මා ඉදංසු කර්මබ්බෙකො න සමානානාතිති ආදිනා යෙව් පාරණං ප්‍රත්තං. තමපි ප්‍රබෙව ප්‍රිතොත සංඝච්ඡිමානං තුසමෙති යදිති මිසංසකනති ගතනමිසංසෙනෙව රුද්ධං සියා එවං සති යථා ගතනමිසංසං ගණනානානි ප්‍රිතො ගතනං බහුතරං වා සමංවා අපත තරං වා හොති, පචාරෙති යෙව්. එවං මිසංසං ගණනානානි ප්‍රිතොපි අපතරෙපි ගතන පචාරණය ගවිතබ්බං, මිසංසකනති ගතන මිසංසෙනෙව රුද්ධතො. තථාති මිසංසකනති ගතනමිසංසෙනෙව රුද්ධමවාපාරතො ඉදංපන ගතනමිසංසෙනෙවොති ප්‍රත්තනතිතිසුපි ගණනිපදෙදු ප්‍රත්තං. අථ මිසංසකනති ගතනමිසංසෙන රුද්ධං න ගොති, මිසංසකතො පන සකාය මිසංසං ගණනානානි ප්‍රත්තනති එවිසුපි යථා අයානුකෙ නිවිත්තනෙ බිරාදිති සමිද්දිතං 5 ගතන මෙව සකාය යානු ගණනානානි ප්‍රිතො පචාරණං හොති, එව් විධාපි මිසංසක 6 ගතනමෙව සකාය මිසංසං ගණනානානි ප්‍රිතො ගතනං අපං වා හොතු, බහුතරං වා 7, පචාරණං එව් සියා. තස්මා මිසංසකනති ගතනමිසංසෙන රුද්ධං වා හොතු, සකාය ගාසිතො

1. සි. 1. 3. මිතදිකං.	1. සි. 1. 3. අපමං.
2. ම. පචාරණපහොතො.	5. ම. සද්ධිං මද්දිතං.
3. සි. 1. 3. පචාරණජනකජනක.	6. සි. 1. 3. මිසංසං.
	7. ම. බහු වා.

වා, උභයථාපි 1 පුබ්බිකාපරං න සමෙතිති. කිමෙත්ථ කාරණං වින්තාය, ජද්දසෙසු පන ධානෙසු අට්ඨකථාපමාණෙනෙවග නනබ්බන්ති අගමමානං ඛන්ති. විසුං කඤ්ඤා දෙතිති: හත්තසං උපරිසිතං රසාදිං විසුං ගමෙත්වා දෙතිති තිසුපි ගණ්ඨපදෙසු වුත්තං. කෙනවි පන යථා හත්තසිත්ථං න පනති, නථා ගාලං. හත්තන පිළෙත්වා පරික්ඛාලෙත්වා දෙතිති වුත්තං. නත්ථාපි කාරණං න දිස්සති. යථා හි හත්තමිත්තං යාගං ආගරිත්වා, යාගං ගණ්ඨාති වත්වා යාගමිත්තං හත්තමි දෙනතං පටිඛන්ති පනො පමාරණං න භොති, එවමධාපි බහුබරරසාදිසු 2 හත්තෙසු සිරං ගණ්ඨාති ආදිති වත්වා බරාදිති වා දෙතු, බරාදිමිත්තං 3 භුත්තං වා, උභයථාපි පමාරණාය න හවිත්ඛබ්බං.

තඤ්ඤා විසුං කඤ්ඤා දෙතිති නොනාකාරෙන දෙනතං සකාය වුත්තං. න පන හත්තමිත්තං කඤ්ඤා දිශ්‍යමානං පටිඛන්තිපභො පමාරණං භොතිති දස්සනත්ථන්ති ගමොගබ්බං. යදි පන හත්ත මිත්තං කඤ්ඤා දිශ්‍යමානෙ පමාරණං භොතිති අධිප්‍යායෙන අට්ඨ කථාය 4 විසුං කඤ්ඤා දෙතිති වුත්තං. එවං සති අට්ඨකථායෙ වෙත්ථ පමාණන්ති ගම්හගබ්බං. න පන කාරණන්තරං ගවෙසි තබ්බං. සවෙ උකඤ්ඤා නිසිදෙනා පාදෙ අමුඤ්චිත්වා 5 භුමියං නිසිදති, ඉරියාපථං විකොපෙනතා, නාම භොතිති උකඤ්චිකා සනං අවිකොපෙත්වා 6 සුබෙන නිසිදිතුං: නස්ස පන භෙසා :පෙ: නිසිදනං දුක්ඛබ්බන්ති වුත්තං. ආසනං අවාලොකිති: පිඨෙ පුට්ඨොකාසනො ආනිසද්ධමං අමොවෙත්වා අනුච්ඡිත්වාති වුත්තං භොති. අදිත්තාදුනෙ විය ධානාවාචනං න ගමොගබ්බන්ති නිසුපි ගණ්ඨපදෙසු වුත්තං. අභස්මිසකතන්ති එත්ථ අකප්පිය කතෙසොවු අනතිරිත්තනාවතො කප්පියං අකාරාපෙත්වා තඤ්ඤා පනෙන පනඛිත්තං 6 මුලථලාදියෙව අතිරිත්තං න භොති. සෙසං පන පනතපරියාපනං අතිරිත්තමෙව භොති, පරිභුඤ්ඤා වට්ඨති. තමපන මුලථලාදිං පරිභුඤ්ඤාමෙන නතො නිහරිත්වා කප්පියං කාරාපෙත්වා අඤ්ඤාමිං භාජනෙ ධුපෙත්වා අතිරිත්තං කාරාපෙත්වා භුඤ්ඤිත්ඛබ්බං. සෙරි සුඛා කාගුං න ලහතිති භාගමිං ඤෙව භාජනෙ කප්පිමානං 7 පඨම 8 කතෙන සද්ධං කතං භොතිති පුත්ත සොගෙව කාගුං න ලහති. අඤ්ඤා ලහති. අඤ්ඤාමිං

- 1. ම. උභයත්ථ. 3. ම. මිත්තහත්තං. 5. ම. න්වාපි.
- 2. ම. දිසු. 4. ම. යං. 6. ම. නනමුල.
- 7. ම. කරිය. 8. ම. මං.

පන භාජනෙ නෙනෙව වා 1 අඤ්ඤා වා කාගුං වට්ඨති. තෙනාහ: සෙන අභිනං නෙන කාගබ්බං, සෙව අභිනං, නං කාග බ්බන්ති. නෙනාපිති එත්ථ පිසදො, න තෙවලං අඤ්ඤා වාති ඉමමත්: දිපෙති.

එවං කතන්ති: අඤ්ඤාමිං භාජනෙ කතං, පෙසෙත්වාති: අනුපසම්පන්නස්ස හත්තෙ පෙසෙත්වා. ඉමස්ස විනයකම්මභාවතො අනුපසම්පන්නස්ස හත්තෙ සිත්තං න කාරෙගබ්බන්ති වුත්තං. සමෙ පන ආමිසසංඝට්ඨාතිති එත්ථ සවෙ මුගනෙනාපි අනතිරිත්තෙන ආමිසෙන සංඝට්ඨාති භොති, පාවිත්තියමෙවාති වෙදිගබ්බං. තස්මා පමාරිතෙන භොජනං අතිරිත්තං කාරාපෙත්වා භුඤ්ඤානොති යථා අනතො මිත්තං න භොති, එවං මුගඤ්ච හත්ඤ්ච සුඤ්ඤා කතා භුඤ්ඤිත්ඛබ්බං. කිසුඤ්ච අපමාරිත්තස්ස පුරෙ හත්තං යාමිකාලිකාදිති ආහාරත්ථාය පරිභුඤ්ඤාමෙව අනාපනති, පමාරිත්තස්ස පන පමාරණමුලකං දුක්ඛං භොති යෙව්නි: “සංඛ භාලිකං: පෙ: අපෙක්ඛාභාසෙ අපෙක්ඛාභාසෙ ආපට්ඨිති දුක්ඛ ධර්මා”ති පාලියං වුත්තං. කායෙන භුඤ්ඤානො වාච්‍ය ආණාපෙත්වා අතිරිත්තං අකාරාපනතො වු ආපජ්ජතිති කාය වාචකොති වුත්තං. සෙසමෙත් උත්තානමෙව. පමාරිත්තාපෙව, ආමිසස්ස අනතිරිත්තතො, කාලෙ අපෙක්ඛාගරණන්ති ඉමාති පනෙත්ථ තිති අභිනාති.

පඨමපමාරණ සික්ඛාපදං පසුචමං.

ජමෙඨ ඤාධාරණමෙව්නි: හඤ්ඤිතවු බාද වාති ආදිතා වුත්තපමාරණං සාධාරණං. “භුත්තාමිං පාවිත්තිය”න්ති මාතිකාය 2 වුත්තන්තා භොජනපරියොසානෙ දාපත්ති. න අපෙක්ඛාභාසෙ අපෙක්ඛාභාසෙ.

“අභිගමුඤ්ඤා, පවාගෙති, ආපනති පාවිත්තියස්සා”ති ඉද්ඤා භොජනපරියොසානං යෙව සකාය වුත්තන්ති වෙදිගබ්බං. සෙස මෙත්ථ උත්තානමෙව. පමාරිත්තං, පමාරිත්තසඤ්ඤිතා, ආසාදනා 3 පෙකතිතා, අනතිරිත්තෙන අභිගමුඤ්ඤා පමාරණං, භොජනපරියො සානන්ති ඉමාති පනෙත්ථ පඤ්ඤා අභිනාති.

දුඨිසපමාරණ සික්ඛාපදං ජමස්මං.

- 1. ම. තෙන වා. 2. ම. යං. 3. ම. අස්සාදනා.

වසෙතෙව් ලෙඩා පසුදැසැණි. තසමා තප් අනාපනාති දසා තප්ථා ආදේශනාපටිපාදි වුත්තං. සසං පටිග්ගාගෙනවා අපදි චම්භගමෙව් හි දුතියදිවසෙ නා වට්ටනිති එත් පටිග්ගාගෙන අනපෙකවසියොප්තොන අනුපසම්පන්නායා නිරපෙකබ්බුතො න වා විප්තිතපටිග්ගාගණං පරිචම්භගමෙව් ගොතීති අපරිචම්භගතනා ඉමිනා උභයොපි අවිප්තිතපටිග්ගාගණමෙව් වුත්තං, තසමා යං පරසා පරිචම්භිකා අදි තාමපි සමෙව් පටිග්ගාගණං නිරපෙකවසියොප්තොන විප්තිතපටිග්ගාගණං ගොතී, තමපි දුතියදිවසෙ වට්ටනිති වෙදිතබ්බං.

යදි එවං පසන්නා දුදොගො ගොතීති ආදිසු භග්ගා ආපනති වුත්තාති, පටිග්ගාගණං අවසියොප්තොව සයං වා අසෙදුත වා තුච්ඡං භව්වා න සමො ධොවිත්වා නිවාරිතෙන පසන්න ලග්ගමපි අවිප්තිතපටිග්ගාගණමෙව් ගොතීති තප්ථා ආපනති 1 වුත්තාති නිසුපි ගණිපදෙසු වුත්තං. කෙව් පන සාමග්ගොතිං පරිචම්භගතීති ඉමිගමිං අධිකාරෙ ධම්මා අපරිචම්භගතමෙව්ඤ්ච වුත්තත්තා අනුපසම්පන්නායා පරිචම්භගතමෙව් වට්ටනි, අපරිචම්භගතො න වට්ටනිති ආපනතං. තසමා නිරාලයගාලෙන පටිග්ගාගණං විප්තිතොපි අනුපසම්පන්නායා අපරිචම්භගතො න වට්ටනිති වදනති. ආං සුත්තං විය න දියොති. යදගෙන හි පටිග්ගාගණං විප්තිතා, තදගෙන සනතිධම්මො න කාරොති. විප්තිතපටිග්ගාගණං අපටිග්ගාගණනදිසත්තං. පටිග්ගාගෙනවා නිදගි තෙසෙව් ව සනතිපට්ටනො ආපනති වුත්තං. පටිග්ගාගෙනවා එකරත්තං විනිතාමිතසෙසං අධිවචනනති 2 වුත්තං.

පාළිය. “සන්නාගතාලිකං සාවිජ්චිකං ආභාරණියං පටිග්ගොති 3, ආපනති දුක්ඛාධරා”ති ආදිනා සනතිනිවේසු සන්නාගතාලිකාචම්මිකෙසු පුරෙහත්තමපි ආභාරණියං අපේකාගරෙහි දුක්ඛාවසා වුත්තත්තා යාමිකාලිකෙපි ආභාරණියං අපේකාගාරෙ 4 විසුං දුක්ඛාවෙනාපි ගවිතබ්බනති ආහා ආභාරණියං අපේකාගාරො දුක්ඛාධරා සද්ධං පාවිතතීසනති. පකතිආමිසෙති: ඔදනාදිකපටියාමිසෙ. සාවිජ්චිකං සති පට්ටසෙ සාමිසෙහි මුඛෙන අපේකාගාරො වෙති: හිසො පටිග්ගාගෙනාමිකාලිකං අප්ප පුරෙහත්තං සාමිසෙහි මුඛෙන තුඤ්ඤො සනතිනිවේසාමිකාලිකපට්ටනො එකං පාවිතතීයං, සනතිනිවේසං සංඝට්ඨාමිසපට්ටනො එකනති වෙ පාවිතතීයාති. විකාස

- 1. ම. ආපනති නිසුපි. 3. සි. 1. 3. පතිගණනති.
- 2. ම. නති හි. 3. ම. පටිග්ගාගණනති, 4. ම. ගරුණෙ,

වසෙතිති: සාමිසෙහි නිරාමිසෙහි වුත්තවිධානවිසෙ, දුක්ඛාධරා චම්භගතීති: ආභාරණියං අපේකාගාරෙහි පට්ටනො දුක්ඛාධරා විජ්චිකා, පුලුචම්භගතී දුක්ඛාධරා චම්භගතීති: මනුසාමිසෙ පුලුචම්භගතී, සෙසඅකපටියමංසෙ 1 දුක්ඛාධරා චම්භගතී. පටිග්ගොති 2 පට්ටනො නාටි දුක්ඛාධරා චම්භගතී එත් සනතිනිවේසනා පුරෙහත්තමපි දුක්ඛාධරා චම්භගතී පට්ටසෙ පන සනතිනිවේසනාගතාලිකං යාවිජ්චිකං ගොසප්පණියං ගණනත්තං පරිභුසද්දන්තායා ව ආපනතීයොව, සෙසමෙත් උත්තාගමෙව්. යාවිකාලිකාමිකාලිකතා, සනතිනිවේසනා, තසා අපේකාගාරෙහිනති ඉමාති පරෙහු ගිති අධිකාති.

සගාමිකාර 3 සිකාපදං අධිකං.

නවමෙ පඤ්ඤාසංඝට්ඨාති භොජනාතිං පඤ්ඤාසංඝට්ඨාති, යථාති ආර්ඝ්ඤ්ඤාසංඝට්ඨාති රපො ආර්ඝ්ඤ්ඤාසංඝට්ඨාති වුචති. එවම ධාපි පඤ්ඤාසංඝට්ඨාති සන්නාවසුදුතිබ්බත්තාති භොජනාති පඤ්ඤාසංඝට්ඨාති වුත්තාති. යෙති පන පඤ්ඤාසංඝට්ඨාති, තාති පඤ්ඤාසංඝට්ඨාති වුචති. තෙසං පරෙදදසානත්තං. “පෙසෙපිදං: සප්පි නාමනිවේසනා” ආදි පාළියං වුත්තං. සෙසං මංසං කාපපති”ති ඉදං ව පාවිතතීයවිජ්ඣාමෙත්දදසානත්තං වුත්තං. න පුත්ත කපටියවිජ්ඣාමෙත්දදදසානත්තං. තාති අකපටිය මංසසන්නානං සප්පිආදිති න කපපනති. එකං හි මනුසාමිසං තෙලං ධම්මො සබ්බසං ඛිරසප්පිතවිතිතවසාතෙලෙසු අකපටියං නාම නාමි.

සප්පිතනනති එත් කිඤ්ඤාපි සප්පිසංඝට්ඨං භත්තං සප්පි භත්තං. සිප්පි ව භත්තසුචි සප්පිතනනති වා 4 වසුදුසැණි. අධිකාප්පි පන සාවිජ්චිකං මිස සප්පිතනනං නාම නාමනි කාරණං වච්ඡා දුක්ඛාවසෙව දළකතරං කච්ඡා වුත්තත්තා න සත්තා අසුදුදං ඉත්තං. අධිකාප්පිවිසා එව හි රද්දසෙසු ධාතෙසු පමාණං. මුලිකාති කපටියගණනං සසාය වුත්තං. අනාපනති විසංසෙහි තෙතෙව් අනාපනති වුත්තං. සුපොදන විසුදුසැණිදුක්ඛාධරා පන ගොති යෙව්චාති වදනති. තං න ගතෙතබ්බං. කපටියසිප්පිතා අකපටියසප්පිතාති ව ඉදං කපටියකපටියමංසානං විසෙසන

- 1. ම. සෙසු. 3. සි. 1. 3. කාරණ.
- 2. ම. පටිග්ගාගණ. 4. ම. නතිපි.
- 5. සි. 1. 3. විසංසෙහිතනනා.

වුත්තං. තඤ්ඤා කපටියමං සසපටිනා අකපටියමං සසපටිනාති එව
 මෙත්ථ අපොඤ්ඤා ගතොතබ්බො. නානාචක්ඛුකානිති: සපටිතචරි
 නාදිනං. වසෙන වුත්තං. මහානාම සික්ඛාපදෙතා භාගෙ
 නබ්බොති එත්ථ “අභිලානෙන භික්ඛුනා වාතුමාසපට්ඨයපට්ඨා
 රණං සාදිතබ්බා, අසුදුගු පුත්ත පටාරණං, අසුදුගු නිව්වපට්ඨා
 රණං, තතො වෙ උත්තරිං සාදියෙය්‍ය පාවිතනිය”කති ඉදං
 මහානාම සික්ඛාපදං නාම. ඉමිනා ව සික්ඛාපදෙතා සංඝවසෙන
 ගිලානපට්ඨයපට්ඨාරණං පට්ඨාරිතරියානෙ සවෙ සත්ථ රත්නිගි වා
 හෙසප්පජ්ජි වා පරිවෙජ්ඣෙදු කතො ගොති, එත්තකායෙවරත්නියො
 එත්තකාති වා හෙසප්පජ්ජි විසුදුසෙතබ්බොතිති. අප්ඨ තතො රත්නි
 පරියන්තතො වා හෙසප්පජ්ජි පරියන්තතො වා උත්තරිං න හෙසප්ප
 කරණීයෙන වා හෙසප්පජ්ජි, අසුදුසෙතප්පජ්ජි කරණීයෙන වා අසුදු
 හෙසප්පජ්ජි, විසුදුසෙතප්පජ්ජි පාවිතනියං වුත්තං. තඤ්ඤා අභිලානො
 ගිලානසුදුදු වුත්තා පසුච්චෙතප්පජ්ජි විසුදුසෙතප්පජ්ජි න
 හෙසප්පජ්ජි කරණීයෙන හෙසප්පජ්ජි විසුදුසෙතප්පජ්ජි නාම ගොතිගි
 මහානාම සික්ඛාපදෙතා කාරොතබ්බොති වුත්තං. එතාති
 පාවිදසනියමච්ඡුනිති පාලියං අනගතසප්පජ්ජි සත්ථ සත්ථය වුත්තං.
 පාලියං අනගතාති පන අකපටියසප්පජ්ජි භික්ඛුනිත්ථමි
 දුක්ඛාචර්‍යුනිති වෙදිතබ්බො. සුපෙතප්පජ්ජි විසුදුගතිසාති: භික්ඛුනං
 පාවිතනියමච්ඡුනිති භික්ඛුනිත්තං පාවිදෙතනියමච්ඡුනිති ව ධපෙත්වා
 අවසෙසවිසුදුගතිං සත්ථය වුත්තං. සෙසමෙත්ථ උත්තරානමෙව
 පඤ්ඤාගොප්පනා, අභිලානනා, අකපට 1 විසුදුගතියා පටිලාභො
 අපෙක්ඛාගරණෙන ඉමෙති පනෙත්ථ වත්තාරි අභිගාති.

පඤ්ඤාගොප්පන සික්ඛාපදං නමමං.

අසමෙ අය්‍ය වොසාපිකානිති: 2 පිචුපිණ්ඩසෙත්තං අභි
 වත්තං. උමමාරෙති: පුසානෙ භාතගෙහස්ස අත්තතො ගෙහස්ස වා
 උමමාරෙ. සත්ථබ්බෙදානි: 3 සත්ථමංසෙන සත්ථබ්බෙදා; කුසිත්ථං
 ගතසරිරොති වුත්තං ගොති. මුඛවාරනති: ගලනාලිකා. ආනා
 රනති: අපෙක්ඛාගරිතබ්බං යං කිසුච්චියා වානාලිකාදිං. ආග්ගෙ
 ඤානි: මුඛවාරං පවෙසෙය්‍ය. මුඛෙන වා පට්ඨං ගොතු, නාසි
 කාය වා; ගලෙන අපෙක්ඛාගරණීයත්තා සබ්බමිති තං මුඛවාරං

1. ම. අකත.	3. සි. 1. 3. බන්ධො.
2. සි. වොසාපිකානාති,	2. මු. සම. වොසාපිකානාති,

පවෙසිතමෙව ගොති. යස්මා පන තෙ භික්ඛු අනාගාරෙපි උදකෙ
 ආගාරසංඝස්ස දන්තපොණෙ ව මුඛවාරං. ආගාරං ඉදන්ති
 සංඝස්ස කුසලාචාරාදිංසු. තස්මා වුත්තං: තෙ භික්ඛු අදිනානං
 පෙ:සමිතා අත්ථං අසලලෙකොචා කුසලාචාරාදිංසුති. උදිනානං
 යථාපුරං පාතුං, දන්තකට්ඨං උදන්තපොණපරිභොගෙන
 පරිභුද්දත්තුං වට්ටති. තස්මා පන රසං ගිලිතුං න වට්ටති. සවෙපි
 දන්තකට්ඨරසො අජානන්තස්ස අන්තො පටිසගි, පාවිතනියමෙව.
 අන්තෙක්ඛාගරනෙතන පන දන්තකට්ඨං වා භෝතු, අසුදු: වා, සං
 කිසුච්චි මුඛෙ පසතිපිතුං වට්ටති. අභිලලෙකොති: ගිලානො; සත්ථා
 පරිභුද්දත්තුං අසකොතොනො මුඛෙන පටිගණනාති. උමවාරණ
 2 මහත්තත්: උක්ඛිප්පත්තං. එතෙදෙසොට්ඨති අච්ඡුලියාපි
 පුර්වමන්තෙන. නිසෙද්ධ පටිගණනාති අබ්බං පටිගණනි
 මොචාති වෙදුසොට්ඨා ඛණ්ඩා ඛණ්ඩා සටිතත්තා සවෙපි භුමියං සිත
 මෙව සටිං, දුරකොත ගත්ථපාසෙ ධර්මා: සටිං දුස්සාමිති
 දිනන වෙදුසොට්ඨගණනවසෙන පටිගණනාති, උග්ගකොට්ඨා
 සබ්බමිති පටිගණනිතමෙව ගොති. භික්ඛුස්ස අත්ථය අවලෙභො
 පනතියා පිළියමාන උච්ඡ්ර්සං සත්ථය ගණනාති වුත්තත්තා
 අභිගාරො න සංඝස්ස භික්ඛු වුත්තං.

ගත්ථපාසෙ සිතස්ස පන භික්ඛුස්ස අත්ථය පිළිමමාන
 උච්ඡ්ර්සො පග්ගරන්තං ණසං ගණිත්තුං වට්ටති. දෙණ්ඩාය සයං
 පග්ගරන්තං උච්ඡ්ර්සං මජ්ඣෙක ආචරිතා ආචරිතා විස්සජ්ජමිති
 ගණිත්තුං වට්ටතිති කත්ථිමි අට්ඨකපාසු. අසංගාමිමෙති: ථාමි
 මජ්ඣෙකෙතන පුරිසෙන අසංගාරියෙ. නිගාමිණිකාදිපණ්ණාසුති
 වචනඥා සාමාප්ත පටිගණනං. රුහතිති දට්ඨබ්බං. පුඤ්ඤා
 පටිගණනෙකොචා එත්ථ පුඤ්ඤෙන පටිගණනෙකොචා නති, තඤ්ඤා
 පුඤ්ඤා ගතෙත්ථාති එවමෙත්ථා ගතෙතබ්බොති වදන්ති.
 පුඤ්ඤා පටිගණනෙකොචා වාති එවමෙත්ථ 4 අත්ථා දට්ඨබ්බො.

පත්තෙ පටිගරජනවුත්තං ගි අබ්භන්තරපරිභොගත්ථය
 අපරිගහවතො පටිගණනෙකොචා පරිභුද්දත්තුං වට්ටති. පුබ්බො
 ගොගස්ස අනුරූපවසෙන 5 අනුපසංසන්තස්ස දත්තා: පෙ:
 චට්ඨමිති වුත්තං. යස්මා පන තං අසුදුස්ස දුස්සාමිති විචතුප්පාද
 මන්තෙන පරසත්තං නාම න ගොති, තඤ්ඤා තස්ස අද්භාපි

1. සි. 1. 3. පටිගණනාති.	3. සි. 2. පුච්ඡිත්ථා පටිගණනෙති
1. ම. පටිගණනාති.	කත්ථි කත්ථි.
2. මු:සම. උඤ්ඤාරණ.	4. සි. 2. එවමෙත්ථ. 5. ම. අනුරූපෙන,

පරිභෝගයේ පරිසරයන්හි වටිනාකම, ගිණුම් කිරීමේ ක්‍රමය, අනුකූල
 ක්‍රමයන් දෙකි. කාඩ්පත් මගින් කිරීමේ ක්‍රමයද යන ක්‍රමය දෙකි. 1
 සතියක මුත්තා හරවානවා මොව්වෝ පුත්තා ගන්නාකි, එකමකිනකි.
 ගොනින් ආනා හරවානවා අමොව්වෝ ගොනින් ගනිනවා. ආලෝකය
 ගනිනවා ආලෝකයෙන් ගනිනවා. අයමොව් වා පාසො. ආනර්තයා හුමිය.
 සිටිනකතා අනිකාරො නගිනවා ආනා පෙනනා පරිභෝග
 ගන්නාකි. පරිභෝගය උපරිකරණය මොව්වෝ පෙනන පෙනිනවා
 එකම යථා සුභමතරං පතිනමොව්වෝ දෙසො නගිනවා. නරා ආනර්තයා
 අපෙනනකතා පෙනිනවා පතිනමොව්වෝ අනිකරනකා නෙවෙයි
 දෙසොනි වදනකි. වරුකෙනාගේ පුත්තා පරිභෝගය. මුඛවිදිය
 ආපි ගෙනගනිනවා මුඛවිදිය පතිනමොව්වෝ පතිනමොව්වෝ හරවානවා
 ගනිනවා මුඛවිදිය. ගෙනගනිනවා අනර්තයා වරුකෙනා. පරිභෝගය
 කාසපරිභෝගය පරිභෝගය කාසපරිභෝගය මොව්වෝ අයගෙනගනිනවා. නරා
 ව නගිනවා කාසපරිභෝගය කාසපරිභෝගය ව 3 පුත්තා වරුකෙනා මුත්තා

ගොනි: යසස්ස භික්ෂුනො සත්තිකං ගතං, තෙන, **ගංඛාති:** යසසො මුලධස්සෙව පරිභොගො අනුසංයුතො, තස්මා, තං දිව්‍යං ගන්තෙත ඉක්කං, දුතියදිව්සෙ පටිගහගෙණා පරිභුක්ඛ්‍යන්තස්ස උග්ගතිතකපටිගහතිතකං ගොතීති ආහ: අනාමයිමාති පටිඋග්ගතිතතො **පගතිධපපටිමො අනාපෙනිති** වුත්තං. අපටිගහගෙණා පරිභුක්ඛ්‍යන්තස්ස අදිත්තමුච්චාරාපත්ති ගොතීති ආහ: **පටිගහගෙණා පන පරිභුක්ඛ්‍යන්තං** නං දිව්‍යං : **න නනො** පිං ස්පිතං වචනතො තං දිව්‍යං ගන්තෙත ගගෙණා ප: අගගෙණා ප: ස්පිතං, දුතියදිව්සෙ අපටිගහගෙණා පරිභුක්ඛ්‍යන්තස්ස අදිත්තමුච්චාරාපත්ති ගොතී, ගන්තෙත ගගෙණා ස්පිතං දුතියදිව්සෙ පටිගහගෙණා පරිභුක්ඛ්‍යන්තස්ස පන උග්ගතිතපටිගහතිතකං ගොතී. අපටිගහතිතතෙව භි තං ගන්තෙත ගගෙණා ස්පිතං, සාමං ගගෙණා පරිභුක්ඛ්‍යන්තාති භි වචනතො අපටිගහතිතස්සෙව තස්මිං දිව්සෙ පරිභොගො අනුසංයුතො, තස්මා යං වුත්තං ගණ්ඨපදෙ: “යං දියමානං පතතී”ති එන් යථා ගණ්ඨොප්ඝ්ඤාදිපු භිලානාදිතං කුකඤ්චමායන්තාතං ගණ්ඨොප්ඝ්ඤාතං අනුසංයුතං, එවං ඉධාපි භගවතො පටිගහතිතතෙව කුකඤ්චවිජනොදන්තං අනුසංයුත්තති, තං නගගෙනබ්බං, යං දියමානං පතතීති අවිසෙසෙන වුත්තන්තො වචුපුපි කාලිකෙසු අයං නයො වෙදිතබ්බො.

බුද්ධභක්ෂ: 4. 10.] සා ර හි දි ම හි සා

සමස්තෙනානාමි: පරිගහතිතසමුපකත, සමස්තා පනෙත්ථ උග්ගතිතපසවිගාසං සකන්ධිපසවිචයා වා දෙසොන සියොති ආනා නාති සාමීං ගෙහොගෙයාසා වා අනුපසමපනෙතන දිත්තං වා ගෙහොසා පරිගතදිත්තං වට්ටති දීපෙති, තසමා පහසමමිකකතාදිත්තං සාමීං ගෙහොසා පරිගතවෙනලදං සාවෙ පරිභුඤ්ඤාසාමීං ගොති, පනෙත්ථපතන සාමීං පරිභුඤ්ඤානාසං ආනාපථීති, අබ්ගතනාථීදිගොනෙත්ථපතන සාමීං ගතිතං පරිගහගෙහොසා, පරිභුඤ්ඤානාසං උග්ගතිතපරිගහගතිතං ගොති, අපරිගහගෙහොසා, පරිභුඤ්ඤානාසං අදිත්තනමුච්චාපනත්ථි ගොති, අබ්ගතනාපරිගොනෙත්ථවෙ අනුපසමපනෙතන්දි දිත්තං ගෙහොසා, පරිගතපනාත්තං සිසිලිදෙසං පෙඨ විය සකන්ධිපසවිචයා ආපනත්ථි ගොති.

නෙහි පන වාමමැරිමියා සුප්‍රියසා ලැබීරැණමනාං හොතිති
ආදිනා චුත්තපසංචිඛසපෙනතියා පටිගගනණ්ණසා රුකණතො
බාහිරපරිභොගෙත්මපි සචෙ අනුපසංචිතෙන න දිත්තං ගණනාති,
පටිගගනතිනමෙව් දිනනි. එවං සති ඉච්චි බාහිරපරිභොගෙත්ම
අනුපසංචිතෙන න චදනං ගගනතියා සුද්ධිනන්තසා සන්ති
ධිපපවමයා ආපනති චත්තබ්බාං සියා. න ති තං පරිභොගිත්තං
පරිහරනාති ච න චත්තබ්බං, තසමා බාහිරපරිභොගෙත්ම ගතිතං
පටිගගනතියා නාම නහොතිති චෙදිනබ්බං, අදි එවං පසංචි
පටිගගනණ්ණසංචිත පරිභොගෙත්මයා පිසසසාන චත්තබ්බන්ති,
ච චත්තබ්බං. පටිගගනණං හි පරිභොගෙත්මෙහි හොතිති පරිභො
ගෙත්මයාහි පිසුං අවච්චා නපසංචි තිත්තා නාසෙත්ම වා නාසපමි
බමෙත්ම වා පමිගණනාතිති එත්තනාමෙවංචුත්තං. අපරෙ පන
සන්ති පටිගගනණං න ති තං පරිභොගෙත්මං පරිහරනාති ඉම
අපරිභොගෙත්මං පරිහරණං ආපාපනති චුත්තනාති වදන්ති. උද්ගම
උමුඛසංචිති නිසන්තිති එත්ම උද්ගමඋමුඛසංචිතො බිසෙත පිංසිති
හොට්ඨිතෙහසෙපෙරුසු සචෙ ආගන්තුකවිණේණා පසංඤ්ඤති, න
වචටති. සුද්ධං උද්ගමං හොතිති, රුකසාබාදිති ගලිත්තා පත්තන
උද්ගමං සන්තියා චුත්තං. පෙනනා වාසා පටිගගනණ්ණං
එත්මං පත්තගතං ජුපිත්තා දෙනනාං ගජථලගෙන ආමිසෙත
දෙසාබාවත්මං. පත්තපටිගගනණ්ණනි අබනන්තරපරිභොගෙත්ම
මෙව පටිගගනණං චෙදිනබ්බං. සං සාමග්ගොරසා පෙනෙ පමති
:මෙ: පටිගගනණං න විපහතිති එත්ම පුත්තපුත්තං ගණනනසා

1. ම. කමණ්ඩු, 2. සී. 1. 3. නාය. 3. ම. පිහිට.

පුත සපිතං. පටිග්ගහෙය්වාති: තදනු පටිග්ගහෙය්වා. තෙතෙව
යාවකාලිකෙත යාවජ්ඣිකසංස්කරදෙසො තත්ථිති වුත්තං. සමෙ
පත පුරිමද්වයෙ පටිග්ගහෙය්වා සපිතා හොති, සාමසෙන
මුලෙන තස්සා වට්ඨො ධුමං පිච්ඡං න වට්ටති. සමුදදාද
කෙනාති: අපටිග්ගනිකසමුදදෙනත. යසො කතතට්ඨි උදකං
පසාදෙනා විසුං නිසීති. තසො අබ්බොභාරිකෙනා වුත්තං.
උග්ගතිති මුලෙ හමෙව ච උදනෙ සුකෙව සෙනවණණං දසෙස
නැං උග්ගති. පානිසං ගහෙය්වාති: අත්තනොසෙව අත්තං
ගහෙය්වා සුමෙව පත පිතාවසෙසං තත්ථෙව ආකිරිණාමිති
ගණනාති, පුත පටිග්ගහණනිවචං තත්ථි. විකල්පෙය්වාති: විසු
නිසීති; අපෙනෙය්වා අපෙය්වා. මහායුගෙය්වාති: සරිරනිසීතෙය්වා
මහායුගෙය්වා. පනනිති: විච්ඡිද්ධා පතති. විච්ඡිද්ධා පතිතමෙවති
පටිග්ගහෙතබ්බං, න ඉතරං. අලලදරං රුක්ඛෙනා ජඤ්ඤාපි
කායං ච චට්ඨති එත් මතනිතත්තං පසම්චි වණ්ණමපි වට්ටති
වෙදිතබ්බං. සප්පදධිකසෙණෙය්වා චට්ටතිති: අසති තප්පිය
කාරණෙ සාමං ගහෙය්වා පරිභුඤ්ජ්ඣං වට්ටති, අඤ්ඤාද පටිග්ගහා
පෙය්වා පරිභුඤ්ජ්ඣතබ්බං. සෙසමෙත් උත්තානත්තමෙව. අපටිග්ග
නිකතනා2, අනුඤ්ඤාතනා, ධුමාදි අබ්බොභාරිකාහාවො,
අප්පකාහරණෙනා ඉමානි පනෙත්ථ තිති අභිනාති.

දනපොණසිකාපදං ද්වයං.

හොජනවග්ගො වතුපෙත්තං.

අවෙලකාවග්ගස්ස පසමසිකාපදෙ මොසනති: තිත්ථිතං.
තත්ථාති: හාජනෙ. ඉ: නාති: පත්තතො. සමෙ "තිත්ථිතො
වදන්ති පසමමෙව මං සක්කං අතිහරිත්වා සපිතං මග්ගා
සත්තකං හොති. ඉදති ඉමසමිං හාජනෙ ආකිරිතාති වදති
වට්ටති. සෙසමෙත් උත්තානමෙව. අඤ්ඤාතිත්ථිතො, අනුඤ්ඤා
තනා, අප්පකාහරණියං අප්පකාහරණත්තං සහත්වා අතිකම්
ත්තහාජනෙර් දනතති ඉමානි පනෙත්ථ තිති අභිනාති.

අවෙලකසිකාපදං පසමං.

1. ම. උපදිං	3. සි. 1. 3. අවෙල.	5. ම. හාජනෙත්.
2. ම. ගහනිතනා.	4. ම. අති.	

දුතියං උත්තානත්තමෙව. අත්තාදිං අවරිද්ධාමනා, තදත්ත
මෙව උපසම්පන්නස්ස උපෙතාජනා, එමිං. උපෙතාජනස්ස
උපට්ඨාරාතිකතමොති ඉමානි පනෙත්ථ තිති අභිනාති.

උපෙතාජනසිකාපදං දුතියං.

තතිතෙ පිට්ඨසංඛ්‍යාවොති: වාරිකාහායෙනං අධිවචනං.
බුදුකං නාම සයනිසරං විජාරිතො පඤ්ඤාත්ථපමාණං හොති,
තස්ස ච මජ්ඣිම1ට්ඨානං පිට්ඨසංඛ්‍යාවතො අධ්‍යුක්තාහත්තප්ප
මාණමෙව හොති. තසො තාදිසෙ සයනිසරෙ පිට්ඨසංඛ්‍යාවතො
හත්තප්පං විජ්ඣති. තිසිත්තො පිට්ඨවිමසං3 අතිකතමො,
තිසිත්තො නාම හොති, එමිං තිසිත්තොවිමජ්ඣං අතිකතමො.
තිසිත්තො නාම හොතිති ආහ: ඉමිනා මජ්ඣානිකමං
දසෙසතිති. සමානාධිකානස්සාති: පිට්ඨවිමසං 3 ආරොපෙනා
වා, අනාරොපෙනා වා කතස්ස. සමිත්තකතති: අනුපවිසිති.
තිසිද්ධතවිත්තෙත සමිත්තකං. සෙසමෙත් උත්තානමෙව.
පරිසුට්ඨිතරාගජයමපතිකානං සනතිතිතනා, සයනිසරතා,
දුතියස්ස තිකත්තො අහාවො, අනුපවිමසා තිසිද්ධතති ඉමානි
පනෙත්ථ වත්තාරි අභිනාති.

සමානාධිකාපදං නතිසං.

මතුත්තපඤ්ඤාමෙය්වා නත්ති සිඤ්ඤා වත්තබ්බං.

ජලේඨ පනතිවමනෙය්වා එත් යං වාදසත්ථබ්බතතෙර්
සිත්තෙත සොතුං සක්කා ගමෙය්වා, තං පඤ්ඤාමෙව නාම 5.
ආපුට්ඨිතෙය්වාති: අහං ඉත්තානමෙස සරං ගමිතමිති වා, වාරි
ත්තං. ආපුට්ඨිතමිති වා ජදිසෙත වමනෙත ආපුට්ඨිතෙය්වා. සෙස
මෙත් උත්තානමෙව. පඤ්ඤානං හොජනානං අඤ්ඤාතරෙන
තිමනනසාදිතනං, සත්තං තිකත්තං අනාපුට්ඨිතං, ගතනිසරතො
අඤ්ඤා සරපපමෙසනං, මජ්ඣානිකානිකතමො, සමස්ස වා
ආපදනං වා අහාවොති ඉමානි පනෙත්ථ පඤ්ඤා අභිනාති.

වාදිත්තසිකාපදං ජලේඨ.

1. ම. සි. 2. මං.	3. සි. මංසං.	5. සි. 2. තමෙව.
2. සි. 1. 3. ධුමි.	4. ම. ව.	108

සත්තම මහානාමොති: 1 අනුරුඳුනේරසස් හානා හගවතො
 චුලුපිඬුප්පිකා. සුඳොදනො සසෙකාදනො සුසෙකාදනො
 බොතොදනො අමිතොදනොති ඉමෙ යි පසුච්ඡන්තා
 හානරො. අමිතාමි2නාම දෙවි තෙසං හගිති. නිසස්සේරෙ තස්සා
 පුත්තො. තථාගතො ව නඤ්ජේරො ව සුඳොදනස්ස පුත්තො.
 මහානාමො ව අනුරුඳුනේරෙ ව සුසෙකාදනස්ස 3. ආනඤ්ජ
 ජේරෙ අමිතොදනස්ස. සො හගවතො කණ්ඩො. මහානාමො
 මහුලුකනරො, සඤ්ජාමිඅරියසාවකො. තෙන වුත්තං මහා
 නාමො නාම: පෙ: අදිසසාවකොති. පාළිය: “අජ්ජණොති”:
 අජ්ජ ඵකද්විසත්ථි අජ්ජො. අජ්ජ නොති4 වා අජ්ජො ගතෙ
 නෙබ්බො. නොති: අමිතානං. “කාලං හරියංථා”ති: සෙව් හරියති වා
 “නතො මෙ උත්තරිං සාදිසෙසා”ති: සෙව තත් රත්ති වා
 භෙසජෙති වා පරිජෙදෙ කතො හොති, ඵත්තකාසෙව 6
 රත්තියො, ඵත්තකාති වා භෙසජ්ජාති විඤ්ඤපෙතබ්බොතිති.
 තතො රත්තිපරියත්තතො වා භෙසජ්ජපරියත්තතො වා උත්තරි
 7 විඤ්ඤපෙතතො සාදිසෙසා. “ඉමෙති නසා ගෙසජ්ජති
 පචාදිනමනා8, අමනාසඤ්ච ඉමිනා ව ඉමිනා ඩ 9 ගෙසජ්ජන
 අපො”ති අවිකඤ්චා, විඤ්ඤපෙතථෙවි ගිලානොව ලග්ගි.
 යසො සඤ්ජපචාරණායමෙවායං 10විසි, තසො සෙ අත්තතො
 පුගලිකාස පචාරණාස පචාදිනාති වුත්තං. සෙසමෙව
 උත්තානමෙව. සඤ්ජපචාරණතා, භෙසජ්ජවිඤ්ඤතති, අගිලානතා,
 පරියත්තනාතිකකමොති ඉමාති පනෙත්ථ වත්තාරි අබ්බාති.

මහානාමසිකිකාපදං සත්තමං.

අව්ඨමං වුත්තානත්මෙව. උය්‍යත්තසෙතො, දිස්සන්තාය
 ගමනං, අනුඤ්ඤනොකාසතො අඤ්ඤා දස්සනං, නථාරුපප
 ච්චයස්ස ආපදය වා අභාවොති ඉමාති පනෙත්ථ වත්තාරි
 අබ්බාති.

උය්‍යත්තසෙතා 11 සිකිකාපදං අව්ඨමං.

1. නාමොනාමාති. 4. ම. අජ්ජනො. 7. ම. උත්තරි.
2. ම. අමිතා. 5. සි. 2. සෙවකාලෙ. 8. ම. මහ.
3. සි. 2. පුත්තො. 6. ම. යෙවමා. 9. ම. අමනාසඤ්ච ඉමිනා ව.
10. සි. 2. අයං. 11. සි. 2. දස්සන.

නමමසිකිකාපදෙවි උත්තානත්මෙව. තීරත්තාතිකකමො,
 සෙතාය සුරියස්ස අත්ථබ්බමො, ගිලානතාදිතං අභාවොති ඉමාති
 පනෙත්ථ තීති අබ්බාති.

සෙතාමාසිකිකාපදං නවමං.

දසමෙ “නති තෙ ලක්ඛාති ලක්ඛාති” හව සරපපාරාද්‍ය
 ලක්ඛ 1 භුතා තිත්තකා ජනා තයා ලක්ඛාති අජ්ජො. තිත්තකා
 තයා විඳ්ධාති වුත්තං හොති. සෙසමෙව උත්තානමෙව. උය්‍යොධි
 නාදිදස්සන්තාය ගමනං, අනුඤ්ඤනොකාසතො අඤ්ඤා
 දස්සනං, නථාරුපපච්චයස්ස ආපදය වා අභාවොති ඉමාති,
 පනෙත්ථ තීති අබ්බාති.

උය්‍යොධිකිකිකාපදං දසමං.

අවෙලකවරෙතො පඤ්චමො.

සුරපානවග්ගස්ස පඨමසිකිකාපදෙවි යම්භි: ගාමපරිකෙට
 වතියා. පාළියං පිට්ඨසුරුද්දි පිට්ඨං හාජනෙ පකඨිපිතො අජ්ජං
 උදකං දක්ඛා මන්තීවා 2 ආතා “පිට්ඨසුරු.” එවං පුච්චෙ ඔදනෙ
 ව හාජනෙ පකඨිපිතො තජ්ජං උදකං දක්ඛා මන්තීවා කතා “පුට්ඨ
 සුරු, ඔදනිසසුරු”ති 3 ව වුච්චි. තිණ්ණාති පන තස්සා සුරය
 බිජං වුච්චි. යෙ සුරමොදකාතිපි වුච්චන්ති. තෙ පකඨිපිතා කතා
 “කිණ්ණපකඨිතා.” ධාතනි 4 සාසපාදිනාතාසමාරෙති
 සංයොජ්ජා. කතා 5 “සමාරාසංසුතා.” මධුකාල නාලි
 කෙරුදි 6 පුප්ථරසො විරපරිවාසිතො “සුපථාසපො.” පසසාදි7
 එලරසො “එලාසපො.” මුද්දිකාරිසො “මුද්දිආසපො.”
 උච්ඡරසො “භුලාසපො.” හරිවාමලකාභුකතණ්ඩාදිනාතා
 සමාරාතො රසො විරපරිවාසිතො “සමාරාසංසුතො.”
 බිජතො පඨායාති: සමාරෙ අවිතාදෙති වාපියං පකඨිත
 කාලතො, නාලනාලිකෙරාදිතං පුප්ථරසො 10 ගතිතඅතිතව
 කාලතො පඨාය එව. ලොණසොමිරිතං සුත්තඤ්ච අනෙ
 කෙති භෙසජ්ජති අභිසංඛිටො11අජ්ජභුතො ආසවමිසෙසො.

1. ම. ලක්ඛණ. 4. ම. හරිවති. 8. සි. 1. 3. මුද්දිකාදි.
2. ම. මුද්දිකා. 5. ම. සංයොජ්ජා. 9. මු. පා. ම. මධ්වා.
3. ම. ඔදන. 6. 7. සි. දිපු. 10. ම. දිනං රසං. 11. ම. තො.

ව්‍යාප්තාපනාසන්නා: සුගතභාවගාමාපනත්ථං. අවිඤ්ඤා, ලොකවස්සනා ඵළ්ඨං චක්කඛ්ඛං, නං පට්ඨපාරාජිකවග්ගොත්තාය වුත්තතයෙතෙව වෙදිතඛ්ඛං. සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව. මජ්ජිමානිකා, තස්ස පානඤ්චාති ඉමාති පනෙත්ථ චෙ අභිනාති.

සුගතාසිත්තාපදං පට්ඨමං.

දුඨිඤ්ඤා හිත්තුගිපි අනුපසම්පන්නවට්ඨානෙ ධිනාති එළු හිත්තුපි හිත්තුත්ථියං අනුපසම්පන්නවට්ඨානෙ ධිනොති වෙදිතඛ්ඛං, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව. හස්සාබ්ච්චායනා, උපසම්පන්නස්ස කායෙන කායාමසන්නති ඉමාති පනෙත්ථ චෙ අභිනාති.

අභිභූඋපනොදකසිත්තාපදං දුගිංසං.

තතිස්සං උත්තානත්ථමෙව. උපරිගොපථකතා, හස්සාබ්ච්චායනෙ කිලිභනති ඉමාති පනෙත්ථ චෙ අභිනාති.

හස්සාබ්ච්චායනාපදං කතිස්සං.

වතුත්ථෙ ගාරසෙතා ආවජිසුගතොන ගහෙනබ්බාති: යස්මා උච්ඡ්රසො සත්තාහස්සාලිකො, තස්ස කසවො යාවජ්ජිකො, චිත්තංයෙව සමචායො උච්ඡ්රසංඝි, තස්මා විකාලෙ උච්ඡ්රසංඝි බාදිත්ථං වට්ටති, ගුලහරිවකං පියාති එවමාදිකො ගාරසොවරිස චාදෙ න ගහෙනබ්බො. ලොකවස්සං ආවජිසුගුහොන ග වට්ටති: ලොකවජ්ජිකොපදෙ ආපනතිට්ඨානොයො ආවරිස චාදෙ, සො න ගහෙනබ්බො. ලොකවජ්ජං අතික්කමිත්ථා ඉදං අමාකා ආවරිසුගතොති වදන්නස්ස උග්ගහො න වට්ටති අභිපායො. සුත්තානුලොමං නාම අට්ඨකථා. පට්ටෙණිසා ආගතො සමොඛානං ගවජ්ජිති: පට්ටෙණියා ආගතො ආවරිසුගතොව ගහෙනබ්බොති එඵං වුත්තෙ මහාඅට්ඨකථාචාදෙයෙව සඛක්ඛං ගච්ඡතිති අභිපායො. සෙස මෙත්ථ උත්තානමෙව. උප සම්පන්නස්ස පඤ්ඤානෙතන වචනං, අනාදරියකරණන්ති ඉමාති පනෙත්ථ චෙ අභිනාති.

අනාදරියසිත්තාපදං වතුත්ථං.

1. ම. හස්සාබ්.
2. ම. හස.

පඤ්චමං උත්තානත්ථමෙව. උපසම්පන්නතා, තස්ස දස්සන සමණවිසයෙ හිංසාපෙට්ඨකාමිකාය චායමිත්තති ඉමාති පනෙත්ථ චෙ අභිනාති.

හිංසාපෙට්ඨකායපදං පඤ්චමං.

ඤ්චෙය් හග්ගා නාම ජනපදිකො රාජකුමාරා, හෙසං කිවාසො එකොපි ජනපදෙ රුලිසිසෙලෙන හග්ගාති වුට්ඨති. ඝනක වුත්තා: හග්ගාති: ජනපදස්ස නාමිනාති. “සුංසුමාරගිරි”ති එවංනාමකෙ නගරෙ. තස්ස කිරි නගරස්ස මාපනත්ථං චත්ථු විජ්ජාවරිසෙතෙ? නගරට්ඨානස්ස පරිගණනඤ්චිසෙ අවිදුරෙ සුංසුමාරෙ සද්දමකාසී, ගිරං නිවර්ණෙරසී. අථ අනන්තරානෙත නගරෙ මාපිතෙ තමෙව සුංසුමාරගිරිනගරණං? සුගතිමිත්තා කතා සුංසුමාරගිරිනගරට්ඨස්ස නාමං අතංසු. තෙව පන සුංසුමාරසංඝානතතා සුංසුමාරො නාම එකො ගිරි, සො තස්ස නගරස්ස සමිපෙ, තස්මා තං සුංසුමාරගිරි එතුස්ස අඤ්චි සුංසුමාරගිරිතිරි වුට්ඨති වදන්ති. තථා චා ගොඤ්ඤා අඤ්ඤාචා චා, නාමමෙතං තස්ස නගරස්සාති ආහ: සුංසුමාරගිරිනාති: නගරස්ස නාමිනාති. ගහසකලාති: සමච්චුර්නමහො ගච්ඡවිසසො, තෙව සෙතරාකතාතිරි වදන්ති. තෙසං බහුලතාය පන තං වනං ගෙසකලාචිතානෙත්ථ පඤ්ඤාසිත්ථ. ගෙසකලාචිතෙතිපි පාඨො ගෙසො නාම එකො යකො අසුත්තකාරි, තස්ස නතො ගලිතට්ඨානතාය නං වනං ගෙසකලාචිතං නාම ජාත නතිපි 10 තෙව. අගිරාතතා, අනුඤ්ඤානකාරණාචායො 11, විසි වෙනුතාමිතා, සමාදහනති ඉමාති පනෙත්ථ වග්ගාදි අභිනාති.

ජොගිසිත්තාපදං ජට්ඨං.

සත්තමසිත්තාපදස්ස පාළියං “අසමගිගෙහනා”ති: අමකි තෙන; අනට්ඨනාති අත්ථා. “අභ්‍යන්තරාදිමාසං නිතාසෙසො”ති: නිතාතදිවසනො පට්ඨාය අභ්‍යන්තරෙ අපරිපුර්ණෙ නුභායෙය්.

1. සි. 2. ජාන.	4. ම. ගිරි.	7. ම. සමපණි.
2. සි. රිසෙ.	5. සි. ම. ගිරිනති.	8. ම. රුකෙය්.
3. ම. ගිරණ.	6. සි. 2. නාමමත්තං.	9. සි. කලා.
	10. ම. නතිති.	11. ම. කරණ.

සෙසමෙන් උත්තානමෙව. මහාමුදෙසො, උත්තානාධිපති
නමානං, සමයානං වා නදිපාරමගමනං1 වා ආපදානං වා
අභාවොති ඉමාති පනෙත් තිති අබ්බාති.

නාගානුකූලාපදං සත්තමං.

අවමමෙ වමමකාරනිලං නාම පකතීනිලනති තිසුපි ගණේ
පදෙසු වුත්තං. ගණේපදෙසු පන: වමමකාරා උදකෙ තිපුමලං
අසභුරුඤ්ච පකතීපුත්තා වමමං කාලං කරොනති. තං වමමකාර
නිලනති වුත්තං. සෙසමෙන් උත්තානමෙව. උත්තානකාරක
විවරණ අකතකපපනා, න තස්මිවිවරාදිතා, නිවාසනං වා පාරා
පනං වාති ඉමාති පනෙත් තිති අබ්බාති.

දුබ්බානුකාරානුකූලාපදං අවමමං.

නවමෙ අපවුච්චාරකතති: මග්ගං සත්තකං පරිභුඤ්ජ වා,
විග්ගප්පෙතිවිති ආදිතා අකතපවුච්චාරං. සෙන විග්ගසමම.
කතතති: යෙන සද්ධං විතසකමමං කතං. නිංසවණනා
සතති: නිග්ගහිතවිග්ගසතායං. පරිභොගෙන කායකමමං,
අපවුච්චාරාපනෙන වසිකමමං. සෙසමෙන් උත්තානමෙව. සාමං
විකප්පිතස අපවුච්චාරො, විකප්පනුරගවිවරතා, පරිභො
ගොති ඉමාති පනෙත් තිති අබ්බාති.

විකප්පනසිකාපදං නවමමං.

දසමං උත්තානානුමෙව. උපසමපනතස සත්තකානං ප්‍රත්තා
දිනං අපතිධානං, විග්ගසෙත්තකාමතා වා හසොසිප්පායතා වාති
ඉමාති පනෙත් වෙ අබ්බාති.

විවිධපතිබානසිකාපදං දසමං.

සුරාපානවග්ගො ඡවෙසා.

සප්පාණකවග්ගස පස්මසිකාපදෙ උසුං සරං අසානි
බිප්පතිති1 “ඉසාසො.” ධුත්තපිප්පකලොති ආභ: ධුත්තානා
වසෙසාති. පරිසත්තුවිමනනං ධුත්තං ගණනතීති=ධුත්තග්ගා.

1. සි. ගමනානං.	2. ම. අනට්ඨ.	3. ම. අසති බිප්පති.

තෙසං ආවරිතො=ධුත්තග්ගාවරිතො. අසමනෙන වග්ගො.
කානබ්බතති: යථා නෙ පාණාන මරනති, එටං සුප්පතිට්ඨිතා1
සතිතා සෙනාසනෙ වත්තං කාතබ්බං. සෙසමෙන් උත්තාන
මෙව. අබ්බාතිටි ධුත්තානග්ගෙ වුත්තනගෙන වෙදිතබ්බාති.

සද්ධවිමමසිකාපදං පස්මමං.

දුතියෙ උදකසණ්ඩානකපදෙසති: යත් භුමිගාගෙ
උදකං නික්කිත්තං3 සනතිට්ඨති, ත සග්ගා පරික්ඛං ගව්ඡති,
නාදිසෙ පදෙසෙ. සෙසමෙන් උත්තානමෙව. අබ්බාති සිසුක
සිකාපදෙ වුත්තනානෙව.

සප්පාණසිකාපදං දුතියං.

තතියෙ, සප්පාණිට්ඨිකානෙවන පතිට්ඨාතුං නදෙහති:
තෙසං පවත්තිආකාරදසානනං වුත්තං. යං පන ධිමෙත අසි
කරණං නිගතං. තං සුතිගතමෙව. සචෙ1 උප්පාකෙන කමෙව
පරික්කොසති. තං සඤ්ඤපෙත්තාව කාතබ්බං. ඉතර්ථා කමඤ්ඤ
භුප්පති, කාරකානඤ්ච ආපතති. සෙසමෙන් උත්තානමෙව.
යථාධිමමං නිග්ගහාද්ධො, ජානනා, උක්කොටනාති ඉමාති
පනෙත් තිති අබ්බාති.

උක්කොටනසිකාපදං තතියං.

චතුර්ත්‍යෙ නග්ගොධාති: සො ආපනො, තසෙව. ආනේ
වෙතිති: පටිච්ඡාදනත්මෙව මා කසාපි ආරොවෙසිති වදති.
චතුසුප්පගලොති: ආපනප්‍රගලො. සෙනස ආනේවිතතති:
යෙන දුතියෙන අසා නතිසසා ආරොවිතං. කොට්ඨිතනා3
ගොතිති: යසො පටිච්ඡාදනප්පවයා ආපතති ආපර්ච්ඡාව දුතී
යෙන තතියසා ආරොවිතා, තසො තප්පවයා පුත තෙන
ආපර්ච්ඡාබ්බාපතතියා අභාවතො ආපතතියා කොට්ඨිතනා නාම
ගොති. අනුපසමපනතස සුක්කවිසමි ව කාසසංසග්ගාමාති
අසං දුට්ඨලල අපකාධාගෙ නාමාති ඉදං දුට්ඨලලාරොවිත සිකා3

1. ම. සුප්පතිත.	3. ම. උදකතිමත්තං.
1. සි. 1, 3. සුඋපතිට්ඨිත.	4. සි. 1, 3. සචෙපි.
2. මු. සම. පා. සඤ්ඤවිමසාණ.	5. ම. ජිනනා නාම.

පදවිකථාය න සමෙති. වුතතා හි නාම: “අනුපසම්පන්නාය
 දුටුපුලා” මා අදුටුපුලා මා අප්ඤ්චාරතානි එත් ආදිතො පඤ්ච
 සුක්ඛවිසමානායසංසිතාදුටුපුලා අනතතාමා පනාය අප්ඤ්චාරො
 නාමා”ති වුතතනති. ආරොවමන අනුපසම්පන්නාය දුටුපුලා
 අප්ඤ්චා අධිපෙසනා, පටිච්ඡාදපන අප්ඤ්චානි එත්වි වසෙ
 සසාරිණං න දිසාති. තසමා අවිකථායං පුබ්බතාපරං න
 සමෙති. අවිඤ්ඤාධං ඉවජනෙතන පන විමංසිතබ්බමෙත්ථා කාර
 ණං. සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව. උපසම්පන්නාය දුටුපුලාපනති
 ජානනං, පටිච්ඡාදෙත්තුකාවතාය නාරොවෙසාමෙති සුරතීකෙව
 පොති ඉමාති පනෙත්ථ මෙ අබ්බාති.

දුටුපුලාසිකාසදං වතුසං.

පඤ්චමේ දෘපසුතනනති: තෙරඤ්ඤිකානං සුතනං. “දුරානතා
 න”නති: අකෙකාසවසෙත දුරානතානං. දුරානතතායෙව
 “දුරාගතානං.” ව චජාපථාන”නති: එත් වචනමෙව තදන්තං
 ඤ්ඤානාමානං ඤ්ඤානාමානඤ්ඤි පථොති=වචනපථො. දුකම්
 මානනති: දුකෙති න බමනබ්බානං. ගබ්බමාසෙති 2 සද්ධිං විසං.
 වසානති අසානති=ගබ්බවසො. තාපනවිධිතනනති: ගබ්බමාසෙසු
 අධිකෙසු උත්තරං භාපනං, උතෙසු වසිතනනති වෙදිතබ්බං.
 එකුතවිසතිවිසසනනති: වාදසමාසෙ මාතුකුච්ඡමති වසිවා මහා
 පචාරණාය ජාතකාලතො පට්ඨාය එකුතවිසතිවිසසිං. පාටිපද
 දිවසෙති: පච්ඡමිකාය වසුපගමනදිවසෙ. කිංසරඤ්ඤිදිවසො
 මාසොති වචනතො “වතනාරො මාසා පටිච්ඡාසනනති” වුතනං.
 වසං උත්තාබ්බනනති: 4 වසං උඤ්ඤං කබ්බිනනති. තතියෙ
 සංවච්ඡරෙ එතං මාසං අධිකාසවසෙත පරිච්චජනනා වසං
 උඤ්ඤං කබ්බිනනති අපො. තසමා තතියො සංවච්ඡරො තෙර
 සමාසිකො හොති. සංවච්ඡරාය පන වාදසමාසිකතනා අචාර
 සසු වසෙසු අධිකමාසෙ විසුං. ගතෙතො ජමමාසා 5 වසිතිනනති
 වුතනං.

නනොති: ජමමාසතො. නිකායබ්බා හුඤ්ඤාති: අධිකමාසෙති
 සද්ධිං පරිපුණ්ණවිසතිවසසනනා නිබ්බමතිකා හුඤ්ඤා. යමපන

1. සි. 2. මෙවෙස.
2. ම. ගබ්බා සසිතනාලො. 3. ම. ජමමාස.
3. ම. විසතිමං වසං.
4. ම. සි. උත්තාබ්බිනනති.
5. ම. ජමමාස.

වුතනං තිසුපි ගණිපදෙසු: අචාරසනං. යෙව වසානං
 අධිකමාසෙ ගතෙතො ගණිපතනං සෙසවසාවසොපි අධිකාදිව
 සාති හොනෙතව. තාති අධිකදිවසාති සකාය නිකායබ්බා හුඤ්ඤා
 ති වුතතනති. තං න ගතෙතබ්බං. තති විසු වසෙසු අධිකදිවසාති
 නාම විසුං උපරිච්ඡානනති. තතියෙ වසෙසු විසුක්ඛාසිතවසෙත
 අධිකමාසෙ පරිච්චජනනෙව අතිරෙකමාසසමානවතො. ගතො
 විසු වසෙසු අතිරෙකදිවසාති නාම විසුං න සමානවතති.

තනු ව නෙ වෙමාසෙ ගතෙතො විසතිවසානති පටිපුණ්ණා
 නි ගොනනිති කසමා වුතනං. එකුතවිසතිවසං හි සුත අපරාමං
 වසෙසු පනතිතෙන විසති වසානති පරිපුණ්ණනා හොනනිති අනං
 එතං පන=පෙ=වුතතනති. අනෙතන්තනා නිපාතනං පන
 සද්දං හිසද්දෙත්ථ. එත් හිති වුතනං හොති. ඉදං වුතතෙසංවත්ථසං
 සමන්තවසෙත වුතනං. ඉමිනා ව ඉමං දිවසති, යං වුතනං එකුත
 විසතිවසං. සාමගොරං නිකායබ්බාපුණ්ණාමාසං අධිකාසම
 පාටිපදදිවසෙ උපසම්පාදෙති. එත්විගබ්බමාසෙ අනෙතො
 විසි මාසෙති අපරිපුණ්ණවිසතිවසං. සකාය එකුත විසති
 වසානති වුතනං. තසමා අධිකමාසෙසු චිත්ත ගතිතෙසු විසති
 වසානති පරිපුණ්ණනා නාම හොනනි. හුඤ්ඤාති: යමා ගබ්බ
 මාසාපි ගණනුපතා හොනනි, තසමා එකවිසති වසෙසු හොනනි:
 ජාතදිවසතො පට්ඨාය විසතිවසෙසු සමානො ගබ්බමාසෙති සතිං
 එකවිසතිවසෙසු හොති. අප්ඤ්චා උපසම්පාදෙති: උපස්ඤ්ඤා
 කමමාචාචරිතො වා හුඤ්ඤා උපසම්පාදෙති. සෙසමෙත්ථ උත්තාන
 මෙව. ඉදං විසතිවසෙසු, උතකසද්දදිතො, උපසම්පාදනනති;
 ඉමාති පමනත්ථ තිති අබ්බාති.

උතවිසතිවසසනනාසදං සෙවමි.

ජට්ඨසිකාපදං උත්තානත්ථමෙව. ථෙරසත්ථාගාලො,
 ජාතනං, සංවිධානං, අධිසංකෙතෙන ගමනනති; ඉමාති පනෙත්ථ
 වතනාරි අබ්බාති.

පටිසාසපට්ඨිකාසදං ජට්ඨි.

සත්තමෙ තථ කිඤ්ච වතනබ්බං.

අධිකමේ බාධසිංහුති: හතිංසු. තං තං සමපතනිසා විච්ඡින
 වසෙත සත්තසත්තාතසං අනතරෙ වෙමෙඤ්ඤාඑති ආගමනිති=

1. ම. අධිකාති. 2. ම. ඉදං හි. 3. ඉ. හත්ථ. 4. ම. ස්වකතාපො.

අනන්‍යයෝ, දිවයිනමිනිකාදි අනන්‍යෝ, අනන්‍යකමනෙක
 තැනමි අනන්‍යයෝ නිසුනනා=අනන්‍යයෝ වා ඵලං අරහන්ති=
 අනන්‍යයෝ වා කරුණෙහිලානි=අනන්‍යයාසිනා, තෙතාන: අනන්‍ය
 යං කුණ්ඩනිනි=අනන්‍යසිනානි, ආනන්‍යසිනාමිනානි: ආනන්‍ය
 නිකසොවා වෙතනාබ්බො, තනුයං වචනෙතො: වුති අනන්‍යරං,
 ඵලං අනන්‍යරං නාම, තසමි අනන්‍යරෙ නිසුනනා තනාතිබ්බ
 නානෙක අනන්‍යරකරුණසිලං අනන්‍යරපසයොජනානි වා: ආන
 නන්‍යරිකා, තෙ ඵල ආනන්‍යසිනානි වුතනං, කමොති ඵල අනන්‍ය
 රාසිනානි=කමමනන්‍යරාසිනා, මොක්කසෙයං අනන්‍යරාසං කුණ
 නි, නා සග්ගසානි: මිච්ඡාචාරලක්කණාචරො වුතනං, තති
 හිකුතිසා බ්බමරක්කිතාචො අනි, පානතිකතිකුතිවසෙක
 වෙසං වුතනං, අරියො පන පචන්තං අපාසංචනනතියමෙව, තඤ
 මාණවෙතො වෙත් නිදසුනං, උභින්නං සමානවිජ්ඣනාවසෙක
 වා න සග්ගනන්‍යරාසිනා, මොක්කනන්‍යරාසිනා පන මොක්ක
 න්‍යාය පටිපත්තියා විදුසනතො, අභිභවිතො පන පචන්තිසං
 සග්ගනන්‍යරාසිනානි නා සග්ගා නිවාසරකුන්ති වදන්සං,
 අසෙතුකදිවසි අනිරියදිවසි1 නපිකදිවසියොව නියතභාවං
 පත්තුං නිසන්‍යවිජ්ඣදිවසිබ්බො, පටිසන්‍යබ්බොති: පටිසන්‍ය
 විතනුපාදමාන, පණිකාදිභාණං වෙත් නිදසුනමනො,
 සබ්බාසපි අසෙතුකපටිසන්‍යා විපාකනන්‍යරාසිනාචරො, යාති
 අරියෙ උපවදති, තා වෙතනා? අරියුපමාද 3. නතො පරන්ති:
 බමාපනතො උපරි, යං පනන්ති වතනබ්බං, තං දිබ්බවක්කුතථාය
 වුත්තමෙව, සඤ්චිව ආපනනා ආපනතිසොති: සඤ්චිව විති
 ක්කනනා සත්තආදනතිකිනි, සඤ්චිව විතික්කනන්‍යරාති අනන්‍ය
 මිසො දුක්කවදුක්කාසිනමපි සග්ගමනෙථලානං අනන්‍යරායං කුණ
 ති, යාව හිකුතිභාවං පටිප්පානාති පාරාජිකා ආපනනා, නවු
 වියාති සෙගරාකාපනති ආපනනා, න දෙසෙති ලක්කාපනති
 ආපනනා, අසං හිකුති: අරියො: හිකුති, රසෙත රසං සං
 දෙකානි: අනවජ්ජක පච්චයපරිභුඤ්ඤාකරසෙක සාවජ්ජකමි
 ගුණපරිභොගරං සමානෙතො, යොතිසො පච්චවෙකිනෙක
 තප්පි රිත් ජඤ්ජරාගොති=නිවිජ්ඣරාගො, පච්චයපරිභොගො,
 උපනෙතනා විශානි: බිකිනං උපනෙතනා විශ, සවෙතනා
 විශානි පාසො, උපසංගරගෙනා විශානි: සද්දිකං උපසංගර
 නොනා විශ; ඵකනතසාවජ්ජ අනවජ්ජතාවපකෙකපනතො, පා
 පකනති: ලාමකවෙයින දුග්ගතිසවපනවෙයින ව පාපකං, මනා

1. ම. අනුය. 2. සි. 1, 2, 3, සචන්තා. 3. ම. වාද ජානා.

සමුද්දං බන්ධනෙන වියානි: සෙතුකරුණවසෙක මනානන්‍යරං
 බිකිනෙන න විශ, සබ්බසද්දානසද්දානෙත සග්ගං පටිප්පාන
 නොනානි: සබ්බසද්දානසද්දානෙත සාවජ්ජනති දිවසි අනවජ්ජනති
 ග්ගසෙක නෙත සග පටිප්පානනො, ආනාචරෙතනානි: පඨම
 පාරාජිකිකාපදසංඛාතෙ "අමුග්ගවිජ්ජං පභායා"ති ආදි
 දෙසනාසංඛාතෙ ව ආණ්ඩවෙක.

අමිකබ්බලංනාම: උරවසි වා පිටිකිණ්ඩනං වා සිසවසි
 වා; තං හි නිමමසත්තා කභිකලානි වුච්චති, විගමෙතො හි
 අරියසංඛලිකාය ඵකරියවති වා නිකලිසද්දො නිරුද්ධො, අනුද්දා
 නපට්ඨනානි: අනුපායපටිපත්තියා සචරා ආගතිඤ්ඤා: අනුද්දා
 නපට්ඨන, මහාතිකාපට්ඨනා අනවසිති නසගාචනාය, ඉතරං
 පට්ඨපට්ඨනානපට්ඨන මුලුතතරණියතො, නාවකාලිකපට්ඨන
 පරෙති අභිභවනියතොද, සබ්බබන්ධවිබ්බන්ධසද්දානපට්ඨන
 ගෙදනාදිඅධිකරණභාවෙන, උග්ගානිසද්දනාය අභිඤ්චිනපට්ඨ
 න, අවසෙ වණං උපපාදෙතො අනෙතො, අනුපවසනසගාචනාය
 ප්‍රතිවිජ්ඣනා පට්ඨන, දිවයිනමිකසවපාසිකාඅනන්තිමනනාය
 සංසරිකසපාචිතසට්ඨන, පාලියං: "පාමසා පරාමසා"ති1 ආ
 දිසු ඵමමෙත්තො, වෙදිතකබ්බං, පාමසානි: දිවසිපාමෙතො; තසා දිවසි
 වා පාමගතභාවෙනාති අත්තො, පරාමසානි: දිවසිපරාමෙතො
 දිවසිසංඛාත පරාමෙතනාති අත්තො, දිවසි යෙව හි බ්බමසගාවං
 අභිකුමමිනා පරතො ආමසනෙත පරාමසො, "අභිතිමසා"ති:
 තණ්හාභුතිවෙස ප්‍රබ්බසමෙත දිවසිතිතිවෙසෙත ඉදමෙව
 ත් සච්චන්ති අභිතිමසිනා, "සවානරති"ති: කප්ථි, දිප්ථි, වා, 6
 "සතො වො නෙ හිකු"ති: යද් නෙ හිකු, "ඵමං වා: වො
 අහං ගතෙන ගතෙවනා"ති ඉදං ඵස අත්තතො, ලභිං කිඤ්ඤ
 කාමනා තප්පිති විතතුකාමොපි ගතවෙතො ආනුභාවෙන සප
 ට්ඨති, බුබ්බං කිරි සමුඛා වෙ කපා කප්ථො සමෙත්තො තාමි
 තප්පි, "කසා වො නාම කං ඉමොසුද්ධි"ති: නා මොසුද්ධි
 කසා බතතිසසා වා බ්‍රාහ්මණස්ස වා වෙස්සස්ස වා, සුද්දස්ස වා
 ගහවස්ස වා පබ්බජිකස්ස වා දෙවස්ස වා මනුස්සස්ස වා මයා
 ඵමං බ්බමං දෙසිතං ආජානාති, සෙසමෙත් උත්තානමෙව, බ්බම

1. සි. 1, 2, 3, නිරුද්ධො, 2. ම. අභිභවනනා, 3. ම. පරාමසානි,
 11. ම. නිරුද්ධො, 3. ම. උග්ගාව, 5. ම. (තත්තප්පි.)

පසුවමන පහරිකුණාමනාස දිනනනා දුකකටය
 එසේ පහරිකුණාමනාස පහරි පුරිමිසිකොපදෙන පාවිතය.
 උඩොරෙකුණාමනාස කෙවලං උගිරිණිමනෙක කනෙ ඉමිනා
 පාවිතය. ඉමිනා පන විරජිකියා පහාරො දිනනා, තසා,
 දුකකට. කිමිදං දුකකට පහාරපවටයා, උදනු උගිරිණිපව
 යාති. තන් කෙවි කාව වදනා:පහාරපවටයා එව දුකකට,උගිරි
 රණපවටයා පාවිතයනා. සදුකකට පාවිතය යුජ්ජති. පුරි
 මිති උගිරිණි,පවට පහාරො.තව පවට පහාරො නිසාය පුරිමි
 උගිරිණි අනාපනාදිදුකං හවිකුමහරිති. මයං පනෙත්
 එවං තකකයාම: උගිරිණි අනාපනා කහාපෙතෙව අසණි
 කතා තපපවටයා පාවිතයෙන ත හවිතබ්බං. අසුබ්බිනෙතන
 කත පසොහතො පන න සකකා එන් අනාපනායා හවිකුනා
 දුකකට වුනනං. ත පහරිකුණාමනාස දිනනනා:ති ඉමිනා ව පහාර
 පවටයා පුරිමිසිකොපදෙන පාවිතය:සමාපව කාරණං වුනනං
 ත පන පහාරපවටයා දුකකට සමාපව. තති අසහරිකුණාමනාස
 පහාර දිනන පුරිමිසිකොපදෙන පහාරපවටයා පාවිතය:යෙන
 දුකකවෙන වා හවිකු යුනනනා. තිරව්නා:දිනං අසුබ්බිකර
 ණාදිං දිසා කුජිකියාපි උගිරිනනාස මොකකා:සිපායො
 එවානි වදනා. සෙසමෙත් උනනානමෙ. කුපිතයා, ත මොකකා
 සිපායො, උපසමපනාස තලසනාඋගිරිණිනාති; ඉමානි
 පනෙත් නිති අබ්බාති.

තලසනාතිසිකකාසදං පසුවම.

ජට්ඨං උනනානත්මෙව. උපසමපනනා, සංඝාදිසෙසය
 අසුලකනා, අනුභංගනා, තබ්බණං විජානනාති; ඉමානි පනෙ
 ත් වනනාදි අබ්බාති.

අසුලකසිකකාසදං ජට්ඨං.

සනනමිමපි උනනානත්මෙව. උපසමපනනා, අපාසුකාමනා
 කුකකුච්චපපාදනනා ඉමානි; පනෙත් නිති අබ්බාති.

සංචිච්චසිකකාසදං සනනම.

අව්ඨමෙ සුභිසමිපනා:සද්දසමිපං. සුගතිනි ති=සුති.සද්දසෙසනා
 අබ්බවනං.තසා සමිපං=උපසුසුති. සද්දසමිපනා වුනනං හොති.

ගණිපදෙසු ව සුගතිනි=සුභිසි සද්දොව වුනනා. යන් පන
 විනෙත සකකා හොති සද්දං සොදුං, තන් තිථිනනා සද්ද
 සමිපෙ විනෙත නාම හොතිනි ආන:සන් ධිමානි ආදි. කෙවි පන
 සුභාති එන්තා=සුති. යන් සිතො සුභාති, තසා ධාතෙසෙසනං
 නාමං; තසා සමිපවුපසුසුති වදනා. එවං පන ගතාමානෙ
 යමං ධාතෙ සිතො සුභාති, තසා ආසනෙත අසුසුගමං පදෙසෙ.
 තිථිනනි ආපජ්ජති. අව්ඨනාපාසුච උපසුසුතිසද්දසෙසව අන්ද
 දසෙසතුං සන්ධිධිමා සකකා හොති හෙතෙං ධිවනං සොදුනා
 වුනනං. ත සුභිසද්දසා. තසා පුබ්බතයො වෙත් පඨිත්තරො,
 අථවා උපෙව ව සුගති එන්තා=උපසුසුති; ධාතං. යං ධාතං උප
 ගනෙත සකකා හොති කපෙතනානං සද්දං සොදුං, තන්තා එව
 මන්තො ගනෙතෙබ්බා. මන්තොනනනා:කුමෙත් උපසොගව
 නනනි ආන: මන්තසමානනා. එකපටිපෙජ්ජති: සිතා කිරිය
 සියා අකිරියාති ඉමිනා නයෙන එකපටිපෙජ්ජති. ඉමානි නිති
 සිකකාපදති කදවි කිරියනො සමුච්ඡිතනා, කදවි අකිරියනො.
 ත එකනාසෙසෙව කිරියකිරියනො සමුච්ඡිතනා. සෙසමෙත්
 උනනානමෙව. උපසමපනනා, වොදනා:සිපායො, සවණනා
 ඉමානි පනෙත් නිති අබ්බාති.

උපසුසුතිසිකකාසදං අව්ඨමං.

තවමං. උනනානත්මෙව. බමමකමනා, බමමකමනා
 සසුසු, ඡන්දං දන්තා බිගනනා ඉමානි පනෙත් නිති අබ්බාති.

කමමසමිබාහනසිකකාසදං තවමං.

දසමෙපි උනනානත්මෙව, විතිව්ජනතාය වනනාමනා,
 බමමකමනා, බමමකමනාසද්දො, සමාන සිමායං සිතනා,
 සමානසංවාසකනා, කොපෙකුණාමනාය හත්පාසවිතනනා
 ඉමානි පනෙත් ඡ අබ්බාති.

එකාදසමෙපි ව උනනානත්මෙව. උපසමපනනා, බමමක
 ලොසමමුතිනා, සබ්බික සද්ධං විකපනුසෙවිවරදනාපව්ජ
 බිසිකු1 කාමනාය බිගනනා ඉමානි පනෙත් වනනාදි අබ්බාති.
 දබ්බසිකකාසදං එකාදසමං.

1. සි. 1. 2. 3. බිගනු.

වාදසම මත නිසිඳු වන්නබො.

පරිණාමනසිකාපදං වාදසම.

සහබලිකවගො අට්ඨමො.

රාජවග්ගසා පමිමසිකාපද අට්ඨකථාය සබ්බං උත්තාන ජිමෙව. පාලිමජන අගමනුත්තානපදෙත්ථා: “භාගං වා කද්ද සානති වා”ති: මෙප්පිනිකකමකං කතං වා කද්දසානති වා, “ඉමෙස”නති පදං විභත්තිපරිණාමං කත්වා උභයත්ථ යොජෙතබ්බං. ඉමෙති කතං, ඉමෙ කද්දසානතිති. “රතන”නති: මඤ්ජරතනදිසු යං නිඤ්චි. “උභයනා”ති: විනි පසෙකති. “උභයො සුජායො”ති: එතතනෙ වුත්තෙ යෙති කෙතිවි විනි භාගෙති සුජාතනා විඤ්ඤයෙස. සුජාතසද්දා ව: “සුජායො වාරදසානො”ති ආදිසු ආරොහසමත්තිපරිණාමොති ජාතිවසෙකෙව සුජාතනං විනාපෙච්ඡං “මාදිනො ව පිනිනොමා”ති වුත්තං. අනොරසසුත්ත වසෙකාපි ලොකෙ මාභුචිතුසමඤ්ඤ දිස්සති. ඉධ පන සාමරස පුත්තවසෙකෙව ඉච්ඡනාති දසෙසුං සංසුද්ධගහණිකොති වුත්තං. ගබ්භා ගහණාති වාරොතිති=ගහණි. ගබ්භාසයසඤ්ඤිතො1 මාභුචිතුපදෙසො. සංසුද්ධා ගහණි අස්සාති=සංසුද්ධගහණිකො. සංසුද්ධා තස්ස මාභුචිතුපිති වුත්තං හොති. සමුවෙපාතිති ගහණියාති එත්ථ පන යථාභුතස්ස ආභාරස්ස විපාචතවසෙක ගහණනකො අප්චිතිනකො සමමජනෙජොධාභු ගහණිති වුවෙති. “සාධ සත්තමා පනාමගසුගා”ති: එත්ථ පිතු පිතා පිතාමහො. පිතාමහස්ස සුගං=පිතාමගසුගං. සුගතති: ආයුප්ප මාණං වුවෙති. අප්චිලාපමනනමෙව වෙතං. අත්ථොපන පිතාමහොයෙව පිතාමගසුගං. පිතා ව මාතා ව=පිතරො. පිතුනාවපි? පිතරො=පිතාමහා, නොසං සුගො=පිතාමගසුගො. තඤ්ඤා යාව අත්තමා පිතාමගසුගා පිතාමගවඤ්ඤා එවමෙත්ථ අත්ථො දඬුවෙබ්බා. එවං හි පිතාමගගහණෙනෙව මාතාමහොපි ගතිතො හොති. සුගසද්දා වෙත්ථ එක්සසසකයෙක දට්ඨබෙබ්බා. සුගො ව සුගො ව=සුගොති. එවං හි තත්ථ තත්ථ වදං ගතිතමෙව හොති. තස්සා තතො උචං සංබලපි පුබ්බපුරිසා පිතාමගසුගහණෙනෙව ගතිතා. එවං යාව අත්තමො පිතාමගසුගො, තාව සංසුචිගහණිකො. “අකම්මකො”ති: අපනෙථ එතං, කිං ඉමිනාති එවං

1. ම. ගබ්භසෙසසඤ්ඤිතො.
2. පිතුනං.

අකම්මකො අනවකම්මකො. “අනුපකුට්ඨා”ති: 1න උපකුට්ඨො න අනුකායං වා නිදං වා පනාපුබ්බො. නෙත කාරණෙනාති ආස: “ජාතිවාදෙතා”ති එත්ථ ව “උගො: පෙ: පිතා ගෙසුගා”ති එතෙත තස්ස යොතිද්දසානාපවා දස්සිතො, සංසුද්ධගහණිකොති නිත්තනකෙසො. අකම්මකොති: ඉමිනා කිරියපරාධා හාවො. කිරියපරාධෙති සත්තා වෙපං පාසුණතා. අනුපකුට්ඨොති ඉමිනා අසුත්තසංසංගාහාවො. අසුත්තසංසංගො හි පටිච්ච සත්තා අනුකායං ලගනති. සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව. බන්ධනො, අතිසිත්තනා, උචිත්තවපි සංකිසරතො අතිබන්ධනා අපටිසංචිදිතනා, ඉද්දබලාතිකකමොති: ඉමිනි පනෙත්ථ පඤ්ඤා අභිනාති.

අනොරසසුත්තාපදං පසම.

දුතිසෙ මහාලංකං නාමාති පච්ඡුලං ගච්ඡන්තියා කීර සස්සා පිතා මහාලංකාපිලකිතං නාමි කාරාපෙසි. තස්මිං පිලකිතෙ වනසස්සා වජ්රනාලියො තත්ථ තත්ථ අපෙපබ්බවාරොක අප්පතව සෙත විනිසොගං අගමංසු. වුත්තානං එකදසරාලියො, පටිච්චසො වාසිසානාලියො. මඤ්ඤං තෙතති: සත්තාලියො. ඉති එතෙති ව අසෙසුති ව වෙච්චරියලොකිතකිකාසාරගල්ලාදි සත්තවණ්ණති 2වරරතනෙති නිට්ඨානං අගමාසි. තං සිසෙ පටිච්චනං යාව පාද පිට්ඨියා ගස්සති. පඤ්ඤානං අච්ඡිතං බලං ධාරගමානාව තං ඉච්ච ධාරෙභුං සුසෙකාති. තං සක්ඛිසෙසං වුත්තං. ආවසෙසස්ස පායො වාමුසල පායො වා උපමායෙ නාමාති යොජෙතබ්බං. ආවසෙසොති වෙත්ථ අනන්තා ආරාමෙ වා හොභු අඤ්ඤාත්ථ වා, අත්තනො වසෙසට්ඨානං වුවෙති. ජෙසුනපි ගමෙපිති: වසිති ආදිසු ජෙසුන, රාජවල්ලංගසු ගසෙත. නෙමෙති භික්ඛු: ආසංක නතිති: විස්සරිකා: ගමිකකාලෙ අත්තනො පච්ඡෙතො අඤ්ඤා ගාවා ආදිකනාති. පටිච්චං නාම රතනසමිමනං ආමාසඤ්ඤා. තත්ථ එතස්ස සාමිති පංසුකුලං ගෙසස්සාති. අනාමා සෙසෙව? ජිත්තපත්‍රිකොපධා නිරපෙකො ගමියාති. සමාදපෙසෙසෙව? ජිත්තපත්‍රිකොපධා නිරපෙකො ගමියාති. එත අරිකාති: අඤ්ඤං සමාදපෙච්ඡා “උද්දස්ස අරියා නිට්ඨති එත අරියාති: අඤ්ඤං සමාදපෙච්ඡා”ති වුත්තනෙසෙතොපිතිති දත්තො. සෙසමෙත්ථ යාන යාවංක”ති වුත්තනෙසෙතොපිතිති

1. සි. & ම. අනුපකුට්ඨා.
2. ම. & සි. 2, 3. හි ව රතනෙති.
3. ම. තත්ථ වගස්ස සාමිති
4. පංසුකුලජිත්තපත්‍රිකොපධා.

උත්තානමෙව. අනනුසංඝකාරණං, පරසනානතා, විශ්වාසගා
පංසුකුලසංඝයානං අභාවො, උත්තානං වා උත්තානාපනංවානි
ඉමානි පනෙත්ථ චත්තාරි අබ්බාති.

රත්නසිංහාපදං ද්විතියං.

තතියේ අපිසම්මග්ගසාහි: එත්ථ සග්ගමෙග්ගාපි සබ්බසෙ
තබ්බො, අනිය්‍යාතිකතතා. සග්ගමොක්ඛමග්ගානං තිරච්ඡානගුතා,
ති කථං=තිරච්ඡානකථා. තිරච්ඡානාද්විතනති: තිරොකරණ
ගුතං; විබ්ඝිනිගුතං. රාජපටියංසුතනාකථනති: රාජානං ආරබ්භ
මහාසම්මතො මනුෂ්‍යා ධර්මාසොකො එවං මහානුභාවොති
ආදිනා තයෙන පවත්නකථං. එත්ථ ව අසුකො රාජා අභිරුපො
දසස්නිඥොති ආදිනා තයෙන ගෙහසිතකථාව තිරච්ඡානකථා
හොති. "සොපි තාම එවං මහානුභාවො ඛයං ගතොති එවං
පඤ්ඤා පන අතිවචනාපටිපාසුතො කම්මට්ඨානභාවෙතිංගිති.
වොරෙසුපි මුලදෙවො එවං මහානුභාවො, මෙසම්මාලො එවං
මහානුභාවොති හෙසංකම්මං පටිට්ඨ අහො සුරාති ගෙහසිත
කථාව තිරච්ඡානකථා. යුද්ධෙපි හරහස්සුද්ධාදිසු අසුකො අසුකො
එවං චාරිතො එවං විබ්බාති කාමෙග්ගාදවසෙතෙව කථා තිර
ච්ඡානකථා. තෙපි තාම ඛයං ගතොති එවං පවත්නා පන සබ්බත්ථ
කම්මට්ඨානමෙව හොති. අපිච අත්තාරිසු එවං චණ්ණරත්තො
ගම්චනතං රත්තනං එසංඝමපත්තං බාදිමග, කුසුද්ධමග,
පිචිමග, පරිකුසුද්ධමගාති කාමෙග්ගාදවසෙත නෙට්ඨාන වට්ටති.
සාත්ථකං1 පන කත්වා පුබ්බ එවං චණ්ණාදිසම්පත්තං අත්තං
පානං චත්ථං සංකං මාරු2 ගම්මං සිලවත්තානං අදමග. වෙඩියේ
පුජං අකමගාති3 කපේතුං වට්ටති. සුද්ධිකථාදිසු4 අමගාකං
සුද්ධතා සුරා සමත්ථාති වා, පුබ්බ මයං එවං විචිත්තොති යාතෙති
විවරිමගාති වා අග්ගාදවසෙත චත්තං න වට්ටති. සාත්ථකං පන
කත්වා තෙපි තො සුද්ධතා සද්ධාසම්පත්තාති වා ඛයං වයං ගතා
ති වරි, පුබ්බ මයං එවරුපා උපාගතා සසිසංසං අදමගාති වා
කපේතබ්බං. ගාමකථාපි සුතිවිට්ඨදුන්නි විට්ඨසුතිකප්පිකප්පිකාදි
වසෙත වා අසුකගාමොසිතො සුරා සමත්ථාති වා එවං අග්ගාද
වසෙත න වට්ටති. සාත්ථකං පන කත්වා සබ්බ පසන්නාති වා

1. සි. 1. 2., සාරත්ථකං.	8. සි. 1. අකරමගා,
2. ම. මාරු,	4. සි. 2. විචිත්තොති, 11. ම. අකරිමගා,

ඛයං වයං ගතොති වා චත්තං වට්ටති. තිමමගරජපදකථාසුපි
එසෙව නගො. ඉතිකථාපි විණ්ණසංඝාතාදිති පටිට්ඨ අග්ගාද
වසෙත න වට්ටති. සද්ධා පසන්නා ඛයං ගතොති එවං චත්තං වට්ටති.
සුරකථාපි නදිමිතො තාම යොධො සුරො අහොසිති අග්ගා
දවසෙත න වට්ටති. සද්ධා අහොසි, ඛයං ගතොති එවමෙව
වට්ටති. විසිබාකථාපි අසුකා විසිබා සුභිසිට්ඨා දුන්නිවිට්ඨා සුරා
සමත්ථාති අග්ගාදවසෙතෙව න වට්ටති. සද්ධා පසන්නා ඛයං
ගතා ඉදෙව වට්ටති.

"කුමගට්ඨානිකථා"ති: කුමට්ඨානකථා, උදකතිත්ථකථා
වුවති. කුමගද්ධකථා වා. සාපි පාසාදිකා නවම්මං ගාමිකං
ජෙතාති අග්ගාදවසෙත න වට්ටති. සද්ධා පසන්නාති ආදිනා
තයෙනෙව වට්ටති. "පුබ්බසෙතකථා"ති: අතීතසුද්ධිකථා. තත්ථ
චත්තමානසුද්ධිකථා සද්ධිකථා විචිත්තයො. "නානගතකථා"ති:
පුරිමපට්ඨමකථාපිමුත්තා අවසෙසා තාත්ථාසභාවා තිරත්තකථා.
"ලොකකාසිකා"ති: අයං ලොකො කෙත නිමිත්තො.
අසුකො පරාපතිතා බුහුනිතා ඉග්ගරණ වා නිමිත්තො.
තාතො සෙතො අට්ඨකං සෙතත්තා, බලානා රත්තා ලොති
තස්ස රත්තත්තාති එවමාදිකා ලොකායත්තමිත්තෙලොපකථා
උපත්තිට්ඨතිංගාරාදිවසෙත ලොකං අකමායති=ලොකකා
සිකා. "සමුද්ධකථාසිකා" තාම: කමො සමුද්ධො සාගරො, සත
රසං රසෙසුද්ධ පුත්තොති බත්තො සාගරො. බත්තො අමෙතිති
හත්ථමුද්ධාය නිවේදිතත්තා සමුද්ධොති එවමාදිකා තිරත්තා සමුද්ධ
කමාසිකා කථා. ඉති ගවො ඉති අහභොති යං වා තා වා තිර
ත්තකාරණං වත්තා පටිත්තිතකථා "ඉති ගවංගවකථා." එත්ථ ව
"ගමො"ති සංගතං. "අහමො"ති: උචේදං.
ගමොති වුද්ධි. අහමොති හාති. ගමොති කාමසුඛං. අහමොති.
අත්තකිලමිට්ඨො1. ඉති ඉමාය ඡබ්බිකාය ඉතිගවංගවකථාය
සද්ධා බත්තොසතිරච්ඡානකථා තාම කෙතදි දිපකථා ඉතිසද්ධො සං
පත්තො අතාගතාපි අරසුද්ධ ඛෙතකදි දිපකථා ඉතිසද්ධො සං
ගමොති බත්තොසතිරච්ඡානකථාති වුවති. ඉතිවාති සී1 එත්ථ ඉති
සද්ධා පකාරත්ථො. වාසද්ධො විකප්පත්ථො. ඉදං වුත්තා හොති: එවං
පකාරං ඉත්තො අසුද්ධො වා තාදිසං තිරත්තකථා කපේතති. ආදි
පකාරං ඉත්තො අසුද්ධො වා තාදිසං තිරත්තකථා කපේතති. ආදි
අත්තො වා ඉතිසද්ධො. ඉති වා "ඉති එවරුපා තවම්මතවාදිතසිසක
දස්සනා පටිච්චො"ති ආදිසු විශ් එවමාදි අසුද්ධො තාදිසං කථා

1. ම. ටාහුගොගො.

කප්පනාති අනේවා. අපේක්ෂිතතයා ගාමයා උපවාසය, අදි නාදනන වුනනකෙතෙව වෙදිනකෙතෙව; ඉමිනා දුකියලෙඩු පානා; ඉබ් උපවාසයාති දෙසෙයි. සෙසමේත් උත්තානමෙව. සත්තං භික්ෂුං අනාපුච්ඡනා අනුසංඝාතකාරණානාමො, විකාලෙ ගාමපාචෙසනනාති; ඉමාති පනෙත් තිති අඛානාති.

විකාලගාමයාපචෙසනාසිකතාපදං ගාතිසං.

වතුනේ නං නාසා අනේවා: පඨමං භික්ෂුනා පච්ඡා දෙසෙ නබ්බතා; තං භෙදනකං තසා පාවිත්තියසා අනේවා=භෙදනකා; පාවිත්තියං. අනේවාදෙත් අකාරපච්චයො දට්ඨකෙතො. “වාසි ජමෙ”ති: වාසිදණකෙතො. සෙසමේත් උත්තානමෙව. සුචිසරතා, අට්ඨමාදිනා, අත්තනො අත්තං කරණං වා කාරාපෙත්වා වා පටිලාභොති; ඉමාති පනෙත් තිති අඛානාති.

සුචිසරසිකතාපදං වතුනේ.

පඤ්ඤම ජෙදනසිං වුනනනසමෙවාති: ජෙදනමෙව=ජෙද නකං. තං තසා අනේවා=ජෙදනනනාති ඉමිදිත්තං අතිදිසති. සෙස මේත් උත්තානමෙව. පමාණානිකනනනෙද්දට්ඨිකා, අත්තනො අත්තං කරණං වා කාරාපෙත්වා වා පටිලාභොති; ඉමාති පනෙත් වෙ අඛානාති.

ජෙදනසිකතාපදං පඤ්ඤමං.

ජෙද්ධි තුලං පකඨිපිකාති: හෙට්ඨා විලිම්භං 2 පත්ථිකා තසා උපරි තුලං පකඨිපිකාති අනේවා. “පොට්ඨිතුල”නාති: 3 ඵරන තුලාදි යං කිසිදි තිණජාතිනං තුලං. සෙසමේත් උත්තානමෙව. තුලානභිමිද්දට්ඨිකා, අත්තනො අත්තං කරණං වා කාරා පෙත්වා වා පටිලාභොති ඉමාති පනෙත් වෙ අඛානාති.

අත්තනා කාරාපිතසාති පටිලාභමනෙතෙව පාවිත්තියං. තෙතෙව පදනාජනෙ: “පටිලාභොති උඤ්ඤො පාවිත්තියං දෙසෙතබ්බ”නාති වුනනං. තෙතව පන පටිලාභොති උඤ් ඤො පාවිත්තියං දෙසෙතබ්බනාති ඵත්ත කිසිදි පටිලාභ මනෙතෙතෙව පාවිත්තියං විය දිසාති. පටිලාභොතෙතෙව අපත්ති

- 1. ම. අසසඨි. 2. ම. විමුලිකං. 3. ම. පොහඨි.

දට්ඨකිං. “අපෙක්ෂානා සාතිං පටිලිභිකා පටිභුඤ්ජනි, අපත්ති දුක්ඛාපයා”ති වචනං ඵත්තං සාධකනාති වුනනං. තං තසා මෙ මනනං. න භි “අපෙක්ෂානා කතං පටිලිභිකා පටිභුඤ්ජනි, අපත්ති දුක්ඛාපයා”ති ඉදං අත්තනා කාරාපිතං සාධිය වුනනං. කරණ කාරාපිතපච්චයාච ඉමිනා සිකතාපදෙන පාවිත්තියං වුනනං. න පටිලාභපච්චයා. “න භික්ෂුවෙ තුලානභිමිද්දට්ඨිකා වා පිඨං වා පටිභුඤ්ජනකිං, යො පටිභුඤ්ජය අපත්ති දුක්ඛාපයා”ති බන්ධනෙ වුනනනා අත්තනා වා කතං හොතු, අපෙක්ෂාන වා. පටිභුඤ්ජනසාති පටිලාභපච්චයා දුක්ඛාපමෙව, න පාවිත්තියං.

තුලානභිකතාපදං ජට්ඨං.

සත්තමෙ යං වත්තබ්බං, තං නිසිදනසත්තසිකතාපදෙ වුනනමෙව. නිසිදනසා පමාණානිකනනනා, අත්තනො අත්තං කරණං වා කාරාපෙත්වා වා පටිලාභොති ඉමාති පනෙත් වෙ අඛානාති.

නිසිදනසිකතාපදං සත්තමං.

අට්ඨම නවම දසමෙසු නවම වත්තබ්බං, අඛානපි සත්තමෙ වුනනකයෙතෙව වෙදිනකිනාති.

රාජවංශො නවමො.

ඉති සමන්තපාසාදිකාස විනසමිකපාස

සාරස්වදිපතියං

බුද්ධ ක ව ණ නා ස ම න්නා.

පාටිදෙසහිත්ථිකණනා පදමෙ: "ගාරණං ආවුසං"ති ආදි පටිදෙසනබ්බාකාරදස්සනනති වචනතො පාලිං ආනත තයෙතෙව ආපනති දෙසෙනබ්බා. "අසප්පාය"නති: සයන මොක්කානං අතිතං; අනුක්කුලං. සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව, පරිපුණ්ණපසම්පන්නතා, අඤ්ඤාතිතතා, අනතරසසර සිතාය හත්තො සහත්ථා පටිග්ගහණං, යාවකාලිකතා, අපේක්කාගරණනති ඉමානි පනෙත්ථ පඤ්ච, අඛිනාති.

පඨමපාටිදෙසහිත්ථිකණනා.

දුතිය තතිය චතුත්ථස්ස නත්ථි වනනබ්බං. අසෙසස්ස පන දුතියෙ පරිපුණ්ණපසම්පන්නතා, පඤ්චගොජනතා, අනතරසසර අනුඤ්ඤාපසකාරණො අඤ්ඤාථා වොසාසනා, අතිවාරණා, අපේක්කාගාරොති ඉමානි පඤ්ච අඛිනාති.

තතියෙ සෙසමෙත්තතා, පුබ්බෙ අතිමනනිතතා, අතිලාභ තා, සරුපමාරොක්කමනං, සපෙත්ථා නිවචනතතාදිති අඤ්ඤං ආමිසං ගහෙත්ථා භුඤ්ඤනනති ඉමානි පඤ්ච අඛිනාති.

චතුත්ථස්ස යථාච්ඡිනආරඤ්ඤාකසෙසාසනතා, යාවකාලිකස්ස අනත්ථානතතා, අතිලාභතා, අතිලාභාචසෙසසනතා, අපපටිසං විදිතතා, අප්ඤ්ඤාතමෙ 1 පටිග්ගහණං, අපේක්කාගරණනති ඉමානි සත්ත අඛිනාති.

පාටිදෙසහිත්ථිකණනා නිට්ඨිතා.

සෙසියෙස්ස සිකිතිසිකෙහිනාති: චතුති මයෙහි තියෙසා සිකිතා සිකිතිතා සිතෙන. සබ්බසො පරිනිට්ඨිත නිවේදනාති වුත්තං හොති. නාදිනාති: අට්ඨති ලොකධම්මෙති අකමපිය ථෙව්න නාදිතා. "සිකිතා කරණිකා"ති: එවං නිවාසෙස්සාමිති ආරාමෙපි අනතරසසරපි සබ්බත්ථ සිකිතා නත්තබ්බා2. එත්ථ ව යසමා වධනකතිකිසෙන වුත්තවත්තනාතිපි සිකිතිතබ්බතතා සෙව් යනෙව හොනති. තසමා පාරාජිකාදිස්ස පිග පරිච්ඡේදෙ න කතො, වාරිත්තතයදස්සනත්ථස්ස: යො පන හික්ඛු ඔලුමෙහ නොනා නිවාසෙස්ස දුක්ඛවතනි එවං ආපනතිතාමෙත අවත්ථා

1. සී. 2. 3, පුබ්බෙ අප්ඤ්ඤාතමෙ.

2. සී. 1. නාතබ්බා.

සිකිතා කරණිකාති එවං සබ්බසිකිතාපදෙස්ස පාලි ආරොපිතා පදගාජනෙ පන "ආපනති දුක්ඛධම්මා"ති වුත්තතතා සබ්බත්ථ අනාදරියකරණෙ දුක්ඛවං වේදිතබ්බං. වුත්තතන: මහාඅට්ඨ කථායං වුත්තං. යසමා අට්ඨබ්බුලමිත්තා මහාරොක්කා නිවත්තමෙව තිසිත්තස්ස චතුරබ්බුලමිත්තා හොති, තසමා උභොපතෙ අට්ඨ කථාවාද් එකපරිච්ඡේද, යො සමබ්බිති: නිවාසනදෙසා. ආ පනාති: තං අනාදරියං. කිඤ්චපි කුරුද්දිවදං පච්ඡා විදපේතන පරිමණෙලං. නිවාසෙභුං අජානනාසු අනාපනති අය මත්ථො පතිට්ඨාපිතො. තථාපි නිවාසනවත්තා සාවුකා උග්ග හෙතබ්බමෙව. සඤ්චිව ආනුග්ගණනත්තස්ස හි අනාදරියං සිසා. තෙතෙව මානිකට්ඨකථායං වුත්තං: "අජානනත්තාති: පරි මණෙලං නිවාසෙභුං අජානනත්තස්ස අනාපනති, අපි ව නිවාසන වත්තං උග්ගහෙතබ්බ"නති. සමිත්තකතනි: වස්ථුපිජානන විතෙතන පණ්ණෙත්ථිජානනවිතෙතන ව සම්මතතං. අනා දරියං පටිච්චාති වුත්තතතා. පාණාතිපාදාදි විආ නිවාසන දෙසො ලොකගරහිතො න හොතිති පඤ්ඤාතට්ඨස්සනති පුස්සදෙවත්ථෙරො ආහ. උපතිස්සත්ථෙරො පන යසමා අනාදරිය වසෙතෙව අපජ්ජිතබ්බතතා කෙවලං අශුඤ්ඤමෙව. තඤ්ච පන තියා වජ්ජං, සඤ්චිව විකිකුමකඤ්ච දෙමතස්සිතසෙව හොති. තසමා ලොකවජ්ජං අකුඤ්ඤවිත්තං දුක්ඛවේදනනි ආහ. අනාදරියං, අනාපනතිකාරණාභාවො, අපරිමණෙලං නිවාසන නති ඉමානෙත්ථ තීනි අඛිනාති. යථාවත්ථ, එවං සබ්බත්ථ පුරි මානි වෙ, තත්ථ තත්ථ වුත්තපටිපක්කකාරණඤ්ඤාති තීනියෙව හොනති.

පඨමසිකිතාපදං.

දුතියාදිස්ස අනෙකපසකාරං ගිහිපාරුතනති: සෙසපටිපාරුතං පරිබ්බාජකපාරුතං එකසංචිකපාරුතනති ආදි අනෙකසෙද ගිහිපාරුතං. තස්සත්ථා බක්ඛිතෙයෙව ආවිහරියෙති. මහාසර පිති: බුච්ඡපට්ඨානාදිකාලං සකියාය වුත්තං. සුපටිච්ඡන්තොති වුත්තතතා සසීසං. පාරුතො සබ්බථා පටිච්ඡන්තතා, සුපටි ච්ඡන්තො නාම හොතිති යස්ස සියා, තං සකියාතා: ථා සසීසං පාරුතෙනාති ආදි. එකසමං පන ධාතනි උග්ගි යෙව. තථා ගච්ඡන්තොපි පරිස්සයාභාවං ඔලොකෙත්ථා උග්ගි යෙව. භර්ථා ගාමෙ සුජනනිති නිසුපි ගණිද්වදෙස්සි වුත්තං.

පඨමො වග්ගො.

දැනිය වලගෙය “හසනිසසමං චක්ඛුසමි” නැති: හාසප්තනො
කාරණං.

உயிதன வதன.

කැබිලිගෙන පනතක සැකසීමට පනත් සඳහා, සා අයුරු අනුමැතිය
 පනත සඳහා, අනුමතය සාපේක්ෂ ෭ පක්ෂිග්‍රහණයක් ලෙසින්
 අනුමැතිය, ව්‍යාප්තිය, පනත අනුමැතිය, අනුමතයටම අනුමතය
 පනත සඳහා, කැබිලි ප්‍රධාන, සිලෝනියා: x එක ව්‍යාප්තිය
 විකෘති, සොයා ගැනීම සුදුසුකම් කැබිලි අනුමතය, සොයා
 සාකච්ඡා ප්‍රධාන, සොයා ගැනීම සුදුසුකම් කැබිලි ව්‍යාප්තිය
 විකෘති ප්‍රධාන

මංසරසාදිනිති: ආදිසද්දෙන අවසෙසා සබ්බාපි ව්‍යඤ්ඤ විසති සබ්බානිකානි දට්ඨබ්බං, තෙනෙව මානිකවිකප්පාදං චුත්තං: “උපෙක්ඛා පන සුපං අවසෙසා සබ්බාපි සුපෙය්‍යව්‍යඤ්ඤ විසති රසරසො ආනම භොති” යි. සමුද්ධරණිකානි: අභිවිච්ඡාප ගසස පත්තස්ස අනෙත්‍යාමුවට්ටිමලං, අනතික්කමෙත්වා රථිතං සමග්ගිනිකානි: තස්සෙව වෙවචනං. එලාඵලාදිති ආදිසද්දෙන ආනිකාදිවිච්ඡාප ගසසනාති. හෙවං, ඔග්ගිනිකානි: සමන්තා මිත්තා සබ්බාච්චෝ1 වාලිගමානං හෙවං ගණනී, ඔත්තෙ ඤාතිනං2 සුවමෙව වටංසකභද්ධිකානි සුවට්ටංසකිනි චුත්තං, සුපට්ටංස සකාදිසුච්ච වටංසකච නයො, යස්මා සංඝතිකතිකො පිණ්ඩපාතො: පටිග්ගසෙතභද්ධිකානි වචනං පිණ්ඩපාතො සමුපුණ්ණො පටිග්ග සෙතබ්බොති දිපෙති. තස්මා අනන්තො භන්දගතෙ පත්තෙ පිණ්ඩ පාතෙ දිගමානෙ ජුපිකතොපි වෙ භොති. වට්ටනී දිපෙති. “ජුපි කතං පිණ්ඩපාතං පෙතිගණනාති ආපෙති දුක්ඛපට්ඨායා”3 යි වචනං පදමං ජුපිකතං පිණ්ඩපාතං පච්ඡං පතිගණනො: ආපෙතිනි දිපෙති. පත්තෙ පතිගණනො ව ජුපිකතං භොති. වට්ටනි, අජුපිකතස්ස පටිග්ගගතිත්තා, පයොගො පන තත්ථ අඤ්ඤා ජුබ්බසද්ධොති කෙතව් චුත්තං, තං භාරතො පදවෙ තබ්බං, න ජුපිකතං පිණ්ඩපාතං පතිගණනාති වචනං පදමං ජුපිකතස්සෙව පච්ඡං පතිගණනං දිපෙති. න භන්දගතෙපි පටිකත දිගමානං ජුපිකතං ගණනොනො ජුපිකතං පිණ්ඩපාතං පතිගණනොනො නාම න භොති. න ව තෙන සමතිකතිකො

1. සි. 1. අභිවේකය.

2. 2. ප්‍රවේශය.

- + ൫, ൪൪൫൫൫.

- + සම: ලොකි.

ප්‍රතිපාදන පිටිගැනීමේ ක්‍රියා, විද්‍යාදායක, ප්‍රතිකර්මයන් මගින්
 සංවිකල්පයක් නිමැවීම සඳහා ගන්නා ක්‍රියාමාර්ගයන්, සුදුසුකම්

தமிழகம், உருகுக.

වතුන්වර්ගයෙහි සපයුනුයේ එක් දහසක් පමණි අවසන් කොට
අපේකා දුන්නො=අපදහන. අනවසරයෙන් අපේකා කළ අප
දුන්නො=අපදහන. අවසරයෙන්විරහිතා; අනුප්‍රාප්තියෙන් වුනක
නොති. නොනාහ: හැකි හැකි වශයෙන් අනුප්‍රාප්තියෙන්. සැලකි
සැලකි සමයෙහි පාමො: නිකුත්කොට දුන්නො; හේතු
වරපෙනති. අයං මා සාකෘතියෙන් නාමි, ඉති අපාපතනියි හිමි
නො න අපාතනො, කළො: හිමිනායොමි අපාපතනි. සුපාදනවිසදු
නතිසිතොපදෙ “අසංකෘතිවම අසංකෘති” යි එනි මුළු පසතිපසා
සුන විපට්ඨසාරි හුතියි ජබ්බානායො අරුතියාමි පිඤ්ඤාපසා
වොති වුමොති. විසදුනුයෙමි පිඤ්ඤාපසාමි පිඤ්ඤාපසා
සිංහ සහසා: ගහෙතො: භුසුදුනො අසංකෘතියෙහි වුමොති තිසුරි
ගහෙතිපදසු වුනාහ. උත්තා:නෙ සුසුදුන=උත්තා:නෙසුසුදු
සා අයො අප්පිනි=උත්තා:නෙසුසුදු. මුසුරුණො: අතිමහත්තො
වචනනො: මුසුරුණොපමා:ණො කලපො ත වට්ඨි. කෙවි පන
මුසුරුණොනො: මහත්තො ත වට්ඨිති වචනනි. තං ත ගහෙ
තබ්බො. තාමිමහත්තනති ව අතිමහත්තො:සංඝව පරිබ්බාත්තනා
බුදුසෙක අපාපතනි න දියෙති. මුසුරුණො: අතිමහත්තො: භුතභු
මොති. අතිබුදුදහං, ගතං මෙමප්පමා:ණොති: ඉමිනා පන
සාරිප්පමා:ණෙක බුදුකමි පරිබ්බාත්තියා පරිච්ඡෙදන දයාසි:සාති
මෙවිදබ්බො.

වතුපොළ, වග්ගො.

පසුදිව්වෙහෙය “සුබ්බං හංසි” නැයි: එහි හස්තලේඛ සදහා
 සදහෙය අඩුම ලිපි දෙව්වෙබ්බා. හස්තලේඛයේ ආදිප්ප විය සිද්ධියෙය
 පව්තනවෙබ්බා රජයේ අවසන්වෙයි ව්තනනතො එකඩුලිප්පි මු:ව
 පසුකිප්පුං න ව්වට්ඨං.

සඳු වෙමා වෙහෙරා.

ජර්මනියෙහි “සිතියම” නම් සිතියමක්; සිතියමක්
 නොවේ. ප්‍රකාශය නොවේ. සිතියමක් නොවේ. සිතියමක් නොවේ.

1. ම. විසුද්ධානි මපි.
2. ම. අවිසුද්ධානි මපි.

2. ම. අවිසිද්ධානම්.

- பிணங்கெடுக்கலா.

3. සි. 1. සිංහල භාෂාව.

විලිවස්තනනාති: වෙණුවිලිවෙහි කතං ඡතනං. නාස් ජාතක දණ්ඩකෙන නිකන්ති: තාලපණ්ණං සහ දණ්ඩකෙන ඡිද්ධිනා තමෙව ඡතනදණ්ඩං කප්පෙති. ගොපාලකාදයො විය. තං සක්කියෙතං වුත්තං. ඡතනපාදකාස ඩා සිතං ගොතීති: එත ඡතනපාදකා වුච්චති ඡතනාධාරො. යසමිං ඡතනං අපතමංතං කන්ති සපෙනති. තාදිසිකාය ඡතනපාදකාය සිතං ඡතනනාති අජායාගිරිතබ්බං. ඡතනං පාදකාය සිතනතිපි පඨනති. නාස්ථි අයමෙවපො. වාසොති: මපෙක්ඛි මසිකතා ව දණ්ඩාදිසා ඩනුපි කති. කොදණ්ඩාති: වට්ටුලදණ්ඩා ඩනුපිතති. සට්ඨිකානනාති පමෙසිතං, ලභිතං.

ඡපෙයා වගනා.

සත්තමවගෙහ සට්ඨිකපොනා, හුඬාති: සො භිද රතතිතානෙ උය්‍යානං ගන්තා, අබ්බං අභිරුහිත්වා සාධං සාධං අබ්බං ඔප්පා කෙනොනා විවරි. තස්ස තථා කප්පෙතොයෙව රතති විහාසි. සො විනොසි: සලෙ ඉදති ඔතරිති: ගමියාමි, දිස්වා මෙ වොරොති ගතෙය්‍යනති, රතතිතානෙ ගමියාමිති. අපඨකං විවසං අභිරුහිත්වා නිලිනා අවරි. තං සක්කියෙතං වුත්තං. සො රුක්ඛතො ඔතරෙනො එතං ඔලුමෙතිසාධං ගතෙත්වා තෙසං උභින්නමපි අනන්තර පභිට්ඨාසි. තං සක්කියා වුත්තං: ගොසං විනාමපි අනන්තර රුක්ඛතො පභිට්ඨාසි. "පාලිකා අත්ථං න ජාතනති"ති: අත්තනො ගන්තෙය්‍ය අත්ථං න ජාතනති. ජාතන පාලියං පත අයං ගාථා:

"සබ්බමිදස්සමරිකතං උභො ධම්මං න පස්සනති
උභො පකඨියා වුත්තං
ගොවායං සප්ඤ්ඤාපයති
ගො වාධමෙවනසිද්ධි"ති

එවමානතා. තස්සායමපො: සබ්බමිදස්සමරිකතනති: යං අමෙහති" තිති ජනෙති කතං. සබ්බමිදං නිවටං ලාමකං නිමමරි යාදං අධමමකං. එවං අත්තනො වොරහාවං තෙසං ව මනොසු අතාරවං ගරහිත්වා පුත ඉතරෙ වෙ යෙව ගරහනොනා උභො ධම්මං න පස්සනතිති අදිමාහ. තත්ථ උභොති: ඉමෙ වෙපි ජනා ගරුකාරාරහං පොරාණකධම්මං න පස්සනති, තතොව ධම්මපකි තිතො වුදා. ධම්මො හි පදමුප්පනතිවිසෙසා පකති නාම, වුත්තමපි වෙතං:

"ධම්මො ගවෙ පාතුරහොසි පුබ්බං
පච්ඡා අධම්මො උදපාදි ලොකෙ"ති.

ගොවායනති: ගො ව අයං නිවෙ තිසිදිත්වා මනො සප්ඤ්ඤා පෙති, ගො ව උච්චෙ තිසිදිත්වා අධියතිති.
සාලිතනති අයං ගාථාපි:

"සාලිතං ඔදනං හුසෙස්ස සුමි මෙසුපසෙවනං,
තස්මා එතං න සෙවමි ධම්මං ඉසිති ආමිති"නති

එවං ජාතකෙ අනුගතා. තත්ථ සුචිතති: පණ්ණාසං පරිසුද්ධා. මෙසුපසෙවනනාති: තානප්පකාරාය මෙසුචිතතියා සිත්තං. හුසෙස්ස හුසෙස්සාමිති අපො. සෙසං පානවමෙව. ධිරසුද්ධි: ඩි අත්ථ: නිසු භවතුති අපො. ගරහාම තං මයනති වුත්තං ගොති. ලද්ධ ලාගොති: ධනලාභං යසලාභස්සට්ඨ සක්කියං මදති. විජිපානන ගෙතුනාති: විජිපානනස්ස ගෙතුනාවෙන, වුත්ති නාම ගොති ති: රථාවුත්තො දුට්ඨොපි ලාගො අපායසංවත්තතිකතාස සමරායෙපි නිපාතනගෙතුනාවෙන පවත්තනාතො, සමථි අධම්ම වරණෙන පච්ඡන්තනතො ව වුත්ති තාම ආයාතිති අපො, එම රුකා සා වුත්තිති: එවරුපා ධනලාභයසලාභසංඝාතා වුත්ති. අධම්මවරණෙන වාති: වාසද්දො සමිඤ්ඤිතපො, කතති: උප ගොගපො පච්ඡන්තනවතං. තං ඉච්චෙව වා පාපො, "අසම"ති: පාසාණාධිමවනමෙතං.

සත්තමා වගනා.

සෙසං උත්තානත්ථමෙව.

සෛවිකවිශ්වකෝෂය නිවසිතා.

අධිකරණසමුපසු යං වත්තබ්බං. තං අධිකරාය ආගතධ්මා තෙයෙව දස්සතිස්සාම.

දිසති සමගතපාසාදිකාස විනාසධිකපාස

සාරපදිපතිසා

ති කඬුච්ඡාදිතව භෞතනා නිවසිතා.

අනභිජ්ඣාප්ප කාමෙසු න භිබ්බසාරාගො අවසාපනාවිනො
අපද්ධන්තිනසභිකපෙසා උපට්ඨිතසති සමපජානො සමාසිනො
එකග්ගවිනො සංවුත්ථිකො. අථවො සො සනතිකව මග්ගං.
අභඤ්ච තග්ග. තං කිසසුනෙතු. ධම්මං හි සො භික්ඛවෙ හික්කු
පග්ගති. ධම්මං පග්ගන්තා මිං පග්ගති”ති.

තසම අකාරණං දෙසනො සද්දු ආසන්නාසාසන්නා,
අභිකාමිකාරතාය “පත හික්කුනිතං එහි හික්කුනිඋප1සමපදය
අයොග්ගතා වෙදිකබ්බං. යදිදි එවං, යං තං ථෙරිතොපාසු හද්දග
තුණ්ඩලකෙසාය වුත්තං:

“නිහවට ජාණ්ටො වර්දිතො සමමුඛා අඤ්ඤාලං අකං
එහි හද්දෙති මං අවච සා මෙ ආසුපසමපද”ති.

තථා අපදනෙයි:

“ආයාචිතොදි තද ආහ එහි හද්දෙති තායකො
තදගං උපසමපන්නා පරිත්තං තොයමද්දස”නති.

තං කථනති, තයිදං එහි හික්කුනිගාචෙත උපසමපදං සකාය
වුත්තං. උපසමපදය පත හෙතුභාවතො යා සද්දු ආණ්ඩුති, සා
මෙ ආසුපසමපදති වුත්තං. තථාහි වුත්තං අට්ඨකථාය: “එහි
හද්දෙ හික්කුනුපග්ගං ගන්තා හික්කුනිතං සනතික පබ්බජ්ජ
උපසමපජ්ජසුති මං අවච. ආණ්ඩෙයි. සා සද්දු ආණ්
මග්ගං උපසමපදය කාරණත්තා උපසමපද ආසි අහොසි”ති. අප
දනතොපායයි එවමෙව අනෙක ගහෙතබ්බො, තසමා හික්කුනිතං
එහි හික්කුනිඋපසමපද තජ්ජිගෙවාහි නිට්ඨමෙත්ථ ගන්තබ්බං.

යථා වෙතං සොතපතිතවසෙත එහි හික්කුනිති වුත්තං.
එවං “නිති සරණාගමනෙති උපසමපන්නාහි හික්කුනි”ති
ඉදමයි “සොතපතිතවසෙතෙව වුත්තනති දට්ඨබ්බං. සරණාගම
නුපසමපදයයි හික්කුනිතං අසමභවතො. හික්කුනිතබ්බෙත කාය
සංසකං සාදිසෙය්‍යාති අවචා “සමාපජෙය්‍යා”ති වුත්තත්තා

1. ම. හික්කුනුප.	3. සි. ජාණ්ටො.	4. සි. 2, 3. ආයාමිං සො.
2. ම. යදිදං.	5. ථෙරිතො: අ: පබ්බුල්.	5. ම. පබ්බජ්ජසුති.

හික්කු ආපනතිසා හි කාරෙතබ්බොති වුත්තං. භිබ්බුලනසෙ
නාහි: නිරිතාසමුට්ඨානගෙව බහුලභාවතො. දිස්සාති හි තබ්බ
හුලනගෙත තබ්බොතොරො, යථා ව්‍යාභමණොතොති. ව්‍යාභමණ
තමෙයි හි අනතමසො රජකාදිති පඤ්ඤාකුලාති සනති. සාහි:
නිරිතාසමුට්ඨානතා. නිපෙට්ඨාහි: තායසංසකරාගෙන අවසු
තොගෙවොති අනෙක. සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව.

සමමපාරාජිකසිකාපදං.

දුතියෙ “නිග්ග පනි ඤං අසෙස ජාතො පාරාජිකං බබ්බො
අජ්ඣාපනන”නති වචනතො, “උද්ධො වො අසායො අට්ඨ
පාරාජිකා ධම්මා”ති ආදිවචනතො ව, හික්කුනිවිහසිකා පනි,
සාධාරණාති සිකාපදති හික්කුනං උපානතවද්දගමි යෙව
“යා පත හික්කුනි ජ්ඣදසො මෙපුත්තං ධම්මං පතිසෙසෙත්ථ, අනත
මසො නිර්වර්තනතෙතනපි පාරාජිකා හොති අසංචානා”ති
ආදිනා තයෙතු සම්මසසමපි අවිසෙසමපි මාතිකා සපෙතො අනු
ක්කමෙන පද්ධාජනං ආපනතිසෙදං නිච්චෙද්දං අනාසනති
චාරඤ්ච අනවසෙසං වනො විත්ථාපෙයි. සබ්බිකාරතෙති පත
අසාධාරණපඤ්ඤාතනි යො යෙව ඉධ විත්ථාරිතාහි වෙදිකබ්බං.

අථ උපරිමෙසු විසු අපඤ්ඤාතෙත්තසු “අට්ඨග්ගා පාරා
ජිකානං අඤ්ඤාත”නති ඉදං වචනං ත සුඡ්ඡිතිති ආත:
ඉදඤ්ච පාරාජිකං පමණා පඤ්ඤාතනනති ආදි. යදි එවං ඉමිසමිං
මකාසෙ කාසමා සම්පන්නති ආහ: පුරිමෙත”පන සබ්බං පුරිම
කාසනාති ආදි. පුරිමෙත සද්ධං එකසමුඛභාවතො ඉධ
වුත්තනති අබ්පජාගො. “අට්ඨග්ගා පාරාජිකානං අඤ්ඤා
ත”නති වචනතො ව චජ්ජවච්ඡාදිකා යා පටිච්ඡාදෙති. සාපි
චජ්ජවච්ඡාදිකා යෙවොති දට්ඨබ්බං. කිඤ්චාපි චජ්ජවච්ඡාදකං
පෙමවසෙත හොති. තථාපි සිකාපදවිහික්කමවිත්තො දෙමනග්ගි
තමෙව හොතිති කුත්ථා දුක්ඛවෙදනනති වුත්තං. අනෙකෙව
උත්තානමෙව.

දුතියපාරාජිකං.

තභ්බං උත්තාතභ්බං මෙව.

වතුන් ලොකයාද මිත්තාසනවටසසනාති: ලොකයාද
 සබ්බාසය මිත්තාසනවටසය. වුත්තමෙවන්1 පරිඤා
 සන්නප්ත විභාවෙකු. නායසංසංගතනිවුත්තං. නිබ්බ
 භ්බසො මෙප්පිනං. ආනි සෙවෙති: යා නිසෙය්. ඉත්ථෙයා වුත්තා,
 භූසුපි යං නං මෙප්පිනං නාම. නං ත සෙවති. තෙයො පුරිසෙපි
 උපගන්වා3 මෙප්පිනං ත සෙවති. ගසො ව අනරිසපණ්ඩකෙති:
 උපතො ඝ්ණස්ප්තසබ්බාසන තෙයො අනරිසෙ, තෙයො ව පණ්ඩ
 කෙති ඉමෙපි ඡ්ජනෙ උපගන්වා මෙප්පිනං ත සෙවති. න
 චාවෙර මෙප්පිනං වාසස්ප්තසබ්බාසන: අනුලොමපාරාජිකවසෙ
 කාපි අනතො නිමිත්තෙ මෙප්පිනං නාවරති.

ජෙජජං සියා මෙප්පිනබ්බමෙවසාති: සියා මෙප්පිනබ්බම
 පව්වයා පාරාජිකනති අයං පසෙකො අධ්වච්ඡුකං සකාය
 වුත්තො. තෙයො හි මෙප්පිනබ්බමෙය් පුබ්බගාහං නායසංසංගත
 ආපජ්ජකුං වායමන්තියා මෙප්පිනබ්බමපව්වයා ඡෙජජං නොති.
 ඡෙජෙ යෙජ=ඡෙජජ. මෙප්පිනබ්බමෙය් පුබ්බගාහනාති ඉමිතා
 මෙප්පිනබ්බමෙය් පුබ්බගාහනො නායසංසංගතො යෙව තත්
 මෙප්පිනබ්බමසද්දනා වුත්තො. න වයංවයසමාපන්නති දිපෙති.
 “වණ්ණො අවණ්ණො”ති: වීති සුඛිකවිසවිති වුත්තො. “ගම
 නුප්පාදන”නාති: සඤ්චරතො. සබ්බසද්දසුති: “සබ්බාසිග්නණ
 ගහණං වා සාදිසෙසා”ති ආදිය. සෙසමෙව උත්තාතමෙව.
 නායසංසංගතො, සඋය්ගාහනා, අධ්වමෙය් වච්ඡුය් පුරුණනති
 ඉමෙති පමනත් තිති අභිනාති.

වතුන්පාඨකං.

තිබ්බතිවිග්නණ

පාරාජිකකණ්ඩවග්ගණනා නිවට්ඨනා.

- 1. ම. තමෙවන්.
- 2. සි. 1. උගන්වා.
- 3. ම. සි. 2. 3. බතමනුපපදනනති.

සබ්බාදිසෙසනණ්ඩං පඨමසිකාපදං මිසු ජනෙසුති:
 අවිකාරනෙසු මිසු ජනෙසු. සො කොමිති: තෙසු යෙව මිසු
 යො කොමි; අසෙසො වා තෙති ආණ්ඩො: “දුභිසං ආපො
 වෙති”ති: එන්ථි-මිසු ජනෙසු යෙය් තෙයො දුභිසං කපං යො
 කොමි ආපොවෙතිති එමෙවන් ගසනනෙබ්බාති ආන: දුභිසං
 ආපොවෙතිති එන්ථි එසෙව නෙයොති. යට්ඨගනති: වර්ණ
 ආපොවතො. ආපොතිති: ආපජ්ජනං. “සභ වඤ්ඤා වාරා”
 ති: වඤ්ඤාතිකාමෙත සභ2, සභයොගෙ කරණවිවතපසෙක
 ඉදං තියා නතවටනං. සනාති: යෙව මෙම.

නිසාරජනිති: ආපනං තිබ්බති: සබ්බවිතා තිසාරජනි.
 ගෙතුමිති වායං තත්තු වොහාපො, තිසාරණ්ඩෙකුතො හි
 බවෙවා නිසාරණ්ඩෙයො වුත්තො. හිවා යෙව නොති ත පාරාජ
 කා, අනාණ්ඩනා ගතිනතො. යථා දුභිදසු3 වාපිආදි සමපි
 වුත්තුං තා වට්ටති. එං. තෙසං අන්තං අවිකාරණෙව තවට්ටති
 ආන: අසං අනාපිස අපට්ටා නාම නා වට්ටමිති. එන්ථි ව සෙව අධි
 කරණවිතානං ගනනා අමානං එසං දාසං දුභි වාපි වෙතො
 ආරාමො ආරාමච්ඡු ගාමොද්දජා කුක්කුචාති ආදිතා වොච්ඡති,
 අනාපිසං. අයං අමානං ආරාමෙතා ආරාමිකා, අයං වාපි ඉන්
 නනාමෙත සබ්බසං ගණ්ඩෙවාවන්තො දිනනා, ඉතො වෙතො
 තො ආරාමෙතා උපපජ්ජනකවතුපව්වයා, ඉතො ගාමිකො මිති
 සිතො3 අරාමො උපපජ්ජනකෙතොසා ඉන්තො වෙතිති වදනති.
 දිනනාති පුච්ඡිතෙ වා අපුච්ඡිතෙ වා වතො වට්ටති වදනති.
 සෙසමෙව උත්තාතමෙව. අනාකම්මයං අවිකාරණං, අවික
 රිසොසානනති ඉමෙති පමනත් වෙ අභිනාති.

පඨමසිකාපදං.

දුභිසෙ මලෙග්ගහවට්ඨප්පනගණ්ඩකනති: ආදිය මල
 ගණ්ණො නාම: නාරායනගතනිකා තත් තත් පාඨිකපන
 පොකබරිකිබ්බ නොදි පුඤ්ඤාමමාරගණ්ණො. 6 හට්ඨප්පන
 ගණ්ණො නාම: කුමාරගතනිකා ගණ්ණො. බමමෙග්ගොති: සාපන
 ගතනිකා 7 අනෙකපපකාරපුඤ්ඤාමමාරගණ්ණො වුච්ඡති.
 1. ම. වඤ්ඤා වාරා, 4. සි. 1. 2. 3. ගාමො. 6. ම. කාරණගණ්ණො,
 2. සි. 2. 3. මනෙත. 5. ම. මහිසිතො. 7. ම. තනිගණ්ණො,
 8. ම. දුභද්ධිවාපි.

ගැබ්ගතයෙහි: අනෙක ප්‍රකාරයක් නම් විකිනි කාරණයක, ගැබ්ගතයෙහි: පෙසකාරකයක, කපා ගැබ්ගතය: කප්පිය කාලං ගතං. මුට්ඨාපෙනිසානි: උපසම්පාදෙතියා. මොරි: ප්‍රානතයෙන අනාපුච්ඡා පබ්බා: ජනනියා දුක්ඛවනන් වදනාති, පුණ්ණෙනිං අපාරිකානාං අරියා මුට්ඨාපෙනිසානි වා, කමමවා, පජ්ජොසානෙ ආපතතිකිංකරේ විපාකාවාසානසමමිතිතාවසෙක වා නිවිසනනුන් ප්‍රානතන් මෙදිතබ්බං. සෙසමෙථ උපකාත මෙව. මොරිතා, මොරිතසංඝර්ෂා, අසංඝර්ෂා අනුසංඝර්ෂාකාරණං මුට්ඨාපෙනිසානි ඉමානි පසෙසානි නිති අර්භාති.

உதிக் கிணறு 16 டி.

තනියෙ “සජ්ඣෝපං අනික්ඛමනාතිසා”³යි: සහනාමි
 තො අසුද්දස්ස මාමස්ස පරිනෙපං අනික්ඛාමෙනාතිසා,⁴
 “මාමනාගං ගමෙස්සා”⁵යි මි මවනතො අසුද්දස්ස මාමස්ස
 පරිනෙපං අනික්ඛාමෙනාතිසා මව අපභන්ති, නු සහනාමි සස.
 අසුද්දස්සා හි මාමෙව, ආමනනාගං, “අසජ්ඣතින්තස්ස මාමස්ස උප
 චාර”⁶නති: තත්ථ උපචාරසද්දං සරුඋචාරනො පමමෙලෙඛි
 පාතසංඛාතං පරිනෙපාපාරගඛානං ගීතිනං. තත්තො දුතිය
 ලෙඛිපාතසංඛාතො උපචාරොති අයං සජ්ඣෝපංගමඛාන
 නති, නෙහෙව පාලියං: “උපචාරං අනික්ඛමනාතිසා”⁷යි මුත්තං
 අසුද්දංග ඤාදා විකාලොච්ඡෙදපට්ඨසාධිකානාපදෙ “පරික්ඛන්තස්ස
 මාමස්ස පරිනෙපං අනික්ඛමනාගස්ස, අපරික්ඛන්තස්ස”⁸මාමස්ස
 උපචාරං ඔක්ඛමනාතිස්සා”⁹යි මුත්තං. මවමාපි පරික්ඛන්තස්ස
 මාමස්ස පරිනෙපං අනික්ඛාමෙනාතිසා, අපරික්ඛන්තස්ස මාමස්ස
 උපචාරං ඔක්ඛමනාතිසාති මදෙය්‍ය, සඤ්චිපනො මුත්තමනං
 විභජ්ඣා දෙස්සනො අමිච්ච මනාති අදිමාන.

විහාරයේ වතුගාමිකයා බැරණ න්‍යාය: ඉමිනා විහාරතො
එකං ගාමං ගතාං වට්ටනිං එසං භාරණමාන, විහාරයේ වතු
ගාමිකයා බැරණ න්‍යාය යෙව හි වතුසු ගාමෙසු යං තිස්සෙති එකං ගාමං
ගතාං වට්ටනි.

“සමය” කි:ත්සං කදිසං. “පසිමං පාදං උත්තාරනගිසාරි
ආපනති පුලලමබ්බස්ස, දුගිමං පාදං උත්තාරනගිසාරිආපනති

1. සි. පොරි. 3. ම. මනනියා.
2. මු. පා. කතෘමනනියා. 4. ම. එස්. 5. ම. පා. ධනරතනිය

[illegible][illegible]

ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ମିଶ୍ରଣ

වතුපෙර භාරකරුවන්ගේ සේවය උකෙස්වන බව මහජන
ගණය, කෙටිකතාලිපි පොතේද වන්නා බව කිවේ ආර්ථික විසාය,
කොමන්ඩ් ට්‍රිබුනලයේ නිවැරදිව සේවය කරන, සේවකයන්ගේ
මෙම, බලවත් කැමැත්ත උකස්වන, අනුකූල, ආනුකූල
කාරණා සාර්ථකවන බව ඉමානි පෙරේරා මහතා

විග්නේශ්වරයා සඳහා.

1. ම. ඉසිකා හි.
2. ම. උතුරු නිකාය.

3. @, கையாடல்.
4. @, திரைப்படம்.

ලඤ්චවරමෙව නිසංගතියං භොති. තං විනයකම්මං කත්වාපි අත්තනා න ලභති. සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව. අකාලච්චරතා තථාසංකූද්ධා, කාලච්චරනාහි අධිධාය ලෙසෙන භාජාපනා, පටිලාභොති ඉමානි පනෙත්ථ වත්තාරි අඛිනාති.

දුතිසංකප්පාපදං.

තතියෙ “මෙක”නති: මෙ එතං. සකසංකූද්ධාය ගතිතත්තා පාවිත්තියං දුක්ඛකම්මෙව වුත්තං. ඉතරථා භණ්ඩාගෝභා කාරෙ තබ්බං. උපසම්පන්නතා, පරිවත්තනච්චරයා විකප්පනුපතනා, සකසංකූද්ධාය අච්ඡිද්දනං වා අච්ඡිද්දපනං වාහි ඉමානි පනෙත්ථ තිණ්ණි අඛිනාති.

නානිසංකප්පාපදං.

වතුන්ද ආභවසංසිද්ධි දක්වාහි: අත්තනො දත්වා, සමඛං සපිනබ්බනති: සපිනබ්බානෙතෙතෙතෙව එකභාවා කත්වා පවිතබ්බං. ලෙසෙන ගහෙතුකාමවා, අසංකූද්ධාය විකූද්ධාපනං, පටිලාභොති ඉමානි පනෙත්ථ තිණ්ණි අඛිනාති.

වතුන්ද සංකප්පාපදං.

පඤ්ඤාමෙ භාති: පුලලනද්ද. අසනති: අයං සිකඛමානා. “වෙහාපෙඤ්ඤා”ති: ජානාපෙඤ්ඤා ඉවෙච්ච අංගොති ඉධ වුත්තං. මානි කට්ඨකථායමපන: “අසංකූද්ධං වෙහාපෙඤ්ඤාති: අත්තනො කපපිය භණ්ඩෙත ඉදං නාම ආභරාති අසංකූද්ධං පරිවත්තාපෙඤ්ඤා”ති වුත්තං. තසමා. වෙහාපෙඤ්ඤාති ඉමස්ස පරිවත්තාපෙඤ්ඤාතිපි අන්තො දට්ඨබ්බො. “අසංකූද්ධං වෙහාපෙඤ්ඤා”ති: එවං මෙ’ඉදං දත්වා අසංකූද්ධපි ආභරණීති මසංකූද්ධානා ත මෙ ඉමිනා අන්තො, ඉදං නාම මෙ ආභරාති තුන්වා අසංකූද්ධං වෙහාපෙඤ්ඤා.

පඤ්ඤාමසංකප්පාපදං.

ඡට්ඨං ඛමමනිවචනති: පුඤ්ඤකම්මං “පාවාදිකස්ස”ති: දුස්සවාණිජකස්ස. යාය වෙතාපිතං; නස්සායෙව නිසංගතියං නිසංගතියං උද්භවා ව, තසමා තාය භික්ඛුතියා නිසංගතියං පටිලභිතො යථා දුතෙත උපතෙතබ්බං, ත අත්තනා ගහෙතබ්බං. අසංකූද්ධාය භාගාති: විවරාදිසු අසංකූද්ධාරණ්ණාද්ධාය. “අසංකූද්ධොද්ධසි තෙතනා”ති: පුරිමස්සෙවත්ථිපනං. පටිකම්මාපර්ණාති: කපපිය භණ්ඩෙත, ඡට්ඨසිකප්පාපදං.

සත්තමෙ සංසං සාවිතකොතාති: සංසං යාවිතකොතාපිති අන්තො. තෙතෙව පාළිය: “තෙතන ව පටිකම්මාපර්ණ සංසං සාවිතො”ති වුත්තං. තතොයෙව මානිකට්ඨකථාය: “සංකූද්ධා විකොතාති: සංසං යාවිතකොතාපි”ති අන්තො වුත්තො. අට්ඨම තවම දසමාති උත්තානත්ථාතෙව.

සත්තම අට්ඨම තවම දසම සිකප්පාපදං.

එතාදසමෙ යසමා පවාරිතව්වානෙ විකූද්ධාති කාම න පටිසෙධෙතබ්බො, තසමා ගතවා ඛමමනිකතනවසෙන පවාරිතව්වානෙ “වදෙද්ධාසි සෙතපෙඤ්ඤා”ති වුත්තොය වතුකතාසපර්ණ විකූද්ධාපෙතබ්බනති පරිවෙද්දං දුස්සංසිති වෙදිතබ්බං. තෙතෙව මානිකට්ඨකථාය: “වෙහාපෙතබ්බනති: යපෙඤ්ඤා සකඛමිකෙව සද්ධනකථාපවාරිතෙව අසංකූද්ධාති සිසම්ඤ්ඤාදෙවතුණෙ පරිතුට්ඨෙත වදෙද්ධාසි1 යෙනෙත්ථාති වුත්තොය විකූද්ධාපෙතබ්බනති” වුත්තො. වාදසමං උත්තානත්ථාතෙව.

එතාදසම මාදසම සිකප්පාපදං.

භික්ඛුනි විභාදිත නිසංගතියං වර්ණනා

නිට්ඨිතා.

පාවිත්තියෙසු ලසුනවග්ගස්ස පඨමෙ ජාති: සර්ගිති=ජාති සංසාරා, සභාභා: වෙනොවාති: සුපසම්පානාදි විනාම, බදරසාල වං නාම: බදරථලාති සුකතාපෙඤ්ඤා වුණ්ණෙත්ථා කතබ්බො බාදතිගම්නති. සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව, ආමකලසුණ්ණෙත්ථ අප්පකාභරණ්ණොති ඉමානි පනෙත්ථ වෙ අඛිනාති. දුතිය තතිය වතුන්දාති උත්තානත්ථාතෙව.

පඨම දුතිස නතිස වතුන්ද සිකප්පාපදං.

පඤ්ඤාමෙ විනානං පට්ඨානං උපට්ඨති: එත්ථ විනානං අභිතුලිතං සහ පවෙසනෙ එතෙකායා අභිතුලියා එතෙකා: පට්ඨං කත්වා

1. සි. වදෙය්.
2. සි. සද්ධා.
3. සි. සභාපෙතෙව.

විනානං පබ්බාතං උපරි, එකඛ්‍යුලිප්වෙසනෙ විනානං පබ්බාතං උපරි න වට්ඨනීති වේදනබ්බං. මහාපච්චිද්ධමපි අයමෙව නයො දසසිතො. උදකසුද්ධිපච්චයෙ පන සති සති පිණ්ණසාදියනෙ යථාච්ඡිත්තපරිච්ඡේද අනාපනති.

සංඝමුඛසිකාපදං.

‘සංඝමුඛසිකා’ නි: පානෙනා. දසමසුඛි: දසමසුඛං. දසමසුඛි පසීනොදකං. භුඤ්ජනායා භික්ඛුනො හත්ථපාසෙ ධාතං, පානියං වා පිටුපනායා වා ගහණෙන ඉමානෙත්ථ ඵෙ අඛානි.

සංඝමුඛසිකාපදං.

සත්තමෙ “සතිගණනානි 3 ආපනති දුක්ඛපසංඝා” නි: ඉදං පුබ්බපජ්ජාන දුක්ඛපසංඝා නිදසස්සනමිත්තනති ආත:නි කෙවලිංස පිණ්ණගණනෙසෙව හොතිති ආදි. සමාග්නන: පාචිනිතියපනතියා පමාණං. ඉමෙති යෙව ඵලිති පාචිනිතියං හොති. නාඤ්ඤාදුති හප්ප් නාදිතිඤ්ඤා අනෙතා. වුත්තමෙවත්ථං විත්ථාරනො දසෙසානුං නාමොති ආදිමාහ.

තං සුබ්බාපරමිදාමනන: පුත්ථි වුත්තනති වුත්තවාදං සක්ඛා යාග4. අඤ්ඤාය විඤ්ඤානතියා ලද්ධමපි සි අනාණනතියා විඤ්ඤා නතනාතර් ඉමිසා අඤ්ඤානතියා ලද්ධපකං හප්ප්. තසො කෙවරා අඤ්ඤානතියා ලද්ධ කර්ණකාරාපනෙසු විසෙසං අවත්වා ඉධ විසෙසවත්තං පුබ්බාපරමිදාම. යදි වෙත්ථ කර්ණෙ පාචිනිතියං, කාරාපනෙපි පාචිනිතියෙතෙව හප්ප්නබ්බං. අපි කාර පනෙ දුක්ඛවං, කර්ණෙපි දුක්ඛවෙතෙව හප්ප්නබ්බං. න හි කර්ණෙ වා කාරාපනෙ වා විසෙසො අත්ථි. තසො අඤ්ඤාය විඤ්ඤා නතියා ලද්ධං සයං හප්ප්නාදිති කත්ථාපි කාරෙත්ථාපි පි භුඤ්ජනායා දුක්ඛවමෙවති ඉදමෙත්ථ සත්තිවිදානං.

අභිසෙසෙන වුත්තනන: කර්ණකාරාපනානං සාමඤ්ඤානො වුත්තං, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව. සත්තනනං ධිඤ්ඤානං අඤ්ඤා කර්ණා විඤ්ඤාපනං වා විඤ්ඤාපාපනං7 වා, පටිලාභො, හප්ප්නා

1. සි. අසුභොත්ථා. 3. ම. පටිගහණනාති. 5. ම. විඤ්ඤානතියා.
2. ම. ඉමානි පනෙත්ථ. 4. සි. සක්ඛිය. 6. ම. කාරාපනො.

7. ම. විඤ්ඤාපාපනං. 7. සි. 3. විඤ්ඤාපාපනං.

දිති කත්ථා වා කාරෙත්ථා වා අඤ්ඤානර්ණනති ඉමානි පනෙත්ථ තිති අඛානි.

සත්තමුඛසිකාපදං.

අවට්ඨමෙ “තිබ්බිවෙසි” නි: පච්චිකාපිනො. කෙත්ථි: රඤ්ඤා දුක්ඛසිකා1 ආයසෙසං අභිවචනං. ධාතනානර්ණන: හාමුත්ත පද්ධතියානනර්ණ. සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව. උද්ධාරාදිහ:වො, අනවලොකනං, වලඤ්ඤාත්ථානං, තිවරාකුච්ඡිපාකාරනා, ඡර්ඣිතං වා ඡර්ඣාපනං වාති ඉමානි පනෙත්ථ සංඝමුඛසිකාති.

අවට්ඨමුඛසිකාපදං.

නවමෙ සංඝමුඛසිකාති: තිකුත්තිසා ව. ඉධ වෙත්ත පාලකා ආරාමාදිනොපනා ව සාමිකා ඵව.

නවමුඛසිකාපදං.

දසමෙ එකසෙසානෙත්ථාති: එකදිසාවලොකනපයොනෙත. නෙසං සෙවනාති: යෙසං තවං පසස්සි. කිඤ්ඤාපි සෙසං නවතාදිසු පාචිනිතියං පාලියා? න වුත්තං. තථාපි අවට්ඨනාපමාණිකා ගතෙ තබ්බනති දසෙසානුං සුබ්බසංඝමුඛසිකාපාසු වුත්තනති ආත. ආරාමෙ ධිකාති: න කෙවලිං ධිකා, තතො තතො ගන්තාපි සත්තිවිදා පථෙති ලහති. “ආරාමෙ ධිකා” නි පන ආරාමපරියාපනතා ව දසෙසත්ථං වුත්තං. ඉතර්ථා නිසිනනාපි ත ලහෙත්ථාති තිසුපි ගණිතද්වෙසු වුත්තං. සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව. තව්වාදිනං අඤ්ඤාතර්ණනා, අඤ්ඤානු අනුඤ්ඤාතර්ණනා ගමනං, දසෙසං වා සවණං වාති ඉමානි පනෙත්ථ තිති අඛානි.

දසමුඛසිකාපදං.

ලඤ්ඤානෙත්ථා පච්චිකා.

අක්ඛිකාරවග්ගසං පච්චිකා දුතෙ වා සුජාත වාති: දුකතිමිත්තං වා සුජාතිමිත්තං වා. මනෙත්ථාති: කප්පිති. රත්තකුච්ඡාරනා, පිරිසසා හත්ථථාසෙ ධාතං වා සලලපනං වා, සහායානාපො, රත්තාපෙකකිතාති ඉමානි පනෙත්ථ වග්ගාර්ථි අඛානි. දුතිය තතිග වග්ගාර්ථි උත්තානත්ථානෙව.

පච්චිකා දුතිය තතිග වග්ගාර්ථි. වග්ගාර්ථි පනෙත්ථ.

1. සි. 2. 3. දුකතිමිත්තං. 3. ම. ඉමානි පනෙත්ථ.
2. ම. පාලියං.

පසුවමෙ “අනොටසංඝං අනිකංගමෙතිසං”ති: ඡත්තංස අනොතිසිද්ධිං පකංගමානං සංඝං වුත්තං. උපවාසො වාදසංකප්පොති වදන්ති. “පලෙඛනංස අනොකංස”ති: උච්චාදාසංකප්පං අනොකංස අප්පකොතො. පුරොහත්තො, අනන්තරසුරෙ නිසස්ස, අසංකප්පං පලෙඛනංකංසො, අසුඤ්ඤ අනුඤ්ඤාකාරණං අනාපුච්ඡනං, වුත්තපරිවෙද්දති කංසොති ඉමානෙත්ථ පසුව අඛොති. ඡට්ඨසත්තමාදිති උත්තං තත්තෙනව.

පසුවමසිකංසාපදාදිති.

අනිකාරවග්ගො දුතියො.

තංගවග්ගෙය පස්මිද්දතිසංගි උත්තානත්තෙනව. තතියෙ “විසිඤ්ඤා”ති: දුස්සිඤ්ඤා පුන සිඛිතත්තො විසිඤ්ඤා; විජ්ජෙත්තො. “අසංකප්පං වතුහපසංචායා”ති: විසිඤ්ඤාදිවසංකප්පංස අනිකංසමෙත්තො. නිවාසන පාපුරණ්ණපගම්වරකං, උපසංචාරාය සත්තකතො, සිඛිතත්තො විසිඤ්ඤා වා විසිඤ්ඤා පනං වා, අසුඤ්ඤ අනුඤ්ඤාකාරණං පසංචායාතිකංසො, ධුරතිකංසොති ඉමාති පනෙත්ථ පසුව අඛොති.

පස්මි දුතිය නිවසිකංසාපදාදිති.

වතුත්ථ පසුවග්ගං විවරානන්ති: නිවරං, උදක සාවිකා, සඛ්ඛවිකාති ඉමෙසං පසුවග්ගං විවරංතං. පසුවග්ගං විවරංතං අසුඤ්ඤා, පසංචායාතිකංසො, අනුඤ්ඤාකාරණංසො, අපරිවත්තනන්ති ඉමානෙත්ථ වත්තාරි අඛොති. පසුවමං උත්තානත්තෙනව.

වතුත්ථ පසුවමසිකංසාපදාදිති.

ඡට්ඨ “විවරලාභ”ත්ති: ලභිතබ්බවරං. විහප්පනුපග පච්චිකං, සංඝංස පරිභ්වතාත්ථො, විතා ආතිසංසද්දංසෙන

1. ම. අනිකං.	3. ම. චයංසං.
2. ම. ඉමාති පනෙත්ථ.	4. ම. අනිකංසො.

අනන්තරංස කරණන්ති ඉමානෙත්ථ නිති අඛොති. සත්තමං උත්තානත්තෙනව.

ඡට්ඨ සත්තමසිකංසාපදාදිති.

අට්ඨමෙ කුමහපුනං තාම: කුමහස්සො. තෙන විවරානි භිජන්ති තං වා සිප්පං එතෙසන්ති=කුමහපුනං. තෙනාහ: සමෙතන කිලනිකාති. දිසතිකාසට්ඨකපායං පත: කුමහපුනං තාම: වතුරංස අමුභංකං තාමහති වුත්තං. තත්ථ වතුරංස අමුභංකං තාම: රුක්ඛසාරදන්තාදිස්ස යෙන තෙත්ථි වතුරංසං. අමුභංකං තත්ථ වතුරංස පසංසු වමෙතන මතතිසං, තත්ථාදිකතංසං. බිම්බසංකප්පංස තෙත්ථි වමෙතන. තං වාදෙත්ති තං වා සිප්පං එතෙසන්ති=කුමහපුනං. තෙනාහ: බිම්බසංකප්පංස තාමහතිසිද්ධි වදන්ති. සමුභ්වරංසො, සප්පංස සහබ්බමෙතන මාතාපිතරො ව අසුඤ්ඤා දන්තං, අසංචායාතික තාති ඉමානෙත්ථ නිති අඛොති. තවමං උත්තානත්තෙනව.

අට්ඨම නවමසිකංසාපදාදිති.

දසමෙ “බ්බංගං කාසිනුදාය”න්ති: සබ්බංසං භික්ඛුතිතං. අකාලවිවරං දතුකාමෙන උපාසකෙන යත්තකො අත්ථ මුලකො ආතිසංසො, තතො අසිකං වා සමං වා දත්තං යාපි තෙන 7 සමග්ගෙත භික්ඛුතිසංසංගං කසිතං=කුමහපුනංසො තමෙත්ථ අනන්තරං උච්චාරෙති, තස්ස සො උච්චාරෙති බ්බංගොති වුවෙති. එවරංසං සබ්බදායන්ති අත්තො. සෙසරිමෙත්ථ උත්තානත්තෙනව.

දසමසිකංසාපදං.

තංගවග්ගො තතියො.

කුමහපුනං සබ්බං උත්තානත්තෙනව.

විත්තාහාරවග්ගං පස්මි කිලාපමන්ති: අනොතනෙරෙ සිතං සංඝං වුත්තං. කිලානුසානන්ති: බිති තනෙර

1. ම. අමුභංකං.	4. සි. 2. 3. ජ්ජෙත්ථ.	7. ම. යාවසංකෙත.
2. ම. අමුභංකං.	5. සි. 2. 3. වාදිකා.	8. ම. සෙසං.
3. ම. වතුරංස.	6. ම. ඉමාතිපනෙත්ථ.	9. ම. උත්තානත්තෙනව.

සීතං සංඝාය. පාටිකනා ආපනනි සොති: ගිව්:1 පරිවලන පයොගගණනාය ආපනනියො, න උම්මලනගණනාය. අපකා, ග්‍රාම ග්‍රාමාරාදිති කරොනති. නාති සංඝානනියා අනා පනනිති වචනතො: අනොආරාමෙ තත් තත් ගතො: තවං, දිති පසිඤ්ඤා ලභනිති පිදං. දුභියාදිති උත්තානන්දො, තෙව.

පඨමාදි අභිසික්ඛාපදාති.

තවමෙ ගජ්ජාදිසු සීපාසඤ්ඤා පට්ටච්ඡායොපෙක්ඛනො, නරා ආපබ්බතාදිසු මනනසඤ්ඤා. නත් ආපබ්බතමනො, නාම අපබ්බත වෙදවිතිනො පරුපසාතනරො මනො. බිලනමනො නාම දුරුසාරබ්බො මනොත්තා පඨවියං පට්ට සෙත්තා මාරණමනො. අනදප්පසොත්තා: විසයොපනං. නාග මණ්ඩලනා: සපාතං පට්ටසතිමාරණතං මණ්ඩලඤ්ඤාමනො. දසමං උත්තානන්දමෙව.

නාමදසමසික්ඛාපදාති.

විත්තාගාරවංශො පඤ්චමො.

ආරාමවංශො සබ්බං උත්තානන්දමෙව. ගබ්ගිනිවංශො පි සබ්බං සුචිඤ්ඤාසංගමෙව.

වෙ ආරාමගබ්ගිනිවංශො.

කුමාරිද්දිගුහවංශො පඨමෙ සබ්බපඨමා වෙ මහාසික්ඛ මානාති: ගබ්ගිනිවංශො සබ්බපඨමං වුත්තා වෙ සික්ඛමානා. සික්ඛමානා ඉමෙව චිත්තබ්බාති: සමුත්තමොදිසු එවං වත්තබ්බා. ගිහිගනාති වා කුමාරිද්දිගුනාති වා න චිත්තබ්බාති: සවෙ වදනති, කමමං කුප්පාතිති අභිප්පායො. ඉතො පරං තවම පරයොසානං උත්තානන්දමෙව.

පඨමාදිනවසික්ඛාපදාති.

1. ම. ගිව්භය.
2. ම. ආපබ්බත.
3. සි. 2, 3, කුමාර.

දසමෙ අපබ්බං සමුච්චානසික්ඛනා: පඨමපාරාජිකසමුච්චා නාදිසු තෙරසසු සමුච්චානෙසු අනනුඤ්ඤාසමුච්චානං සංඝාය වුත්තං. නං ගි1 ඉතො පුබ්බිකාදිසංඝා සමුච්චානසික්ඛනා ගතත්තා අපබ්බං සමුච්චානසික්ඛනා වුත්තං. එකාදසමාදිති උත්තානන්දො, තෙව.

දසමසික්ඛාපදං.

කුමාරිද්දිගුහවංශො අච්ඡමො.

ජත්තවංශො එකාදසමෙ උපමාරං සංඝායාති: සමන්තා වාදසහසුපමාරං සංඝාය. සෙසං සබ්බත් උත්තානන්දමෙව.

එකාදසමසික්ඛාපදං.

ජත්තවංශො තවමො.

ගිරංගසමජ්ජාදිති අච්චතනාති ලොකවජ්ජානිති වුත්ත තනා තවචනා වා වණ්ණකනාති වා අජාතිත්ථා පසානනියා වා නහායනනියා වා ආපනනිසම්භවතො වජ්ඣුදජානනවිත්තන අච්චතනාති. තවචනා වා වණ්ණකනාති වා ජාතිත්ථා පසානනියා වා නහායනනියා වා අකුසලෙතෙව ආපජ්ජිතො ලොක වජ්ජානිති වෙදිතබ්බාති. වොරිවුච්චාපනාදිති වොරිති ආදිනා වජ්ඣු ජාතිත්ථා කරණෙ එව ආපනනිසම්භවතො සචිත්තනාති. උපසම්පදදිනං එකනාකුසලං විත්තනෙව අකනනබ්බතො පණ්ණනතිවජ්ජාති. ඉධ සචිත්තනාචිත්තනතො පණ්ණනතිජානනා ජානනතො අගයනත්ථා වජ්ඣුජානනාජානනතො ගහනබ්බනති නිසුචි ගණ්ඨපදෙසු වුත්තං. සෙසමෙත්ථ උත්තානන්දමෙව.

සී.කවුනිවිච්ඡේදන වුදදකවණ්ණනා නිවට්ඨිතො.

1. ම. සෙති.
2. සි. 2, 3, කුමාර.
3. ම. උත්තානන්දමෙව.
4. සි. වජ්ඣු.
5. ම. එකනකුසල.

පාපිදෙසනිසා නාම සෙ අධ්වබමමා සලෙබසෙනව
සබගනං ආරුළුනාති සලෙසනා. පාළිවිනිමුනනනෙකසුනි.
පාළියං අනාගතෙහසු සපපිආදිය. සෙ පන පසුවසනනති සෙබ්බා
බමමා උද්දිමා. සෙ ව නෙසං අනනනති සනනාබ්බරණබ්බසා
බමමා උද්දිමාති සලෙසනා. නන් නෙසනනති: නෙසං සෙබ්
සානං. සනනාබ්බරණබ්බසාති: සනනාබ්බරණසමප්පබ්බාතා.
නං අන්විතිවිජයං ආදියං සෙව සෙමා පිළු: 1 වදනනිති 2
අනෙහි. ස්ථා නිවසිතාති සලෙසනා. සබ්බාසමපතං මග්ගනනි:
සබ්බාසමවිසානනං: අරහත්තමග්ගං. පඤ්ඤාති: සසනනානෙ
උපපාදෙනා. පසසනතු නිබ්බුතනනි: මග්ගසුඤ්ඤාවනෙන
නිබ්බානං සවර්තරොනතු. පපපනතුති වා පාසො. නන්
නිබ්බුතනනි: බනිපරිත්තබ්බානං ගහගබ්බං.

ඉති සමනපාසාදිකාස විනයධම්මකථාස

සාරස්ථපනියං

නිකුතිවිගණනනා නිවසිතා.